

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztési főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11.
TELEFON-SZÁM: 788.
Kiadóhivatal 706.

Feleselő nyelvek.

Budapest, május 19.

Nemzeti apostolaink nem hirdetik többé egy szívvvel, egy lélekkel a nemzeti gondolatot. Ahányan, annyiféle nyelven beszélnek. Az igére áhítozók serege megrettenve hallgatja ezt a hangzavart. Mi történt ezekkel az apostolokkal. Hiszen a nemzet piros pünkösdjén igazi tüzes nyelvek szállottak le és a nemzeti küzdelmen véges-végig az igazság tiszta igéjét hirdették! S ugyanazok az apostolok némelyike ma úgy beszél, mintha teljesen visszafordult volna a pogányságra.

Az önálló vámterület! Mivé pusztították ezt az eszmét a szentéletű férfiak. Önálló vámterületről ma már senki sem beszél Magyarországon. Az Ausztriával való gazdasági közösséget annyiszor meglobogtatták a közvélemény előtt, hogy az ma már majdnem teljesen hozzá szokott. Ezerkilencszáztizenhétben tul sem lesz önálló vámterület: úgy kívánja ezt az ország érdeke és jól fölfogott gazdasági jövője. Azok ütök a dobát emellett a gondolat mellett, kik egy emberéletem töltöttek el abban, hogy lázítsanak a közösség ellen, hogy bebizonyítsák, hogy Magyarországot a romlásba sodorja a közösség; s hogy önálló vámterület nélkül a koldussorból soha ki nem kászálódunk. Az állam-raison egyszerre felülkerekedett és egyélen le-

gyintéssel agyonlapított minden gazdasági igazságot. Már nincsen szükségünk önállóságra, hogy azzal gazdasági kincseket szerezzünk; először javakat kell gyűjtenünk, majd akkor azután önkbe hull az önállóság. Amint látják, a melódia régi; csak a személyek, kik fütyülnek, cseréltek helyet.

Az önálló jegybank! Először a márcziusi tizenkét-pontban jelenik meg, ott van ma is. Valamint akkor nem volt időszerű, ma sem az. N'en parlons pas — mondjuk előkelően, és nem is beszélünk többé róla.

A hadsereg! Hirtelenében nem jut eszembe, hány évi ujonczott szavazott már meg a képviselőházi többség a közös hadseregnek. A gyűlöltnek, az osztráknak, a fekete-sárgának. A készség, melylyel ezeket az ujonczokat följárlották, nem nyitott részt a magyarellenes hangulaton. A nemzeti kormány alatt történt, hogy egy honvédtisztet megfosztottak a rangjától, mert a Kossuth-nótát énekelte. A nemzeti kormány alatt történt, hogy egy hadtestparancsnok nyíltan megsértett honvédtiszteket, mert ezek szolgálati nyelvükön jelentkeztek nála. A nemzeti kormánynak szava sem volt mindehhez. De nemcsak a kormány maradt néma — alapjában véve ez meg sem lep, hiszen csak a tradíciókat követi — hanem a képviselőház is. Hej, a régi jó időkben, hogy dörgött, hogy prűszkolt ilyen esetek fölmerülésekor a szélbal.

Most néma, hideg maradt, mint Grönlandnak valamelyik jeges csücske. Nem rezzent meg a létszámemelés hírére sem. Pedig emelni fogják a létszámot, mert az új ágyukat már megöntötték és így csak nem tűrhetik, hogy ott rozsdásodjanak el a parkokban. Az okoskodás világos, tiszta, mint a hegyi patak vize. Ki jó hazafinak tartja magát, meg kell előtte hajolnia.

A horvát kérdés! Ez az új éra alatt született. Szociológusok ugyan azt állítják, hogy még a hatvanhetes kormányok fogantatták, de az bizonyos, hogy az ujszülöttet ez a kormány szoptatta kővére. Szent István birodalmának egységességét oly erősen elősegítik, amint az alkotmány helyreállítása óta az még nem történt meg. A magyarság maradékát, ugyszólván egyetlen mozdulattal kidobták Horvátországból; de ezzel nem elégedtek meg és most azt kívánják, hogy a magyar állam egyik vállalatában a közlekedési nyelv ne magyar legyen. S akadt magyar miniszterelnök, aki azt proponálta: helyes, kihagyjuk a vasuti rendtartásból azt a paragrafust, mely azt mondja, hogy minden alkalmazottnak kell magyarul tudnia. De a horvátok még ezzel sem elégedtek meg és így a magyarságnak ez az elárulása egyelőre nem történt meg. A rossznak azonban meg van az a sajátossága, hogy nem várat sokáig magára.

El lehetünk rá készülve, hogy a

Az első bölcsőtől — a másodikig.

Írta: Mezei Ernő.

(Utánnomás tilos.)

Tisztelt kollégáim a szerkesztőségben egyre azt kérdezik tőlem mostanában, hogy tetszik az Egyetértés ez az új, jóval megkisebbedett formája? Látom, hogy nekik nagyon tetszik. Elágyult vonásokkal, gyöngéd, szinte simogató tekintettel mélyednek beleje. Hiába, úgy van az, hogy ami kised, pöttön formájú, hamarabb lopja be magát szívünkbe, egyenest önkbe húzja be magát. Ezek az én régiebb és újabb évfjártatársaim, akik máskülönbben íróasztalaik mellett, kalamárisaik előtt elég zord, sőt némileg sötét alakoknak is festenek, most nagyon emlékeztetnek Bret Harte kaliforniai meséjére. Aranyásók kalandorok, amolyan vad lázban égő, kétségbeesett ficzkók között valamely nap egy gyermek születik és akkor mindnyájan olvadoznak a szeretet melegéből és versenyezve hordják kedveskedéseiket az ujszülött bölcsőjéhez. Izgatott kíváncsiság, édes meghatottság képe az egész szerkesztőség a kisebb lap minden új száma körül.

Hát nekem a veterán munkatársnak eszembe jut, hogy valamikor régen, épp ily kis alakban ajánlatta magát először ez ami lapunk a nagy világ jóindulatába. Harminczhárom évvel ezelőtt indult meg így „Baloldal” néven, igaz, hogy akkor

csak négyoldalas soványsággal esetenkedett, holott ma negyvenoldalas kövérséggel mutatja be csikyszerű fürgeségét) és akkor, akik munkatársak voltunk, hön sóvárogunk azon, vajha mentől hamarabb érne el a nagy formatumot, a lepedőterjedelem imponáló méltóságát. Csávolszky Lajos, ez a nagy szervező, nagy tervező, aki éppen a gyakorlati dolgok körül mindig merész álmokat álmodott, nyomban a megindulás után már megállapította a rövid határidőt, amikor a kisértő Egyetértésnek nagyréttüvé kell átváltoznia. Ugy éreztük mindnyájan, hogy e nélkül nincs tekintély, nincs elismerés, legkevésbé népszerűség. És micsoda diadal volt, hogy kevés hónappal rá az Egyetértés nagy lepedővé lett, amelybe a sajtósok mázsás rakományokat is kényelmesen göngyölíthettek be.

Ime most dédelgetjük a kis alakot. Nem tudnék arról számot adni, hogyan kapott lábra az az általános hiedelem, hogy a magyar közönség izlésének csak a kis alak felel meg. Ugy van-e valóban, és ha úgy van, mi okon?

De lehet, úgy kell vennünk a magyar ember előszeretettel a kis forma iránt, mint az ujsághoz való bensőbb s szívbéli viszonyának bizonyosságát, ahogy kicsinek szereti az ő édes babáját is. Annyi igaz, hogy körülbelül a hetvenes évek végén nálunk egy-két új lapvállalat a sokréttü kis alakokkal tett kísérletet és gyors diadal, fényes siker szegődött hozzájuk. Azóta

a lapvállalatosok nyilván úgy gondolkoznak, hogy a kicsikék lenge, röpke kacérságukkal hamarabb hódítják meg ami korunk ideges közönségét. Hajh, talán el is tűnt már egészen a világból az a régi magyar típusu ujságolvasó, a konzervatív természetű vidéki gazda és honoraczió, akit nem is képzelhettünk másként, minthogy ebédutáni szieszára öblös pipájára gyujtva kényelmesen belemélyedt karos székébe és magára borítottu a lepedőnagyságu Egyetértést, egy-kettőre édesen horkolt is alatta.

Nos, hogy újra kicsinnyé vált és bölcsőbe került ez a régi ujság, csak nőjön annál nagyobbá és férközzék mind nagyobb közönség szeretetébe is.

* * *

Egy pillanatra ugyan megszállt egy méla gondolat.

Én, ki az első bölcsőt is láttam, ezt a második gyermekéget nem kell-e nekem úgy éreznem legalább saját hírlapírói vállamon, mint a tökéletes kivénülés jelét. Ah mit, van-e egy ujságnak életkora, tegnapija, holnapja? Nem születik-e az ujság minden új számmal és nem születik-e mindannyiszor az ujságíró is? Mi vagyunk a nap történetírói, de úgy, hogy mindennap újra kezdjük a világtörténelmet. Mi az ujságírás? A szakadatlan impresszionizmusa. Az a foglalkozás, amelyben a legnagyobb foku intellektuális erő a lehető leg-

ürömpoharat fenéig kell kiüríteni. Fátuma ennek a nemzetnek, hogy a baj nem suhan el mellette; mindig a szívébe furódik. Mennyi reménységünk, mennyi várákozásunk zuzódott össze — egy lélegzetvételre el sem tudjuk mondani. Azt gondoltuk, — és mindenki azt gondolta — hogy a nemzeti kormány, ha el nem vezet bennünket az ígért földjére, legalább megmutatja azokat a tájakat, melyeket még ennek a nemzedéknek kell birtokába vennie. E helyett, amit csak tett, mind balkézrel tette.

Nem akarjuk nyíltan összeállítani botlásainak listáját, csak arra a két javaslatra mutatunk még rá, mely most a Ház előtt hever. A kormány úgy tekintett erre a két javaslatra, mint reformjainak legszebb két gyöngyére; a közvélemény pedig valósággal zajlik indulatában körülötte. A vasutasok törvényei ellen maguk a vasutasok láznak a legjobban; egy részük a piros lobogó árnyékában esküdt meg, hogy élet-halál harcot indít meg ellene. A cseléd-törvény ellen viszont nemcsak az érdekeltek, hanem az egész magyar társadalom szállott sikra. Ebben a javaslatban olyan elvek kaptak szárnyra, melyekről azt hittük, hogy a negyvennyolcas viharok örökre összetörték őket.

Egyáltalában, a nemzeti küzdelem alatt felszabadult eszmék majdnem mind lomtárban hevernek. Mintha nem is azok az emberek ülnének a miniszteri székekben, kik néhány hónappal ezelőtt harci vágytól kipirult sereg élén rohantak előre, rohantak a biztos győzelem felé. Azok, kik néhány hónappal ezelőtt még az elméledők arcába is szeges ostorral vágta, most annyira megokosodtak, hogy folyton hátrafelé néznek. A magyar politikában nem tüzes nyelvek hirdetik többé a nemzet örökös igazságait, de feleselő nyelvek kerepelését halljuk;

arról feleselnek, ki tud bölcsőbb, ki tud higgadtabb, ki tud körültekintőbb, ki tud alkalmazkodóbb lenni, ha a nemzeti vágy megelékezéséről van szó. De ezek a mi modern apostolaink még ebben sem tudnak megegyezni.

A horvát nyelvi kérdés.

Irla: **Herczegh Mihály**
udv. tan., egy. tanár.

Magyarország már több, mint ezer év óta Magyarország, melynek alkotórésze Horvátország is Szlavóniával és Dalmáciával együtt. A múlt századokban még az egész magyar birodalom területén a latin nyelv volt a diplomatikus nyelv, a törvényhozás és kormányzás nyelve. A latin nyelv csak a múlt század közepe táján szorított ki a gyakorlati életből és hivatalosan is, alaki érvénnyel is a magyar nyelv lépett.

Közös állami nyelv, közös kultúra, közös történelmi, közös törvények és közös szokások minden önálló és független országban elengedhetetlenül szükségesek. E nélkül a közös haza területén csak népek lakhatnak, de nemzetet politikai értelemben szóval nem alkothatnak.

Az osztrák kamarilla szívós ellenzése folytán több mint félszázados (1790—1844) küzdelmünkbe került nekünk az, míg az uralkodó latin nyelvet a magyarral helyettesítettük. De midőn ezen célunkat elértük: nemzetiségeink nyelvét nem érintettük. Meghagytuk azt részükre az egyházban, az iskolában és a községi közigazgatásban is. Nemcsak meghagytuk, de sőt segédkezett nyújtottunk nekik arra, hogy nyelvüket az erkölcsi, vallási, társadalmi és tudományos téren szabadon fejleszthessék, előmozdíthassák.

Horvátország jogait pedig nemcsak hogy meg nem szorítottuk, hanem inkább törvénybe iktattuk annak elismerését, biztosítását oly értelemben, hogy a horvátoknak és szlavonitáknak kétségtelen joguk van saját országgyűlésükön és saját belügyeik közigazgatásában saját nyelvüket használni. Magyarország tehát sohasem tagadta, mindig tisztelőben tartotta a társországok autonómiáját. Amennyiben ez az egységes és feldarabolhatlan magyar állam és magyar nemzet politikai fogalmával összeegyeztethető volt és ennek határait, korlátait túl nem lépte.

Mert a most érintett korlátok határain belül minél több szabadságjogokat engedünk a nemzetiségeknek és illetve különösen a horvátoknak is: annál hűvebben és erősebben csatloljuk magunkhoz őket.

Horvátország hét századév óta élvezzi már nemzetiségének előhaladását. Szabadsága elválaszthatlanul össze van kötve Magyarország szabadságával. Országos és törvényhatósági önkormányzata a magyar alkotmány védbátyáinak oltalma alatt áll.

Ezen megcáfolhatlan tényről tartózkodás nélkül elismerik mindazon mélyebb belátású horvát-szlavon hazafiak is, kik nemzetiségük érdekeit szívükön viselik. Elismeri maga a horvát-szlavon nép romlatlan tömege, melyet az igaztók felbujtogatva, félrevezetni nem tudnak. Elismeri a múlt időkre nézve *V. Ferdinánd* király is, a ki a lázongó horvátokhoz 1848 június 10-én Innsbruckban (Tyrol) kelt nyilatkozatában határozottan kijelentte, hogy a horvátoknak a magyar nemzet ellen nemcsak hogy semmiféle panaszra okuk nincsen; de sőt ellenkezőleg, igen sok okuk van hálával viseltetni Magyarországot iránt, mert ugymond, nagyobb kiváltságokkal lettek felruházva, mint akárki más a magyar szent korona alattvalói közül.

A királyi szavak ezen igazságát elismerte és átértézte maga a horvát katonaság is, mely *Roth* és *Philippovics* osztrák tábornok parancsnoksága alatt ellentállás nélkül megadta magát a magyar népfelkelőknek. S midőn e miatt szemrehányással illették őket, a tábornokok azzal mentegették magukat, hogy nekik semmi okuk sincs megverekedni magyar testvéreikkel, kik sem őket, sem hazájukat soha semmi bánattal nem illették.

Hagyjanak föl tehát horvát-szlavon testvéreink az újabb és újabb követelésekkel; különösen pedig azon legujábbal, mely Horvátország területén az államvasutak alkalmazottainál a horvát szolgálati nyelv kizárólagosságát arrogálja. A magyar államvasut nem egyéb, mint a magyar állam egyik üzleti vállalata. A magyar állam tehát, mint vállalkozó, teljes joggal bír legjobb belátása szerint megállapítani a vállalat munkásainak számára, ezek szolgálati nyelvét és munkarendjét is. — A horvát követelményeknek tökéletesen elég van téve azzal, ha a törvényjavaslat kötelezőleg kimondja, hogy Horvátország területén a vasuti tisztviselőknél nemcsak magyarul, de a közönséggel való érintkezés végett horvátul is kell tudni. A magyar nyelv Horvátországban sem lehet a hor-

kevesebb emlékezettel egyesül. Bizonyos szempontból ez az emberi szellemiség tökélye. Gondolom, ezt a gyönyörű paradoxont egy Wilde Oszkár is megirigyelhetné tőlem.

Az én ifjú szerkesztőm *Purjesz* barátom éppen ifjúságánál fogva nyilván még nem tapasztalta ki teljesen ezt a paradox igazságot. Ő egyre csak azt kívánja, hogy az Egyetértés első korszakának, régebbi történetének nagyszerű kincsestárából szedegessem elő az én emlékezésem egyes gyöngyeit. De van-e a hírlapírónak a maga hírlapírásáról összefüggő emlékezete, föltéve, hogy hírlapírói működése benső lelki életének elveen része volt? Csakugyan különös benyomás, mondhatnám hallucináció, valami olyas, amit egyszerre az idő és hely kettős képének érzek, száll meg éppen oly alkalmakkor, a mikor az Egyetértésen, a mi régi újságunkon változás, ifjulás, kicserélés megyen végbe. Uram isten, csakugyan változott-e valami körültem? Itt a régi és új elv, a régi és új szellem, a régi és új harc, a melyek bennem semmi változást nem szenvedtek. Más-e a helyiség, mások-e az íróasztalok, mások-e a lámpák, a melyek mind titokteljes szálakkal vannak az író lelkéhez fűzve?

Mert nézze csak szerkesztő barátom! Átalakult a világ az Egyetértés több évtizedes pályafutása alatt az első kicsiségtől a másodikig. Akkor a nagy fúzió mézesheteiben *Tisza Kálmánra* bizonyítottuk, hogy hamis minden függetlenségi elvfentartása, amikor Ausztriával jog-

elalkuvó szerződéseket köt meg. Most pedig annyira vittük, hogy *Kossuth Ferencz* tárgyal, mint a függetlenségi többség vezére husz, vagy kétszer tíz éves szerződések felett ugyancsak az osztrákokkal. Akkor a széles, drabális *Móricz Pál*, később a szintoly termetes *Münnich*, a katonai körök kedvence, lelkes hévvel magyarázza a fokozott hadi kiadások szükségét. Ma pedig, uram isten, nem tévedek-e? A fokozott közös hadügyi kiadásokért bizony még sem ő, hanem a függetlenségi *Bakonyi Samu* száll sikra, elég potrohos flegmával. Akkor *Ugron Gábor* oly harsányul kiáltotta a magyar „előre” jelszót, mint egy vitéz honvédtábornok. Ma ugyancsak *Ugron Gábor* bravurosán oktatja ki a függetlenségi pártot a mamelukság kommandónyelvén szabatos „Rückwärtskonzentrierung“-ra, akár a kormányférfiak egy kiérdemesült osztrák tábornoka. Akkor a közjogi harcraól befejezetnek mondották és a függetlenségi pártot egyszersmindenkorra az udvarképtelenség és kormányképtelenség poklába taszították le, hűveit végkép elmaradt, kiveszésnek kárhözható rézbőrnek ítélték. Ma *Polónyi Géza* függetlenségi alelnök már az exminiszterséggig ravaszkodta ki magát és bárha a magyar udvartartás még jobban késlekedik az éji homályban, mint valaha, a közeli koronázási jubileumra az udvari tanácsosság glóriája ereszkedik le több kiváló irni-olvasni tanult függetlenségi hazafiura. *Holló Lajos* már örökös miniszterjelölt, *Tóth János* meg éppen valósá-

gos államtitkár. Sőt akármi hihetetlenül hangozzék is, a legilletékesebb forrás szerint, már arról is volt szó *Kossuth Ferencz* szobájában a deszert kihordása után, hogy esetleg *Visontai Soma* államtitkár lehet. Még nevezetesebb, hogy akkor a Lipótvárosban egy magam a függetlenségi elv fehér hollója voltam és ma mily sűrű rajokban röpködnek a legfeketébb Holló körül, a Lipótváros összes hofrathjai csendesesen *éltetik* a meghalt *Kossuth Lajost* és rivalgva hódolnak az élő *Kossuth Ferencz* előtt, újabb hivatalos előjegyeztetés reményében. Hja, ugy volt az bizony, akkor kezdődött az a rettenetes régi rendszer és harminczévig tartó folytonos romlás után ime végül meglehetősen benne rekedtünk az új rendszerben, amelyik most éppen olyan frissen mázolt, mint a régi rendszer volt dicsősége elején — vagy talán a végén. Mert minden olyan kopott, olyan nagyon kopott annak, aki a régít és az újat egyetlen történelmi perspektíván át nézi.

Csakugyan különös megtévesztő érzés, ha az emberen megcsúsz, hogy saját fixváltozatlan álláspontjából két politikai nemzedéket lát ugyanoly próbákon és problémákon áthaladni. Szinte ugy rémlik, mintha az akkori és a mostani arcok egymás mögött összenőttek volna, egyik a másik fölé álarcul borulna. Megváltozott-e minden? Vagy éppen semmi sem változott? Aki közvetlen tapasztalásból méri össze az akkort és a márt, az egyik kormányra jutást és a másik kormányrajutást, talán épp

vát nyelvnek alárendelve, hanem csak mellérendelve; nem lehet subordinálva, legfőlegb csak coordinálva.

Magyarország önállósága, függetlensége, területi épsége, intenzivitása a magyar államnelyv egységében, közösségében fejeződik ki. Ez élteti annak nemzeti geniusát; ez adja meg annak nemzeti jellegét, nemzeti karakterét.

A magyar nemzet mindig úgy fogta föl a közös állami nyelvet, mint az állami függetlenség palládiumát; úgy tekintette, mint az állam életét. E tárgyban szilárd kitarás és ernyedetlen állhatatosság jellemezte mindig lelkes buzgalmunkat. E fölött nincs alku, nem is lehet soha.

Éppen azért nem is lennének érdemesek az állam névre, ha e téren lelkeseidünk lelohadtak, ha kimerültség venne rajtunk erőt és nem használnánk fel hazánk határain belül minden törvényes és alkalmas eszközt a magyar államnelyv védelmére és terjesztésére.

Nagy történelmi igazságot fejezett ki gróf Apponyi Albert, midőn 1903. december havában a pozsonyi magyar köznevelődési egyesület közgyűlésén azt hangoztatta, hogy Magyarországon sem a törvényhozásnak, sem a közkormányzásnak nincs fontosabb feladata, mint egyfelől ennek az államnak függetlenségét, másfelől pedig magyar nemzeti jellegét, nyelvét, egységét biztosítani és hogy minden politika tévúton jár, ha nem ezen felfogásból indul ki; vagy ha ezt a nemzeti gondolatot az összes konzekvenciáig keresztül nem viszi.

A kamarilla-politika megint kezd már szitogatni a gyűlölet tűzét, hogy nemzeti viszályt keltsen Magyarország és Horvátország között: hogy mindkettő erőtlenné váljék a bécsi udvar összbiradalmi központosító törekvéseinek ellentáncának.

Megint behurcolta már a szeparatizmust, a divide et impera elvét a nemzetiségek közé, hogy ezeket is megrészegítve, megmételtyezve, egymás erejének megfőrésére felhasználja mindannyit és a magyarokat is féktelen uralomvágyának járomába, vasbilincseibe szoríthassa. A biradalmi egység (Oesterreich-Ungarn) boszorkánykoryháját megvalósítsa, az egymásra uszított népfajok, nemzetiségeket pedig a felhasználás után, mint a kifacsart citromokat, eldobhassa.

Horvátország ismerhetné már a mult idők keserves tapasztalataiból ezt a kamarillapolitikát, mely nem szabadságra, nem a szláv népek önállóságára, nem is nemzeti egyéniségének fentartására irányozza törekvését, hanem idegen

annak nincs hozzávaló emlékezete. Mert beválik a francia mondás: Plus ce change, plus c'est la même chose.

Mégis valami visszamaradt fényes képzet sugárzik abból az elfelejtett időből agyamba, mint ahogy a teljesen letűnt nap még vörös csikot jegyez az ég szélére. Kin nem esett már meg, hogy nagyon határozottan emlékszik valamely ifjúkori emelkedett hangulatára, lelkének különös extázisára, egész szellemi erejének hirtelen gazdagodására emlékszik rá évtizedekkel azután, de semmiképp sem tudja eszébe juttatni, mi volt a kivételes igazolom forrása, micsoda eszmék, gondolatok, tervek fakadtak belőle. Talán leginkább tapasztalhatja az alakatlan és tartalmatlan visszaemlékezésnek ily magikus kísértését a hirlapíró, aki csak a nap szükségének szánja írói erejét, minden eszmei tartalmát csemere hatásokra vesztegeti el. Milyen elveket vallottunk, milyen igazságokért lelkesültünk, milyen eszméket hirdettünk, eh, mit gondol reája, akinek publicisztikai munkásságát jubilaris bebalzsamozás tartja számon. De az a gyönyörű hit, az a nagyszerű illuzió, mely akkor a mi írásainkat sugallotta, most is mint tűzgolyók világítanak a blazirtság kódén át emlékezetembe. Nemesek az igazságba való hit volt az, amely a meggyőződés szülte, hanem erős bizodalom a meggyőződés közvetlen hódító erejében, a publicisztikai hivatás diadalmas jelentőségében. Gondolom, szép vezércikkre-

uralom szolgáására vagy az Ausztriába leendő beolvasztásra.

Horvátország ereje Magyarország erejétől függ. Horvátországnak tehát már a maga jól felfogott érdekében nem szabad Magyarországot az erőgyűjtésben, erő kifejtő haladásában akadályozni.

A mult idők tapasztalatain alapuló profétai bölcseséggel figyelmezteti Kossuth Lajos a tévúton járó horvát testvéreket, mondván: hogy Magyarország szabad és erős nemzeti élete nemcsak hogy nem akadály a horvát, szerb, román nép erőteljes kifejlődésének útjában; de sőt legbiztosabb és leghasznosabb szövetségük is, mely nélkül lehetetlen boldogulniuk. Épp úgy, mint egy szabad Magyarország nélkül sem a lengyeleknek, sem a cseheknek nem fog sikerülni elveszett nemzeti létüket visszaszerezni, vagy fenntartani akkor, ha esetleg valamely véletlen szerencse folytán azt visszaállítaniuk sikerülne is.

A horvátok, meg a többi délszláv népek is csak egy szabad, erős és független magyar nemzet szomszédságában számíthatnak szabad és független jövőre s nemzeti egyéniségük, individualitásuk fentartására.

Ne háborogjanak tehát folytonos ellenszégüléssel sem horvát testvéreink, sem a többi nem magyar ajku népfajok, a magyar nyelvnek, mint államnelyvnek tanítása, tanulása és tudása ellen. Mert az édes anyanyelv mellett mint magyar állampolgároknak, szükségük van a közös anyanyelvre, a közös hazának nyelvére, a magyar nyelvre is.

Budapest, május 18.

A szövetségi pártok közös értekezlete. A szövetségi pártok és pedig az országgyűlési függetlenségi és negyvennyolcas párt, az alkotmánypárt és a néppárt e hó 22-én, szerdán, délelőtt tíz órakor, a függetlenségi párt Royal szállóbeli körhelyiségében együttes értekezletet tartanak. Az értekezlet tárgya: a cseléd-törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Wekerle bécsi útja. Politikai körökben elterjedt hír szerint *Wekerle* Sándor miniszterelnök a pünkösdi ünnepek után Bécsbe utazik, hogy a királynak több aktuális ügyről jelentést tegyen. — Ma délután dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök többnapos tartózkodásra Dánosra utazott, ahol a pünkösdi ünnepeket tölteni fogja.

ket kellett akkor írnom a kis „Egyetértés”-be, amikor tollamba ömlöttek föllengző érzések, a hatalmas föllehülések, a hajnali színek. Van is rá fényes tanúságom, amikor *Móricz Pál*, aki abban az időben, mint nagyhirű nagyhirű „aranyparaszt” bizonyára esztétikai tekintély is lehetett, azt mondotta parlamenti beszédében, az én szenvedélyes hirlapi támadaimra az elvkiforgatók ellen azt mondotta, hogy ezeket az elismert „szép cikkekét” csak a Tisza Kálmán nagyságáért való adáz irigység diktálta. Azaz, hogy én, a pályája kezdetén levő hirlapíró, irigyeltem Tisza Kálmán friss miniszterelnöki glóriáját. Azóta hány olyan nagy emberünket irigyelhettem meg, a kinek az uristen annyira felvitte a dolgát, hogy kegyelmes miniszter urak czípőit is kifényesítheti. Nem hiába írta meg rólam egyik nagy szatirikusunk, hogy királyi tanácsos se lett belőlem.

* * *

Ez persze az örökké elvű vezércikkírás végső savanyodásának izlik. A hirlapíró ugy általában, a politikai író csakugy, mint a társadalmi irányzat, a közélet érzékeny *kritikusa*, aki a külső élet folytonos figyelésében is egyéni világát éli, csöndes, mélységes szemlélődéssel kíséri a dolgok folyását. Ezzel ellentétben a képviselő tisztára drámai alak, csekvő figurának, szinpadai akciók részesének éri magát, aki szörnyen fontoskodva lép a közönség elé, habár néma statisztául, mint népség, katonaság csak

A cseléd-törvényt módosítják. A cseléd-törvényjavaslatához több képviselő módosítást jelentett be. E módosítások megvitatására *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter tanácskozássra hívta meg azokat a képviselőket, akiknek módosító indítványuk van. Az első tanácskozás e tárgyban tegnap délután tartott meg, tekintettel azonban a javaslat nagy anyagára, a tegnapi értekezleten nem fejezték be a tárgyalásokat. A hátralevő rész letárgyalására *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter, e hó 21-én, kedden, délután négy órára tűzte ki a tanácskozást a földmívelésügyi miniszteriumban.

A radikális párt ellen. Az általános választójog érdekében tartott legutóbbi népgyűlésen tudvalevőleg puccs-szerűen egy országos radikális párt alakulását mondták ki. Ez ellen a puccs ellen az összehívók közül *Pikler* Gyula, *Somló* Bódog, *Agoston* Péter, *Zigány* Zoltán, *Jászi* Oszkár, *Harkányi* Ede, *Vámos* Henrik és *Szende* Pál számos elvbarátuk nevében is tiltakozó nyilatkozatot adtak ki, amelyben kijelentik, hogy a szóbanforgó puccsból kifolyólag netalán keletkezhet mozgalomtól és pártalakítástól távol állanak.

A vasutasok pragmatikája.

— Az igazságügyi bizottság ülése. —

Budapest, május 18.

A képviselőház igazságügyi bizottsága ma délelőtt 10 órakor *Holló* Lajos elnöke mellett ülést tartott, amelyen a vasuti szolgálati rendtartásról szóló törvényjavaslatot tárgyalta. Az ülésen jelen voltak: *Kossuth* Ferencz kereskedelmi miniszter, *Günther* Antal igazságügyi miniszter, *Szterényi* József és *Meskö* László államtitkárok és *Stettina* József miniszteri tanácsos.

A törvényjavaslatot *Jankovich* Marczel előadó ismertette. Fontosnak tartja a javaslatot, mert ez az első szolgálati pragmatika s mert sok ezer ember jogait és kötelességeit érinti. A részleteknél, már előre is jelzi, módosításokat fog tenni a vasutasok javára.

Sághy Gyula általánosságban elfogadja a javaslatot, de a részletekre nézve, különösen jogi szempontból aggályai vannak. *Elismeri* a fegyelem szükségességét, de kell, hogy a fegyelem a jogállam követelményeinek megfelelően.

Kossuth Ferencz: Abból a szempontból kell kiindulni a javaslat tárgyalásánál, hogy akarjuk-e vagy nem a vasuti sztrájkot emberileg lehetetlenné tenni. Ha akarjuk, akkor a szigorú rendszabályoktól vissza nem rettenhetünk, bármennyire fájjaljuk is ennek szükségességét, ha pedig nem akarjuk, akkor a jelen javaslatot egészen át kell szerkeszteni, mert a javaslat abból a szempontból indult ki, hogy a vasuti üzem rendes lefolyása oly nagy

tuczatonként vonul is át. A hirlapírónak folyton éreznie kell az élet minden lüktetését, de csak úgy, ahogy jól világított ablakból nézhetjük a forgalmas utca zajlását, még le is fényképezhetjük színesebb jeleneteit. De egy egész emberöltőnek, egy hosszú politikai korszaknak örökös lírai rezonanciája ugyan micsoda akkordokban ful ki. Oh, az eivű vezércikkíró csak akkor veszi észre igazában, milyen érdekes körülötte a világ. Mert akkor ismeri meg csak teljesen, csak akkorra élesedik is ki minden hozzávaló érzéke, hogy mily szépek és mulatságosak a kis dolgok, mennyi jellemzetes apróság merül fel a mindennapi vásáron. A világ mindig nagyon érdekes, mihelyt az egyes színt és vonást. a debailt, a pillanatnyit nézzük. Csak nézzük meg jó, egy élő Somácska vagy Aladárka csakugyan jelentősebb erő, mint egy meghalt Kossuth Lajos. Éppen a mi magyar politikánk földje, ez a választott (vagy választó?) föld idők haladtával milyen érdekessé vált, egyre érdekesebbé, változatosabbá, gazdagabbá annak, ki nem az ugynevezett politikát, nem az elvi czélokot és eszmei irányzatot vizsgálta benne. A törekvések és jellemek eredetileg csakugyan egyfajta, egyetlen színné és felületté olvadó termése után a folytonos intenzív művelés a divatos irányoknak micsoda sokszínű, soknemű kertészetét, s közbe-közbe az élősdi tenyészetnek milyen buja káprázatos tarkaságát honosította meg itt. Csupa apróság, csupa árnyalat, a strébervilágnak

állami, nemzeti, társadalmi és egyéni érdek, hogy ezen érdek sérelmét lelkiismeretlen igazságok sikerének kitenni nem lehet. De maguknak a vasutasoknak is érdeke a javaslat, mert ezek között igen nagy számmal vannak olyanok, akik nem saját akaratukból, hanem erős nyomás hatása alatt állva, léptek az igazságok terére.

Ha a bizottság azt az álláspontot foglalja el, hogy a vasúti sztrájkot lehetetlenné kell tenni, ami az egész magyar társadalom érdeke, akkor abban az irányban kell haladnunk, amely irányt a javaslat megjelölt; önként érthető azonban, hogy ez alkalommal is, mint mindig, minden megokolt javaslatot a legjobb indulatú megfontolás tárgyává fogja tenni a kormány és ha a törvényjavaslat intenciójával nem ellenkezik, el is fogja fogadni. Részletekbe bocsátkozni nem kíván, de szükségesnek tart mégis annyit kijelenteni, hogy a törvény mellett még külön részletesebb szolgálati szabályzatot fog kiadni, amelyben a szabadságidők is részletesebben a szolgálati ágak szerint fognak megállapítani, még pedig a M. Á. V. keretében a munkásokra nézve az eddigi nyolcz nap. (Helyeslés.)

Bernáth Béla helyesnek tartja a célt, a sztrájkok lehetetlenné tételét, de azért a méltányossági szempontokat nem szabad figyelmen kívül hagyni. Kifogásolja a 24. §-t, amely jogsérelmet tartalmaz. A javaslatot általánosságban elfogadja.

Holló Lajos elnök kéri a bizottsági tagokat, hogy az általános vitánál ne menjenek bele nagyon a részletekbe.

Nagy Sándor: A javaslat a multhoz képest haladás s bár sok hiánya van, általánosságban elfogadja. Az agitáció szabadságát a javaslat nagyon korlátozza. Nem lehet a vasutas képviselő-jelölt. Tulságosan korlátozva van az egyesületi szabadság is, a hivatalos titok pedig tulságba van vite s a tanuzási mentesség is. A mellékfoglalkozás nagyon megvan szoritva, annyira, hogy önkénykedésre vezet. A munka és szabadságidőt törvényben kell szabályozni.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter: A részletkérdésre a részleteknél fog válaszolni. Oly módosítások elől, amelyek a célznak megfelelnek, nem zárkozik el, mert ő jó törvényt akar csinálni. A sztrájkot emberileg lehetetlenné akarja tenni, de az emberi jogok épségben tartásával. (Helyeslés.)

Bizony Akos: Szerinte a javaslat nagyon értékes. A vasutasok kedvezőbb helyzetbe jutnak általa, mint az összes állami tisztviselők. Aggodalomra nincsen semmi ok. Javasolja, hogy a gyűlésben való részvétel ne legyen fegyelmi ok. A javaslatot elfogadja.

Batthyány Tivadar gróf indítványt tesz, hogy a részletek módosításainak kidolgozása és szövegezése végett küldjenek ki egy öttagu bizottságot. Indítványát hosszabb beszédben megokolja. A sztrájk-paragrafus ellen aggályai vannak, de el-

fogadja, ha a többi kérdésekben a vasutasok érdekei kielégítenek. A fegyelem, igaz, meglazult, de ennek okai a vezetők, oka a vasutigazgatóság, amely a haladópartba akarja terelni a vasutasokat és üldözi a hazafias elemeket. Addig nem is lesz fegyelem, míg a vezetők ki nem cseréltetnek. Az anketén letárgyalták a szolgálati pragmatikát és ide a bizottság elé egészen más javaslat került, úgy látszik, a magánvasutak pressziója alatt. A javaslat agyonüti a vasúti hazafias szövetkezeteket, éppen így járnak a fogyasztási szövetkezetek is. A tagdíjak levonását és az adósságok rendezését kéri. Indítványát visszavonja.

Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter kijelenti, hogy az államvasuti alkalmazottak rendeleti uton nagy kedvezményeket fognak kapni. A személyzetet arra kényszeríteni, hogy adósságait oly gyorsan törlessze, amily gyorsan azt megtenni nem képes, eszeágában nincs a kormánynak. Én — ugymond — ellenkezőleg azon fáradozom, hogy nemcsak a vasúti személyzet körében, de az állami hivatalnokok minden körében az adósságok rendezése létrejöhsen és van reményem, hogy e fáradozomom siker fogja koronázni.

Szerényi József részletesen reflektált Batthyány Tivadar felszólalására.

Visontci Soma a törvényjavaslatot általánosságban elfogadja, mert haladást lát különösen a fegyelmi eljárás kontradiktórius voltában, a szóbeliség és a védelem biztosításában. De álláspontját ahhoz köti, hogy a vasúti tisztviselő állampolgári szabadságjogai, amilyenek a gyülekezési, az egyesületi, a gondolat szabad nyilvánítási joga kellőleg biztosítottassanak.

Holló Lajos: Hataimas intézkedések vannak a javaslatban, de sok olyan is van benne, amihez hozzá nem járulhat. Örül, hogy a módosításokhoz a miniszter hozzájárul. Nagyobb politikai szabadságokban kell részesíteni a vasutasokat. Visontainak igaza van a közhivatalnokok minősítését illetőleg. A sztrájk letérésére vonatkozó intézkedések drakóiak. Ez politikailag sem helyes. Tulságosba mennünk nem szabad, mert ez új táp lenne az igazságokra. A törvényjavaslatot általánosságban elfogadja. (Helyeslés.)

Ezzel az ülés véget ért.

A képviselőház közlekedésügyi bizottsága pünkösd utáni kedden délután 3 órákor ülést tart s megkezdí a vasutas pragmatika tárgyalását. A horvátok megbízásából ezen az ülésen terjeszti elő Tuskan Grga a horvát képviselők módosításait.

A pénzügyi bizottság csütörtökön, e hó 23-án délután ülést tart, amelynek tárgya folytatása a vasúti alkalmazottak fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatnak.

Az igazságügyi bizottság szerdán délelőtt 10

órákor kezdí meg a pragmatika részletes tárgyalását.

Az Országos Vasutas Szövetség budai kerülete körlevelet intézett a hazai magánvasutak alkalmazottaihoz, amelyben az országgyűlés előtt fekvő két vasutas-törvényjavaslat között felállított junktimra mutatva, kiemeli, hogy míg a magyar államvasutak — amidőn a vasúti szolgálatnál megkövetelhető rend és fegyelem érdekében szükséges szolgálati rendtartás rendelkezési sulyosan nehezdednek rájuk, — vizasztalásnak tekinthetik a fizetésrendezésről szóló törvényjavaslatot, amely javulást hoz anyagi helyzetükben, ezt a magánvasutak alkalmazottai magukról el nem mondhatják. Ők csak a készülő bilincseket érzik, de nagyon csekély kilátásuk van arra, hogy megkapják azt, amit a magyar államvasutak alkalmazottai, holott az államhatalomnak módot kell találni arra, hogy a magánvasutasok fizetése az államvasutakéval egyenlővé tétessék. Fontos ez az államosítás esetére is, mert a fizetésrendezésről szóló törvényjavaslat 3. §-ának 2. pontja a besorozásra vonatkozólag égbekiáltó igazságtalanság a magánvasutasokra nézve, akik a törvény életbelépte után a fizetés tekintetében az utolsó helyen fognak állani. Igazságos megoldást kell tehát kieszközölni. A követendő eljárás megbeszélése és e tárgyban való egyöntetű határozat hozatala végett május 21-én, kedden délután hat órákor Budapesten az I. ker. Koronaőr-utcai polgári leányiskola tornatermében országos értekezlet lesz, amelyre a budai kerület a hazai magánvasutak összes alkalmazottait meghívta. Ez az értekezlet előreláthatólag rendkívül népes lesz, résztvesznek azon a kassa-oderbergi, arad-csanádi, győr-sopron-ébenfurti, szamosvölgyi vasutak és a déli vasutak alkalmazottai.

A horvátok féktelenkedése.

— Állandó harc a magyar nyelv ellen. —

Budapest, május 18.

Horvátország és Zágráb lobogódszt öltött. Örömpresve várunk benneteket: — ezt a távívatot kapták a Nádor-utcai Continental-szállóban a délelőttön értekezletre egybegyűlt horvát képviselők szűkebb hazájuk fővárosából, Zágrárból. A horvát diadalujjongása ez a távírat, a mely hírül adja, hogy Zágrábban nagy tüntetések készülnek, természetesen a magyar nyelv ellen.

A horvát képviselők ma délelőtt Medákovich Bogdán elnöklésével értekezletet tartottak a Continental-szállóban, amelyen a horvát kormány részéről gróf Pejacevich Tivadar bán és Nikolics Vla-

olyan nyüzgése és halmazódása, amelynek csodáit a mikroszkopon át kell néznünk, hogy tisztán megkülönböztessük. Bámulunk is vég nélkül.

Tehát — az örökös elvhu vezércikkirásnak végső eredménye, bölcsészeti levonata — a tárczairás. Ismét a la Wilde Oszkár szellemeskedve.

Nos? Ime, észrevétlenül bebonyitottam önmagamnak, hogy ma csakugyan e ki formátumu ujság felel meg a világ haladásának, a közélet fejlődésének, az ismeretek terjedésének. A mai ujságnak fel kell ölelnie a nyilvános élet egész gazdaságát, a differenciák bőségét és változatosságát, a részletet, a tümeményt, az árnyalatot, a minuciózítást. A világ kifogyhatlan bája és gyönyörűsége az apróságokban áll, amiket egyenként kell méltatni és élvezni. Ez a fejlődés az ujság első bölcsőjétől a másodikig.

Vizy Gábor levele feleségéhez. Olgához, a budapesti viszonyokról, politikai és egyéb divatokról, a pártbeli frakciókról, protekciókról és a masamódról.

Kedves feleségem, Olga!

Bizony nagy idő telt el azóta, hogy neked írt leveleimbe az indiskrét ujságírók bepillanthattak volna és hogy a közönség is tudomást szerezhetett volna ama példás figyelemről és tiszteletéről, melyben téged, szeretett Olgám, hü férjed, Gáborod részesít. Az ujságírók ujabban jobban kedvelik a hivatalos aktákat,

mint a tanulságos szerelmi és társadalmi levelezéseket.

Azon nagy idő óta azonban, ha sok minden változás esett is, egy nem változott. Nevezetesen a lakáskérdésben épp úgy vagyunk, mint voltunk és hiába töltök el naponta nyolcz órát lakáskereséssel, nem tudok egy alkalmas hajlékot találni, hogy abba téged, szívem királynője, beköltöztessék. A valamire való alkások részint nagyon távol vannak a központtól, részint igen közel esnek a demokratához. A távoli lakásoknak az a hátrányuk, hogy két pár lovat és egy nyitott meg egy csukott autómobil kellene tartanunk hozzá, mert ez így divat most Budapesten s akinek nincs hozzávalója, az maradjon otthon vagy kérjen protekciózt és — spektust Dessewffy Arisztidőtől és menjen a sárga balfenéken Itáliába. A demokraták közé meg azért nem akarok költöztetni, mert neked ott reprezentálnod kellene s e célból egy évig egyebet se tehetnél, mint egyik kávéházból be, a másik kávéházból ki és végül Gáborodat odahaza kibuktatni a kerületből. Ezenkívül pedig az egyetlen lakást, a melyik üres volt, most foglalta el egy horvát püspök kedves rokonaival együtt ugyanyira, hogy a cselédlépcsőn is horvát gyerekek szidják a magyarokat. Ily körülmények közt ugyebár jobb neked otthon, édes Olgám és ha tíz éve várakoztál, már a legközelebbi házbérnegyedig kérlek légy türellemmel.

A viszonyok egyébként sem kedvezők ahhoz, hogy egy új asszonyt be lehessen mutatni a társaságban. Mert a főszocziatásban most az idegen összeköttetéseket keresik. Bécsi milliomos férfiak és amerikai milliomos nők vannak divatban. Vállalkozó szellemű urak és dámák importálták őket hozzánk és hetek óta lötnak-futnak, hogy az ő részükre publikumot

szerezzenek. Aki elmegy, az kap ebédet, vacsorát, bort, pezsgőt, kávé, konyakot, szivart s csak a kocsit, a komornyikot, a pinczért, a lóversenyjegyet, polo-jegyet és a virágot kell megfizetni. Mégis sokat lehet spórolnia annak, aki kétszázforintos vacsorához van szokva, mert az ilyen vendégség neki nem kerül többbe, hatvan forintnál. Én azonban még a hatvan forintot is sokaltam. De muszáj volt elmennem, mert miután a meghívókat megkaptam, nagyon gyanusan jártak körülöttem ugynevezett barátaim és igyekeztek lebeszélni. Félrehúzták a klubban, meg a Gerbeaudnál, hogy nagyon gyanus ez a pénzimadás, ne menjek. Ohó, gondolom, be akartok csapni, csak ti akartok táncolni s azt szeretnétek, hogy én sohase juszak semmi jóhoz. (Mint ahogy a mikor a bizottságokat választották, folyton azt hajtogatták, hogy az én képességeim többre érde-mések, mint a közönséges bizottsági tagság, hát egyezzen bele, hogy engem ne jelöljenek, mert belőlem még államtitkár és miniszter lehet. Aztán nem is jelöltek és a bizottsági helyekbe beültek ők, az einöki helyekbe beültek ők, az előadói helyekbe is ők ültek, a delegációkba is ők ültek. Engem pedig itt hagytak, közönségesen és még azt sem mondták meg, hogy kihez kell fordulnom, ha államtitkár akarok lenni.) Most nem fogtok lefőzni, tehát elmentem a Parkklubba az estélyekre. Azóta ki sem jövök az előkelő mulatóságokból. Valóban ott találtam mindazokat, akik azt akarták, hogy én ne menjek el. A főherczeg urnak is bemutatnak és képzeld el, ő fensége téged említett, így szólván:

— Jó indulattal emlékszem önre amasz érdekes levelekből, melyeket kedves feleségéhez, Olgához, szokott írni. Valóban a jó hazafiak okosabban tennék, ha ilyesmivel foglalkoznának, mint hogyha Ferencz Ferdinánd trónörökös ő fenségét részletezik.

dimir bányhelyettes is résztvettek. Az érkezőtlen három taggal kiegészítették a végrehajtó-bizottságot s ebbe dr. *Pinterovics*, dr. *Surmin* és dr. *Liszovac* képviselőket választották be. Azután bizalmas eszmecsere folytattak további eljárásukat illetőleg s ennek kapcsán megállapították azokat a módosításokat, amelyeket *Tuskán* horvát képviselő a közlekedési bizottság keddi ülésén a vasutasok pragmatikájáról szóló törvényjavaslathoz horvát részről benyújt.

Az érkezőletről gróf *Pejacsevich* Tivadar bán *Nikolics* bányhelyettes kíséretében felhajtatót a várba *Wekerle* Sándor miniszterelnökhöz, hogy a horvát képviselők állásfoglalásáról értesítsék őt. A bán és bányhelyettes háromnegyed 1 órakor tértek vissza a Continental-szállóba, ahol a már ebédnél ülő képviselőket rögtön konferenciára hívták egybe, amelyen bejelentették, hogy a tárgyalások a magyar kormányval még nem szakadtak meg teljesen s az ünnepek után ezeket folytatják, az ünnepek alatt talán sikerül valamilyen módon a békés kibontakozást előmozdító megoldást találni. Egy nem egészen megbízható hír szerint a miniszterelnök nem garantálhatta, hogy a horvát képviselők indítványait a közlekedésügyi bizottságban elfogadják. A horvát képviselők ezt tudomásul vették. *Pejacsevich* és *Nikolics* a horvát képviselők társaságában maradtak továbbra is s ezekkel együtt ebédeltek. A horvát képviselők ma délután elhagyták Budapestet.

A horvátok részéről a következőkben ismeretük a mai helyzetet:

A horvát nyelvkérdésben folytatott tárgyalásokban a mai nappal a pünkösdi ünnepek miatt több napi szünet állott be. Gróf *Pejacsevich* bán és a horvát delegátusok az esti gyorsvonattal hazatarttak és csak *Supilo* Ferencz képviselő maradt itt, míg *Tuskán* kedden reggel tér vissza a fővárosba, hogy aznap délután a bizottsági tárgyalás során előterjesztesse a horvátok érkezőtlen ma végleg megszövegezett módosítást. E módosítás szerint a törvényjavaslat 4. szakaszában kimondatnék, hogy az a) pont alatt foglalt *minősítési feltétel (a magyar nyelv bírása) Horvát-Szlavonország területén a vasúti alkalmazottakra nem terjed ki*, egyúttal kimondatnék, hogy ezen alkalmazottakra nézve a horvát nyelv bírása megkívántatik. Afelől még nem hatá-

Még eddig nem igen tapasztaltam, hogy valaki részletezte volna a trónörökös, de Sággy barátom megmagyarázta, hogy a kifejezés a trónörökösre nem személy szerint, hanem politikája szerint vonatkozik és én megígértem, hogy rajta leszek, hogy minél kevesebben részletezzenek és ismerőseim körében ily szellemben akciózt is indítok. Nyomban fel is szólítottam ifjabb képviselőtársaimat, hogy a helyzet megbeszélése céljából gyűljünk össze valahol, legközelebb.

Én nem tehetek róla, hogy a puritán jellemű Buza Barna, a nagytekintélyű Zakariás, meg a fehér Sümegi Ósbudavára mellett szavaztak. Ez az oka annak, hogy te, kedves Olgám, Ósbudavárából képes levelező-lapot kaptál, de esküszöm, hogy nem én adtam postára s csak tévedésből tagadtam el, amikor táviratilag megróttál. Az sem igaz, hogy már a Park-Klubban úgy állottam, hogy minden harmadik grófnót feleségül kértem. Tényleg csak az előkelő divatot tanulmányoztam és kérdezősködtem, hogy mibe kerülnek a legszebb toilettek, ahol vannak, megengedvén magamnak azt az ártatlan szellemességet, hogy azok a legszebb és legdrágább toilettek, a hol nincsenek. Erre történt, hogy fentemlített barátaim elkísértek Ós-Budavára az említett érkezőtlen miatt és mert azt mondták, hogy a népképviselőnek ott kell tanulmányoznia a cselédkérdést és a fogyasztási adókat. Mondhatom, szerencsés pillanatban érkeztem, mert ha egy nappal később jövök, én is úgy járok, mint Visontai, Molnár Jenő, Kovácsy Albert és Muzsa Járt. Őket tudniillik Ós-Budavár igazgatósága jegyzőkönyvi megrovásban részesítette, mert nem voltak jelen e művészeti és kulturális intézmény megnyitásán. Most képzeld, őket ki fogják plakátrozni a kertületben. Különben

roztak a horvát delegátusok, hogy vajjon már kedden jönnek-e vissza, ma csak abban állapodtak meg, hogy bevárják *Supilo* és *Tuskán* távirati értesítését, akik, ha szükségesnek fogják találni, a koalíció tagjai testületileg visszajönnek a fővárosba. A horvát delegátusok közt a hangulat meglehetősen nyomott. *Medakovic* Bogdán, a horvát országgyűlés elnöke kijelentette, hogy aggodással tekint a jövő elé. A kérdés — ugymond — most már nem hatalmi kérdés, hanem Horvátország szempontjából a jog kérdése lett. A delegátusok nagy elismeréssel nyilatkoznak azon fáradtságot nem ismerő buzgalomról, melylyel *Wekerle* Sándor miniszterelnök a nehézségeket elhárítani igyekszik. A miniszterelnök ismételt tette *közvetítő javaslatot*, ezek azonban a lényegét, a vasutak magyar hivatalos nyelvét illetőleg nem érintették, hanem csak egyes nuanceokban kedveztek a horvátok álláspontjának. Tegnap a miniszterelnök azt a javaslatot tette a horvátoknak, hogy külön fejezetben mondassék ki, hogy a törvényjavaslat nem praedjudikál a nyelvkérdésnek a regnikoláris küldöttségek által való végleges megoldásának. E javaslat felett ma délelőtt tanácskoztak a koalíció tagjai, de azt nem fogadták el és nyilatkozatot szövegeztek, melyben újból kifejtik, hogy eredeti álláspontjukhoz ragaszkodnak. Ezen nyilatkozatot gróf *Pejacsevich* bán ma délután adta át *Wekerle* miniszterelnöknek, ki újból megbeszélte a bánnal a dolgot és a bán ez érkezőletről nyomban értesítette a reá várakozó delegátusokat.

Daczára annak, hogy a két felfogás közt az ellentét ma is mereven fennáll, a horvátok mégis azzal a reménnyel hagyták el a fővárost, hogy a tárgyalások fonala nem szakadt meg. Igaz, hogy ezen remény ez idő szerint csak a kölcsönösen tanúsított jóakaratra támaszkodik. Ezen reménnyel számolva a horvát delegátusok a horvát közvéleményhez azon kérést intézték, hogy az ügy elintézéséig tartózkodjanak minden manifesztációtól. A horvát képviselők ugyanis nem akarják a tömegeket mozgósítani, nehogy magyarelles tüntetések által a helyzetet még súlyosabbá tegyék. A maguk részéről tehát népgyűléseket nem fognak tartani, de kétségtelen, hogy a Starcevic-párt az ünnepekét arra fogja felhasználni, hogy a hangulatot a maga részére hódítsa meg.

Ami a *Nikolics* Vladimir osztályfőnök ellen felhangzóit azon vádakat illeti, mintha ő irányza-

ez is csak olyan színház, mint a többi, itt is triko nélkül és téli kabát nélkül tánczolnak a művésznők, akár Salome, akár nem Salome. A városban is ez most a legelterjedtebb irány, ugyannyira, hogy maholnap a művészeti központ teljesen nélkülözni fogja a titokzatoságot.

A pártletről eddig azért nem irtam, mert vártam a helyzet tisztázását. A helyzet azonban nem akar tisztulni és kénytelen vagyok közölni veled, hogy a jövőnkben nem bízom. Képzeld csak, hétszámra ott lebzselünk a pártkörben anélkül, hogy minisztereket látnánk. Egyszerre aztán azt mondják, hogy érkezőtlen van és mindenféle indigénákat hoznak. S akkor a miniszterek az ujjukat a szájukra teszik és süttognak.

— Pszt! Most nem lehet beszélni, mert más pártbeliek is vannak jelen. Most csak szavazni kell.

Igy aztán megcsik, hogy leszavazzuk a miniszterek javaslatait. Mert ha más pártbeliek vannak jelen, hát szavazzanak ők. Hogyha mameukokra van szükségük, hát jöjjenek közénk és beszéljenek velünk egyenként. (Ama tizenhat ügy közül is, amelyet elseje óta küldtél, mindössze csak nyolczat intézhettem el, mert a miniszterek ritkán beszélnek velünk egyenként és úgy látom, hogy le fog kelleni szavazni még legalább három javaslatot, míg a többi nyolcz ügyet kedvezően elintézhetem a minisztereimmel. A kaszárnyaépítés valahogy menni fog, mert azt mondják, hogy katonát adnak hozzá, mihelyt a létszámemelés meg lesz szavazva. De ha a kerület a létszámemelés ellen van, akkor mondjon le az a vállalkozó a kaszárnya-építésről. Különben is emlékszel, hogy a tulipános zászlók alatt is harmincz koronájával szállította a voksokat). Leginkább bizhatunk ama kinevezésben, melyet *Wekerle* már a múlt novemberben megígért s jól tet-

tosan élesítene ki a helyzetet, vagy hogy ő idézte volna fel a kavargást, a horvátok arra utalnak, hogy mint osztályfőnök, állásának felelőssége tudatában másképpen el sem járhatott, mint ahogy eljár. Amint a törvényjavaslat tervezetét megkapta, kikerestette az anteaktákat és azokból megállapította, hogy *Josipovich* Imre, volt horvát miniszter, kinek magyar érzületéhez kétség nem fér, annak idején ugyanigy tiltakozott a sérelmes rendeletek ellen, sőt az az előterjesztés, melyet *Nikolics* most *Kossuth* kereskedelmi miniszterhez a törvényjavaslat ellen intézett, majdnem szóról-szóra másolata annak a tiltakozásnak, melyet *Josipovich* miniszter annak idején a rendeletek ellen intézett. A különbség csak az, hogy a rendelet nem tartozik a horvát országgyűlés hatáskörébe, míg ha most a nyelv kérdése törvény útján kodifikáltatik, az kell, hogy a horvát országgyűlés elé kerüljön és *Nikolics* osztályfőnök, mint aki a horvát országgyűlésnek felelős, kell hogy ebből a konzekvenciát is levonja.

A horvát képviselők egyébként az egész vasúti kérdést a kenyér kérdésének tekintik. Van Horvátországban több mint 700 állásnélküli tanítónő, kik mint pénztárosnők szívesen lépének az államvasutak szolgálatába, éppugy igen sok fiatalember van, kik elég műveltséggel bírnának, de alkalmazást nem nyernek, mert a magyar nyelvet a kívánt mértékben nem bírják. Azt beismerik, hogy a belső szolgálatra okvetlenül kell a hivatalnokoknak a magyar nyelvet bírniok, de bizonyosra veszik, hogy azok, akik a hivatalnoki pályán tovább akarnak haladni, már ezen ambícióval fogva is önként meg fogják tanulni a magyar nyelvet. A horvát delegátusok szerint éppen ezen a téren észlelhető nagy haladás a fiemei rezolúció óta. Dr. *Greksa* egyetemi tanárnak, ki a magyar nyelvet tanítja a zágrábi egyetemen, három éven át vagy egyáltalában nem, vagy csak egy-két hallgatója volt, az utolsó esztendőben száznál több a hallgatóinak száma. A magyar nyelv tanulását tehát az élet szükséglete fogja előmozdítani.

Arra a kérdésre, hogy mi történik akkor, ha a horvátokkal nem sikerül a megegyezés és hogy milyen lesz akkor a horvát rezolúcionista politikája, a horvát koalíció egyik vezérférfia így felelt:

ted, hogy mostani levelemben engem emlékeztetsz rá. Fentjártam a miniszteriumban és éppen még csak kétheti terminust kértek. Ebből tapasztaltam, hogy az ígért komoly és konzekvens volt, mert novemberben is pontosan kétheti volt a terminus. Kérlek, nyugtasd meg azt a szerencsétlen flótást, ne hogy kivándoroljon Amerikába, mert ki tudja, mi üt be s az a derék ember nagyon jó ingyenes kortes volt. Ne feledd el, hogyha majlist rendeztek, őt választasd be a védnökök közé.

Máskülönben nincs ok panaszra. A termésre felvettem egy kis előleget, mert a májusi járandóságot szét kellett osztani az alkotmányvédelmi kötelességek teljesítői közt. Tudod, hogy deputációk voltak nálam és hogy tiz választóm helyett ki kellett fizetnem a három évi adóhátralékot, különben azal fenyegettek, hogy kibuktatnak a megye-bizottságból és helyettem Fejérváry-huszárt választanak, mert az azt ígéri, hogyha ismét Fejérváry-kormány lesz, akkor megint nem fog kelleni adót fizetni.

Az élet drága ugyan, de nem elviselhetlen. Szállodában kell laknom, négy forintot fizetek naponta, de ezenkívül, hogyha nem vagyok nagyon otthonülő, három forintból kitélik a borraival. Esténként frakciók szerint megyek vacsorázni. Szerencsére pártunkban éppen hét frakció van s így mindennap más-hová mehetek s a pártélet is olyan, mint a vendéglői élet, legelviselhetőbb akkor, ha mindennap más izü generálsaftot szedünk be. Már voltam vasutaspárti, vasutellenes-párti, pragmatika támogató és fizetés-emelő; voltam liberális merkantilis, liberális agrárius, voltam néppárti árnyalatu és sajtóvédő, demokrata irányú és sajtóellenes; megvettem a jegyet a Szent Imre-egyesületbe és aláírtam

— Ha nem sikerül a békés megoldás a magyar kormányval, akkor természetesen a bizottságban terjesztjük elő módosításainkat. Ha a bizottság figyelembe nem veszi ezeket, akkor a képviselőház nyílt ülésén a pragmatika-javaslat tárgyalásánál terjesztjük elő módosításainkat, az azonban alaptalan ráfogás, hogy a javaslatot megobstruálnók. Erről szó sincsen, eddigi megbeszéléseink során nem is érintettük ezt a kérdést. Ha pedig a képviselőházban a javaslat fölötti vitában részt veszünk, ebből önként következik, hogy a horvát képviselők nem teszik le mandátumaikat.

Hogy a horvátok jövődől politikájára mennyiben lesz befolyással az, ha módosításait figyelmen kívül hagyják, erre következőképp nyilatkozott a horvát politikus:

— Minden esetre nagyon nehéz helyzetünk lesz. A nagy magyar-barát politika, amely a fumei rezolúcióval oly szépen megindult, sokat fog veszteni erejéből. Mert hogy álljunk választóink elé, hogy továbbra is a magyar barátság mellett agítunk, mikor mindenki rámutathat arra, hogy a magyarok törvényes jogainkat nem veszik figyelembe. Hogy azonban a horvát-szerb koalíció politikája magyarellenes és esetleg osztrák-barát irányba csapna át, ez szintén lehetetlen, mert jól tudjuk, hogy Horvátország Magyarországra van utalva; a jövő politika alapja tehát továbbra is a magyarok mellett való működés marad.

— Könnyű ezt a jelszót kidobni: El Magyarországtól! Ha ezt a politikát folytatnók, hová menjünk akkor? Ausztriához csatlakozni lehetetlenség, mert ez sohasem mutatkozott, soha semmit sem adott és semmi jelét sem láttuk annak, hogy jogainkat tiszteletben akarná tartani. A magyarok részéről ellenben tapasztaltuk azt, hogy törvényes jogainkat hajlandók tiszteletben tartani. Azután van még egy másik körülmény is, amely minket mindig arra fog ösztökélni, hogy a bécsi kamarilla és centralisztikus hatalom ellen küzdjünk. Ezek a legujabb események Ausztriában, amelyek világosan mutatják, hogy milyen politikát szándékoznak ott az illetékes körök folytatni. A magyaroknak is észre kell venni ezeket az eseményeket s politikájukat remélhetőleg ehhez képest fogják irányítani.

— A fumei rezolúció ma már ugyszólván semmis, nem lehet róla beszélni, hisz feleletet sem kaptunk rá sohasem illetékes helyről. A magyarokkal ezért mint jó testvérekkel akarunk együtt működni ezután is, hisz negyven év alatt nem egyszer láttuk jelét annak, hogy hajlandók törvényes jogainkat elismerni és megadni. Az utóbbi események ugyan egy kis csalódást hoztak, a benső baráti viszony horvátok és magyarok közt veszt erejéből, hanem ez még sem fog okul szolgálni arra, hogy a magyarok ellen Ausztria mellé csatlakozzunk.

Zágrábban a politikai körök teljes mértékben helyeslik a képviselők állásfoglalását, bár ma már

a zsidó ifjak tornakörére a szerint, hogy hol és kikkel vacsorázunk, és átlag még sem költök el naponta többet harmincz forintnál, kivéve az egészen rendkívüli milliomos összejöveleteket, ahol minden potya.

Most a divatbolta megyek, kedves Olgám. Diczérlek érette, hogy mindent itthon vásárolsz. A masamód azt mondja, hogy te vagy a legkedvesebb kundsaffja és direkt minden új divatu kalapot, a mit Párisból kap, egyenesen neked küld.

A szalmát megismerheted a fonásáról, a selymet a szövéséről; ezenkívül híven megmutatja a szállítólevelet és előttem bontja ki a csomagokat. Hát nem praktikusabb-e itthon rendelni, mint azzal vesződni, hogy mi levelezésünk idegen és ismeretlen külföldi cégekkel?

A viszontlátásra, kedves Olgám. Most pünkösdre még nem mehetek haza, mert akkor itt szociális gyűlések és virágkorzók lesznek, melyeket az összehasonlítás miatt tanulmányoznom kell. De ha az idő ilyen marad, akkor pünkösdt után lemegyünk Riminibe és úgy rendezzük az utazást, hogy Fiumében találkozzunk.

Nekem is jót tesz majd egy kis pihenő, mert hidd el, nagyon kifárasztott a sok politikai izgalom és a reprezentálás, ami a képviselői mandátummal együtt jár.

Ólél hű férjed

Gábor.

U. I. Az ügyvédnek mondd meg, hogy csináltasson egy telekkönyvi másolatot és azonnal küldje el.

bizonyos *kompromisszum* megkötése elől sem térnek ki. Ez a kompromisszum abból állana, hogy a horvát nyelvet a horvátországi vasutak hivatalos nyelvül nem inartikulálnák, de törölnék a pragmatika törvényjavaslatából azokat a rendelkezéseket is, amelyek a magyar nyelvről szólnak, hogy ily módon elkerültessek az a látszat, mintha Horvátországban a magyar volna a hivatalos nyelv. Ezt a békét elfogadnák a horvátok, ha a többi sérelmeik részint azonnal adminisztratív uton orvosolhatnák, részint a regnikoláris depétációk elé vitetnék.

... Valóban nagyon kedves kívánság ez, de *Wekerle* még ezt is meg fogja adni nekik ...

Az *Agrarier Zeitung* vezércikkben foglalkozik a budapesti tárgyalások megszakításával és a következőket írja: A negatív eredményt sehol sem sajnálják jobban, mint Horvátországban, amely a szövetséges testvérménzzel szívesen élne benső baráti viszonyban. A tárgyalások folyamatának megakadását azonban előre lehetett látni. Horvátország ily fontos elvi kérdésben nem engedhetett álláspontjából, minthogy a magyar részről kezdeményezett módon egy részünkre, a kiegyezési törvényben biztosított jogot, a közös országgyűlés révén formálisan törvényes uton ki lehetne játszani. Az esetben, hogy most engednénk, a hátrálás határát nem lehetne belátni és mihamarabb oly helyzetbe jutnánk, hogy alaptörvényünket hasonló újítások egész sorozata annyira megnyirbálná, hogy végére nem maradna belőle semmi sem; már pedig Horvátország ezen nem teheti túl magát. Az az egyetértés, amelyvel az egész ország összes pártjai minden különbség nélkül ragaszkodnak a horvát részről elfoglalt állásponthoz, meggyőzheti a magyar közvélemény illetékes tényezőit arról, hogy Horvátországban igenis jól ismerik azt a súlyos felelősséget, amely az ügygel karöltve jár. Kétségtelen, hogy horvát részről tárgyaló tényezők személyi változása a dolog mitsem változtatna és nem is változtathatna. A budapesti konferenciáknak egyelőre, hangsúlyozzuk, egyelőre negatív eredménye nem kellemtlen nekünk annyiban, hogy azáltal a helyzet megtisztult és most már világosan látjuk, hogy elvben mily határig mehetünk el. E tény benyomása alatt a közös kormány kétségtelenül oda fog törekedni, hogy a zsákutcából kivezető utat találjon. Horvátország szívesen fog kezet nyújtani ahhoz, hogy a részünkről is hön óhajtott baráti egyetértés helyreálljon.

Ma este végre a kormány is nyilatkozik a horvát követelések ügyében és a következőket mondja el egy félhivatalos kommunikében:

A horvátokkal az utóbbi napokban folytatott tárgyalásokból kifolyólag több lap azt a téves hirt közli, mintha dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök a béke kedvéért hajlandónak mutatkozott volna kihagyni a vasutak pragmatikájáról szóló javaslatból a magyar hivatalos nyelv megállapítására vonatkozó rendelkezéseket.

A magyar kormánynak e pontra vonatkozó állásfoglalása, melynek a miniszterelnök a tárgyalások során több ízben kifejezést adott, abban foglalható össze, hogy a magyar és horvát álláspont közt a vasutak ügykezelési nyelvére vonatkozólag fennálló ellentét az 1868. évi XXX. törvényzcikk 56. és 57. szakaszainak kétféle interpretációjából eredvén, ez nem is vitatható más-ként, mint regnikoláris bizottságok útján. Ez a kérdés már egyszer megfordult ugyan a regnikoláris bizottságok előtt, de megoldva nem lett, mert ugy a magyarok, mint a horvátok ragaszkodtak a maguk fölfogásához. A magyar álláspont ragaszkodik ahhoz, hogy az 1868. évi XXX. törvényzcikk 56. §-a világosan mondja ki, hogy: Horvát-Szlavonországok egész területén mind a törvényhozás, mind a közigazgatás és törvénykezés nyelve a horvát s ennek a paragrafusnak konkrét meghatározását nem haladhatja túl az 57. §., midőn kimondja, hogy: Horvát-Szlavonországok határai közt a közös kormányzat közegeinek hivatalos nyelvül a horvát nyelv állapittatik meg. Vagyis: az államvasutak üzeme nem vonathatván az 56. §-ban felhozott konkrét meghatározások egyike alá sem, arra az 57. §. hatályát nem lehet kiterjeszteni.

Ezzel szemben a horvát álláspont továbbra is ragaszkodik ahhoz, hogy az államvasutak üzeme a közös kormányzat közegei közé tartozik.

Ezzel a fennálló ellentétel szemben, mely tör-

vénymagyarázat körül forogván, csakis regnikoláris deputációk útján oldható meg, a magyar kormány a tegnapi tárgyalás alkalmával annak a nézetének adott kifejezést, hogy a javaslat törvénybe ijtatása és végrehajtása a horvátok elvi álláspontjának nem prejudikál. Éppugy amint hogy eddigelé nem prejudikált az a körülmény sem, hogy nemcsak az államvasutak szolgálati nyelve volt a magyar, hanem minden törvénybeiktatott engedélyokmányban, mely a Horvát-Szlavonországok területén épült vasutakra vonatkozott, ki volt kötve a magyar szolgálati nyelv.

KÜLFÖLD.

Aehrenthal és Tittoni találkozója. Aehrenthal osztrák-magyar külügyminiszter legközelebb Olaszországban találkozni fog Tittoni olasz külügyminiszterrel. Tittoni, mint Párisból jelentik, a Temps közlése szerint augusztusban fogja viszonzni Aehrenthal látogatását Bécsben s ez alkalommal Ischlben megjelenik a király előtt is.

A holysét Indiában. Szemlélatomást terjed egyre az indiai lázadás és egész Bengália veszedelmében van. A zendülő bennszülöttek már nem is titokban fegyverkeznek és készülnek Lahore ellen nyomulni. Kalkuttából jelenti a Reuter-ügynökség egy távirata, hogy a külföldi áruk bojkottját főleg egy bizottság intézi Kelet-Bengáliában, amely az egész kerületbe bandákat küld szét; ezek a kereskedelmet akadályozzák, a külföldi árukat megsemmisítik és a kereskedőket megfélemlítik. Bár a mohamedánok állandóan vonakodnak e bojkottban résztvenni, a kereskedelem mégis pang. A mezei munkák is megakadtak. Utonállók kihasználják a lakosság általános félelmét. A rend fenntartása Kelet-Bengália nagy terjedelme és a rendőrség csekély száma miatt felette nehéz. Englaender angol újságíró, aki ezt a felkelő bizottságot megfigyelte, azt írja, hogy azt a hatóság által ismert agítatók alapították. A bizottságot a kalkuttai központ igazgatja, amelynek elegendő anyagi eszközök állanak reudelkezésére. A tagok buzogányokkal, lándsákkal, kardokkal és részben puskákkal is föl vannak szerelve, gyakran egész nyilvánosan gyakorlatoztak, az országot keresztül-kasul bejárták, lázadásra izgattak, a kereskedelmet békóba verték, az összes néposztályokat megfélemlítették.

Japán és a hágai békekonferencia. A japán Weekly Mail jelentése szerint Japán a hágai konferencián a következő pontokat akarja szóvá tenni: 1. A szárazföldi és tengeri útközlekek, 2. a torpedóaknak használata, 3. a drótnélküli távirat használata, 4. a semleges hatalmak magatartása, 5. az ellenségeskedések megkezdése körüli eljárás, 6. a fegyverkezés korlátozása. Az első öt pontra vonatkozólag állítólag nagyon érdekes momentumokat fog felhozni. Fel fog sorolni eseteket, amelyekben a vörös-keresztrel visszaélések követték el, esetet, mikor egy ostromolt város és egy állítólag semleges terület drótnélküli táviróval volt összekötve; olyan esetet, hogy a nyílt tengerben aknák voltak elhelyezve s hogy semleges kikötők egy hadviselő flotta számára megnyitottak, mikor azok a hajók a harcztérre vonultak. Japán annak akarja elejét venni, hogy ilyesmi még egyszer megtörténjék.

Diktatura Portugáliában. A portugál kormány kimondta a diktaturát. Nemrég a képviselőházat és szenátust bizonytalan időre elnapolták s a képviselőket hazaküldték. Azóta királyi rendelettel feloszlattatott a Ház s kijelentették, hogy a választások majd „alkalomadtán” kiiratnak. A kormány kijelentette egy proklamációban, hogy kénytelen a diktaturához folyamodni, mert az ellenzék a maga áldatlan taktikájával minden kormányzást lehetetlenné tett s a nép üdvére szolgáló javaslatok letárgyalása elé folyton akadályokat gördít. A diktatura nem új dolog Portugáliában s Joas Franco miniszterelnök teremtve van erre. De azért csak átmenőleges állapotnak tekintették a diktaturát, most azonban látják a portugálok, hogy ez állandó kormányforma lesz Portugáliában hosszú időre.

Az interparlamentáris konferenciák lótanácsának ülése. Az interparlamentáris konferenciák lótanácsa e hó 21-én tartja ez idei tavaszi ülését, hogy a hágai konferencia anyagával foglalkozzék. Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter, miniszteri elfoglaltsága miatt, mint a „Magyar Tudósító” jelenti, nem jelenhetik meg, de helyette Nagy Emil országgyűlési képviselő má éjjel Brüsszelbe utazott.

Politikai hangulatok.

I. Függő kérdések.

Szétment az országgyűlés pünköszi vakációra. Kevés munka után ezúttal véletlenül kevés pihenőt kaptak a képviselők, mindössze öt napos vakációt, amelynek leteltével csütörtökön már folytatódna a tárgyalások. Eddig hosszabb vakációhoz szoktak, sőt az új uralom ideje alatt is megtörtént, hogy egy-egy ünnepi vakáció kétszer annyi ideig tartott, mint az azt megelőző munkaidő.

— Meglepő — nyilatkozik egy függetlenségi képviselő — hogy most egyszerre szorgalmasnak kell lennünk. Ezelőtt pár héttel még azt jóslgatták, hogy májusban megfogjuk kezdeni a nyári vakációt, mert nincs mivel foglalkoztatni a képviselőházat, avagy mert nem óhajtották, hogy együtt legyünk, a midőn arra rámutattak, hogy a kiegyezési tárgyalások újból való megkezdése foglalja el ugy Magyarország mint Ausztria kormányát. S ime most egyszerre gondolkodni kezdenek munkáról s nemcsak, hogy feleslegesek nem vagyunk, de azt mondják, hogy szükség van a jelenlétünkre. A gazdálkodó emberek pedig már eleve örvendettek a korán kezdődő és hosszú nyári vakációnak, mert arra számítottak, hogy így könnyebben rendbehozhatják a mezőgazdasági dolgokat és elrendezhetik maguk otthon a saját cselédkérdésüket, mielőtt a parlamentben paragrafusokba öntött cselédkérdésből törvényt csinálnának. Bizonyosat azonban most sem lehet tudni, hogy például honnan veszik a parlament foglalkoztatására az anyagot és hogy meddig bírják vele tüteni a masinát. Arra persze senki sem gondol, hogy a kormány csinálja meg egy-kettőre a jövő évi költségvetést, terjessze be és tárgyalassa le. Államháztartási szempontból ez ideális állapot lenne, már május végére a jövő évi költségvetésnek a tárgyalása. De komolyan senki sem foglalkozhatik vele, bármennyire kecsesgató volna is, hogy a költségvetés elintézése után őszszel majd nyugodtabban és behatóbban lehetne foglalkozni a fontosabb s állami életünk jövőjére is messze kiható javaslatokkal; hogy nem kellene folytonos sietséggel, indemnitással bajlódni, vagy ekszleksztől félni. Nem lehet előterjeszteni a költségvetést ennek bizalmi jellegénél fogva sem. Mit szólnának a pártok ahoz, hogy a kormány egy évre előre biztosítani akarja a maga részére a kormányzás eszközeit, adót és ujonczot, mielőtt még a nemzet részére ígért reformokból a lényegeseket megvalósította volna.

— Én azt hiszem — folytatta címélkedését a képviselő, — hogy az ilyen költségvetési előterjesztés kudarczsal járna és annyira felkeltené az ellenzéki szellemet, hogy aztán a költségvetési viák hosszadalmassága akadályozná a reformok tárgyalását. Konstatálnom kell, hogy a mostani nagy bizonytalanságban egyre erősödik az a nézet, hogy több költségvetést, adót és ujonczot addig nem adunk, amíg az alkotmánybiztosítókat nem látjuk. Az eddigi költségvetések közül a multnak a megszavazása a paktumon alapult, az ideinek a megszavazása pedig előlegezett bizalom volt főleg abból a célból, hogy a kormánynak ideje legyen a reformok elkészítésére. Több költségvetésre azonban a bizalom nem terjed.

Sejtik azonban, hogy a kormány munkaprogramjának kellő megállapítását tőle távol álló okok késleltetik. Arról már nem is beszélnek, hogy Bécsben paktumot akartak csinálni az alkotmánybiztosítókat előterjesztése és a katonai létszámemelés közt. Más kérdések nyo-

multak előtérbe. Körülbelül indokoltak azok a feltevések, hogy az ausztriai választások a helyzetet még bizonytalanabbá tették és még inkább komplikálták. Az uralkodó és a diplomácia figyelme egyelőre le van kötve az ausztriai alakulások miatt és mindenekelőtt azzal akarnak tisztába jönni, hogy miképen kormányozzák Ausztriát. Lehet-e báró Beck részére többséget összeállítani, vagy nem lehet. És az igen valószínű, hogy ha nem sikerül, hát az osztrák Reichsrathot feloszlatják és új választásokat rendelve el, talán más programokkal igyekeznek többséghez jutni.

— Igaza van az Egyetértésnek — mondta egy államférfiu — hogy így, amint most vannak az ausztriai pártok, egyáltalában nem képzelhető, hogy a kiegyezésben az osztrák kormány és a magyar kormány megállapodásra jusson, még abban az esetben sem, ha a mostani pártokból valamely kompromisszummal többséget tudnának összetákolni. Azok a pártok bármiféle kombinációval kerüljenek együvé, magyarellenesek és sikerüket éppen Magyarország gazdasági elnyomására irányuló programokkal szerezték meg. De az is igaz, hogy a kiegyezéshez új választásokkal sem lehet kedvezőbb helyzetet várni. Az új választásokhoz olyan programra van szüksége az osztrák kormánynak, mely ott hatásos és biztos, Luegerék pedig a magukéból nem engednek. Tehát licitáció lenne s ez is a mi kárunkra ütne ki.

Más kérdés az, hogy Ausztriában parlament nélkül is lehet kormányozni. Viszont mi kiegyezést parlament nélkül osztrák kormánnyal nem köthetünk, nem is tárgyalhatunk s ha így fordul a dolgok sora, legközelebb állunk a viszonyosság megszűnéséhez, sőt talán egy fordulat megszerezhetné nekünk sokkal korábban, mint vártuk, az önálló vámerületet.

Csak hogy Ausztriában is gondolkodnak eféle. Ebből következik az a feltevés, hogy talán az ausztriai választások eredménye az is lehet, hogy Bécsben siettetni fogják a magyarországi választási reformot, hozzájárulást szereznek a koronánál a megelőző javaslatokhoz, csak hogy megcsinálhassák Magyarországon is az új választást az általános választói jog alapján. A diplomáciában ilyen fogással élnek akkor amikor a zavarokat zavarokkal akarják ellensúlyozni, így a kombináció tovább terjed egészen addig, hogyha az általános választói joggal végrehajtott választások Magyarországon sem szereznek a korona és a Burg részére megfelelő eredményt akkor az ily választás útján összehívuló magyar parlamentet is feloszlatják és akkor következik el az az állapot, hogy nem lesz parlament sem Ausztriában sem Magyarországon és akkor megcsinálhatnak mindent ami a Gesamtmonarchia ábrándozásainak tetszetős.

Eképpen jöttünk el ama következtetéshez, hogy a magyar parlamentet most egyéb okok mellett azért is együtt kell tartani, hogy legalább a legfontosabb javaslatokat biztosíthassák a bekövetkező zavarok előtt.

A helyzet komoly és nem lehet tudni, hogy mikor fordul hirtelen válságossá.

* * *

II. Megtagadott halasztások.

A horvátok mértéktelen követelőzéseit és erőszakoskodásait körülbelül meguntá már a magyar kormány. Amikor tehát Wekerle miniszterelnök azt mondta nekik, hogy viszontlátásra az ünnepek után, akkor legkevésbé sem biztatta őket azzal, hogy majd az ünnepek után engedni fog. Wekerle megjegyzéseit tudnillik kiegészítik Kossuth Ferencz kereskedelem-

ügyi miniszter nyilatkozatai. Kossuth Ferencz határozottan hangsúlyozza, hogy a magyar államiság jogainak az érvényesítéséből semmit sem enged s ebben már befoglaltatik az, hogy a horvátok merész kivánalmaik teljesítésére abszolúte nem számíthatnak. Amikor a javaslatban a horvát nyelv részére előnyök jutnak s ugyanakkor ők a magyar nyelv kiirtására törekednek, ez olyanféle eljárás, mely a közmondást igazolja, hogy ha az ember a kutyanak az ujját mutatja, az egész kezét bekapja.

Azt talán még sem gondolják a horvát atyafiak, hogy az ő kedvükért magyar kormányválság keletkezik és hogy Kossuth Ferencznek el kell távoznia a helyéről, mert a horvátok igényeit nem elégítheti ki. Bizony valószínűbb, hogy a magyar kormány inkább lemond arról, hogy a horvát képviselőket támogatók gyanánt megtartsa. Nagyon drága támogatás volna ez. Ami állami életünk oszlopait akarják ledönteni, hogy így kiuszthassanak. Kossuth Ferencz nem hajlandó teljesíteni a horvátok követeléseit, de ezért nem kell lemondania és a horvátok semmiféle bécsi összeköttetése nem lehet elég erős ahoz, hogy a magyar kormányt álláspontjától eltérítse.

Több értelme van tehát a kereskedelemügyi miniszter ama kijelentésének és hogy a vasuti javaslat tárgyalásának az elhalasztásába nem egyezik bele, mert izgatások mutatkoznak. Erélyes elhatározással véget akar vetni a veszedelmes áramlatok érvényesülésének. Ez is leginkább a horvátok miatt van, amellet hogy a kormánynak most már sietnie kell a javaslataival. Tető alá kell vinni a termést, mielőtt valami elemi csapás kárt tehetne benne.

A nagy kérdések mellett mily kicsinynek látszik a cselédtörvény baja. De a halasztási politikának már ennél is véget vetnek. Tanácskoznak, módosítanak, de a javaslat tárgyalását a pünkösdi szünet után folytatni akarják és pedig nemcsak általánosságban, hanem részleteiben is.

Bizonyos, hogy a pártélet egy-két nap alatt megélnékül és a csütörtöki ülés előtt elevebb lesz, mint a legutóbbi időkben volt.

Addig az ausztriai eseményeket is megvilágítják és az ott felszínre kerülő tervek közül egyik-másik már határozottabb formát fog ölteni.

Az osztrák választások.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, május 18.

Báró Beck Vladimír osztrák miniszterelnök tegnap és ma az egyes pártokkal tárgyalt. Tanácskozásainak célja, hogy a parlament helyzetét tisztázzák. A miniszterelnök mindenáron *választási kartell* akar létrehozni a polgári pártok és a keresztény szociálisták között, hogy a szociáldemokraták további terjeszkedését meg tudják akadályozni. A miniszterelnök akciója, hir szerint, legfelsőbb parancsra történik, mert a hadvezetőségnek erős aggodalmai vannak, hogy egy túlságosan *szociálista színezetű parlament veszélyessé válhatik a hadsereg*re.

Beavatott körökben beszélnek, hogy a királyt a *választások eredménye feletle meglepte*, mert a kormány tagjainak jelentése után nem számított a szociáldemokraták ilyen nagy terfoglalására. A király, hir szerint, több kihallgatáson úgy nyilatkozott, hogy bizik a kipróbált régi politikusok megválasztásában. Számít arra, hogy a kormánynak nagy többsége lesz, amelylyel aztán az állami szükségletekről szóló javaslatokat akadály nélkül és gyorsan megszavaztatja, most ellenben kifejezt adott megütközésének és az az oka, amiért báró Beck miniszterelnök annyira iparkodik azon, hogy a polgári pártokat a pótválasztásokra egyesítse a szociáldemokraták ellen.

A kompromisszum nagyjában létre is jött már.

Ezek a nagy politika eseményei. A helyi politika is dolgozik azonban a pótválasztásokra s különösen Csehországban érdekes gyümölcsöket hoz: együttműködésre utalja a szocialistákat és nemzeti pártokat. Erre az eseményre vonatkozólag a következőket jelentik Prágából: Klofac tegnap a cseh nemzeti szocialista-párt küldöttségének élén megjelent az ifju-csehek klubjában és a pótválasztásokra vonatkozólag a következő indítványt terjesztette elő:

„Az ifju-csehek kötelezik magukat arra, hogy Klofacot mindhárom kerületben, amelyekben pótválasztás alá kerül, megválasztják. Ő a választás után mindkét prágai mandátumról lemond és csak a hohenuauthi mandátumot tartja meg. A két prágai mandátumot Klofacnak az eddigi választásokon megbukott szűkebb párthivei, Choc és Sobotka kapják. Klofac indítványa értelmében az ifju-cseheknek ezenfelül kötelezniük kell magukat arra, hogy a nemzeti szocialista-párt összes választási költségeit megfizetik. A nemzeti szocialista-párt ezzel szemben kötelezi magát arra, hogy a pótválasztásokon mindenütt, ahol ifju-cseh jelöltek szocialdemokratákkal állanak szemben, az előbbiekre szavaz. A cseh-szláv szocialdemokratapárt a pótválasztásokra különben a következő felhívást teszi közzé: Jelszavunk: „Mindent a klerikálisok ellen!”

Az osztrák agrárius Centralstelle a pótválasztások előkészítése alkalmából erős akcióba szállítja párthiveit a szocialdemokraták ellen. A Centralstelle milliókra menő felhívásokat oszt szét a pótválasztásokra a kerületekben, amelyekben elsősorban azt világítják meg, hogy a szocialdemokrata-párt minő engesztelhetetlen ellensége a kisgazdáknak, a parasztosztálynak. Idézi a Centralstelle egyik szocialdemokrata vezérnek a következő kijelentéseit: „A szocialdemokracziának nem az a feladata, hogy a parasztok tulajdonát védelmezze, hanem igazi érdeke az, ha a parasztok minél előbb és minél inkább tönkremennek.” A Centralstelle ennél fogva azt hiszi, hogy minden paraszt eszeveszett volna, ha a pótválasztásokon szavazatával támogatná a szocialdemokratákat. Egy másik kiáltványban a Centralstelle hangoztatja, hogy azt az agráriust, aki a május 23-iki pótválasztásokon bármely párttal szemben a szocialdemokrata jelöltre adja szavazatát, úgy kell tekinteni, mint a nagy nemzeti ügy árulóját és eképpen kell megbélyegezni. „Le a szocialdemokratákkal.” Ez általános jelszó alatt kell lefolynia a pótválasztásoknak. A kiáltvány végül arra hivatkozik, hogy a lét és nemlét kérdése dől el a pótválasztásokon és minden gazdának le kell számolnia most esküdt ellenségével: a szocialdemokracziával.

A német haladópart központi végrehajtóbizottsága felhívást intéz a szabadelvű német választókhoz, hogy a pótválasztásokon szavazzanak a klerikális jelöltek ellen.

Stájerország 21-ik választókerülete Wagner Ferencz német konzervatív jelöltet választotta meg.

Galiczia 36. választókerületében pótválasztás lesz.

A 39-ikben pótválasztás lesz.

A 60. kerületben megválasztották *Budzynovszki* radikális rutént. Pótválasztás *Gromnicki* nemzeti demokrata és *Gabel* cionista között.

A 62. és 65. kerületekben valószínűleg pótválasztásra kerül a sor.

Schuhmayer szocialdemokrata képviselő ma 20 bécsi agitátorral és még két megválasztott szocialista képviselővel *Aschba* utazott, ahol a választási küzdelem nagyon hevesnek ígérkezik. Asch város képviselőtestülete felhívja a lakosságot, hogy a szabad nagynémet jelöltre szavazzon.

Nagy feltűnést kelt a bécsi hivatalnoki körökben két hivatalnok-képviselőjelöltnek váratlan és sürgős áthelyezése. A jelöltek dr. *Vaber* Lipót pénzügyi biztos és *Schmidt* számellenőr. Vaber ellen felettes hatósága még a választások előtt fegyelmi vizsgálatot rendelt el és bírságot rótt rá; Vaber felebbezett és ma jött vissza felebbezésének elutasításával együtt sürgős áthelyezése. *Schmidt* számellenőrt fegyelmi vizsgálat nélkül helyezték

büntetésből. Ez az affér az új parlamentben szóba fog kerülni.

Kristóffy József volt belügyminiszter egy hírlapíró előtt elmondotta véleményét az osztrák választásokról és annak következményeiről. *Kristóffy* azt hiszi, hogy a Lajthántul most háttérbe fognak szorulni a nemzetiségi harcok és a szociális és gazdasági kérdések lépnek az első sorba.

„Midőn a Fejérváry-kormány — folytatta *Kristóffy* — az akkori Gautsch-kormányval az általános választójogért harcolt, a vita éppen e körül forgott. Az osztrák kormány azt állította, hogy még nagyobb felfordulás lesz Ausztriában, mi azt állítottuk, hogy az általános titkos választójog Magyarországon a közjogi, Ausztriában pedig a nemzetiségi harcokat fogja leszerelni. Szóval mindkét helyen a parlament békéje és alkotóképessége lesz az eredmény. E tárgyban számos jegyzékváltás történt, melyek itt is, ott is megvannak s ma, a történetek után, fényesen bizonyítanak a Fejérváry-kormány álláspontja mellett.” A volt belügyminiszter meg van róla győződve, hogyha Magyarországon behoznák az általános választói jogot, a közjogi kérdések második sorba terelődnek.

Angol munkásjóléti intézmények.

Az angol egyház hadserege (The church army).

Írta: Fischer Mór.

I.

Az angol splendid isolation — fényes elszigeteltség — szálló igévé lett. A négy tenger övezte szigetország földrajzi fekvése lényegesen előmozdította lakóinak abbéli törekvését, hogy elszigetelten álljanak és elszigetelten maradjanak a kontinens-től. A százados elszigeteltség következménye, hogy alig van ország, melynek lakóiról annyira ellentétes vélemények lennének elterjedve, mint éppen Anglia.

Egy kellőképpen előkészített ut Angliába képes kielégíteni mindama várakozásokat, melyeket hozzá fűzünk. . . Kereskedelem és ipar terén Anglia még ma az összes európai államok közt vezető szerepet játszik, az ezeket tanulmányozó vajjon hol talál ismereteinek gyarapítására tágabb teret? Mindazok, kik a városi élet után a szabad természet örökszép helyeinek felkeresésére fordítják szabad idejüket, ha kellő időben keresik fel Angliát, nem fognak onnan csalódottan visszatérni.

Hogy erről az oldaláról legkevésbé ismerik Angliát ebben maguk az angolok a hibásak, kik ezrével ellepve a kontinens természeti szépségeiben kiváló helyeit, akaratlanul is azt a hitet terjesztik, hogy Anglia csak a „ködös Albion” nevet érdemli.

A legnagyobb magyar „a ködös napok, de tiszta ész országának” nevezte Angliát. A tiszta ész tette eme kis országot oly hatalmas és gazdaggá, a tiszta ész ott már régen belátta, hogy a társadalom jövője a nép széles rétegein alapszik, hogy a hatalmas és gazdag ország Róma sorsára jut, ha az alap nem biztos. Az ország valódi nagyságát nem fegyveres hadseregének nagy száma, sem országa határainak kiterjesztése adja, hanem az, hogy a széles rétegek mennyire műveltek és mennyire megelégedettek.

Az angol parlament, birodalom és irodalom képezi általában a kontinens bámulatának tárgyát, de a társadalmi kérdésekkel foglalkozó joggal állítja oda negyediknek a modern angol filantropiát.

A modern filantropiának gyakorlati megnyilvánítását schol a kontinensen nem találjuk annyira mint Angliában. A jóléti intézmények egyrésze a nép szellemi és erkölcsi fokának emelésére törekszik, másik része az anyagi helyzet javítását tűzte ki célul; állam, egyház, társadalom és magánosok vetekednek e nemes cél elérésében.

Ez alkalommal az angol egyház hadseregét (church army) óhajtom ismertetni, mely speciális angol eredetű intézmény akárcsak az üdv hadserege (salvation army) s melynek széleskörű áldásdus működése nem csak Angliára, hanem a gyarmatokra is kiterjed.

Az egyház hadserege az üdv hadseregétől teljesen különböző intézmény, céljaiak sokban azonosak, mint például a nyomort enyhíteni, a társada-

lom kitagadottjait és zülöttjeit ismét a társadalmi létra ama fokára visszajuttatni, amelyről lebuktak. Az egyház hadseregének szervezeti katonái, melyben férfiak és nők egyaránt mint közemberek és tiszték működnek, célja elérésében segítő eszköz a vallás.

Az egyház hadserege intézménye, mely kezdetben az egyház ellenzésével találkozott, ma már annak támogatását élvezi. A múlt század nyolczvanas éveiben Carlilet, az egyház hadseregének megalapítóját a leghevesebb támadások érték. Azóta az idők és felfogások változtak.

Évente ezren és ezren hagyták el az angol egyházat, mert az angol egyház nem tudott működési kört biztosítani oly laikusoknak, kik vallási buzgalomukban embertársaiknak az egyházon belül Isten igéjét akarták hirdetni.

Maculay „History of The Popes” című értekezésében világosan reámutat a fölényre, melyben a római egyház az angol egyház fölött áll a laikusok felbuzdulása értékesítése tekintetében. Angliában gyakori eset, hogy egy munkás hivatást érez magában, hogy az isten szeretetét terjessze. Vallási buzgalma, emberszeretete s öröme új hivatása teljesítésében arra buzdítják, hogy szónokoljon. A londoni Hyde parkban vasárnap délelőtt egymás mellett látjuk a legkülönfélébb koru szónokokat, kik a körjük gyűlteknek szent szónoklatokat tartanak.

Az ily szónok gyakran maga alapít felekezett, engedélyt könnyen nyer ehhez s az angol egyház ismét százakat veszít, bár a távozók egyike sincs kifogása az angol egyház hitcikkelyei, liturgiája, vagy ceremóniái ellen.

Carlilet az egyház hadseregének megállapításában elsősorban ama elv vezérelte, miként lehetne az egyház folytonos veszteségét csökkenteni, miként lehetne az egyház javaira felhasználni a komoly gondolkozásu munkálkodó elemet s annak munkálkodását és buzgalmát az egyházban érvényre juttatni. Az arisztokratikus angol egyház immár beleegyezett, hogy a laikusok nem csak mint tanácsadók támogathatják az egyházat, hanem papi teendőket is teljesíthetnek. Az ily laikusok nagy gonddal választatnak ki, az egyház hadserege saját képző intézetében az új hivatásnak megfelelőleg alaposan kiképezi őket s így visszajuttatja az egyháznak azokat, kik századokon keresztül az egyház számára elvesztek. 1884-ben még hallani sem akartak arról, hogy gondosan kiválogatott és képzett laikusok az angol egyház templomaiban papi teendőket végezzenek.

Az egyház hadserege tagjai egyenruhát hordanak s itt akárcsak a hadseregben különféle rangfokozaton vannak. A kadet, így nevezik a regrutát, gyakran saját községében egy kapitány révén ismeri meg az egyház hadseregét, vagy pedig a forgalomtól távoli helyeken egy mozgó kápolna révén, melyet az egyház hadserege épp arra a vidékre küldött. Hatvanhét ily mozgókápolnája van az angol egyháznak, melyekben egy kapitány és két leendő tiszt oly helyeket keres fel, melyek távol vannak minden templomtól.

Az elszórt vidéki hajlékokat felkeresve, ott bibliákat imakönyveket s más hasznos könyveket osztanak szét.

A regruta hónapokat tölt egy kapitány oldalán s ha a kapitány jelenti, hogy a melléje osztott fiatal ember „érett” az illető a londoni főhadi szállásban levő iskolában nyeri további kiképezését. A vizsgáló bizottság elnökét a londoni püspök nevezi ki, a kensingtoni püspök pedig személyesen ügyel fel az unjonczok training home-jára. A magas klérus hathatósan támogatja az egyház hadseregét; London püspöke kijelentette, hogy bizik abban a munkában, mit az egyház hadserege végez s mindig támogatja. De nem csak az egyház, hanem az állam is elismeri működését, a belügyminiszter 1906-ban dicsérőleg emlékezett meg az egyház hadseregéről a büntetésüket kitöltött rabokról való gondoskodásért.

A következőköl látható, hogy szociális téren mily sokoldalú s mily nagyarányu az egyház hadseregének működése.

Megalapítva „A szegények barátja” ligáját a társadalom legelőkölőbbjeinek nem csak anyagi támo-

gatását, hanem az emberbaráti munka kivételében azok személyes közreműködését is tudta magának biztosítani.

A liga vezetősége tagjai között „kiosztja” a kerületébe tartozó szegyéeket, a tagok ezekkel személyesen érintkeznek s így iparkodnak elosztani a bizalmatlanságot és gyűlöletet melylyel kezdetben találkoznak. A személyes érintkezés volna hivatva áthidalni az irt, mely a szegény és gazdag között tátong.

A szociális ténykedés más ága a fogházban ülő családfentartó családja felé irányul. A feleség és gyermekek sorsa míg a férj illetve atya börtönben van igen sajnálatraméltó.

Míg a bűnös maga meleg helyen kellőképpen táplálattal és ruháztatik, addig ártatlanul szenvedő családja az ő bűnéért a legnagyobb nélkülözésnek van kitéve. Az egyház hadserege munkával látja el a hátramaradott családokat s megóvja azt a teljes elzüléstől, ez által jótékonytágot gyakorol nemcsak a családdal, hanem a bűnösrel is.

Egy magyar herceg sequestrálása.

Portia Aladár herceg kálváriája.

— Sajál tudósítónktól. —

Az egész magyar sajtót bejárta és mindenütt kínos feltűnést keltett az a hír, hogy herceg Portia Aladár, a főváros előkelő köreiben általánosan kedvelt és népszerű főúr osztrák földön levő birtokait a klagenfurti hitbizományi törvényszék sequestrum alá helyezte. A hír annál megdöbbentőbb volt, mert a herceget, aki közismert ember Budapesten, mindenki szolid embernek ismeri, akinek a löversenyen kívül más szenvedélye nincs és ennek a szenvedélyének is jóval az anyagi viszonyai által megengedett korlátokon belül hódol. Érthetetlennek tűnt fel mindenki előtt az osztrák hatóságoknak eme drákói rendelkezése, amelyet súlyosított az, hogy azt az érdekelt herceg meghallgatása nélkül hozták meg. Bennünket magyarokat, különösen azért érdekel ez az erőszakos sequestrálás, mert Portia Aladár herceg ellen, főleg rendíthetetlen magyar érzései miatt haraguznak a karinthiaiak és a klagenfurti hitbizományi törvényszék határozata azért volt olyan drákói, mert a hercegben a magyar főurat akarta sujtani.

A nagy feltűnést keltő és bizonynyal még sok izgalmas eseményt magában rejtő esetről a következő érdekes részleteket sikerült megtudnunk.

Az előzmények.

A Portia család magyarországi grófi ága 1897-ben jutott a hercegi cím és a tizenhatezer hektár terjedelmű karinthiai hitbizomány birtokába, amikor Portia Ferdinánd osztrák birodalmi herceg, Görtz és Grádiska örökös főudvarmestere, Ortenburg grófja, Spittal an der Drauban meghalt. A rengeteg dominium a gyönyörű kastélylyal Portia Lajos grófra szállt át, aki azidőben a földművelésügyi minisztérium szolgálatában állott.

Az ekképen hercegi címet nyert Portia Lajos hat évig volt birtokosa a hitbizománynak és 1902-ben bekövetkezett halála után elsőszülött fia Portia Aladár örökölte a címet és a hitbizományi uradalmakat.

Már Portia Lajos hercegnek sok kellemetlensége volt jó magyar volta miatt és állandóan konfliktusai voltak a helyi hatóságokkal, nemkülönben a klagenfurti hitbizományi törvényszékkel és az általa kinevezett hitbizományi kurátorral, akik vak dühökben, afölött, hogy az osztrák földön levő dominium a Ferdinánd halálával nem a hercegnek morgantikus házasságából származó fiugyermekére, hanem a családnak magyarrá lett ágára szállott át, mindenképpen megkeresítették az új földesur napjait. Portia Lajos herceg már a hatvanas években volt, amikor a nagy örökséghez jutott, ez volt az oka annak, hogy ellenfeleivel nem vette fel a harcot, hanem megalkudott. Azt a néhány évet, amely részére megadott, annyira amennyire, nyugalomban élte át, megelégedve azzal a jövedelemmel, amelyet

a rengeteg birtokból a kurátor és az vice-domnának nevezett jószágigazgató neki juttattak. Mielőtt meghalt, családja előtt, a kik beteggyát körülállták, úgy nyilatkozott, hogy: „vagyon nem hagyhatok reátok, de adósságaim sincsenek!”

Aladár herceg kálváriája.

Édes atya halála után a primogenitura alapján gróf Portia Aladár lett birodalmi herceg és a Karinthiában fekvő uradalmak birtokosa, ugyszinte a körülbelül 2 millió korona értékű 4^{1/2}%-os osztrák államadóssági papirból álló készpénz-hitbizomány haszonélvezője.

A fiatal herceg rendkívül nehéz viszonyok között ült be a dominiumba. Az első naptól kezdve, hogy birtokosa lett a hitbizománynak, egy szünet nélkül való hajszát folyt ellene, amely most csucosodott ki abban a jogtalan és törvénytelen sequestrumban, amelyet ellene elrendeltek.

Mindeme hajszát ezért volt ellene, mert ő az osztrák földön sem feledte el, hogy bár címzeinél és rangjánál fogva osztrák főúr és az osztrák törvényhozás tagja, elsősorban mégis magyar ember és ezért magyar környezettel vette magát körül, világhírű zergevadászterületeire magyar vendégeket hívott meg, szükségleteit — amennyire lehetett — magyar földről szerezte be, jövedelme nagy részét Magyarországon költötte el; másrészt pedig vaskézzel szüntette meg azokat a visszéleteket, amelyeket az osztrák közegek diéták, jogtalan comissiók és szakértői szemlék kiküldésével a hitbizományi jövedelmek terhére eddig elkövetek és amelyeket alatta is elkövetni akartak.

A hajszát kezdődött azzal, hogy a hitbizományi kurátor kényszerítette őt arra, hogy a 650.000 koronányi hitbizományi terheken kívül vállaljon át 300.000 korona olyan adósságot, amelyet édes atya halála után, magánhitelezők mint magánadósságokat bejelentettek, holott az adósságok 90 százaléka fikció adósság volt, amit igazol egyrészt az öreg hercegnek halála előtt tett és fent ismertettet kijelentése, másrészt az öreg herceg egész környezete, akik ma is hit alatt kéznek vallani, hogy Portia Lajos herceg visszavonult szolid életet élt és kizárólag arra a szerény havi jövedelemre volt utalva, amelyet teljhatalmu jószágkormányzója neki juttatott.

A hitbizományi kurátor és a klagenfurti hitbizományi törvényszék tagjai, ahelyett, hogy engedélyezték volna a fiatal hercegnek egy megfelelő kölcsönt a készpénz hitbizományból, hogy azzal törleszthesse az összes terheket, rávették arra, hogy egy általuk fogalmazott okiratban vállalja át az összes adósságok megfizetését öt éven belül. Ez a szerződés úgy volt szerkesztve, hogy tág teret adott mindenféle hamis követelés érvényesítésének.

Ez üzelmek láttára Portia Aladár herceg mindenekelőtt elbocsátotta szolgálatából atya teljhatalmu jószágkormányzóit, akik atya nevében azt a rengeteg adósságokat csinálták és azután panaszt emelt dr. Traun Gusztáv kurátor ellen és kérte a hitbizományi törvényszéktől a kurátor elmozdítását és egy olyan kurátor kinevezését, aki rokonságban áll vele, vagy a várományosok közül való, amint ezt a törvény is határozottan elrendeli.

Az örült kurátor.

A kurátor, az elbocsátott két jószágkormányzóval és az előadó bíró együttesen egy complotot alkottak Aladár herceg ellen, aki fiatalabb korában a pénzügyminisztériumban szolgált mint számellenőr, majd Pancsova város hites főszámvevője volt és így a számadások tönkelegében teljes jártasságot tanusított és így láthatta, hogy az a gazdálkodás, amely a hitbizományi birtokon folyt, ha az így folytatódik, az őt is tönkretesz. De hiába volt minden igyekezete. Megfenyegették őt azzal, hogyha szembe száll velök, az örültek házába csukatják. Tünie kellett a kurátor, dr. Traun Gusztáv jégképtelenebb rendelkezéseit és nem tudta elmozdítani dr. Traun állásáról, holott azon az örültség kétségtelen jelei mutatkoztak. Csak azáltal szabadult meg ettől a gonosz gyámkodástól, hogy dr. Traun Gusztáv örültségi rohamában agyonlőtte magát.

Az új kurátor bosszúja.

Eképen megüresedvén a kuratori állás, Portia Aladár herceg egy beadványban arra kérte a klagenfurti hitbizományi törvényszéket, hogy rendeljenek ki kurátort a várományosok közül, amint a törvény ezt rendeli, ha azonban e kérelmét nem teljesítenék, úgy nevezzenek ki bárkit, csak egy dr. Luggin Ferencz nevű klagenfurti ügyvédet ne, mert ez az ember egyike az ő legveszedelmesebb ellenségeinek, nemkülönben végrehajtója az előző kurátor végakaratainak is, amely végakarát egyebek között Portia Aladár herceg tönkrejuttatását is tartalmazta.

A hitbizományi törvényszék a herceg kérelmét nem respektálta és a kuratori állásra dr. Luggin Ferenczet nevezte ki. Mindenki elképzelheti, hogy az új kurátor és a fiatal herceg milyen viszonyban voltak egymással.

Portia Aladár herceg kitűnő gazdának bizonyult. A Spital an der Drauban levő ősi kastélyt, amely valóságos romhalmaz volt, fejedelmi fényrel rendezte be, a bérleteket nagy összegekkel felemelte, hogy pótolhassa az új kurátor intézkedései folytán a minimumra redukált favágatásból elmaradt jövedelmeket, a vadászterületeket kitűnően adta bérbe, szóval jövedelmeit évről-évre fokozta.

A hercegnek mintaszerű gazdálkodása nem tetszett az ellenségeknek, akik az ő rendszeres tönkretételén buzgólkodtak. Ellenőrzés czímen becselőket, szakértőket, ellenőröket küldtek a nyakára és ezek rengeteg diétákat számítottak fel, úgyhogy a herceg igen nagy jövedelemtől esett el. Mikor pedig látták, hogy a herceg ennek daczára pontosan fizeti az elvállalt kötelezettségeket, arra kényszerítették őt, hogy a régi gazdálkodás által okozott károkat térítse meg. A korábbi erdővágások idején elmulasztott fenyőültetvényeket általa tiltatták és őt kötelezték — különbeni sequestrum terhe alatt — a fenyők között felnőtt bükk- és nyírfa-bozót kiirtására. Holott törvény szerint a a mindenkori hitbizományos, csakis az általa levágot erdőrészek tarvágásait tartozik utánaültetni.

A kurátor fondorkodása folytán elvesztette Portia Aladár herceg az eddig évszázadokon át a család által háboríthatlanul élvezett halászati jogot a millstatti tavon a kiméleti időszakban. A herceget ez a rendelkezés évi 20.000 korona jövedelemtől fosztotta meg, holott a többi halászati jogbirtokosok megmaradtak ezen speciális jog birtokában.

Portia Aladár herceg látva, hogy dr. Luggin őt tönkre akarja tenni, ismételt felszólalt ellene a bíróságnál és kérte elmozdítását. Nem használt semmit, sőt a kurátor kijelentette a hercegnek, hogy azért sem mond le. A herceg erre levelet irt dr. Luginnak, amelyben kijelentette neki, hogyha másként nem sikerül, Klagenfurt főutczáján addig fogja jó magyarosan telpofozni, míg kipofozza kuratori állásából.

A sequestrálás.

A hercegnek eme levele idézte elő a sequestrumot. A kurátor egy beadványban, a melyben a hazug indokok egész sorozatát adta elő, kérte a klagenfurti hitbizományi törvényszéket, hogy helyezze Portia Aladár herceg hitbizományi birtokait sequestrum alá. A klagenfurti hitbizományi törvényszék a herceg által kért bizonyítási eljárás mellőzésével kimondotta a sequestrumot, a következő indokok alapján:

1. Kifogásolják azt, hogy a herceg Bécsben 330.000 ezer koronás kölcsönt vett fel és e kölcsön törlesztésének biztosítékául le engedte foglalni a hitbizományi törvényszéknél őrzött készpénz hitbizománynak jövedelmét.

2. Kifogásolják, hogy a herceg több fameny nyiséget vágat ki az erdőkből és nem az üzemterv alapján megszabott helyeken vágatja.

3. Kifogásolják, hogy a herceg nem vezet semmiféle üzleti könyveket.

4. Kifogásolják, hogy a kastélyokat és a gazdasági épületeket nem tataroztatja s elpusztulni engedi.

E négy vád alapján mondták ki herceg Portia Aladár ellen a sequestrumot. Megkérdézése, meg-

hallgatása nélkül ítélték el és szolgáltatták ki ellenségeinek, holott ő okmányokkal, hiteles könyvekkel, bizonyító erejű feljegyzésekkel és a tényekkel tudta volna igazolni az ellene emelt vádak hazug voltát.

Az első vádat illetőleg beigazolta volna, hogy a felvett kölcsön törlesztése teljesen rendben folyt és a további törlesztésre fedezetet nyújt a dominium reális jövedelme, amelyből a herceg pontosan fizette eddig az esedékes részleteket. Az igaz, hogy az idei részlettel még hátrálékban van, de erre egy évi haladékat kért, amit minden hitbizományi hatóság szó nélkül megad. Amde Portia Aladár herceget egyidejűleg a sequestrummal értesítették arról, hogy a haladékat nem engedélyezik. Igen ám, de a hitbizományi törvényszék végzése még nem jogerős, még ez ellen felfolyomással lehet élni, sőt a főtörvényszék esetleges elutasító határozata után ő felsége is adhat haladékat és a király ilyen esetekben mindig megadja. Tehát az ez alpon kimondott sequestrum a legnagyobb erőszakosság.

Sulyosbíttja a hitbizományi törvényszék eljárását az is, hogy a 350.000 korona jelzálogkölcsön felvételét annak idején engedélyezte, csupán azt kötötte ki, hogy Portia Aladár herceg 15 év múlva igazolja azt, hogy a papírok ismét tehermentesek. Most a már egyszer engedélyezett zálogbiztosítékot a hitbizományi törvényszék elvonta a hitelezők elől.

Az erdőben történő helytelen és többletvágásokra vonatkozó vád sem állhat meg, mert a herceg lemérési bárczákkal, törvényszéki végzésekkel tudja igazolni, hogy kevesebbet vágna ki évente, mint amennyihez joga volna. Ha egyszer másszor meg is esett, hogy az erdészszemélyzet és a fakereskedők másutt és az előirt mennyiségnél többet vágta ki, azt a herceg mindig maga jelentette be a hitbizományi törvényszéknek, amely a helyett, hogy az ő lelkiismeretességét megdicsérte volna, represszáliákkal fenyegette meg őt. Holott egy 200.000 hektár területen széttagolt birtoktestet lehetetlen úgy adminisztrálni, hogy ott visszaélések elő ne forduljanak.

Azt is igazolni tudta volna a herceg, aki hites számvevő és okleveles könyvvezető, hogy rendes üzleti könyveket vezet, amelyek hiven mutatják be vagyona passzív és aktív állapotát.

Végül a spittali és a kötchachi kastélyok és az általa emelt gazdasági és iparüzemépületek bizonyítanak a mellett, hogy a herceget e részben sem érheti vád. Ellenkezőleg Portia Aladár herceg a spittali kastélyt gyönyörűen restauráltatta, vagyont érő beruházásokat tett.

Mind ezek igazolják azt, hogy Portia Aladár herceg egy szomorú komplot áldozata. Egy maffia működik ellene, amelynek célja a magyar herceget kifosztani, tönkretenni. A herceg védekezik ellenük minden erejével. Felhasználja az összes törvényes jogorvoslati módokat és ha ezek előtt a fórumok előtt nem fogja igazát beigazolhatni, a legfelsőbb fórumhoz, a királyhoz fog fordulni sérelmeinek orvoslásáért. Jogállamban lehetetlennek látszik azoknak a jogtalanságoknak elkövetése, amelyek őt ellene elkövetettek csak azért, hogy vagyonaiból kiforgassák és elűzzék a maguk köréből azt az embert, aki magyar születését, magyar érzését, magyar szívét előbbre helyezi annak a ragyogó pozíciónak, amely reá Ausztriában, mint birodalmi hercegre és egy örökös udvari méltóság viselőjére várná.

Ezt nem tudják neki megbocsátani az osztrákok. Ezért fognak össze hatóságok, ezért követnek el törvénytelenégeket, erőszakosságokat. Az egész magyar közvélemény osztatlan rokonszenvvel kíséri ezt a harczt, amelyet Portia Aladár herceg folytat azokkal, akik benne a magyar embert akarják megbüntetni.

Mit mond a herceg.

Maga Portia Aladár herceg a következőket mondja el az ügyről:

Édesapám, Portia Lajos herceg ezelőtt öt évvel halt meg és a karintiai 16.000 hektáros hitbizományának, valamint a két millió készpénzvagyonnak én lettem a tulajdonosa. A birtokot irtó-

zatos rendtelenségben találtam és öt év kellett, míg valamiképpen rendbehoztam, még pedig erre csak az a mód volt, hogy a birtok óriási jövedelmének kilencztizedrészét beruházásra, a birtok elhanyagolt és elzúllott részeinek restaurálására fordítottam. Nem kell sokat bizonyítani, aki megnézi, akár kívülről, akár belülről a birtokot, igen könnyen konstatálhatja, hogy háromszor annyit ér, mint apám életében, dacára annak, hogy ugyszólván semmiből 330.000 korona állítólagos adósságot is kifizettem. Körülbelül két év előtt történt, hogy a hitbizomány két jószágkormányzóját, akik egyebet se tettek, csak loptak, elkergettem és hasonlókat ígértem a kurátoromnak, dr. Traum Gusztávnak is. Azt állítottam róla, hogy nem épeszü és kértem a törvényszéket, hogy nevezzen ki új kurátort. Ez nem teljesedett, míg a fátum elérte Traumot, a klagenfurti bolondház előtt, mikor be akarták szállítani, mert dühöngött, sajátkezűleg golyót röpített agyába. Nem halt azonban rögtön meg és még halálos ágyán is rám gondolt, dr. Luggin Ferencz ügyvédnek meghagyta, hogy ő legyen a hitbizományi kurátora és engem minden áron tegyen tönkre. Erre a szóbeli végrendeletre tanuim vannak! Tényleg dr. Luggin ügyvéd lett a kurátor és én el voltam veszve. Hiába dolgoztam én zseniálisan, hiába voltam mintagazda, hiába fokoztam, hatványoztam évről-évre a vadászati, halászati jövedelmeket, azok az urak életem, létezésem ellen törtek. Mindennap, minden órában szakértőket bírákat, megbizottakat, hozzáértőket és becselőket küldtek a birtokra, akiknek napidija, költsége fölemésztt minden jövedelmet. E mellett ok nélkül megfosztottak nagy jövedelmektől, elvették tőlem a műhlstadti tavon való halászati jogot, mely egyedül évi huszezer koronát tett ki. En felszóltam, irtam, sürgönyöztem folyton, követeltem dr. Luggin elcsapatását, végül pedig levelet irtam neki, melyben magyar pofonokat kínáltam az ügyvédnek. A kurátor kettőzötten üzte és folytatta az aknamunkát és kijárta a sequestrálást erkölcstelen, törvénytelen uton, ugyszólván az én megkerüléssel; ki sem hallgattak és nem engedték meg, hogy bizonyítsak. Pedig be tudom bizonyítani, hogy a hitbizományt apám életében teljesen kifosztották, a kastélyokból még a padlót és a tetőzetet is ellopták, nem szólva az összes műkincsekről, amit szintén egytől-egyig elloptak. — En ezt mind rendbehoztam, elintéztém s mert az urak most nem lophatnak, ezért intézkék ellenem a sequestrálást. Kétségbe vagyok esve, kifosztottak, tönkre tettek, minde-nemet elvették, még az első feleségemnek járó évről-évről is és a két kis gyermekem évi hat-ezer forintját szintén elrabolták. Nem is magamat bánom én, megélek a jég hátán is, csak az apróságaimat, kicsiny gyermekeimet sajnálom! Az ítélet ellen bécsi ügyvédem, dr. Arthur Edler útján felebbezést nyújtottam be és a jövő héten felmegyek Bécsbe, a királytól fogok igazságot kérni. Sokat ugyan nem remélek ettől az utól, majdnem bizonyos, hogy a király így fog szólni: Ich werde mich informiren lassen! És attól rettegek, hogy épen az ellenségeim fogják informálni a felséges urat.

Egyébiránt a kabinetiroda már értesítette is a herceget, hogy a kért királyi kihallgatást megkapja. A közlés táviratilag történt és hétfőn, 27-én délelőtt háromnegyed tízre határozza meg az audiencia idejét. A herceg a kihallgatáson azt fogja kérni, hogy ügyét ne Grácban, hanem valahol másutt tárgyalják, ahol a bíróság pártatlanságában megbízhat.

Mozgó képek.

Jelszavak.

Ujabbán komoly, atyai hangon intenek, hogy ne induljunk jelszavak után, mert hogy most jelszavakkal dolgoznak pártok is, kormányok is, felekezetek is, nemzetiségek is.

No hát én megöregedtem, de úgy tapasztaltam, hogy mióta a világ áll, mindig voltak jelszavak és attól félek, hogy az lélektan se fog jelszavak nélkül lezajlani.

Anélkül, hogy a jelszavak csálhatatlanságára mérget mernék venni, azt mégis bátor vagyok hangoztatni, hogy a jelszavak tartják bennünk a lelket, ezekben nyilvánulván meg az a remény, amit a népies jelszó így fejez ki: „Lesz még szőlő, lány kenyér”.

A legelső jelszó az Ur Isten mondta ki, parancsolván, hogy „Legyen világosság!” Azóta már jó néhány ezer esztendő múlt el és az emberek még mindig szidják a sötétséget. (Talán ez az oka, hogy a francziáknál az istenségnek tekintélye lejár... les Dieux s'en vont.)

Egymást hazudtolják, czáfolják... egymás ellen küzdenek a jelszavak.

Lám a tiz parancsolat azt tanítja, hogy „ne őj!” és azóta az összes fejedelmek egymás gyilkolására uszítják népeiket, s Dumas fils a szinpadról hirdeti:

— Tue la!... Öld meg.

Az angolok jelszava: „Time is money!” míg nálunk inkább Pató Pállal tartunk:

— Ejh, rá érünk arra még.

És Schmerling se sietett; hiszen ő mondta:

— Wir können warten.

A mostani belügyérünk atyjának nagyon szép és nobilis jelszava volt:

Igérni nehéz, megtartani könnyű.

A mai államférfiak ezt a tételt megfordítják és nagyon is könnyelműek az ígérgetésben. Ők inkább Terentiusnak adnak igazat, aki az arany hegyek ígérétről (montes auri pollicens) beszélt.

I. Ferencz császár jelmondata „Az igazság az országok alapja”, már csak azért se számíthatott feltétlen hitelre, mert hiszen már jóval előtte ment át a köztudatba, hogy „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.”

Vitéz uram, Sáros vármegye követe, nem tudott németül és amikor Ferencz császár megszólította, így felelt:

— Nix dájes sacratissima Majestas!

Azóta a „nix dájes” nemzeti jelszavunkká vált; csakhogy, fájdalom, anélkül, hogy a legcsekélyebb hatását is éreznék. Pedig már a kurucok is intettek: „Ne higj magyar a németnek!” Okulni még se tudunk, amint azzal biztatnak, hogy „vessünk fátolt a multakra”, tüstént torkunk szakadtából kiáltjuk:

— Vitam et sanguinem...

Azután következik a jutalmazó jelszó:

— Mit Rebellen unterhandle ich nicht... Unbedingte Unterwerfung.

A legnagyobb magyar szerint „Magyarország nem volt, hanem lesz”; de a kíváncsiak ezrei nem győznek várni és hajóra ülnek. Ők, ugy látszik, nem látják be, hogy már is „extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita” — és Aristophanessel hangoztatják: — Ubi bene, ibi patria.

A sajtóankéken sokszor emlegették Deák Ferencz egy paragrafusból álló sajtótörvényét: „Hazudni nem szabad”. Hiszen ez nagyon szép, csakhogy a „pia fraus”-zal ezt is ki lehet játszani, nem is említve a Vojtina Ars pvetikáját, a mely szerint

„Költő hazudj, de rajt ne fogjanak”.

A földmivélsügyi kormány szeme előtt a cseléd-törvényről szóló javaslat megalkotásakor minden bizonynyal Senecának jelszava lebegett:

— Quot servi, tot hostes!

Ma is fizetett ellenségnek tekintik a cselédet és úgy bánnak el vele, mintha Cicero nem is mondta volna: „Salvus populi, suprema lex esto!” „A nép üdve, a legfelső törvény.”

A cselédekről, a cselédek mellett, a cselédek ellen törvényt alkotnak, anélkül, hogy meghallgatnák őket, holott: audiatur et altera pars (meg kell hallgatni a másik felet is). Ezért hangzik olyan gyakran a fájdalom jelszó:

— Vae vicitis! (Jaj a legyőzötteknek.)

De hát: „C'est la guerre”...

Uhland egy csöpp demokrata, Bismarck viszont egy csöpp szocialista olajról beszél. Most is szerepelnek demokraták is, szocialisták is, — és pazarul bánnak a politikában ma is az olajjal, csakhogy nem a háborgó hullámokra csöpögtesik, hanem a békétlenség lángjaira ontják.

Nem szeretem a politikát! Meglehet, hogy az csakugyan „az exigenciák tudománya”, de sokkal inkább vagyok hajlandó a főtok jelszavát elfogadni, akik szerint „politika je pánsztvo hunczutsztvo...” vagyis: uri hunczutság.

Különbben erről nem gondolkozom. A gondolkozás is csöddöt kezd mondani; Descartes hirdette: „Je pense, donc je suis”... cogito ergo sum... gondolkozom, tehát vagyok...

Csakhogy Caruso, az olasz tenorista (valószínűleg hiányos francia nyelvismerete miatt) felforgatta ezt a mondást, amikor a newyorki állatkertben illetlenkedett:

Je suis, donc je pince! (Vagyok, tehát csipek.)

És a bíróság előtt a jezuiták hírhedt jelmondatával védekezett:

— A czél szentesíti az eszközöket.

De nem folytatom; s ebben senki se fog meghazudni, mert már Shakespeare is kijelentette, hogy: „Minden jó, ha jó a vége.”

Rosta.

Az ostendei sakkverseny.

— Saját tudósítónktól —

A belga tengerpart világhírű fürdőhelyén évről-évre korábban kezdődik a fürdőévad. És ennek daczára, aki csak teheti, iparkodik ellátogatni Ostendébe, hogy gyönyörű, de épp oly izgató látványosságban legyen része. Mert a fürdőző közönség ilyenkor szemtanuja lehet azoknak a lélekemelő szellemi tusáknak, melyeket az ész bajnokai vívnak meg egymással. Ostendében immár harmadszor küzdenek a hírneves sakk-bajnokok s így a közönség a tengerpart helyett inkább a verseny helyisége felé vonzódik, mert azok a szellemi tusák — a bennök résztvevő matadorok különböző nemzetiségénél és egyéniségénél fogva — nemcsak a Caissa istenasszony tudományának titkaiba beavatottak, de a laikusok között is általános érdeklődést keltenek.

Az ostendei Kurtaal, illetőleg a Club Privé vezetősége még két év előtt elhatározta a nemzetközi sakkversenyek megtartását, jól tudván, hogy az ily mérkőzések még a rendes szezon előtt is nagy számmal vonzák a világ minden részéből az érdeklődő közönséget. De midőn a fürdőigazgatósága eme versenyeket állandósítja, ezzel nemcsak a saját jövedelmének növelését éri el, hanem egyszersmind érdemeket szerez a sakkjáték körül. Mert ily módon lehetővé tétetik a világhírű mesterek találkozási és lehetővé van téve, hogy a nagyratörő fiatal gárda összemérhesse erejét a régi, kipróbált mesterekkel.

A folyó hó 16-án megkezdett nemzetközi versenyek óta az egész sakkvilág figyelme Ostende felé irányul. Ez az érdeklődés természetes is, mert újra együtt van a világ majdnem minden nevesebb mestere és éppen csak a világmester, dr. Lasker és a világhírű magyar nagymester, Maróczy Géza, maradtak távol a versenyről. Hogy dr. Lasker nem fog résztvenni, afelől ugyszólván mindenki bizonyos volt, mert tudvalevő, hogy ő az ilyen szerepléseket már évek óta vissza szokta utasítani. A világmester nem akarja magát az ily nehéz és fáradságos tornának alávetni, de mikor annyi elsőrangú mester van együtt, neki sem volna szabad távol maradni, mert sokak előtt azt a látszatot keltheti, hogy nem érez magában annyi erőt, hogy a világmesteri címet megvédhesse. Ezt illetőleg ugyan egy verseny eredménye nem lehet mérvadó és ha egy-két versenyen nem is kerül ki első győztesként, azért a világmesteri címet nem lehet tőle elvenni. Különbön is, hogy méltó a világbajnokságra, azt eklatánsan bebizonyította a közelmúltban, mikor a Marshall elleni matchében játszma-vesztés nélkül oly fényes győzelmet aratott. De itt viszont figyelembe kell venni, hogy Marshall mindenkor megbízhatatlan és rossz matchjátékosnak bizonyult és az ő zsenialitása inkább a versenyeken érvényesül, amiről tanúságot tett a múlt évi nürnbergi versenyen, hol első lett játszma-vesztés nélkül és amit láttunk az 1904. évi amerikai versenyen, ugyancsak játszma-vesztés nélkül vitte el az első díjat a világmester elől. Dr. Lasker kétségtelenül méltó a világmesteri címre, de mikor a versenyekről távol maradva, nem mérkőzik a többi elismert és ugyancsak fényes eredményeket elért nagymesterekkel, ki tudja bebizonyítani, hogy ezek egyenrangúak vele. Valóban érdekes volna, ha sikerülne az ostendei versenyrendezőségnek az a terve, mely szerint a mostani nagy mesterversenyből kikerülő első győztes, ki szintén világbajnoksági címet nyer, és dr. Lasker között matchet tűzne ki, amely eldöntené, ki legyen a világbajnok.

Maróczy Géza távolmaradása fölött mindenki élnen sajnálkozik. A magyar nagymester szívesen részt vett volna, de nem tartja helyesnek azokat a feltételeket, melyekkel e versenyt rendezik. A most folyó championversenyen ugyanis mindenek fíz díjak, hanem a kitűzött 10.000 frankot elosztják a nyert egységek arányában. Minthogy pedig minden résztvevő így lesz díjazva, az első győztesek sem nyerhetnek többet 2500—3000 franknál. Ezzel a csekély összeggel pedig nincs kellőleg honorálva az a fáradság, melylyel egy elsőrangú mester a hosszú, négyfordulós versenyt végigküzdi,

mert hiszen mind a hatan nehéz munkát adó, csupa első rangú mesterek. Bármily nemes és szép szándékkal hozták létre a versenyt, ez az eljárás az előző versenyekhez képest már visszaesést jelent, ami könnyen megérthető, ha figyelembe vesszük, hogy az 1905-ben rendezett első versenyen az első díj ötezer frank volt. Ebből az összegből ugyan már a tavalyi, második versenyen elvontak ötszáz frankot, de mindenestre még ez is méltóbb honorálás a mai díjazáshoz képest, annál is inkább, mert az előző években nem kellett oly erős ellenfelekkel végig mérkőzni. Maróczy Géza mesterünk ragaszkodván álláspontjához, a versenyvezetőség végül jónak látta, — mert hiszen a verseny nivója is megkívánja, hogy minél nagyobb mesterek szerepeljenek, — hogy teljesítse a magyar mester kívánságát, de erre csak az utolsó pillanatban szánta rá magát, mikor Maróczy a versenyen való részvételről már végkép lemondott. A zseniális magyar mester távolmaradásával pedig az a „championverseny“, mely az idén jött csak létre, már kisebb kaliberű versenynyé zsugorodott össze.

Az ostendei versenyrendezőség még a múlt évben tervezte a nagymesterversenyt, melyben csak azok a mesterek vehetnek részt, kik az utóbbi években rendezett nagyobb versenyeken első díjakat nyertek. Ilyen díjas mester van hat: dr. Lasker, Maróczy, dr. Tarrasch, Schlechter, Marshall és Janowski. Múlt évben dr. Lasker és dr. Tarrasch nem vettek részt, tehát a verseny meghiúsult. Ugyanigy tervezték utána a nürnbergi versenyt is, de ennek is meg kellett hiúsulnia Maróczy elmaradása miatt. Az idén aztán úgy határozták, hogy a világmester helyett beveszik az angol Burnt, ki szintén nyert első díjat az 1898. kölni mesterversenyben. Most azonban, hogy Maróczyt nem sikerült megnyerniök, a verseny létrejövetele már kétségessé vált, mért nehéz volt a választás, hogy kit vegyennek be hatodiknak. A fiatalok közül még egy sem ért el olyan eredményt és az öregek közül csak Csigorin nyert első díjat; így tehát ő jutott be a „hatok“ közé. Ugy az angol, mint az orosz mester már nagyon szép eredményeket értek el, de tekintve agg korukat, egyikük sem pótolhatja a hiányzó két nagymestert. Mert annyi bizonyos, hogy olyan eredménnyel a fiatal generációból többen is játszanának.

A championversenyvel egyidejűleg megkezdődött a mesterverseny is, mely ugyszólván pártatlanul áll a versenyek történetében. Itt harminczan küzdenek egymás ellen az elsőségért, amire — eltekintve a múlt évi csoportversenytől — még nem volt példa. Eddig ugyanis a versenyzők száma 14—18 között váltakozott és csak az 1895. hasingisi versenyen volt 22 résztvevő.

Díjakra 11.000 frankot fordítanak, mely összeget ugyancsak a Tietz-féle systema szerint osztják föl a nyert egységek arányában, úgy hogy minden játékos részesül díjazásban.

A küzdőterre ezuttal kiálltak itt olyan játékosok is, kik már évek óta nem szerepeltek, de azelőtt sem tartoztak az elsőrangúak közé. Ilyen a berlini Scheve, a strassburgi Jacob, a göttingeni Metger és a párisi Billecard. Az angol Van Vliet már nagyon régóta szerepel angol versenyeken, de nemzetközi versenyen csak most vesz részt először. És eljött az öreg angol Mortimer, az összes versenyzők nesz-tora, kinek egyetlen nevezetes esete az, hogy az 1883. londoni nemzetközi versenyen csak 3 egységet tudott elérni és csodálatosképen ezeket is úgy bírta szerezni, hogy egy játszmát nyert Csigorin ellen és egy játszmát nyert az első győztes Zukertort ellen.

A magyarokat ezen a versenyen Forgács Leó, a fiatal magyar mester képviseli. Nehéz dolga lesz, mert olyan neves mesterekkel kell megküzdeni mint Bernstein, Duras, Rubinstein, Mieses, Marco, Teichmann, Salve, Leonhardt, Cohn stb.

A sakkvilág élnen kíváncsisággal várja a verseny kimenetelét, mert annyi bizonyos, hogy a be-lőle kikerülő első győztes valóban megérdemli a nagymesteri címet.

Gajdos János.

Olvasóinkhoz.

A magyar zsurnalisztika termelésének színe-javát adjuk napról-napra olvasóinknak. Az *Egyetértés* új, formájában, tartalomában megdővülve a legnagyobb, legértelmesebb és legnívósabb magyar napilap, mely régi tradícióihoz híven a legelőkelőbb pozíciót foglalja el a magyar hírlapírás ranglétráján.

Az *Egyetértés* megújított alakjában folytatja négy évtizedes hagyományait: az ernyedetlen, alkut nem ismerő harcot Magyarországgal függetlenségeért. Ugy mint eddig, követeli a 48-as eszmék teljes diadalát, a szabad nemzeti állam kiépítését s küzd egy hatalmas önálló Magyarország megteremtéséért.

Erre a célra, programja megteremtésére lelkes újságíró-gárdát csoportosított maga köré. Vezércikkirői gárdájából megemlítjük a következőket: Mezei Ernő, dr. Kmetty Károly (egyetemi tanár), Hentaller Lajos, dr. Benedek János, Burgán Aladár, dr. Pap Zoltán (országgyűlési képviselő), Balogh Pál, Herczegh Mihály (egyetemi tanár), Purjesz Lajos, dr. Bernát Ottó és annyian mások, a 48-as eszmék törhetlen harcosai közül.

A szerkesztőség dr. Pap Zoltán főszerkesztő és Purjesz Lajos felelős szerkesztő vezetésével a legrésztelenebben, a legjobban informáltan és a legváltozatosabb irodalmi alakban dolgozza fel a politikai, társadalmi, művészeti és közgazdasági eseményeket Kiki a maga helyén tehetőségével, ambíciója és munkaereje teljes kifejtésével áll olvasóink szolgálatában, hogy mindenkor a szíve-lelke legjavát adja.

A t. Házból és Politikai hangulatok címmel napról-napra Bede Jób ötletes és elismerten keresett politikai karcolatai fogják olvasóinkat változatosságukkal és sziporkázó szellemességükkel gyönyörködtetni, míg a többi eseményeket a legaprólékosabb gondtal és legválasztékosabb módon a magyar zsurnalisztika legjava dolgozza fel. A szerkesztőség tagjai:

Miklós Jenő (segédszerkesztő), Lukács Gusztáv (politika), Zsaday Henrik (Országgyűlés), Hevesi József (a Tárczarovat vezetője), Timár Szaniszló (Nemzeti Színház, Ujdonság), Erdős Armánd (Opera), dr. Antalik Károly (Zene, hangverseny), dr. Bernát Ottó (Külföld), Kürthy Emil (Népszínház, Magyar Színház, színházi rovat), dr. Hödy Lajos (Főváros), dr. Bokor József (Tanügy), dr. Bárdos Artur (Szépművészet, Királysínház), Déri Gyula (Közigazgatás), dr. Benda Jenő (Ujdon ág, egyház társadalmi cikkek), Garvay Andor (riport), Simon Vilmos (Törvényszék, Ujdonság), Balla Miklós (Külföldiek), Balla Károly (cikkirás), Sárosi Bella (Divat), Réthy Pál (Sport), Kármán Aladár, Hegedűs András, Sonnenfeld J. (Közigazdaság, Tőzsde) Gajdos János (Sakk.) Ezen a gárdán kívül a vidéki és külföldi tudósítók és a külső munkatársak sokasága áll a lap szolgálatában.

Igazgató: Erdős Armánd.

A tárczarovat Hevesi József vezetésével, Löttyös Károly mint szépirodalmi főmunkatárs, országosan annyira népszerű nevén kívül magába foglalja a magyar litteratura legkiválóbbjait. A szerkesztőség belső tárczairóin kívül még megemlítjük:

Palágyi Lajos, Krudy Gyula, Sas Ede, Zöldi Márton, Vértessy Gyula, Várkonyi Mariska, Jakab Ödön, Nagyiványi Fekete Gyula, Makay Béla, Alba Nevis, báró Nyáry Albert, dr. Falk Zsigmond, Nógrádi Pap Dezső és Gyula, Ritoók Emma, Pakots József, Nil, Sz. Szigeti Vilmos, Nógrádi László, Fabula János, Balla Ignác, Peterdy Sándor, Farkas Emőd közismert neveit, akik szébbnél-szebb dolgozatokkal éleltetik az *Egyetértés* tárczarovatát.

Kéthetenként minden előfizetők teljesen díjtalanul kapja a Hevesi József szerkesztésében megjelenő Magyar Szalón folyóiratot, mely

szépirodalmi és aktuális dolgozatainak gazdagsága és illusztrációs változatossága révén mindenkor a magyar család legkedveltebb vendége.

Ilyen lelkesült gárdával, alakjában megújodva indul az *Egyetértés* új útjára. Nagy munkájához az erőt és kitartást olvasóinak növekvő szeretetében fogja keresni és megtalálni.

Az *Egyetértés*, hogy minél jobban és eredményesebben harcolhasson elveikért és hogy a lapot mindenki részére hozzáférhetővé tegye, régi előfizetési árát lezsaláltotta.

Az *Egyetértés* előfizetési ára ezentúl:
 Egész évre 40 korona helyett 28 korona,
 félve 20 korona helyett 14 korona, negyedévre
 10 korona helyett 7 korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, IV., Vármegye-utca 11. szám, ahová az előfizetési pénzek küldendők.

Automobil-virágkorzó.

— Saját tudósítónktól. —

A magyar Automobil-Club ma délutáni virágkorzóját, melyet a Gyermekvédő liga javára rendezett, a közönség mérsékelt részvétele mellett tartották meg. A főváros fölött már kora hajnalban sötét felhők tornyosultak s megeredt az eső, mely sűrű, folytonos cseppekben hullott az egész délelőtti folyamán. Délután az időjárás kedvezőbbre fordult s a virágkorzó szereplői már jóval fél ót előtt gyülekezni kezdtek a Thököly-úti millenáris versenypályán.

Az autók számát tekintve, talán nagyobb arányú virágkorzót is rendeztek már, de díszesebbet aligha. Valóságos mozgó virágvárak száguldoztak örült sebességgel a versenypálya tágas terén.

A közönség, melyet a kedvezőtlen idő riasztott el, csak gyéren népesítette be a két hatalmas tribünt. Kivételt tett azonban az arisztokrácia, mely teljes számban vonult fel.

Ott volt József főherceg és *Augusta* főhercegnő is, kik kíséretükkel pazarul feldíszített páholyban foglaltak helyet. A főhercegi páholy körül csoportosultak leginkább a nézők; többnyire gyönyörű asszonyok és leányok, kik idegesen, izgatottan tárgyalták, hogy melyik automobil fog leginkább kitünni.

A versenyterén felállított két katonabanda eközben vidám indulókat játszott s ennek hangja mellett, adót jelle, megkezdődött a korzó. Egymás után iramodtak óriási körben, a biztos kézzel vezetett gépkocsik. A hűs szellő által lengetett virágerdők mögül kipirult bájos arcok kandikáltak elő, s egy-egy finom, ideges kéz meglepő biztonsággal röpitette a virágcsokrokat a korlátok közül a páholyokban elhelyezkedett közönségre.

Valóságos harcz kezdődött egy-egy ilyen csoport körül, különösen ha valamely ismert szépség volt a küldője. *Augusta* főherceggasszony maga is részt vett a virágcsatában és néha két kézzel kapott a feléje dobott virágok után.

Hat óra körül járhatott az idő, amikor éles szó jelezte, hogy a szépségverseny-bírósa ítélni akar.

A bírósági emelvényen ekkor felemelkedett gróf *Széchenyi* Gyula elnök és harsány hangon adta tudtára az egybegyűlteknek, hogy az első díjat *Cardeza* Tamás egy amerikai milliomos, a másodikat gróf *Zichy* Béla Rezsőné, a harmadikat gróf *Hadik-Barkóczy* Endréné, a negyediket *Hatvany* Károlyné az ötödiket gróf *Nádkó* Sándorné, a hatodikat gróf *Andrássy* Sándor, a hetediket *Fedák* Sári, a nyolczadikat kiscétényi *Kovács* Lászlóné, a kilencediket gróf *Wenckheim* József, a tizediket gróf *Széchenyi* István és a tizenegyediket özv. gróf *Andrássy* Tivadarné nyerte el.

A díjak kiosztása után a főhercegi-pár felemelkedett helyéről és a közönség élénk óvációja mellett távozott. Nyomban utánuk a verseny résztvevői, számszerint huszonkilencen, szintén elhagyták a versenypályát.

Kint a Thököly-uti bejárat ezalatt sűrű népmeglepte el s valahányszor egy-egy automobil lassu menetben elhaladt mellettük, előbb megjelnezték, aztán megtámadták és néhány pillanat alatt megfosztották — minden virágdíszétől.

TÁVIRATOK.

A horvát képviselők fogadása.

Zágráb, május 18. Bár a lapok jelentései, amelyek a magyar kormány hajthatatlanságáról szólanak, az itteni politikai körökben és a lakosság közt elkedvetlenedést keltettek, eddig nem fordult elő tüntetés. A városban sok lobogót tűztek ki, hogy kifejezést adjanak a horvát kormány és tartománygyűlési képviselők eljárásával való szolidaritásnak. A horvát képviselőket, akik éjjel felé érkeztek ide, rendkívül melegen fogadták *Roits* osztályfőnök, *Turkovic* főispán és több horvát képviselő éjjelkor ideérkezett. Daczára a zuhogó esőnek, nagy tömeg jelent meg a pályaudvaron. Midőn a vonat a pályaudvarra beérkezett, a tömeg zsviókialításokban tört ki. A vonatról leszálló képviselőket az egyetemi ifjúság elnöke üdvözölte. A tömeg erre ismét ovációban részesítette a képviselőket és nemzeti dalok éneklése közben lakásukig kísérte.

Közzgazdasági távirat.

Csikagó, május 18. *Gabonatözske.* Zárlat. Buza iránvzata lanyha. májusra 94. — (98.36) K., júliusra 96.60 (100.12) K., — Tengeri, bányavíz májusra 53.75 (54.59) K.

Csikagó, május 18. *Terménytözske.* Zsir. máj-ra 9.07, júliusra 9.17. Szalonna short clear 9.24. Sertéshus júliusra 16.35.

New-York, május 18. *Terménytözske.* Gyapot. New-Yorkban 12.15 máj-ra 10.94, aug-ra 10.91. New-Orleansban 12.—. *Petroleum* stand with. New-Yorkban 8.20. Filadelfiában 8.15, raffined in cases 10.65. Credit Balances of oil City 178.—. Zsir. Western Steam 9.50. Rohe testvérek 9.65. On 43.50—43.75. Réz 25.75—25.50.

New-York, május 18. *Cukor- és kávépiacz.* Cukor fair refining Muscovado 3.37. Cukor finomítva 1. sz. —. Kávé Rio 7. sz. helyben 6.50, májusra 5.65, augusztusra 5.35.

UJDONSÁGOK.

Költők szakszervezete.

Krokisták, elmés és kevésbé elmés élcezők fognak humorizálni rajta, pedig komoly észrevesére is méltó a tény: Németországban szervezkedtek a költők. Még pedig — s a jó krokisták és különböző humoristák ezen fognak fönnakadni — gazdasági alapon szervezkedtek és gyűlést tartván, kimondták, hogy nem adnak olesóbban verset, mint soronként huszonöt pfennigért.

Soronként huszonöt pfennig és költészet! Tisztos polgári jólétben meghájasodott agyvelők nem értik, hogyan fér össze ez a kettő? A költő költő legyen, velük ök, a kis garasos szatécók, énekeljen szive hajlama és ihlete szerint. De hogy a lant pengését árszabás kiscrje, csak ugy, mint a gyalu siklását, vagy a kalapács kopogását, az legalább is furcsa és különös és sehogy sem illő az isieni szikrához. Lám a fülemile is meggondolás és szabott taksa nélkül énekel s nem kérdezi, kinek szerez a dal gyönyörűséget?

Mondanám: igazatok van, kedves meggondolt urak, akik tisztos polgári pályán évi fix-jövedelmekkel alapozták meg magatoknak a jövőt, ha a költő is fülemile módjára ruhátlanul ugrálna az ágakon s táplálékul beérhelné ingyen termő puha kukacokkal. De a költő házban lakik; (oh mily komisz laktérbeosztások a háziurak!), ruhában jár (hol van a garasos szatéc, ki ingyen ruházza föl őket, mint az Ur a mezők lilomát?) és vendéglőben táplálkozik (évről-évre drágább lett a rostélyos!). A költő csak ugy nem élhet ingyen kegyelemből, a puszta levegőből, mint a legszigorúbb számadások alapján élő bürokrata. A Parnaszus tájaitól messze lakó népek, ha dolgoznak, bért köve-

telnek, ha adnak valamit, nem adják ingyen s ebben nekik van igazuk. De akkor miért tartják komikusnak, ha a költő sem akar élni más morál szerint s szervezkedik, hogy bőrét ne nyuzza le az uzsora?

Volt idő, amikor minden még munkabér nélkül végezletett. Vagy azért, mert a munkás rab-szolga volt. Vagy azért, mert ur volt s urhoz nem illett, hogy munkájáért elfogadjon valamely díjazást. Hál' Istennek, a munka nagyobb becsületére ez a fölfogás megváltozott. Miért legyen csak a költő e változás alól kivétel? Az ő munkája miért maradjon mindvégig nobile officium?

Vannak kiadók, akik meggazdagodtak könyvekből. Ebből következik, hogy a közönség csengő pénzértéssel is hajlandó megfizetni azt az élvezetet, amit neki egy lángelme sziporkázása szerez. Nem jogos-e, hogy a busás haszon javarésze azé legyen, aki ezt az élvezetet szerzi s a lángelme ne harcoljon össze minden jövedelmet, a költői iparczikkeket forgalomba hozó közvetítő kereskedelem?

Ez a közvetítő kereskedelem eddig nagyon élelmes volt. Voltak esetek, amikor egy-két korona értékű pénzekért vásárolt meg örökéletű s neki százezreket jövedelmező remekműveket. Számított arra, hogy a költők mindig éhes szegény emberek. Számított arra, hogy aki dalra született, abból a dal kikivánkozik és utat és módot talál arra, hogy dalát minél szélesebb körbe szétszórja. Számított arra, hogy a költőnek levegője a nyilvánosság és uzsoraizletet csinált ebből a levegőből. A vers díjazásába azt is beleszámította, hogy a vers kinyomtatatik s bizony a díjnak ez volt a drágább, az értékesebb fele. A költők koplaltak, a jó betűuzsorások pedig a megtépásított fülemilék tollából puha és kellemetes fészket csináltak maguknak.

A német költők — egyéb kizsárolt kétkézi és fejmunkások példájára — árszabással és szakszervezettel védekeznek ez ellen. Milyen sikerrel, az a jövő titka. De azért előre a megkezdett uton!

Az árszabástól a poézis nem lesz soványabb, csak a költők lesznek kövérebbek.

Ben.

Napirend. Naptár: Vasárnap, május 19. — Római katolikus: P. Pünkösöd vas. — Protestáns: F. Pünkösöd vas. — Görög-ország: május 6. G. Jób. — Zsidó Sivan 6. Sabuoth 2 nap. — A nap két reggel 4 óra 21 perczkor, nyugszik esti 7 óra 12 perczkor. — A hold két d. e. 10 óra 2 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 31 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak. — Az iparoskongresszus előtekezte esti 8 órakor a Fehérlo-szállóban. — A Katolikus Ifjak Körének kirándulása Maria-Remetére. Inculás a Húvósólgyből reggel 9 óra. — A Budai Testgyakorlók Körének kertü mulatsága Lövönáz-u. 30 sz. a. — A budapesti levevények tizedik napja, kezdődik délután 3 órakor. — A M. T. E. kirándulása a Börzsonyi hegyekbe. — A Magyarországi Szemorvosok Egyesületének közgyűlése a tud. egyetemen a Kiscedinevelők Országos Egyesületének közgyűlése délelőtt 10 órakor Bajza utca 35 szám alatt. — A Woolvich Arsenál—B. T. K. munkaközse a millenáris versenypályán. — A Közművészeti Társulat tav. sz. kiállítás és az Andrássy-kiállítás a Múzeumban nyitva délelőtt 9—11 óra, 1—6-ig, 40 filer bejéledijjal. — Köher Leo gyűjtőmenny kiállítás a Könyves Kórnán múntézet (Nagymező-útea 37—39. szám) szalonjában, nyitva 9—11 óra. Bejéledij 1 korona. — A magyar festők ált. kiállítás az Urania Kiey-éri Szalonjában nyitva 9—11 óráig, Bejéledij 20 filer. A Nemzeti Múzeum összes tárai nyitva 9—12 óráig. — A Szepművészeti Múzeum nyitva 10—2 óráig. — A földtani intézet múzeuma nyitva 10—11 óra. — A Széchenyi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Techn. Iparmúzeum és könyvtára nyitva 9—11 óra. A pedagógiai könyvtár és tanszertárlás zárva. A t. b. múzeum és a nyilvános könyvtárak zárva.

Hétfő május 20. Róm. kath. Pünkösöd hétfő. — Prot. Pünkösöd hétfő. — Görög-ország: május 7. Sz. megj. — Zsidó Sivan 7. Sabuoth 2. nap. A nap két reggel 4 óra 19 p. nyugszik esti 7 óra 12 p. — A hold két d. e. 11 óra 4 perczkor, nyugszik éjjel 1 óra 27 p. — A hold első negyede d. u. 2 óra 27 perczkor. — A miniszterek nem fogadnak.

Lapunk legközelebbi száma kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

Pünkösdi mellékletünk 32 oldal terjedelmű és a következő cikkeket tartalmazza: *Balogh* Pál: A délvidék svábjai. — *Sas* Ede: A sellő meg az ura. — *Palágyi* Lajos: A magyar divat. — *Dr. Zerkovitz* Zsigmond: Kollektív szerződés munkások és munkaadók között. — *Miklós* Jenő: Májusi szerelem. — Az orosz tanuló-ifjúság. (Pétervári levél.) — *Benda* Jenő: Egy rossz leány. — *Vértessy* Gyula: Elmegyek. (Vers.) — *Makay* Béla: „Ha tudod hallgass. Ha nem tudod, ne kérdezd.” — *Sz. Szigethy* Vilmos: A három Boór-leány. — *Feleki* Sándor: Eső. (Vers.) — *Balta* Károly: Branyszko hős papja. — *Báró Nyáry* Albert: Az igazi jó barát. — *Sassy* Csaba: Valaki nagyon megvert a szemével... (Vers.) — *Gábor* Andor: Az égő szivar. — *Nógrádi* Pap Dezső: Kleopátra. (Vers.) — *Divallevél.* — *Beér* Tamás: A kiátkozott. — *Reéz* Pál: Pünkösdi harangzó. — *Pakóts* József: A rossz asszonyok paragrafusa. — *Tanügy.* — *Közigazgatás.* — *Irodalom.* — *Sakk.*

— **Személyi hírek.** *Bolgár* Ferenc honvédelmi miniszteri államtitkár ma reggel Sopronba érkezett, megvizsgálta a honvéd főiskolát, majd látogatást tett Baán Endre főispánnál és este Kismartonba utazott választói körébe. — *Ortinszky* István, a most kinevezett amerikai görög-kath. püspök Firczak Gyula megyéspüspök látogatására Ungvárra érkezett.

— **József főherceg Kecskeméten.** Pünkösdi hétfőjén a déli gyorsvonattal Kecskemétre érkezik *József* főherceg *Augusztá* hercegasszonynyal. Délután az Ekvitációban lóverseny lesz, hat órákor pedig a Royal-szállóban diszbedet adnak a hercegi pár tiszteletére, amelyre a katonai és polgári előkelőségek kaptak meghívót. A lakosság körében megalom indult meg, hogy a hercegi párt ünnepiesen fogadják.

— **A koronázási jubileum és a magyar tisztviselők.** Az Országos Tisztviselő Szövetség, mely Magyarország összes állami, törvényhatósági és magán-tisztviselőinek egyetemes érdekképviselete, terjedelmes memorandumot dolgozott ki az irányban, hogy a magyar tisztviselőkre emlékezetes legyen e nap. Azt az indítványt veti fel ugyanis az Országos Tisztviselő Szövetség, hogy ép úgy mint Ausztriában 1908-ban a császár koronázási évfordulója esztendejében az állami, törvényhatósági és magán-tisztviselők nyugdíja tekintetében a folyó év 2-szeresen számították azoknak, akik 907 június 8-án szolgálatban állnak. Ezirányban megkereste az Országos Tisztviselő Szövetség az összes minisztereket, az országgyűlés mindkét házát, ahol az indítvány már legközelebb tárgyalás alá is kerül. Hisszük, hogy a magyar kormány készséggel fog ily irányú javaslatot előterjeszteni és a tisztviselők előtt örökké emlékezetes marad a koronázási évforduló. Öfenségéhez szintén kérvényt intéz az Országos Tisztviselő Szövetség, mely kérvényt ötvenezer tisztviselő aláírásával óhajtja a Szövetség Öfensége elé terjeszteni. A Szövetség ezután is fölkéri a tisztviselőket, hogy akik az eszmét helyeslik s a memorandumot alá akarják írni, azok szíveskedjenek a Szövetség irodájában (Lónyay-utca 11) felkeresni.

— **Kossuth Ferenc Rozsnyón.** Rozsnyó város hazafias közönsége ércszoborban örökítette meg Kossuth Lajosnak emlékét. A szobrot e hónap huszonhatodikán leplezik le nagy ünnepségek között. A leplezési ünnepélyre Rozsnyóváros közönsége küldöttségileg hívta meg *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi minisztert és *Szterényi* József államtitkárt.

— **A spanyol trónörökös szobája.** Az ujjászült spanyol trónörökös még csak néhány napos, de azért a spanyol lapok már hasábot írnak a kis fenségről. Így bőven foglalkoznak a trónörökös jövőbeli lakásával is. Spanyolország jövődó ura már most kap egy egész lakosztályt. Külön nappali és külön hálószobája van a kis csecsemőnek, akinek a rendelkezésére még több fürdőszoba is szolgál. A lakosztály a királyi palota déli részén van. Fehérrel és zöld színekkel van festve és rózsaszínű függönyökkel látták el. Hátra van még az idősebb korára előkészített játékszoba. A kis csecsemő állandó lakása most egy fehér bölcső; ugyanaz, amelyben királyi atyja, illetve nagatyja is feküdt. A bölcső négy faragott elefántcsontból való korinthusi oszlopon fekszik; a fej fölött menyezet van, apró babérlevelekkel és koronás czimmerrel díszítve. A koronát és czimmerdíszítést a menyezetről lefűző függönydíszítéssel együtt Ena királyné levétette, mert azon aggodalmaskodott, hogy esetleg a nehéz korona-díszítés ráeshet a kis csecsemőre. Így él a kis trónörökös „uralkodása” első napjaiban.

— **Zichy miniszter diszpolgársága.** Nagykanizsa város képviselőtestülete gróf *Zichy* Aladár minisztert ma egyhangulag diszpolgárrá választotta.

— **Koalíciós pártvacSORA.** A koalíciós pártok rendezet havi pártvacSORája e hó 22-én, szerdán, este lesz a Royal-szálló különtermeben.

— **György Aladár emléke.** Néhai *György* Aladár emlékkövének fölláttási ünnepélye e hó 20-án, hétfőn, délelőtt 11 órákor lesz a kerepesi-uti köztemetőben. Az emlékbeszédet Balga Zsuzsó tartja, dalokat énekelnek az országos kisedővő egyesület óvóképzőjének növendékei.

— **Japán tudós Budapest.** *Kichisaburo* Sasaki, a tokiói tanárképző intézet pedagógia tanára, ma Budapestre érkezett az állami és községi iskolák tanulmányozására. A japán tudós a délelőtt folyamán tisztelgett *Molnár* Viktor közoktatásügyi államtitkárnál, aki igen szívesen fogadta s kalauzolással *Gönczy* Jenő dr. miniszteri fogalmazót bizta meg.

— **A román püspöki zsinatok.** A karánsebesi püspöki zsinat elhatározta, hogy megkéri a metropolitát, hogy hívja össze a román nemzeti kongresszust az új népiskolai törvény által teremtett helyzet megbeszélésére. A nagyszebeni püspöki zsinaton, amelyen maga a metropolita elnökölt, *Metianu* metropolita-érsek figyelmeztette a zsinati tagokat, hogy takarékoskodjanak az iskolai alapokkal, mert most a pénzre nagy szükség lesz a tanítók segélyezése céljából, nehogy ezek kénytelenek legyenek az autonómia rovására az államsegélyt igénybe venni. A nemzetiségi párt hivatalos lapja, a „Lupta” azt írja, hogy az aradi zsinat erélyes határozata daczára bizonyos, hogy a püspökök nem fognak a trón elé járulni.

— **Uj miniszteri tanácsosok.** A király *Boncz* Ödön dr. és *Morlin* Emil dr. kultuszminisztériumi miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsosokat miniszteri tanácsosokká nevezte ki.

— **Belgák Kossuthnál.** Az építőipari és közmunkakongresszusok nemzetközi bizottságának tiztagu küldöttsége érkezik Belgiumból e hó 20-án Budapestre. A küldöttség *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi minisztert az 1908. évi május hóban Párisban tartandó II. nemzetközi építőipari és közmunkakongresszus védőbizottsága tiszteletbeli elnökségének elfogadására fogja fölkerülni. *Kossuth* Ferenc kedden déli tizenkét órákor külön kihallgatáson fogadja a küldöttség tagjait.

— **Erzsébet-rend.** A király özvegy *Balogh* Istvánné, született *László* Annának, a Pesti Jótékony Nőegylet elnökhelyettesének, a közjótékony terén szerzett érdemei elismerésül a II. osztályú Erzsébet-rendet adományozta. Az erről szóló királyi kéziratot a hivatalos lap mai száma közli.

— **Az osztrák sakkverseny.** A harmadik forduló eredményéről kiküldött tudósítónk a következőket táviratozza: A nagy mesterversenyen megteremt ma az az érdekes eset, hogy egyik játszma sem végződött nyéréssel; így *Schlechter* Burn ellen, *Janowski* dr. *Tarrasch* ellen és *Marshall* *Csigorin* ellen csak remist tudott elérni. A mesterversenyen *Forgács* továbbra is megtartotta helyét, mert ma *Billecard* ellen nyert, míg két erős konkurrense vereséget szenvedett; *Duras* veszített *Rubinstein* ellen és dr. *Berstein* *Cohn* E. győzte le. Meglepetést keltett *Mortimer* újabb győzelme, ki *Shories* ellen nyert. *Marco* nyert *Leonhardt* ellen, *Salve* *Spilmann* ellen, dr. *Tartacover* *Perlis* ellen, *Teichmann* *Johner* ellen, *Blackburne* *Scheve* ellen, *Niemzowitsch* *Van Vliet* ellen és *Mieses* *Chon* W. ellen, *Swiderski* *Jacobot* győzte le. A *John*—*Süchting* és *Lee*—*Metger* játszma remisvel végződött még, míg a *Snosko*—*Borowski*—*Shoosmith* játszma függőben maradt. A tegnapi függőben maradt játszmák közül *Cohn* W. nyert *Schewe* ellen és *Swiderski* remist ért el *Snosko*—*Borowski* ellen. A verseny állása a harmadik forduló után.

A nagymesterversenyen: *Janowski* 2 és fél, dr. *Tarrasch* 2, *Marchall*, *Schlechter* 1 és fél, *Csigorin* 1, *Burn* fél.

A mesterversenyen: *Forgács*, *Cohn* E., *Niemzowitsch* 3, *Marco*, *Swiderski* 2 és fél, *John*, *Metger*, *Mieses*, *Mortimer*, *Salve*, *Tartacover* 2, *Rubinstein* (1), *Bernstem*, *Blackburne*, *Cohn* W., *Duras*, *Süchting*, *Teichmann* 1 és fél, *Lee* (1), *Snosko*—*Borowski* (1), *Johner*, dr. *Perlis*, *Shories*, *Spilmann* 1, *Billecard*, *Jacob*, *Scheve*, *Van Vliet* 0.

— **Az áradás.** Az Országos Vízépítési Igazgatóság jelenti: A Duna Passzautól Pozsonyig apad, Komárom táján tetőzik, innen lefelé a Tiszatorokig lassan emelkedik. Az osztrák Dunán beálló hirtelenebb apadás következtében Budapest a közölt magasságnál valamivel alacsonyabb lesz a tetőzés. A Duna Bajától lefelé igen nagy víz állású. A levonulóban lévő árhullám, ha a Száva közben nem árad, a Tiszatoroktól lefelé csak egy-néhány centiméter vízszinemelkedést okozhat.

— **Házasság.** *Frimm* Ödön, a budapesti erzsébetvárosi bank r.-t. tisztviselője *Haán* Ellát Budapestről eljegyezte.

Dr. *Császár* Jenő fővárosi orvos eljegyezte *Spitzer* Illés vállalkozó leányát *Rozsikát*.

Fantó Rezső eljegyezte *Elek* Olgát, *Elek* Bernát fővárosi törvényhatósági bizottsági tag leányát.

Bosztkov József ma vezeti oltárhoz *Edelmann* Mariska kisasszonyt, *Edelmann* János iparos leányát.

Weisz Béla, a *Weisz* Géza és Testvére cég beltagja e hó 26-án délelőtt fél 11 órákor tartja esküvőjét *Rosenthal* Margittal, *Rosenthal* Ferenc leányával, a doány-utcai templomban.

— **A hivatalos lap szerkesztője.** *Bekszics* Gusztáv halála óta a hivatalos lap szerkesztői széke üres. A belügyminiszter most erre a helyre *Bársony* István író-tisztet nevezte ki. Igazi írói érdemet jutalmazott még ezzel a belügyminiszter. *Bársony* évek óta első munkása a szépirodalomnak és a Kisfaludy-társaság, meg a Petöfy-társaság csak a nagyközönség egyhangú véleményét ratifikálta, a mikor tagjai sorába választotta. Természetesen, *Bársony*nak hivatalos szerkesztői állásra való emelése nem azt jelenti, hogy a belletrisztika *Bársony* nyugalomba vonul; ezután is írni fogja kedves, finom novelláit, természet-leírásait, a melyek nevét az irodalomban oly jóhangzásúvá avatták.

— **Csendélet Oroszországban.** Ez a cím a hírek élén gyakran jelent meg a múltban és közelmúltban s minden jel arra mutat, hogy a közel jövőben s a jövőben is gyakran fog megjelenni. Mert ott valóban csendélet, sőt nagy csendélet uralkodik. Fenekestől fölfordult minden. Majd mindennap fedeznek föl összeesküvések hol a czár ellen, hol a kormányzók, a fő kormányzók, katonai és közigazgatási hivatalnokok ellen. A fölfedezett összeesküvéseknél jóval veszedelmesebbek azok, amelyeket nem fedeznek fel s amelyek ilyenformán sikerrel járnak. Öldöklés, mézslálás napirenden van. A mai napon érkezett jelentésekből az alábbiakban állítjuk össze a csendéleti híreket. *Czarszkoje*—*Szeloban* azon a finn katonán kívül, aki megvallotta, hogy a czár meggyilkolására rá akarták beszélni, letartóztatottak egy kozák altisztet s elfogták az udvari énekeskarnak egyik tagját is. Ezek is megváltották már, hogy tagjai voltak egy forradalmi szövetségnek, amely merényletet akart elkövetni a czár ellen. Az ő vallomásuk alapján még három katonát és számos más embert tartóztatottak le. Az elfogott emberek száma eddig harmincz s ezek valamennyien a forradalmi párt tagjai voltak. A letartóztatott katonáknak az lett volna a dolguk, hogy az összeesküvőket beocsássák a császári palotába. *Lodz*ből is csinos és jellemző jelentéseket hoz a táviró. Harmincz fegyveres fiatalember megtámadott egy pénzes postakocsit. A merénylők revolverrel rálöttek a kozákokra, akik közül egyet megöltek s egy másikat, továbbá a postakocsist és a kocsin levő postamestert veszedelmes megsebesítették. A kocsiból elrabolnak kétezer rubelt, azután elmenekültek. Egy csapat gyalogság és kozák lovasság a merénylet színhelyére sietett s ott sortűzet adott. A téren levő emberek közül, akiknek semmi részük sem volt a rablásban, heten halva rogytak össze s többen veszedelmes megsebesültek. A gyalogos katonák és a kozákok ezután benyomultak a szomszédságban levő *Kuttner*-féle gyárba, ahol véres jelenetek voltak. A katonák kiméletlenül nekimentek a munkásoknak, akik védekeztek s alig néhány perc alatt a munkások közül körülbelül nyolcvanan részben elesetek, részben pedig veszedelmes megsebesültek. A katonák azután behatoltak az irodai helyiségekbe s távozásuk után az iroda személyzete megállapította, hogy a pénztárok ki vannak rabolva. Maga az irodahelyiség teljesen elpusztult. A katonák távozásá után hét holttestet szedtek fel a földről. A Vöröskereszt-egyesület kórháza tele van sebesült gyári munkásokkal. A kórházat a sebesültek rokonai ostromolják. A polgárok tegnap este gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a *lodzi* дума képviselőinek megtáviratozzák a véres esetet. A *lodzi* *Kuttner*-féle pamutszövőgyárban a munkások között végbevitt mézslálásnak borzasztó következményei voltak: Huszonegy munkás meghalt és negyvenötven megsebesült, köztük tizenötven halálosan. A gyár helyiségei tele vannak vértócsával. A megölt munkások holttesteit számtalan sebbel vannak borítva, amelyeket a legkülönbözőbb fegyverektől kaptak.

Pétervárt — mint nekünk táviratozzák — a rendőrség letartóztatott egy tejárusnőt, aki utján többször találkozott a czárral és akit az összeesküvők meggyilkoltak, hogy hajtsón bombát a czárra. Az összeesküvők megtették minden előkészületet a különvonat felrobbantására, mikor a czári család *Carskoje*—*Seloból* *Peterhofba* utazik. Azok a részletek, amelyeket a rendőrség felderített, arra vallanak, hogy a tervezett merénylet könnyen végzetes lehetett volna.

— **A király látogatása.** A király ma délből meglátogatta Luitpold bajor herceget. A király ez alkalommal bajor ezredének egyenruháját a Hubertus-rend szalagjával viselte. Nemsokára a látogatás után a régens-herceg a Hofburgban leadta névjegyt.

— **Petőfi-ház.** Ózdon, Borsodnyeregnyében, a környék értelmiségének bevonásával a jövő hó közepén felolvasó és zeneeste lesz a Petőfi-ház javára. Tekintettel a közművelődési célra, a Rima-murányi vasgyár igazgatósága ingyen engedte át a rendezőségnek a Polgári kör nagytermét, biztosította a bányász-zenekar közreműködését és a vilámlámpát díjazta. A rendezőség a közreműködésre felkérte Z. Révész Anikó zongoraművésznőt, Tordai-Grail Erzsébet szavalóművésznőt s a Petőfi Társaság tagjai közül Ferenczy Ferenc, Lampérth Géza és Zemlényi Árpád írókat. — A Nemzeti Színház igazgatósága e hó 27-én, hétfőn az Operaházban a Petőfi-ház javára előadást rendez. Előadásra kerül Szigligeti Két pisztoly című népszínműve, amelynek második felvonásában előforduló hangversenyben a legkiválóbb művésznők és művészek, köztük Blaha Lujza, J. Náday Ilonka, Fráter Loránd és Tarnay Alajos vesznek részt.

— **Premier a Stefánia-úton.** A Stefánia-ut sétatérnek ma kedves premierben volt részük. Arnyas fák lombátora alatt a Műcsarnok mögött elterülő pázsit közelében felavattak egy kis tündérpalotát, a Központi Tejcsermélő művészi pavilonját. Amilyen szép dekoratív díszében ez a kis kioszk, éppen oly szép abban a hivatásában is, amelylyel a sétatér nyári üdülését szolgálja. Családok, gyermekek, akik érthető okokból szívesen elkerülik a kávéház nyüzsgését, itt jutányos áron a legfinomabb tejet és tejtermékeket kaphatják, ezenfelül a tej- és ásványvíz-urak számára is messzemenő gondoskodás történt. A fővárosi tisztifőorvosi hivatal utasításai szerint készült pavillon méltán érdemelte ki már a premierje mai alapján a Stefánia-ut közönségének elismerő tetszését.

— **A szultánnak nincs kelengyéje.** Konstantinápolyi udvari körökben beszélnek, hogy a szultán szeretné férjhez adni leányát, de most a magánpénztárból nem telik kelengyére és hozományra.

— **A háztartási kiállítás** ismét nagy erkölcsi sikert ért el. Mint értesülünk, a vidéken is hódít az eszme és több helyen rendeznek az iskolák mellett ilyenmű háztartási kiállítás. A nagy gonddal és szakszerűséggel csoportosított s izléssel összeállított kiállítást ajánljuk nemcsak az iskolás leányoknak, hanem minden magyar gazdasszony és háziasszony figyelmébe. Belépődíj felnőtteknek 40 fillér, tanulóknak 20 fillér. A szegény iskolás lányok díjmentesen tekinthetik meg. — A közlekedés igen kedvező s ugy a budai, mint a pesti közönségnek szép sétányt nyújt. Az Erzsébet-hídon át a Döbrentei-térig úgy a társaskocsi, mint a vilamosközlekedés igen kedvező.

— **Bocskay István szobra.** Hajdúvármegye méltó módon örökíti meg egykori felszabadítójának, Bocskay Istvánnak emlékét. Hajduböszörmény főterén szobrot állítottak neki. A kétszeres életnagyságú szobor, amelyet Holló Barnabás sikerült művészettel alkotott meg, Bocskayt álló helyzetben örökíti meg, amint a szabadság-levelet átnyújtotta a hajduknak; szemközt áll egy hajdu, mely egy zászlót hajt meg hódolatuljesen a nagy fejedelem előtt. A szobor leleplezési idejéül június 2-át tűzték ki, amikor a református papság háromnapig gyűlést is tart Böszörményben. Az ünnepségek programja a következő:

1. Június hó 2-án reggel fél 8 órakor indulva különvonaton, a vendégek Hajduböszörménybe mennek, ahol a vasúti állomáson a már egybegyűlt megyebizottsági tagok élén Kovács Gyula alispán fogadja a vendégeket, a városházán a városi képviselőtestület élén pedig Somossy Béla, Hajduböszörmény város polgármestere. 2. Fél 9 órakor isteniszót a Bocskay-téri templomban. 3. 10 órakor a vármegye rendkívüli diszközgyűlése a városháza nagytermében, hol a közgyűlés tárgyat Kovács Gyula alispán terjeszti elő. 4. A közgyűlés után a bizottsági tagok a vendégekkel együtt a szoborhoz vonulnak s az ott megjelent közönséget Veszprémi Zoltán főispán üdvözlí s az ünnepélyt megnyitja. 5. Az egyesült hajduböszörményi, hajdunánási s hajduszosbózlói dalárdák gróf Zichy Géza „Bocskay”-ról írt dalát éneklík. 6. Ünnepi beszéd. Tartja dr. Baltház Dezső esperes, vármegyei bizottsági tag. Beszéde folyamán a szoborról a lepel lehull. 7. Alkalmi óda. Irta és előadja dr. Benedek János országgyűlési képviselő. 8. Az egyesült dalárdák éneke (Huber győzelmi dala). 9. Kovács Gyula alispán, mint a szoborbizottság elnöke a szobrot Hajduböszörmény város

közönségének átadja. 10. Somossy Béla, Hajduböszörmény város polgármestere a város közönsége nevében a szobrot átveszi. 11. „Hymnus”. Éneklík az egyesült dalárdák vezetése mellett az egész közönség. 12. A szoborra szánt koszorúk elhelyezése. Az ünnepélyt délután 2 órakor lakoma követi.

— **Főhadnagy-miniszter.** A király dr. Bienerth Richárd bárót, volt osztrák minisztert, tartalékos landwehrhadnagyot főhadnagya nevezte ki.

— **Leontjev Tatjana.** A boldogtalan Leontjev Tatjanáról, a merénylő orosz leányról van ismét szó, akinek tragikus, megrendítően szomorú sorsa oly sokat foglalkoztatta a világot. Nem régeből ítélték el Svájcban, mert tévedésből Durnovo orosz miniszter helyett Müller bankárt lőtte agyon. Lapunk legutóbbi számában megírtuk, hogy megörlt. A boldogtalan leánynak az izgalmas végtárgyalás is rendkívül megviselte az idegeit, de leginkább önkretették börtönőrei, akiknek embertelenségét a tárgyaláson le is leplezte. A sok izgalom és szenvedés teljesen megrendítette az egészségét. A fegyházból át is szállították a tébolydába. Egy berni távirat jelenti, hogy Leontjev Tatjana a lensburgi fegyházból daczosan viselkedett. Az elmebaj tünetei a Péter Pál erődben mutatkoztak rajta, ahol két hónapig fogva volt. Onnan gyógyintézetbe vitték, s mert hallucinációi voltak, hogy halálra van ítélve, megakarta magát ölni. — *Szokolenszkben* a papi szeminárium vizsgatermébe tegnap egy csapat diák hatolt be, hogy a vizsgát megakadályozza. Több revolverlövést tettek és bombákat dobtak. A szemináriumot katonaság őrzí.

— **Az iskolák békenapja.** Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter rendeletére ma volt az iskolák békenapja, amelyen az ifjuságnak a nemzetközi béke jelentőségéről és annak előmozdítására irányuló akcióról tartottak előadást. Az ország különböző részéből érkeztek hozzánk jelentések, amelyek hírt adnak a békeünnep megtartásáról. Így Szegeden, Aradon, Kolozsváron, Brassóban, Komáromban, Miskolcson, Győrött, Nagyszombaton, Nagyváradon, Debreczenben, Temesváron, az iskolák leg többjében előadást tartottak a nemzetközi békéről és Apponyi kultuszminiszter által elrendelt békenap céljáról és hivatásáról. A fővárosi iskolák leg többjében megtartották ma délelőtt a békeünnepet, összehíván a tanulóifjuságot és egy-egy tanár beszélt a békéről és arról a nemzetközi akcióról, mely az emberiség és a kultúra érdekében különösen újabb időben tért hódít az egész világon.

— **Szabálytalanságok egy gyámpénztárban.** A temesmegyei árwapénztár múlt évi számadásának megvizsgálására bizottságot küldött ki, amely konstataulta, hogy a mérleg nem reális. A tartalékalap reális mérlege szerint deficit volna, nem pedig fölösleg. A megyegyűlés erre kimondta a gyámpénztár teljes leszárolását és a tételek likvidálásával megbizta az alispánt azzal, hogy vizsgáltsa felül az okmányokat is, a nem reális értékeket töröltesse az aktívák közül és állítsa össze a törvénytelenül megejtett leírásokat. A hiány fedezését illetőleg a közgyűlés a teljes leszárolás szerint a leírások e helytelen kezelés folytán 1,800,000 korona hiányt okoztak. Sikasztás vagy hűtlen kezelés esete nem forog fenn. Fegyelmi eljárást senki ellen sem indítottak.

— **Halálozás.** Dr. Jordan Henrik, a gynaekológia tanára, ma reggel 67 éves korában, Krakóban meghalt. Achmed Ali basa hadosztályfőbornok, a ki évek óta a tejedelmi látogatók mellé díszszolgálatra volt beosztva, Konstantinápolyban ma meghalt.

— **Zugbukmékerek.** A löversenysezőn kezdetével természetesen megjelentek a zugbukmékerek is, akik különböző kávéházakban és vendéglőkben lltik fel tanyájukat. Tegnap egy nagyszabású zugírodát cikerült a rendőrségnek lelepleznie. Az Aréna-ut és Verseny-utca sarkán van egy kis vendéglő, ebben egyszerre három zugbukméker ütött tanyát, mind olyan, akiket a versenytérről különböző üzemek miatt kitiltottak. Már hosszú idő óta működtek ott teljes zavartalanságban és segítettek ebben a munkájukban az ugynevezett felhajtók, akik lépre vitték a gyanútan közönséget. A rendőrség a három bukmékeri és összesen huszonegy ilyen felhajtót állított elő a főkapitányságon. Egyelőre lttkolja a rendőrség a nevéket, mert megígérték, hogy leleplezik a többi zugfogadókat is, hadd szenvedjenek azok is, ha őket megbüntetik.

— **A kápolnai csata emléke.** Az egri polgárság május 28-án a kápolnai síkon emlékünnepet rendez. Az ünnepi beszédet dr. Samassa János országgyűlési képviselő tartja.

— **Meghal, mert bekísörték.** Az éjszaka nagy razia volt a fővárosban. Krecsányi Kálmán dedektív-főnök maga köré gyűjtötte embereit, hogy megtisztítsa a Városligetet. Átkutatták a liget mellékutcait, bokraik és tizenhatszembert találtak, akik nem tudták magukat igazolni. A Stefánia-úton egy padon aludva, egy jól öltözött fiatalemberre is akadtak. Megkérdezték tőle, kicsoda, micsoda, mire a fiatalember elmondta, hogy Rekus József a neve, kereskedősegéd és éjszaka egy közeli vendéglőben mulatott. De mert igazolni nem tudta magát, a rendőrök őt is bevitték a VI. kerületi kapitányságra. Míg a többi előállított embert kihallgatták, Rekus kikérkedett egy pillanatra. Egy rendőrt adott melléje, aki kikísérte. Ott az épület félreeső helyén aztán a szerencsétlen ember mellé lötte magát és hadkolva szállították a II. sebészeti klinikára. Kihallgatásánál azt mondta, hogy meg akart halni, mert ártatlanul került a rendőrségre, a rosvott multu csirkefogókkal együtt.

— **Letartóztatott angyalcisinalónó.** Molnár Cecília, előbb Seligmann Vilmosné születésű, akit magzatelhajtás büntette miatt előzetes letartóztatásba helyeztek, és akit a napokban a budapesti büntetőtörvényszék biztosíték ellenében szabadlábra helyezett, ma egy újabb büntetésért ismét előzetes letartóztatásba vették. Most Mohaltchy Teréz magánzónót ejtette halálos veszedelemben nyereségvágyból elkövetett magzatelhajtásával.

— **A Lodzi postarablás.** Hivatalosan kijelentik, hogy az az összeg, a melyre a legutóbbi postarablásnál elrablott váltó ki voltak állítva mintegy 288.000 rubelt tesz ki. A rendőrség politikailag gyanus személyek lakásában megtalálta azokat a felvágott postaszakácsokat, amelyeket a legutóbbi postarablás alkalmával eltűntek. Valószínű, hogy a leveleket felbontották és azután elégették. A lakók, a kiket valószínűleg czinkosai figyelmeztettek, már a rendőrség odaérkezése előtt megszöktek. Három gyanus lakót letartóztattak. A varsói felebbezési bíróság államügyésze és az alkormányzó ma Lodzba érkezett.

— **Ellopott ékszerek.** A berlini rendőrség kézrekerítette azokat az ékszerrablókat, akik ez idén februárban Levin ékszerésztől 60.000 márka értékű drágaságokat vittek el. Lewin akkor a nagy izgatótságtól meghalt. Az ékszerolvajlást Lewinnek egy Tischler nevű alkalmazottja követte el két czinkostárs segítségével. Tischler lakásán egy bőrdobban megtalálták az ékszerek legnagyobb részét.

— **Ötven ezer munkás kizárása.** Berlinben az 50.000 építőmunkás kizárása ma este bekövetkezett és ez súlyos válságot jelent a kereskedelemre nézve. Az utolsó órában megegyezés megpróbálták a békítést, de sikertelenül.

— **Tarcsa-fürdő** tegnap nyílt meg ünnepélyesen számos vendég jelenlétében, kik már előző nap oda érkeztek, hogy gyógyulást leljenek Magyarországnak egyedüli glaubersótartalmú szénvasas (aczél) és vasas, valamint hires vasláp (moor) fürdőiben, ugyszintén a mintaképen berendezett legmodernebb vizgyógyintézetében.

A tarcsai vasláp, mely a franszbádihoz hasonló, dr. Hankó tanár, a Tudományos Akadémia tagjának vegyelemzése szerint Magyarországon a legjobb, sőt a világhírű Marienbadit is jóval felülmúlja ugy vastartalomban, mint szerves alkotrészekben. Az idei saison népszerűnek ígérkezik, mivel eddig számos levél érkezett oda, hogy a szobákat lefoglalják és azokat maguknak biztosítsák. Dr. Barta v. tanársegéd és dr. Glück e jeles fürdőorvosok és bérlok által folyton eszközölt újítások és czélszerű berendezések által azon fokra emelkedett Tarcsa, hogy egy modern gyógyfürdőhöz és üdülőhelyhez kötött jogos kívánalmaknak teljesen megfelel.

A fürdő-igazgatóság az évről-évre növekedő látogatottságot látva, még az őszszel egy új szállót épített. Az új „Batthyány-szálló” 44 szobából a legszebb helyen, a gyógytérnen áll, szemközt a Kolomádával. Élőkelően lett berendezve, két végén egy-egy nagy szabad terasse van a lakók használatára. Az épület előtt áll egy új díszes zene-pavillon. Megemlítenünk kell, hogy az új épület előtti patak beboltozás által eltűnt és így a gyógytér most kétszer akkora lett, mely gyönyörű csoportokkal ujonnan parkoztatott. A fürdő látképe egészen megváltozott és meglepő kellemes benyomást gyakorol a fürdővendégre.

— **A Bekeow-czirfásban** a két pünkösdi ünnepen naponta két előadást tartanak, az összes előadásokban a teljes nagy műsor kerül bemutatásra. A műsor új száma, a Bekeowly zeneexcentrikusok nagy sikert aratnak. Zala, az ügykirály már csak néhányszor lép föl.

A Magyar Család Aranykönyve czimen egy közérdekű és közhasznú munkát bocsát ki az Athenaeum. A háromkötetes munka, mint a címéből is kitűnik, a családi élet körében felmerülő összes tudnivalókat fogja felkarolni. Kiváló írónk egyesültek ezen minden családra nézve szükséges ismeretanyagnak megírására, melynél mindvégig a magyar társadalom, még pedig különösen a magyar középosztály szükségleteit tartották szem előtt. A munka három kötetből fog állni: az I. kötet az egészség, lakás és ruházat címet viseli, a II. kötet a családi nevelést és a családi élet külső vonatkozásait tárgyalja, míg a III. kötet a család gazdasági életének van szentelve. A kiadó-társulat a munkát bőségesen ellátja képanyaggal és öszre mind a három kötetet egyszerre szándékozik a könyvpiacra hozni. A minden tekintetben dicséretre méltó, szép tervezetű munkát előre is melegen ajánljuk közönségünk figyelmébe.

Rajcezfürdő igazgatósága állami, törvényhatósági és vasuti tisztviselőknek, illetve alkalmazottaknak, továbbá lelkészeknek, tanítóknak és gazdaszoknak ez évi június 30-ig, valamint augusztus 21-től szeptember 30-ig a lakbéreknél 50 százalék, az egykoronás tükörfürdőnél szintén 50 százalék, az ételáraknál pedig 10 százalék kedvezményt nyújt. Prospektust kívánatra ingyen küld. Állandó posta-, távirat- és vasuti állomás a fürdőtelepen.

Fodor-féle vivőterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vivásra.

Bob-hashajtó a legkellencebb, 10 f.

Zászlók, czimerek, minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és diszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-u. 17. sz. Árjegyzék ingyen.

Nászajándékok Rothauser. Deák-tér 6 sz.

Felhívjuk olvasóink b. figyelmét a Kiss Károly és Társa czég mai hirdetésére. Ez a czég a legnépszerűbb főelárústitója az osztálysorsjátéknak.

Buziás fürdő, melynek páratlan gyógyhatása eddig is világsírt volt, új tulajdonosa Muschong Jakab áldozatkészsége folytán egyike lesz a legmodernebb világfürdőknek. Mint értesülünk, dr. Mahler fürdő-orvos már megkezdte működését is.

Peleslegos utak azok, melyeket megtettünk, midőn a külföldi fürdőket fölkerestük, mert itthon hazánkban megtaláljuk mindazt, amit a külföld nyújt. Ne keressük tehát a jót távol, mikor az ily közel van a Margit-szigeten, melynek fürdői biztos enyhülést hoznak a betegeknek, kik köszvény, csusz, idült olommérgezés, máj-, gyomor-, bélbetegségben szenvednek, gége- és idegbetegségek, valamint hüléscskben. Minden beteg megtalálja a maga gyógyerőit. Inhalatórium, külön szakorvossal. Hydroterapeutikai intézet, svéd gimnasztika, elektro- és fény- és népfürdők, artzi viz, mind világszírű avatják Budapest gyógyját. Prospektus ingyen és bérmentve.

A pécsi kiállításon. Az Iparecsarnokban sétáló előtt rögtön feltűnik a Magyar Orvosi Múzeum (Budapest, VI., Rákóczi-ut 32.) tanulságos kiállítása. Egy hatalmas üvegszekrény, körülötte kisebb üvegszekrényekkel kizárólag az elismert és szakmájában páratlan czég műszereivel van megtöltve. A kiállított tárgyak közül rögtön kitűnik egy figura, mely az összes elképzelhető ortopédiai dolgokkal, úgy mint műkéz, műláb, támgép és pánczélfűzővel van felszerelve. Érdekes és a czégre nézve dicséretreméltó tény, hogy úgy az embergyógyászati, mint az állatgyógyászati műszerek — melyeknek gazdag választéka a szakértőket meglepte és lebilincselte — bebizonyíthatólag utolsó darabig saját gyárában készültek. A czéget a kiállításon Simon Adolf czégtárs képviselte, kit öfenszégének bemutatás és a kir. herceg elismerésének adott kifejezést, hogy hazai műipar már ilyen tud produkálni. A fővédnök szíves szavakkal bucsuzott a czég képviselőjéről. — A pécsi kiállítás egészségügyi pavilonjában állandó nagy érdeklődés tárgya **Keleti J.** orvosi műszergyáros (Budapest, Koronaherceg-utca 17. sz.) izlésesen összeállított kiállítása. **Frigyes** főherceg kórsétája alkalmával élénk figyelemmel szemlélte a kiállított villanyos tableau-t, valamint az orvosi műszereket, villanygépeket és sérvkötőket, amelyek tetszését teljes mértékben kiérdemelték. **Keleti** urat, a czég főnökét megszólítással tüntette ki és elismerésének igen hízogó szavakban adott kifejezést.

Kwizda-féle Restitutiófluid lovak részére. Aki a lovak inait erőteljes használat mellett épségben akarja tartani, annak nagyon is ajánljuk a Kwizda-féle Restitutiófluid alkalmazását. Minden használat után, miután az inakat szalmával jól megcsutakoltuk, dörzsöljük a lábát térdtől csüdig jól restitutiófluiddal s aztán polyázzuk könnyen be, ez egy egyszerű és mégis igen hathatós szer, hogy az inakat frissen és feszesen tarthassuk. A Kwizda-féle cs. és kir. szab. Restitutiófluidnak lovak részére tehát egy jókabarban tartott istállóban sem volna szabad hiányoznia.

Földívatárunk legjobb kivételben Vass Jenőnél Budapest, Erzsébet-körút 22.

Különös figyelmébe ajánljuk olvasóinknak a Szilágyi és társa hitel- és parcellázó vállalatát (Károly-körút 3.), amely czég azon kevesek közé tartozik, mely a pénzügyletek lebonyolítása körül a legnagyobb pontossággal s lelkiismeretesen jár el. Konvertál a legjutányosabb feltételek mellett pénzkölcsönöket.

Török A. és Tsa bankház r.-t. Budapest. Ha körültekintünk az osztálysorsjáték főelárústitói között, önkénytelenül a Török-bank tűnik ki előttünk. E czég a legnagyobb főelárústitó s így a legtöbb sorsjegyet hozza forgalomba és ez nem is csudálatos, mert ezen bankház a közönség jóindulatát és kiváló bizalmát a legnagyobb mértékben meghódította. Vevői pedig szerencsével játszanak, úgy, hogy egy sorsjáték VI. osztályában a két legnagyobb, 600,000 és 400,000, összesen egy millió koronás, egy másik sorsjátékban ismét a 600,000 koronás és sok más igen nagy főnyereményt, rövid idő alatt 30 millió hatalmas összeget nyertek. A Török-bankház főüzlete IV., Szervita-tér 3. szám alatt, saját palotájában van, fiókjai: Teréz-körút 46., Váci-körút 4., Muzeum-körút 11. alatt vannak. Az I. osztály huzása már csütörtökön, f. é. május hó 23-án megkezdődik és a sorsjegyek ára a következők: egy egész 12 K, egy fél 6 K, egy negyed 3 K, egy nyolczad 1.50 K. Közlebbi felvilágosítást e czég mai lapunkhoz csatolt színes hirdetése nyújt. Aki tehát osztálysorsjegyet óhajtt vásárolni, forduljon bizalommal Török A. és Tsa bankházához Budapest, mely mindenkinek legjobban ajánlható.

Budapest egyik legelőző czége. A már évek óta ismert jőhírnéknek örvendő Rothauser-czég Budapest, Deák-tér 6., mely főelvül csakis szolid bázison alapuló, a nagyérdemű vevőközönségnek mindig és minden tekintetben a legjobb és legelső forrásból beszerzett, a legmagasabb igényeknek és a legkényesebb izlésnek megfelelő árukat bocsájta eladásra, most azon helyzetben van, az Anker lebontása folytán, hogy a rakomány levő összes áru, úgy mint alpacca, china-ezüst, játékaru, nászajándékok, diszmu, bronz, fa, plüs stb. csaknem saját áron bocsájta áruba. Különösen figyelmébe ajánljuk a közönségnek a czég kizárólagos specialitását, a czég 25 ezüst lakodalmi disztárgyait, melyből több mint 8000 darabot adott el.

Egy földművelő-egyesület föl-függesztése.

Gyula, május 18.

Gyula városában szenzációs körülmények között oszlatták föl az Első Békési Független Földművelő Munkás Egyletet.

Az Első Békési Független Földművelő Munkás Egylet 1903. augusztusában alakult. Ma 581 tagja van. Diszelnöke **Kecskeméthy Ferenc** országgyűlési képviselő, a függetlenségi párt tagja, elnöke **Takács Sándor** ottani paraszt ember, alelnöke egy **Bányai** nevű tanító.

Az egyesület eddigi működése nem árult el semmi gyanusát. Nemrég történt, hogy az egylet segélyért fordult **Darányi Ignác** földművelésügyi miniszterhez. A miniszter a kérelmet hajlandó lett volna teljesíteni, de előbb hatóságai uton felvilágosítást kért a gyulai főszolgabírótól az egyesület felől. A miniszter hivatalos felhívására a főszolgabíró megjelent a földművelő munkásegylet helyiségében és az egyesület vezetőségétől, nevezetesen **Takács Sándor** elnöktől információt kért az egyesület céljáról és működéséről. A vezetőség kihallgatása során derült ki aztán a különös szenzáció. **Takács Sándor** elárulta, hogy a tagok a belépéskor titkos esküt tesznek le, amelylyel lekötik magukat az elnökségnek. Az eskünek igen rideg a formája s a letévése is ünnepélyes formában, a legnagyobb titokzóság mellett történik. Rendszerint **Takács Sándor** elnök veszi ki az esküt a belépő tagoktól.

A felfedezés igen furcsa volt. A főszolgabíró azonban bekövetelte az eskümintát, amely így hangzik:

Atya, Fiu, Szent Lélek Isten, becsületes munká, felebaráti szeretet és testvéri egyetértés nevében! Én X. Y. arra esküszöm, hogy a magam és családom égi üdvösségére, előmenetelére, hogy szegény munkástársaim érdekeit mindig szívesen hordom, helyzetük javítását egyetértés által tölem telhetőleg előmozdítom.

Esküszöm, hogy azokat a vezérfrátereket, kiknek kezébe e szent esküt leteszem, öt évvel hamarabb sem hatóságí fenyegetésre, sem csábító ígéretekre el nem árulom, hanem közös ügyünkre vonatkozó minden intézkedésüknek magamat és családomat felöltött tagjait ezennel alárendelem.

Esküszöm, hogy az Első Békési Független Földművelő Munkásegylet hatóságilag jóváhagyott alapszabályait betartom és semmiféle más helyi, vagy országos szervezetnek öt éven belül tagja nem leszek.

Esküszöm, hogy első kötelességemnek ismerem ezen esküt legalább tíz más munkástársammal letétetni és így ezen munkásszervezetet mennél jobban megerősíteni. Isten engem úgy segeljen!

Az eskümintá eddig 881 hivatoborozott az egyesületnek. Fölmerül az a kérdés, kinek, vagy kiknek állt érdekükben, hogy ilyen vérszerződéssel kössék le maguknak az egyesületi tagokat és azoknak minden ijá-tfiát?

A titokzatos eskümintáról **Ambrus Sándor** békési alispán azonnali jelentést tett gróf **Andrássy Gyula** belügyminiszternek, aki erre az egyesületet működésétől felfüggesztette és a további vizsgálatot elrendelte.

Ersatzreservist Kercseg.

— Berukolt az édesanyjával. —

Budapest, május 18.

Furcsa történet ez, — a derék **Kercseg Ferencz**. Szomorú is, vig is. Hol kacagni készlet, hol meg köny szökik tőle az ember szemébe. A végén pedig, aki meghallgatja, mosolyogni fog a könyein keresztül. Mert történt, hogy fényes ruhájú, kemény katona urak megtaláltak valamit a dolmányuk alatt. Valamit, a mit nem is kerestek, amiről nem is tudták hogy van. Pedig van. És dobbant egyet és megtaláltak; szigorú, kemény katona urak, dolmányuk alatt a szívet. A közönséges, egyszerű, előírásellenes, civilizátnak való emberi szívet.

Igy történt.

Kercseg Ferencz, akiről ez a mese szól, a Szigony-utczában lakik, 28. szám alatt. Becsületes arcú, tagbaszakadt huszonegy esztendő legény. Szolga sorban él, kocsisa a „Tigram“ nevezetű üzleti társaságnak, amely, budapesti emberek előtt tudvalóleg, házi féregek kiirtásával, lakástisztítással foglalkozik.

Kercseg Ferencz tehát becsületes, nehéz munkából tartja, hetven esztendő, öreg édes anyját, aki özvegysége óta ott él vele együtt a Szigony-utczában. Az öregasszonyt a hetven esztendő kegyetlen súlya ujra tehetetlen gyermekké tette. Olyan töpörödött, kicsi jószág lett belőle, hogy elfér egy gyermekágyacskában. Segítség nélkül tán még enni sem tud. És ennek a szegény, tehetetlen öreg teremtésnek mindene, egész megmaradt világa a fia. **Kercseg Ferencz** pedig mindenképpen rászolgált az édesanyja szeretetére. Derék, becsületes, jó fiu, aki ugyancsak becsületesen fogadta meg az irás parancsát, hogy tiszteld apádat, anyádat . . . Ha leánygyermek lenne **Kercseg Ferencz**, nem gondozhatná gyöngédebb szeretettel az édesanyját, mint ahogy eddig gondozta.

. . . Eddig; — így kell mondanunk — mert most szegény feje maga is idegen gondozás alatt áll.

A Szigony-utczai csöndes boldogságot ugyanis egy fekete napon megirigylte a végzet. Szegény **Kercseg Ferencz** első állatkor bennrekedt katonának. Igaz ugyan, hogy valami jószívű városi ur kijárta neki a családfentartónak dukáló kedvezményt, póttartalékba osztották **Kercseg Ferencz**et, hanem azért a két hónapos szolgálat réme még is csak ott lebegett a feje fölött. Egy pár nappal ezelőtt be is ütött a katasztrófa. **Kercseg Ferencz** behívták, hogy a két hónapját rójja le a haza oltárán.

Nagyon szomorú napok következtek erre a Szigony-utczában. A szegény legénynek még a munka se izlett, az öregasszony pedig egész nap csöndesen sirdogált, hogy mi lesz ő belőle, ha olyan nagy időre elveszik az ő egyetlen, jó fiát. Mert bizony nem tréfaság ám, ami **Kercseg Ferencz**zel történt. A szegény kocsis ember napszám után éldegél. Ha pedig **Kercseg Ferencz** a királynak szolgál, akkor a „Tigram“ társaságtól nem jár ki a napszám. Még jó ha el nem csapják végleg. Elmondta ezeket a dolgokat **Kercseg Ferencz** az aranygalléros katona urak előtt is,

akikhez valami jó embere biztatására fordult és becsületes, fiui szive egész keserűségét kiöntve könyörgött, hogy engedjék el neki azt a két hónapot, hiszen azért a király is, az ország is csak meg lesz valahogy, de az ő öreg édesanyja nem lehet meg az ő munkás két keze nélkül, egy napig sem.

A katona urak jóindulattal hallgatták meg a *Kercseg* Ferenc keserves panaszkodását, aztán hazaküldték. Azt mondták neki, hogy majd írásban intézik el a dolgát. Tegnap kellett volna *Kercseg* Ferenc póttartalékosnak a 32-ik gyalogezredhez két havi kiképzésre bevonulni és egy nappal a végzetes határnap előtt, csakugyan megjött a várva-várt irás. A nagypecsétes, hivatalos levélben pedig az volt, hogy a 32-ik gyalogezred hadkiegészítő parancsnoksága méltányolja *Kercseg* Ferenc póttartalékos családfenntartó súlyos helyzetét és megengedi, hogy kiképzésre való bevonulását augusztusig elhalassza.

Hát ez a méltánylás aztán egészen betetőzte a *Kercseg* Ferenc szerencsétlenségét.

Mert tessék kérem elképzelni, hogy van egy vállalat, amely poloskairással foglalkozik, ennek a vállalatnak van egy huszonegyesztendő kocsisa, akire olyan szükség van, akár egy falat kenyérre. Már most, augusztusban kezdenek az emberek hazafelé jönni a nyaralásból, az elzárt szellőzetlen lakásokat takarítani, tisztogatni kell, a vállalatnak annyi a dolga, hogy azt se tudja, hol kezdje előbb a munkát, és most ezekben az időkben előáll a kocsis és azt mondja, hogy őt behívták katonának.

Hát mit csinál erre ez a társaság? Hogy mit csinál? Hát elcsapja *Kercseg* Ferenc kocsist és másikat állít a helyébe. Ez olyan világos, mint a nap. Nem is kételkedett benne *Kercseg* Ferenc egy pillanatig sem, tisztában volt vele mindjárt, hogy mi sors vár rája, és szörnyű keserűség lepte meg a lelkét.

Egy álló napig és egy hosszú sötét éjszakán át tusakodott magával, hogy mitévő legyen. Az éjszaka némaságában pedig lassan-lassan megérlelődött benne a kétségbeesés gondolata. Minnek is hagyná azt a szegény, tehetetlen öreg asszonyt idegen emberek kegyetlenségében szynlődni? Jobb ha elpusztítja önmagával együtt. Ezzel a gondolatla kelt föl vergődései helyéről. A jó isten azonban úgy akarta, hogy akkor már hajnalodott és az éltető, meleg nap mindent beragyogott mosolyogva. A ragyogásból pedig egy kicsike sugár belelopta magát a *Kercseg* Ferenc lelkének szomorú sötétjébe is. Egy kicsike, halavány, gyöngye sugárka: — a reménység!

Kercseg Ferenc mást gondolt. Bevárta a reggelt, aztán fölöltöztette szép tisztán az édesanyját, betyuba kötötte a kevése holmiját és fölrakta mindkettőt egy kis kézi talicskára. Aztán megindult, csendesesen, egyenesen a harminczkettedik gyalogezred kaszárnyája felé.

A kaszárnya udvarán mire megérkeztek, már tarka, forrongó, zajos élet folyt. A bevonuló póttartalékosok gyülekeztek. *Kercseg* Ferenc szépen leeresztette a talicska szarát, aztán karjára vette az édesanyját, mint egy ölbéli gyermeket és beállott ő is az egyenes sorba. A szegény öreg anyóka reszkette ölelte át a fia nyakát és szorongó szívvel, halálos aggodalmakkal várta a történéndőket. Még sóhajtni se mert szegényke.

Végre jött a szigorú kapitány és ahogy észrevette *Kercseg* Ferencet, egyszerre ráriadt:

— Hát maga kicsoda?!

— Én *Kercseg* Ferenc póttartalékos vagyok, kérem alássan.

— Hát az az öregasszony?

— Ez az édesanyám kérem szépen.

— Az édesanyja?

— Az.

— Hát bánom is én! De mi a csudának hozta magával?

— Elhoztam, mert otthon nem hagyhatom. Nélkülem el nem lehet szegény; hát gondoltam, ha nekem ide muszáj jönnöm, majd csak adnak egy kis helyet neki is valahol. Aztán egy-egy kis ételt adok neki én a magaméból. Egy kanálka leves alig kell szegénykének. Hát elhoztam. . .

Na lett aztán erre nagy kavardás. Nemcsak a kapitány ur nem tudta mitévő legyen, de még az ezredes ur sem. Rögtön ezredrapport állt össze, lett nagy tanácskozás, felütögették a törvénykönyvet, a dinstreglamát, hogy van-e intézkedés benne a *Kercseg* Ferenc esetére. Hiábavaló volt azonban minden könyvbujás, bizony csak nem találtak erre a furcsa esetre kádenciát.

— No ha a törvény nem mond semmit, akkor hozzászól a fizti tanács; — mondotta végre az ezredes. — Menjünk uraim!

És csakugyan tanácskozásra ült a tisztikar akár csak valami becsületbeli nagy esetben. Hogy mit mindent beszéltek titkosan a szigorú tiszt urak, azt nem tudjuk, de nyilvánosan kihírdették parancsban a következőket:

Kercseg Ferenc póttartalékos kétségtelesenül derék fiu és megérdemelné, hogy a szolgálat alól teljesen felmentessék. Miután azonban akit besoroztak, annak szolgálnia kell, szolgálni fog *Kercseg* Ferenc is. Az édesanyját pedig vigye haza, mert asszonyoknak semmi helye a kaszárnyában.

Másrésről azonban az sem lehetséges, hogy özvegy *Kercseg* Ferencné, a véderő-törvény hiányai miatt elpusztuljon. Ez sem jogos, sem igazságos nem lenne. A fizti gyűlés tehát, a saját felelősségére rendeli, hogy özvegy *Kercseg* Ferencné a szolgálati alapból napi egy korona segélyt kapjon mindaddig, amíg fiát a szolgálat tőle elveszi. Az első heti hét korona segély azonnal folyósítandó, a jövőben pedig minden szombat este, ordonanz kézbesítse a pénzt Szigony-utca 28. szám alatt.

A rendeletet szigorú parancsban hirdették ki és özvegy *Kercseg* Ferencné sirdogált csendesesen, a kemény és szigorú tiszt urak pedig mosolyogtak. És az ég is mosolygott.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) „A kis trafikoslány“ másodszer. A Vigszinházban ma adták elő másodszer *Fiers* és *Caillavet* vígjátékát „A kis trafikoslány“-t. A darab vidám részletei, neveltető elemei ma is felvillanyozták a közönséget, mely nem farkukodott az elismerésben. Minden felvonás után zajosan hívták a szereplőket s minden arra mutat, hogy a darab még sokáig marad műsoron. A közreműködők is kivették, mert joggal kivették részüket az elismerésből, különösen *Kornai* Berta, akinek minden föllépése ebben a darabban újabb és újabb győzelmet fog jelenteni. Az ő művészi játékának tökéletes keretét szolgált *Tanay* Frigyes mindenben kiváló kabinetalakítása, *Vendrei* zamatos humora, *Haraszthy* Hermin finoman ötletes játéka, *Tapolczai* és *Balassa* Jenő tréfás, eredeti beállításai és a kisebb szerepekben a színház egész gárdájának kifogástalan, együttes játéka. A második előadás csak még inkább bebizonyította, hogy „A kis trafikoslány“ egyike lesz a Vigszinház legvonzóbb darabjainak.

(*) *Petőfi-Társaság*, A *Petőfi-Társaság* idei gróf Vigyázó-féle pályázatán öt lírai költeményt dícsérték meg. A Társaság felhívta az ismeretlen szerzőket, hogy jelentkezzenek s engedjék meg műveik felolvasását. Az öt író közül négy jelentkezett. Az *Orgonavirág* című költemény szerzője *Dapsy* Gizella, írói nevén *Nil*, a legújabb írói gárda egyik legrokonszenvesebb tagja, több fővárosi napilap és folyóirat munkatársa. Szeghalmon állami óvónő. *Gyári füstök* című költemény szerzője *Szavay* Zoltán, egészen fiatal ember, *Szavay* Gyulának, a jeles költőnek szépreményű fia, Debreczenben lakik. A *Benső zene* című dalt *Bujdosy* Miksa írta, ki nemrégiben egy szimboliztikus irányú könyvével kellett nagy feltűnést. A *Tátrai emlék* című dalszöveg szerzője *Taksonyi* József, aki eddig főként népies dalokkal aratott elismerést. Az ötödik megdícsért szerző nem jelentkezett. A megdícsért költeményeket a társaság legközelebbi, május 26-án tartandó felolvasó ülésén *Zempléni* Árpád másodtitkár fogja bemutatni. Ez ülésre a megdícsért szerzőket is meghívta a társaság.

(*) *Richter János jubileuma*. A jövő hóban lesz harmincz éve, hogy dr. Richter János hazánkfia először dirigált. A mester a tervezett jubileumi ünnepeket elhárította magától s csak annak az óhajtnak engedett, hogy a nevezetes évfordulóra egy zenekari hangversenyen Beethoven C-moll szimfóniáját és a Mesterdalnokok nyitányát dirigálja.

(*) A *Nemzedi Zenode* választmánya gróf *Zichy* Géza elnöklése alatt tegnap tartott ülésében *Mészáros* Imre tanárnak — kit a belügyminiszter az Operaház ideiglenes vezetésével bizott meg — két havi szabadságidőt engedélyezett. *Südfeld* Samu és *Zsivny* József eddigi segédtanárokat a hegedűtanaszak rendes tanárává, *Kovács* Sándor gordonkaművészt pedig a gordonkatanzak segédtanárává választotta meg.

(*) *Orgonahangverseny*. Az Országos Zeneakadémia új orgonáját ma délelőtt mutatta be az e célból meghívott közönségnek *Franke* F., aki erre az alkalomra jött el Budapestre. A művész néhány darabot játszott el rajta és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az új hangszeréről. Azt mondta a többi közt, hogy az orgona a legkiválóbbak egyike, amelyen valaha játszott, méreteire nézve pedig talán a legnagyobb egész Európában.

(*) A *Nadányiné-féle ösztöndíj nyertese*. A Képzőművészeti Társulat igazgatósága a *Nadányiné-féle* ösztöndíjat *Kövári* Szilárd fiatal festőművésznak ítélte oda, akinek a tavaszi tárlaton több festménye van kiállítva. *Kövári* a Harkányi-díj pályázatában csupán egy szavazattal maradt kisebbségben.

(*) A berlini „Vig Opera“ bukása. *Gregor*, a berlini „Vig Opera“ igazgatója nem bírja tovább fenntartani vállalatát, mert a színház jövedelmei nem fedezik a költségeket és a befektetett tőke kamatait. Még nem bizonyos, hogy a színházat bérbe adják-e vagy pedig szállóvá alakítják-e át. Az opera személyzete csak az imént nagy sikert aratott Londonban.

(*) *Uj Idők*. Pünkösdre gazdag tartalommal jelent meg *Herczeg* Ferenc lapja, az *Uj Idők*. Kép és szövegben egyaránt választékos anyagot hoz. Közleményei alatt csupa elismert jeles író nevével találkozunk. Novellát *Herczeg* Ferenc, *Gárdonyi* Géza, *Bródy* Sándor és *Ambros* Zoltántól közöl az *Uj Idők*. Cikket *Lyka* Károly és *Farkas* Pál, verset *Telekes* Béla, *Duka* Ákos és *Ambros* Zoltán Dezső írta. Humoros rajzokon kívül, az aktuális képek közt, eredeti felvételek közt van az új zeneakadémia, az *Andrássy*-kiállítás, *Lorántffy* Zsuzsanna-nem a Gerbaud-pavillonban, *Rózsa*-leány ünnep *Solymáron* stb. Az *Uj Idők* előfizetési ára negyvenkétfő forint 4 korona.

EGYESÜLETEK.

(—) A magyar egyetemek körösséről. A *Magyar Pedagogia Társaság*nak ma délután dr. *Finácz* Ernő elnöklésével tartott ülésében *Kármán* Mór tartott rendkívül érdekes szabad előadást a magyar egyetemek kérdéséről. A harmadik, söt negyedik, ötödik egyetem felállításának kérdése foglalkoztatja mostanság a közvéleményt, de azzal senki sem foglalkozik, hogy hát milyen is legyen az az egyetem. Egyáltalában nagy hibája közéletünknek, hogy a kérdések elvi fejtegetése nélkül akar hozzáfogni az alkotásokhoz. *Nekünk nincs magyar egyetemünk*. A mi egyetemünk nem terem tudományos életet, de megakasztja. Pedig a nemzeti sajátosság sehol sem domborodik ki jobban, mint a főiskolákon. Követendő példakul állhainának e tekintetben a francia és az angol egyetemek. Ezek valódi egyetemek, a haladó tudomány igaz csarnokai. Az előadó végül vázlatos képet nyújtotta a létesítendő új egyetem szervezetének, közigazgatásának, tanrendszereinek. A szókimondó előadást, amely egy nagy induló vita anyagául fog szolgálni, nagy tetszéssel fogadta a hallgatóság.

(—) *Benlakók* a háztartási iskolában. A magyar háztartási iskola-egyesület *Dániel* Ernőné bárónő elnöklésével e hónap 10-én tartotta választmányi ülését, amelyen a folyó ügyek elintézésé mellett elhatározta, hogy háztartási iskolája mellé a jövő tanévre internátust nyit, különösen vidéki szülőknek a háztartási iskolát látogató leány-gyermekei számára. Az érdeklődő szülőknek utbaigazítást az intézet igazgatója ad. A szakácsnő-cselédképző tanfolyam június elsején nyílik meg. A tanítás díja havonként 36 korona, amelyért déli étkezést is kapnak. Szegény leányok oktatása ingyenes. Ez ügyben is az igazgatót ad fölvilágosítást. Minthogy az intézet az internátust egyelőre csak nyolcz-tíz növendék számára rendezte be, kéri az érdekelt szülőket, hogy leánygyermekük helyét az interná-

tusban már most biztossáknak, mert az elhelyezésnél a jelentkezés sorrendjére lesznek csupán tekintettel. Az iskola és internátus helyisége: Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15.

(—) **Kisdednevelők ünnepe.** Ma tartotta délután 3 órakor a krisztinavárosi mészáros-utcai kisded-óvó-ban évzáró gyűlését a *Budapesti Óvókör*, amelyen *Zomboryné Urshitz Anna* olvasott fel az óvodai játékok és foglalkoztató eszközökről. Este kabarettel egybekötött tánczenés volt. Pünkösdi vasárnap délelőtt 10 órakor a *Kisdednevelők Országos Egyesülete* tartja évi rendes közgyűlését a Bajza-utca 35. alatt, az intézeti tornateremben dr. *Hagara Viktor* elnöklése mellett. Pünkösdi hétfőn délelőtt 11 órakor megy végbe *György Aladár* emlékkövénél felállítási ünnepélye a Kerepesi-úti köztemetőben. Találkozás féltizenegykor a Deákmauzóteum előtt.

(—) **Az Erzsébet Népakadémia május hó 26-án vasárnap, délután 6 órakor** a régi képviselőház nagytermében (VIII., Sándor-utca 8. szám alatt) tartja meg *negyedik ünnepi közgyűlését*, amelyen dr. *Alexander Bernát* tart előadást vetített képekkel *Meunier*-ről.

(—) **A Királyi Magyar Természettudományi Társulat** ma tartotta *Wartha Vincze* elnöklete alatt utolsó választmányi ülését a nyári szünet előtt. Elnök javaslatára kiküldötték a könyvkiadó bizottságot, mely a jövő évvel kezdődő XIII-ik ciklusban kiadandó munkák felett fog határozni. Dr. *Hulyra Ferenc* a „tuberkulózis“-ról, dr. *Aufjeszky Aladár* pedig a „bakteriológia“ köréből fog előadást tartani.

FŐVÁROS.

(A főváros kölcsöne. Dr. Bárczy István polgármester, tekintettel a tervezett függő kölcsön sürgős voltára, már a szerdai közgyűlésen akarta lefolytatni a főváros által felveendő függő kölcsön ügyét és a szokáshoz hiven tegnap estére értekezletre hívta össze a törvényhatósági bizottság vezető egyéniségeit. Az értekezleten a polgármester a következőkben ismertette az eddigi tárgyalások lefolyását:

A konzorcium, amelyvel eddig bizalmasan tárgyaltak, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankból, az Egyesült Fővárosi Takarékpénztárból, a Pesti Első Hazai Takarékpénztárból, a Hazai Bankból, a Magyar Jelzáloghitelbankból és a Magyar Agrár- és Járulékbankból áll. A konzorcium még nem adott be formális ajánlatot, de kijelentette, hogy hajlandó a fővárosnak 1907. évi december-től kezdve 1910. évi december-ig 8 millió koronát kölcsönözni folyószámla-kölcsön alakjában. A főváros a bankamatlában egy százalékkal magasabb kamatot, továbbá negyedévenként egy ezrelék proviziót fizetne. A főváros az összegből a jelzett idő alatt bármikor és bármennyit felvehet, csak a már visszafizetett összegeket nem veheti fel újból. Ezt az ajánlatot az értekezleten jelenvoitak elfogadhatatlannak mondták. Kifejtették, hogy a provizió 0.4 százaléknak felel meg s e szerint a kamat 1.4 százaléknál lenne nagyobb a bankamatlában. Felkérték a polgármestert, hogy az ajánlatot utasítsa vissza és más alapon kezdjen tárgyalást. Dr. *Heltai Ferenc* fővárosi bizottsági tag fejtette ki a további tárgyalások modalitásait a következőkben: A fővárosnak különböző címeken 8 millió koronányi betéje van itteni pénztárakban. Első sorban a *postatakarékpénztárral*, illetve a pénzügyminiszteriummal kell tárgyalni, hogy a postatakarékpénztár megadná-e a függő kölcsönt, ha a főváros összes betéjeit a postatakarékpénztárnál helyezné el. Ha a postatakarékpénztár erre nem vállalkozhatik, akkor egy más intézettel, első sorban a Magyar Általános Hitelbankkal kell megpróbálkozni. Az indítványt egyhangulag elfogadták s így *Bárczy* polgármester valószínűleg már legközelebb megkezdí a tárgyalást először a pénzügyminiszteriummal és a postatakarékpénztárral, azután pedig a Hitelbankkal.

(A villamos vasutasok sztrájkja. A közlekedési ügyosztály a villamos vasutasok sztrájkja dolgában megtartott vizsgálólatról szóló jelentésében tudvalevőleg azzal vádolta meg a Vasutas-Szövetséget, hogy az izgatta sztrájkra a vasutasokat. A szövetség ma nagyobb előterjesztést adott át a polgármesternek, amelyben tiltakozik a vád ellen. Az előterjesztés azt bizonyítja, hogy a szövetség mindent megtett, hogy a sztrájkot elhárítsa. Hetekig sikerült is visszatartania a sztrájkot a vasutasokat, de a társaságok jogosulatlan eljárása sztrájkba kergette az alkalmazottakat. Az előterjesztés tagadja, hogy az a sztrájk vis major volt, mert a társaságok egy kis jóakarattal elháríthatták volna. Végül arra kéri a szövetség a fővárost, kötelezze a vállalatokat, hogy alkalmazottaik egyesülési jogát tiszteletben tartásák.

(Nád-, fű-, vessző- és sarju-termelés elővezetése. A III., IX. és X. kerületek külső területein termelt nád-, fű-, vessző- és sarju-termést az illető kerületi előjáróságok nyilvános árverésen adják el. A IX. kerületi fű-, nád- és vessző-termelést május 25-ikén, a III. kerületi fű- és sarju-termelést 22-ikén és a X. kerületi utszéli fűtermést 23-ikén és 24-ikén, a helyszínén.

SPORT.

Budapesti tavaszi meeting.

— Tizedik nap. —

Az Alagi-díj.

A tavaszi meeting utolsóelőtti programján szerepel a 30,000 koronával dotált Alagi-díj, melynek 2000 méteres távján a derbylovak tartják nagy mérkőzéseiket a kék szalag futama előtt. E verseny győztesének most már állóképességét kell igazolnia és a melyik tehát e díjat nyeri, az már a Derby-nek is komoly aspiránsává válik. A múlt évben például e verseny szenzációval végződött, amennyiben Elzevir ellen Morphet aratott győzelmet, mely az Alagi-díj után aztán a Derby-t is megnyerte. Az idei Alagi-díj startjához a következő indulókat várjuk:

Styrian	lov.	Janek
Elmore	"	Taral
Héja	"	Martin
Táltos	"	Walkington
Fejérvary	"	Fettfng
Sepoy	"	Krouzil
Blindes Glück	"	Southey.

Ezek közül az utóbbi három felett napirendre térhetünk, miután ezeknek még a helyezése is nagy meglepetés lenne. Komoly számítás alá csak Elmore, Styrian, Táltos és Héja jöhetnek.

Közülük Elmore már két ízben hagyta könnyen maga mögött Táltost és pedig először az 1600 m.-es Nemzeti Hazafi-díjban, továbbá másodsor az 1800 m.-es Király-díjban. Ennélfogva Táltost is bizvást kihagyhatjuk a kombinációból, miután Elmore-vel szemben győzelmi esélye ki van zárva, továbbá miután tudomásunk szerint a Héja és közötte lefolyt trialban amannál is rosszabbnak bizonyult. Marad tehát három telivér, melyek között a verseny sorsa eldől; ezek Elmore, Styrian és Héja. E trióból úgy tavalyi, minr ezidei teljesítményei alapján határozottan Elmore mellé állunk, melyet a mezőny legnagyobb steherének tartunk és javulóképeségéről már az idei futásaiból is meggyőződhetünk. Győzelmének valószínűségét nagyban fokozza még az a körülmény is, hogy nyergébe legjobban lovasunk Taral mester száll, aki bizonyára minden erejével azon lesz, hogy e classicus versenyt megnyerje. A második helyre Styrian és Héja között várunk izgalmas harcotot, miután a kettős Ivadékverseny győzteséről Héjáról istállója nagy véleménynyel van s teljes bizalommal küldi az Alagi-díj startjához.

Röviden összefoglalván tehát az elmondottakat, véleményünk oda konkludál, hogy az idei Alagi díj győztese

Elmore

lesz Styrian előtt, míg a harmadik helyre Héját várjuk.

A pünkösdihétfői zárónapon a báró Wenckheim Béla emlékére alapított 20,000 koronás verseny szerepel. E verseny mérföldes távján hároméves és idősebb lovaink mérkőzhetnek. Az idei Wenckheim-memorial indulói között találjuk a tavaly kiváló formákat mutatott *Hieronimus*-t is, melyet istállója Derby-lónak tart. Habár Hieronimus tavaly óta jó ideig betegeskedvén, a munkában is hátramaradt, mégis a verseny valószínű győztesének őt kell tekintenünk, minthogy holt napi ellenfelei tavalyi mérsékelt teljesítményeik alapján messze mögötte maradnak. Helyre a sok rossz ló közül még leginkább a már sok csalódást okozott *Palóczkirály* jöhet s melyet istállója mindig nagyra tartott, mely azonban eddigelé a hozzáfűzött reményeket nem elégítette ki.

Jelöljeink a következők;

Vasárnap:

- I. *Kártyás—Loredan.*
- II. *Sixtus—Tupilek.*
- III. *Elmore—Styrian—Héja.*
- IV. *Justice—Springer-ist.*
- V. *Hajnal—Toledo.*
- VI. *LaBeauté—Toledo.*
- VII. *Jeannette—Tacitus.*

Hétfő:

- I. *Gabelou.*
- II. *Csorba—Loredan.*
- III. *Orsini—Capt Jack.*
- IV. *Hieronimus.*
- V. *Hajnal—Toledo.*
- VI. *Wergele—Vorbet.*
- VII. *Medve Jankó—Ovidius.*

B. M.

(A Woodwich Arsenal budapesti mérkőzése. A nagyhirű angol professzionátus csapat hamburgi, berlini, prágai és bécsi sikeres szereplési után a pünkösdi ünnepek alatt fővárosunkban mérkőzik. Ellenfelei a jelenleg legjobb formában levő *Budapesti Torna Club* és a *Magyar Testgyakorlók Köré*-nek csapatai lesznek.

Ezek a csapatok a következő összeállításban játszanak:

Pünkösdi vasárnapján délután 3 és fél órakor Budapesti Torna-Klub (piros-fehér).

Domonkos

Sárközy	Fehéry
Felhössy	Szamos
Balázs I.	Lehár
Biró: Gabrovicz	Emil lesz.

Pünkösdi hétfőjén délután 5/12 órakor Magyar Testgyakorlók köre (kék-fehér).

Holics

Nagy	Cstüdör
Virágh	Koltai
Sebestyén Károly	Biró
	Vida II.
	Holub.
	Biró: Fehéry Akos lesz.

(A Ferencvárosi Torna-Club Bécsben. A F. T. C. csapata pünkösdi két ünnepén Bécsben mérkőzik a magyar-német dicsőségért. Vasárnap a *I. Forst Vienna F. C.-val*. Hétfőn délután pedig a *Wiener Sport-Club* kitűnő bécsi csapat ellen. A kettős mérkőzésre a F. T. C. teljes első csapatával és négy tartalékkal utazik fel szombaton délután az ótóri gyorsvonattal. A csapat összeállítása a következő: *Dobronyi—Manglitz—Rumbold—Gorszky, Bródy, Weinberg—Iványi—Braun, Koródy, Schlosser—Weisz*. A szép reményekkel induló csapatot hiveik közül többen kísérik föl Bécsbe. Ismerve a csapat lelkesedését nemzetközi mérkőzéseken, remélhetjük, hogy a csapat a két erős ellenfél ellen derekasan fogja megállani a helyét.

(Az én módszerem. Müller J. P. szolgálaton kívüli dán műszaki hadnagynak ily című könyve, mely eddig már kilencz különböző nyelven jelent meg, most megjelent magyar fordításban is. Vezetésméje, hogy szenteljünk naponta 15 percz egészségünknek s egyszerű és minden sportzer nélkül való testgyakorlatokat ír le. Észszerű testgyakorlatokat ajánl s érthető nyelven és világos ábrákkal magyarázza meg, hogyan gyakorolhatjuk megunkat. Igen érdekes és igen hasznos könyv. Kostyál Jenő kiadásában jelent meg és ára 2 korona.

(A pécsi szövetségi tornaünnepély. A magyar testedzők szövetségének pécsi tornaünnepélye, az előjelek után itélve, nagyszabásúnak ígérkezik. A fővárosi tornaegyesületek mellé számos vidéki csapat jelentkezett úgy, hogy csaknem 800 tornász vesz részt ezen az ünnepélyen. Velencei csapatunk hazajövet szintén részvesz a versenyeken, melyek nek nivóját rendkívül emelni fogják.

TÖRVÉNYSZÉK.

Giilkos kalandor palánták.

— Saját tudósítónktól. —

Ritkán követték el komolytalanabb okból súlyos gaztetet, mint az a két suhancz, akinek me-renyletével ma foglalkozott a budapesti esküdt-bírószág. Jóformán küszöbén annak a kornak, a melylyel a teljes büntetőjogi felelősség jár, meg akarták gyilkolni a kenyéradó gazdájukat azért hogy a gyilkosság árán szerzett pénzen egy ka-landos tervüket megvalósíthassák s kiutazhassanak Afrikába, hogy ott beálljanak az idegen legióba.

A vádlottak Lendler Sándor és Lárís Ferencz kereskedősegédek, az áldozatuk pedig Székely Gyula Baross-utcai fűszerkereskedő, akinek a szolgálatában állottak. Lendler is, Lárís is most föltötte be a tizenhatszázadik életévét. Az utóbbi már több, mint két esztendeje szolgálja Székely Gyulát, Lendler csak az idén februárban került az üzletbe. Alig, hogy megismerkedtek egymással, Lendler bizalmasan közölte Larissal, hogy be fog állani a francia idegen legióba, mi-helyt az utiköltségre pénzt szerez magának. Laris is kedvet kapott a kivándorlásra s most már azon tanakodtak, hol szerezzék meg az utazás költségét. Lendler egyszer előhozakodott azzal, hogy jó volna a főnökötől szerezni. Hogy mit ért az alatt, hogy szerezni, azt nem mondta meg mind-járt. Csak később világosította föl a czimboráját, akit előbb megeskettett arra, hogy nem fogja ci-árulni, hogy mi a terve: megölik a főnököt s ki-rabolják. Laris megdöbbsent a tervtől, de lassan-kint mégis csak megbarátkozott vele, mert most már ő is vágyva vágyott az ígért földjére Afrikába.

Márczius tizenkilencedikére tüzték ki a terv végrehajtását, amelyet előbb apróra megvitatnak. Este kilencz óra tájban, amikor Székely Gyula a boltot bezárta s a pénzt a vaskasszába akarta zárni, Lendler hátulról egy éles fejszével kétszer fejbe ütötte, ugy hogy elborította a vér, Székely a hatalmas ütéstől megtántorodott s ekkor Laris egy czukorvágó késsel támadta meg s szintén fejbe ütötte. A vér láttára, de méginkább Székely kiáltá-sára megriadt a két gonosztevő s minden zsák-mány nélkül megfutott. Meg sem álltak az alkot-mány-utcai törvényházáig, ahol a portást kérték, hogy csukja el őket, mert ők rablógyilkosok. A portás a rendőrségre küldte őket, ahol teljesítették a kívánságukat. Székely súlyos sebeiből csak hetek múlva gyógyult föl.

A budapesti esküdtbírószág Doleschall Alfréd elnöklésével tárgyalta ma a két elvetemült suhancz bűnpörét, akiket rablás és gyilkosság kísérleteért helyeztek vád alá. A vádhatóságot dr. Drasche királyi ügyész képviseli, védők dr. Ráth Endre és dr. Gosztonyi Emil.

Lárís Ferenczet hallgatták ki először. Az álta-lános kérdésekre elmondja, hogy tizenhatszáz éves római katolikus vallású, kispesti születésű keres-kedő inas. Az elnök: Bűnösnek érzi magát? A vádlott: Bűnösnek érzem magamat. — Mikor ke-rült Székely Gyulához? — 1904-ben, tizennégy éves koromban. Addig a szüleimnél voltam. — Járt iskolába? — Nyolcz évig jártam iskolába. — Mikor került Budapestre? — Tizennégy éves koromban. — Szokott maga könyvet olvasni? — Nem szoktam. — Hát mikor támadt az a gondo-lata, hogy az idegen legióba belép? — Erre Lendler vett rá. — Hogy bánt magával Székely? — Nagyon jól. — Mikor jött szóba, hogy Székelyt megölik? — Lendler kezdett nekem beszélni az ide-gen legióról, hogy jó volna abba beállni, de ő egyedül nem akar odautazni, tehát hívott engem, hogy menjek vele. Én ráálltam, hogy vele megyek. Aztán mondta, hogy képes valakit megölni, hogy pénzt szerezzen. Hogy kit, azt nem mondta. Csak akkor mondta meg, hogy Székelyt fogja megölni, amikor meg-esküdtem, hogy nem árulom el. Én nem akartam ebbe beleegyezni. De ő biztatott, hogy tartsak vele, nekem nem kell hozzányulnom, csak vigyázzak. Ekkor aztán ráálltam. Ugy egyeztünk meg, hogy én majd eléje állok Székelynek, ő pedig hátulról fejszével fejbe fogja vágni. Ha pedig nem esik el, akkor én a czukorvágó késsel szurjam meg. Ha leütöttük, akkor elveszszük a pénz-et s megszökünk. Mielőtt a tett véghezviteléhez belefogtak, mit ittak? — Mindgyilkosok három-

három deczi rumot ivott. — Minek ittak? — Hogy bátorságunk legyen. — És aztán mi történt? — Székely este becsukta a boltot, s a pénzt a kézi pénztárból a főpénztárba vitte. Ekkor Lendler hátulról megtámadta s kétszer fejbeütötte Székelyt fölkialtott: „Mi az, fiuk? Lendler eldobta a fej-szét s elszaladt. Én a késsel megütöttem Székelyt azután én is elszaladtam. Az Óriás-utczában össze-jöttünk, s én azt mondtam Lendlernek, hogyha már így történt, legjobb, ha önként jelentkeznék.

— Hol jelentkeztek ezután? — A Markó-utcai törvényszéki portásnál. — És mit mondott a portás? — Elküldött bennünket a rendőrségre. — Ma-guk pedig azt mondták, hogy nem mennek a rendőrségre, mert azt hallották, hogy ott a börtön nagyon piszkos. Tehát mért követték el mindezt? — Hogy Franciaországba menjünk az idegen legióba. — Nem érez megbánást? — De érzek.

Lendler Sándor székesfehérvári születésű, tizen-nyolcz éves izraelita vallású kereskedősegéd szin-tén bűnösnek vallja magát.

Az elnök: Meddig volt a szülei háznál? — A vádlott: Tizenkét éves koromig. — Jól bántak magával a szülei? — Jól. — Maga is el volt itélve? — Csalásért három hónapra ítétek el Szé-kesfehérvárott. — Miért esalt? — Azért, mert be-akartam állani az idegen legióba. — Olvasott maga könyveket? — Olvastam. — Mikor került maga Székelyhez? — Az idén. — Meddig volt ott? — Három hétig. — És maga beszélt Laris-nak az idegen legióról? — En. Elmondtam neki, hogy szeretnék oda menni, de nincs pénzem. Erre elhatároztuk, hogy a gazdánktól szerzünk.

A büntényt magát hasonlóan adja elő, mint Lendler.

Székely Gyula fűszerkereskedőt hallgatták ki ezután. Elmondja apróra, hogyan történt a me-renylet. Mikor a pénzt a fiókba tette, egy hatal-mas ütést érzett a fején. Azt hitte, hogy a lámpa esett a fejére. Kiabálni kezdett s ekkor a két fiu elfutott. Elülről nem támadta meg senki.

A szembesítésnél a vádlottak is elismerik, hogy Székely velük atyailag, jól bánt. Szakmáry Lajos portás tanuvallomásában az éjjeli jelentke-zést mondta el. — Dr. Ráth Endre, Lendler vé-dője kérte ezután védenze elmeállapotának meg-vizsgálását. A bíróság ezt el is rendelte. Dr. Min-nich és dr. Schaffer szakértőorvosok véleménye szerint Lendler elmeállapota nagyon súlyos és gyanus szymptomákat tüntet fel, ezért szükséges-nek tartják a beható orvosi megfigyelést. — Mi-után az ügyész és a védelem is hozzájárult ezen szakértői véleményhez, a bíróság elrendelte mind a két vádlott elmeállapotának beható megfigyelé-sét s ezen okból a mai esküdtbírói főtárgyalást elnapolta.

§ Lengyel Zoltán bizonyítékai. Ma fejt le az a határnap, amelyet dr. Kiss vizsgálóbíró bizonyíté-kainak betérjesztésére Lengyel Zoltánnak adott. Lengyel ma bizonyítékainak első részletét a Duna-gőzhajós Társaságra és az Erzsébet-téri kioszk bérletére vonatkozólag, két terjedelmes beadvány-ban becsatolta. A többi vádpontokra nézve bizonyíté-kait külön-külön beadványokban a napokban fogja betérjeszteni.

§ A galgóczi választás utójátéka. A nyitrai megyei Galgócson az 1905. évi január 26-iki képviselővá-lasztáson két jelölt állott egymással szemben: Fo-dor Kálmán szabadalvűpárti és Ernst Sándor nép-párti programmal. A szavazás két küldöttség előtt folyt és mikor az egyiknél éjfél tájban beveződött, Deák János földbirtokos, Nyitrai megye bizottsági tagja, aki ennél a küldöttségnél a néppárt bizalmi férfia volt, átment a másik küldöttség helyiségébe, hogy a szavazatok arányát megtudja. Ekkor dr. Pongrácz Géza galgóczi kir. közjegyző, a küldöt-tség elnöke, akinek szabadalvűpárti érzelmeit is-merték, fölszólította Deákot, hogy távozzék. Deák erre megjegyezte, hogy több lojalitást várt volna Pongrácztól, mert hiszen ő bizalmi férfiú és passe-partoutja is van. A közjegyző indulatosan vála-szolt és újra kiutasította Deákot, aki az ajtó felé indulatában odaszólt a közjegyzőnek:

— „Ezért majd pellengérem fogom állítani!” Pongrácz behívatta a csendőröket és Deák Jánost letartóztatta. A csendőrök a község házában becsukták Deákot, aki körülbelül egy jó félórát ült a fogházban, amikor Ernst néppárti jelölt köz-benjárására szabadon bocsátották. Deák most ügyvédje, dr. Bródy Ernő ügyvéd útján személyes szabadság megsértése miatt feljelentést tett a köz-jegyző ellen, akit azonban a nyitrai törvényszék felmentett. Ma volt ezen ügyben Pozsonyban a kir. ítélőtábla előtt a felelőviteli főtárgyalás Fabiny táblabíró elnöklése alatt. Deák Jánost, mint pótmagánvádlót — mert az ügyesség kezdettől fogva nem vállalta a vád képviselőségét — dr. Bródy Ernő orsz. képviselő képviselte. Dr. Pongrácz védője dr.

Sztranzky Izor nyitrai ügyvéd volt. Dr. Perjéssy táblabíró előadása után dr. Füzesséry főügyész-helyettes átvette a vád képviselőségét. A tábla az elsőbírószág ítélet megsemmisítésével bűnösnek mondta ki dr. Pongrácz Géza közjegyzőt a sze-mélyes szabadság megsértésének vétségében s ezért az enyhítő 92. §. alkalmazásával 50 korona pénzbüntetésre és a közel 1000 kor. eljárás költsé-g megfizetésére ítélte. A vádlott semmiségi pa-naszszal élt.

KÖZGAZDASÁG.

Munkáskamarák.

— A budapesti kereskedelmi és iparkamara előterjes-tése az ipari munkások érdekképviselete ügyében. —

A budapesti kereskedelmi és iparkamara néhány évvel ezelőtt, midőn a magyarországi szakszervezeti tanács végrehajtó-bizottsága egy a székesfővárosban létesítendő munkáskamara ügyében beadvánnyal fordult a székesfőváros tanácsához, a tanács felszólítása folytán a munkáskamarák létesítésének kérdésével szem-ben elutasító álláspontot foglalt el. Székács Antal kamarai tag a kamara legutóbbi ülésén indítványt tett, hogy a kamara foglaljon újra állást a munkások érdekképviselete tárgyában. Az in-dítványozó ugyanis abból a kedvező jelenség-ből, hogy a kamara az utóbbi években foko-zott mértékben ismerté fel a szociális tere-rez hátruló kötelességeket, arra a következte-tésre jutott, hogy a kamarának évekkel ezelőtt e rendkívül fontos kérdésről adott véleménye nem tükrözi vissza a kamarának jelenlegi néze-tét és meggyőződését. A kamara elnöksége el-ismerve azt, hogy első állásfoglalása óta a fel-fogások tényleg megváltoztak, utasította az iro-dát, hogy tegye beható tanulmány tárgyává a munkás-érdekképviseletek ügyét és terjeszsen javaslatokat az erre a célra egybehívandó szak-értekezlet elé.

A kamara már ezelőtt öt évvel sem foglalt elvileg állást munkásaink önálló érdekképvise-lete ellen, hanem csak utalt iparunk akkori igen válságos helyzetére, valamint arra, hogy nálunk még a társadalmi békét oly sürű és heves ér-dekharczok, mint a nyugoti államokban, meg nem bontják. Ezért nem tartotta időszerűnek a kérdésnek akkori felvetését. Ma azonban, midőn iparosaink a folytonos elkeseredett bérmozgal-nak hatása alatt legalább is annyit szenvednek, mint külföldi osztályosaik, a nemzet czéltuda-tos és nagyarányú iparfejlesztési politikába bo-csátkozik, az ipartörvény revíziója ugyszólván már küszöbön áll, a kamara a maga részéről is elérkezettnek látja az időt arra, hogy mun-kásainknak eme régóta hangoztatott és kitartó szívósággal napirenden tartott óhajával komo-lyan foglalkozzék és jogos érdekeinek megóvá-sával ebben a kérdésben megjelölje a maga elvi álláspontját.

A kamara tisztában van azzal, hogy mo-dern ipari életünknek alig négy évtizedes fej-lődése hazánk fővárosában, de a nagyobb vi-déki városokban is, egy számban folyton emel-kező, fokozódó kultúrzsükségletekkel bíró, poli-tikai, gazdasági és társadalmi egyenjóságára és önérvényesülésre törekvő munkásosztályt teremtett, amelynek eddig nem volt egyetlen államilag elismert szerve sem, amely folyton felmerülő bajait elpanaszolhatta, jogosult ki-vánalmait a törvényhozásnál, a kormánynál és a községi hatóságoknál tolmácsolhatta volna. — „Magyarország ma az egyetlen állam — írta már 1902-ben Neuschloss Marcell, a legkiválóbb magyar iparosok egyike — amelyben a munkásosztálynak az államéletre nincs befolyása; de még az existen-cziáját legközelebb érintő, élefeltételeit szabá-lyozó törvények és rendelkezések megalkotásá-nál még csak informatív vöuma sincs”. Se ellentétben az iparosokkal, kereskedőkkel, ügy-vedekkel, orvosokkal stb. nincs még oly köz-ponti hivatalos szerve sem a munkásságnak, amely nagyszámu ügyes-bajos dolgaiban in-gyenes jogi s egyéb tanácssal kezére járhatna s amelyet viszont a közigazgatás a nagyszámu munkásügyekben szakértő véleményéért meg-kereshetne.

Maga a kamara évtizedek óta tapasztalja

az ilyen tületnek a kormány adók és gátasára viszonyt ruiva o figyelésből meg és azok és kielé tekintün ben elhönmivel központ megfon a mod is oly s lyeket c elismer összerd és irán munkás ezekre ják — megszer munkás

Ez most, rlete tárg előterjes fogalma gosultn kedő, p joguság osztály érdekke nak ba hozásn nál ille hogy európai nak a folyása fokot, osztály deimi a közjo kamará maguk munkás csak a gatiák leték jo érdekke bályozo még munkaa tásos földi nemcsa megkiv mint m rákat k káskam adatkő örízze zolták rák ne igényei hogy képvise megism taly ig megtev terkelt latok a nősiten küllönd kereske egészit

M Fő- Vidéki raktár

az ilyen általánosan elismert munkás-érdekes-tülettnek a hiányát, olyan esetekben, amidőn pl. a kormányhatóságoktól felszólítást kap a munkaadók és a munkások véleményének meghallgatására, amidőn a munkások kereseti és életviszonyainak megállapítása végett rá volna szoríva olyan statisztikai adatokra és életmegfigyelésekre, amelyeket csak a munkások köréből megalakult, azoknak teljes bizalmát élvező és azokkal folyton érintkező szerv tud pontosan és kielégítő teljességgel felvenni stb. Ha el is tekintünk attól, hogy az ilyen szerv, kellő épületben elhelyezve, a munkások társadalmi életének, önmivelésének és nemesebb szórakozásainak is központjává válhat, el kell már az előbb említett megfontolások alapján is ismernünk azt, hogy a modern társadalomgazdasági fejlődés nálunk is oly szociális szükségleteket teremtett, amelyeket csak egy közjogilag is megszervezett és elismert munkás-érdekképviselet tud a nemzeti összérdek szempontjából kívánatos mértékben és irányban kielégíteni. A hazánkban ma létező munkásegyletek, önképzőkörök, kaszinók stb. ezekre a feladatokra — a tapasztalatok igazolják — nem alkalmasak. Közjogilag elismert és megszervezett szakmaközi érdekképviseletekre, a munkáskamara-ra van tehát nálunk is szükség.

Ezek a vezéreszmék vezérlik a kamarát most, midőn az ipari munkások érdekképviselete tárgyában előterjesztést dolgoztatott ki. Az előterjesztés — melyet a kamara nagytehetségű fogalmazója dr. Ferenczi Imre készített — jogosultnak ismeri el a számban folyton emelkedő, politikai, gazdasági és társadalmi egyenjogúságra és önérvényesülésre törekvő munkásosztálynak kívánalmát oly államilag elismert érdekképviselet iránt, amely ennek az osztálynak bajait megállapíthatja és óhajait a törvényhozásnál, a kormánynál és egyéb hatóságoknál illetékesen tolmácsolhatja. Rámutat arra, hogy Magyarország ma már az egyetlen európai állam, amelyben a munkásosztálynak a nemzeti élet irányására semmi befolyása nincs és kifejtéi azokat a szempontokat, amelyek az állam és a felsőbb osztályok, nevezetesen az ipari és kereskedelmi munkaadók számára is kívánatosak teszik a közjogilag elismert és megszervezett munkáskamara-k létesítését. Nagybritániában ugyan maguk a munkás-szakszervezetek végzik a munkáskamara-k funkcióját; Olaszországban is csak a szakszervezetek helyi központjait támogatják a községek. Ez autonóm érdekképviseletek jobban is megfeleltek, mint a munkás-érdekképviseletek az államilag elismert és szabályozott belga és hollandi munkáskamara-knál, még pedig azért, mivel ez utóbbiak a munkaadóknak és a munkásoknak paritásos testület. Az előterjesztés a külföldi tapasztalatok alapján kimutatja, hogy nemcsak a jogegyenlőség, de a czélszerűség is megkívánja azt, hogy a munkásosztály, épügy mint más kereső rendek, tiszta munkáskamara-akat kapjon. Szükségesnek tartja, hogy a munkáskamara-knak a törvényhozás jelölje ki feladatát, állapítsa meg fenntartását és ellenőrizze működését. A külföldi tapasztalatok igazolták azt, hogy a paritásos u. n. munkáskamara-k nem elégitik ki a munkásosztálynak jogos igényeit, nevezetesen sem arra nem alkalmasak, hogy a munkásosztály érdekeit leplezetlenül képviseljék, sem arra, hogy a kormány általuk megismerje akár az egyik, akár a másik osztály igaz szükségleteit. Sőt a kormányt gyakran megteveszthetik a mégis eléje terjesztett meszterkelt kompromisszumok. Már eme tapasztalatok alapján is egyenesen szerencsétlenné minősítendő az a nálunk is kísértő gondolat, hogy különálló munkáskamara-k helyett a fennálló kereskedelmi és iparkamara-k munkásosztályal egészítessenek ki. A gazdasági kamara-k iránya

ma általában az érdekkörök pontos elkülönítésére törekszik. Kialátástalan és oktalan igyekezett volna tehát a legélesebben szembenálló osztályokat érdekeik egyöntetű képviselése végett egy kamarába olvasztani. A kölcsönös bizalmatlanság, az egyoldalú érdekeknek folytonos előtérbe tolása, a személyi és tárgyi jellegű nagy surlódások a kamara-k működését mintegy holt pontra juttatják. A egyes kamara-k hívei, akiket főleg az ipari béke megvalósításának gondolata vezet, igen hamis uton járnak, amidőn tiszta érdekképviseletek és paritások egyeztetett hivatalok helyett, két lényegileg összeférhetetlen társadalompolitikai funkciót egy szerve akarnak ruházni. Az előterjesztés még a szakirodalommal is támogatja a kérdésnek tiszta munkáskamara-k formájában való megoldását és kifejtéi ama törvényes kelleket, amelyeket a budapesti kereskedelmi- és iparkamara a maga részéről létesítésükhöz fűz. Nevezetesen kijelöli a munkáskamara-k helyét a hazai hatóságok sorában, részletezi törvényes feladataikat, fejtegeti a tagok választásának módozatait és a kamara-k esetleges kerületi beosztását. Végül ama várakozásoknak ad kifejezést, amelyeket az összesség és kivált a munkaadóosztály a munkáskamara-k létesítéséhez általános társadalompolitikai szempontból méltán fűzhet arra az időre, amikor a munkásosztály részvesz majd a törvényalkotás feladataiban is.

A vetések állása május közepén.

— A földmivélsügyi miniszterium jelentése. —

A földmivélsügyi miniszterium a gazdasági tudósítókól beérkezett értesítések alapján ma tette közzé a vetések állásáról szóló jelentését. A gazdasági tudósítók a tegnapi bekövetkezett országos eső előtt küldötték be a jelentéseiket s így a csapadék hatásáról nem számolhattak be. Ez az oka annak, hogy peszimizmus iránzat vonul végig a jelentéseiken a várható terméseredményeket illetőleg. A jelentés következő.

A május hó első felébe vetett jobb remények csak kis részben teljesültek, mert az április havában is tartott nagyon kedvezőtlen hűvös, sőt hideg, szeles és esős időjárásban alig fejlődött vetések a minden átmenet nélkül bekövetkezett nagy melegre rohamos fejlődés helyett inkább a stagnálás állapotába jutottak. Kivételek vannak ugyan, ahol a talaj kelő nedvességében meg volt, ahol tehát a forróság dacára is a vegetáció megfelelő haladással javulásra ment át, ez azonban inkább csak kis része ama területnek, amely az ország zömét alkotja. Az abnormális hideg időt követő hirtelen beállott hőség jó hatását csak néhány napig lehetett észlelni a növényzetben, rövid idő múlva ugyanis a panaszok egész halmaza került ismét napirendre, a mely panaszokat nem volt képes csökkenteni az itt-ott bekövetkezett csapadék sem, amely különben is ott ahol volt, mindentelké kevésnek bizonyult, azzal a nagy visszaeséssel szemben, amely a növényzet visszamaradását az egész tavaszi időnyben jellegetezte tette.

Az egész országban kisebb-nagyobb mértékben folytonosan panaszokat hallani most is a vetések kedvezőtlen fejlődése miatt és különösen sok a panasz a déli vidékeken és az északnyugati vármegyékben továbbá a keleti részekben, ahol az ősziék nagyobbára még csak tűrhetően illetve közepesen sem állanak, ezeken a részekben a kiszántások — bár most már csak kisebb területeken — folynak még mindig és éppen ez a körülmény mintegy jelzi is azt az állapotot, hogy minő lehet a helyzet a többi vetéseket illetőleg is.

Az újabbban beérkezett gazdasági tudósítói jelentések kapcsán is kitűnik, hogy az ország déli részén kiszántások következtében sok a kár és mert május hó első felében a kánikulai hőség, amely egyes vidékeken, ahol a kelő talajnedvesség megvolt, olyan jó hatást gyakorolt a hideg miatt elcsigázott ősziékre, itt t. i. a déli részekben

nemhogy hasznára vált volna a növényzetnek, hanem inkább még ártott a talajnedvesség hiányában szenvedő ősziékeknek. A jefolyt 15 napos időszakban ugyanis leginkább Bács-Bodrog, Torontál, Temes, Arad, Csanád, Csongrád, Békés és kisebb részben Pest, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Hajdu és Bihar vármegyékben, továbbá a Királyhágón tuli vármegyékben is több helyütt nemcsak stagnálás, hanem már visszaesés nyomai is mutatkoznak és itt már az országos eső hiánya miatt kalmitásoktól is tartanak.

Őszi buza. A Duna bal partján a melegséggel párosult száraz időjárás a talaj nedvességgel bővelkedő növényzetre eleinte jó hatással volt, az utóbb bekövetkezett forróság azonban ártott és sok helyen ismét a visszaesés nyomai mutatkoznak. Igen sok a gaz a különben is foltos és ritka vetésekben. Szárába kezd már hajtani. A Duna jobb partján egyes helyeken nevezetesen Somogy, Fehér, Tolna, Baranya és Zala vármegyék némely járásában kielégítően sőt itt ott igen jól áll; a meleg idő kitűnő hatással volt rá, de csakis olyan részekben, ahol a föld nedvessége sem hiányzott; általában azonban már az esőt kívánja itt is különösen a szárazabb részekben, ahol különben is meglehetősen foltos és vékony növésű. A Duna-Tisza között Pest, Jásznagykunszolnok és Heves vármegyék egyes részeit kivéve, ahol tűrhetően, sőt néhol elég jól áll, nagyjából alig közepes, sőt helyenkint igen gyöngye. Szórványosan Bácsbodrog és Csongrád vármegye egyes részeiben is vannak meglehetősen jó vetések; mindazonáltal a vidék terméskülátása egyrészt véve nem biztató, amennyiben az őszi buza tulnyomólag ritka alacsony és fejlődésében általában nagyon el van maradva. A Tisza jobb partján rohamos fejlődésnek indult ugyan, de a forróság állandóságával ismét visszaesést mutat. A Tisza bal partján is a hirtelen bekövetkezett hőség, amely egy két napig jó hatását érezte, ártott a buzának; helyenkint ugyan tűrhetően áll még nevezetesen Szabolcs, Szatmár és Szilág vármegyékben, ellenben Bihar és Békésben már visszaféjlődik és sárgul. A Tisza-Maros szögén az ország többi részeihez viszonyítva leggyengébbek a vetések, itt legtöbbet is szenvedtek részben a téli hó hiánya és részben a talajnedvesség, részben azonban a tömegesen fellépett férgek és egerrek miatt. A kiszántások sajnos még most is folynak, bár csak kisebb arányban az itt-ott mutatkozó teljesen reménytelen vetésekben, a megmaradt vetések is többnyire ritkák és alacsonyok, bokrosodások jóformán csak részben kielégítők. A Királyhágón tuli vármegyékben a fejlődés szintén nem kielégítő, bár a meleg idő eleinte jó hatással volt rá. Helyenkint, ahol a talajnedvesség nem hiányzik, a bokrosodása és gyarapodása tűrhető.

Őszi rozs és kétszere. A Duna bal partján a buzánál is gyengébben áll, alacsony ritka, kalászát hányja, sőt néhol már kalásza teljesen kint van. Egyes helyeken kiszántották. A Duna jobb partján a hirtelen beállott nagy forróságtól sokat szenved, többnyire gyenge közepes termést ígér. A Duna-Tisza között is csekély kivétellel szenvedett a szárazság és hőségtől, néhol igen alacsony és ritka, kalásza is apró. Itt-ott, nevezetesen a fekete homoki talajon tűrhetően és helyenkint jól áll. A Tisza jobb partján nagyjából ritka és alacsony, sok helyen kiszántották. Esőre nagyon szomjuhozik, a hőség visszatartja fejlődésében. A Tisza bal partján helyenkint meglehetősen, sőt a buzánál is kielégítőbb, nagyobb részben azonban gyenge. A Tisza-Maros szögén sok helyütt kiszántották, ami megmaradt, annak is több mint a fele gyenge, alacsony és ritka, a kalászok is aprók. A Királyhágón tuli vármegyékben is meglehetősen sok vetést kiszántottak, a meleg időjárás jó hatása után most már esőre van szükség, hogy a fejlődés rendes lefolyásn lehessen.

A tavaszi buza- és rozsvetések tűrhetően állanak, de országszerte kívánják az esőt; a bevetett terület valamivel növekedett.

Az őszi árpatételeknek jelentékeny része a tul-szigoru tél, többnyire a hó hiánya, részben azonban a hőtömeg — miatt tönkrement, egerek, férgek is tetemes kárt okoztak.

A tavaszi árpa. A Duna bal partján a határszéli vármegyékben még vetik, másutt meglehetősen szépen kelt, kielégítően áll s csak az esőt kívánja. A Duna jobb partján kielégítően kelt, csak hogy a

MOLL-féle SOSBORSZESZ

legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés csuz, köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombirt) üvegekben 1 korona 90 fillérért kapható. MOLL-készítmény kérendő.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-por

felülmulthatatlan háziszser mindama gyomorbojoknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 kor.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesítettek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

szárazságot és nagy hőséget s nyílt már. A Duna Tisza közén a fejlődés eleinte kedvező volt a kifogástalanul kelt árpában, most azonban már az eső hiánya nagyon is meglátszik rajta, sárgul és a gaz is kezdi ellepni. A Tisza jobb partján itt-ott még most is vetik, a kikelt vetések türethetően állanak. A Tisza bal partján nagyobbára jól kelt, de az esőt óhajtja. A Tisza Maros szögén többnyire szép sűrűn kelt, de sárgul a forróság miatt. A Királyhágón tuli vármegyékben kielégítően fejlődik.

A zab. A Duna balpartján az árpánál jóval fejletlenebb, bár a korai néhol eléggé szép és sűrű. Itt-ott még vetik a felsőbb vidékeken. A Duna jobb partján a nagy hőség miatt alig fejlődött. A Duna Tisza közén a zab még türethető, sőt néhol elég jól áll. A Tisza jobb partján itt-ott még vetik, a kikelt vetések nagyobbára jól keltek és szépen fejlődtek, csak hogy a hőség megakasztotta fejlődésükben. A Tisza bal partján kielégítően áll, meg lehetős sűrű. A Tisza Maros szögén is türethető, sőt néhol egész szépen áll. A Királyhágón tuli vármegyékben közepes fejlődést mutat.

A tengeri vetésének a száraz időjárás kedvezett és az előző kedvezőtlen idő okozta késelem pótlását lehetővé tette. A vetések általában a nagy hőmelkedésre gyorsan és egyenletesen kelnek. Fejlődésük helyenként szépen indult ahhoz, hogy az első kapálás csakhamar megkezdhető legyen.

A burgonyát az ország déli vidékein elültették, az északi és hegyi vidékeken azonban csak most, vagy még ezután ültetik, ahogyan azt a talaj állapota lehetővé teszi. Az elültetett korai burgonya a déli vidéken több helyütt szépen kikelt, de fejlődéséhez már esőt kíván. A kerti vetemények és káposzta magvetései jól keltek, de a palánták kiültetését és a vetemények fejlődését a száraz időjárás akadályozza.

A kender és lenvetések jól keltek, de a száraz idő miatt lassan fejlődnek. A vetés elvétele a talaj kedvezőtlen állapota miatt csak késelemmel történhetett.

A dohány palántái a melegágyakban jól fejlődtek, de kiültetésüket a száraz idő hátráltatja.

A cukorrépa és takarmányrépa vetését kedvező körülmények közt nagyrészt már bevégezték. A korábbi vetések általában egyenletesen és jól keltek, a későbbiek azonban a szárazság okozta kérésedés következtében hiányosak. A kikelt vetések első kapálása folyik.

Mosterséges takarmányok. A lóhere és lucznavetések a tél viszontagságaival bár elég jól megküzdöttek és fejlődésük is elég jól indult, de a hirtelen beállott száraz meleg idő ezt megakasztotta. Mielőbbi esőt kívánnak.

A szőlő művelésének munkálatai kedvező időjárás mellett szépen előrehaladtak. A karózást, kötözést bevégezték, a kapálást, permetezést megkezdették. A hajtások erőteljesen és szépen fakadnak, a fűrtök elegendő számmal mutatkoznak.

A gyümölcsfák ágait a téli fagy következtében több helyütt elpusztultak. A fák nagyobbrésze azonban rohamosan és dusan részint már elvirágozott, részint még virágozik. A zavartalan virágzás ezidőszertől bő gyümölcsre nyújt kilátást.

A tőzsdéről.

— Heti jelentés. —

Az értéktőzsdéről.

Az a reakcionárius irányzat, amely az összes értékpiazzokat hosszabb idő óta uralja e héten szélesebb és behatóbb mederben haladt. Kedvező jelenségek, amelyek a helyzet javulására engedtek volna következtetni egyáltalában hiányoztak, ellenkezőleg számos jelentés érkezett arról a lehangoztásról, amely az összes tőzsdéken uralkodik. Legtöbbet a berlini börzének kellett a kedvezőtlen viszonyok miatt szenvedni. Ott a pénzügyi viszonyok ismét rosszabbra fordultak, ami a birodalmi kölcsön erős hanyatlásában nyilvánult, míg a vas és bányáértékek, a fenyegető építőmunkás sztrájk nyomása alatt a legalacsonyabb nivóra szálltak alá. A bécsi tőzsde a választások eredménye miatt lehangozott volt, mert attól tartottak, hogy a radikális pártok terjedése következtében a kiegyezés lebonyolítása kedvezőtlenül lesz befolyásolható. A budapesti tőzsde pedig teljesen a kedvezőtlen időjárás befolyása alatt állott, mely az aratás eredményére komoly aggodalomra ad okot.

Ennek a körülménynek tudható be első sorban, hogy a vételkedv nálunk teljesen megszűnt és az értékek kínálata erősen emelkedett. A piac felvevő képessége nagy gyengeséget árult el, aminek az volt a következménye, hogy már a legkisebb eladások is nagy árhanyatlásokat idéztek elő. Csak a hét vége felé javult némileg a hangulat, mert az ország némely részében eső volt. Ezzel ismét kedvezőbb hangulat kezdődött, azon reményben, hogy az esőnek az aratás eredményére kedvező befolyása lesz. Tőzsdénk forgalma általában szűk keretekben mozgott; némileg ugyan élénk volt a forgalom osztrák hitelrészvényekben és államvasuti részvényekben, amelyeket folytatólagosan berlini számlára kínáltak. Hazai értékeink azonban szenvedtek azáltal, hogy gyengébb spekulánsok készleteiken tudtak, aminek következtében a Magyar hitel, a Rimamurányi nagyobb árhanyatlást szenvedett. Ellenben a Magyar jelzálog és a Leszámitoló és a Hazai bank részvényei relatíve jól tartották magukat, sőt a közuti- és a városi-vasut részvényei iránt még némi élénkebb vételkedv is mutatkozott. Befektetési értékek nagyon gyengén keltek, míg magyar koronajáradék bécsi eladásokra erősebben csökkent. A pénteki utótőzsdén élénkebb irányzat fejlődött ki, amely a mai tőzsdén még intenzívebben alakult ki. Az üzlet ugyanis az osztrák hitelrészvények igen tetemes áremelkedéséből indult ki, s ez minden téren élénk vételkedvet idézett elő. Az árfolyamok az egész vonalon emelkedtek és a legmagasabb színvonalakon záródtak. Így magasabban zárul az Osztrák hitel 5, a Magyar hitel 4, Osztrák-magyar államvasuti részvények 3.50, a rimamurányi vasmű részvénytársaság pedig 3 koronával. A forgalom rendkívül élénk volt és az kiterjedt később a helyi értékek piacára is, amelyen a Magyar jelzálogbank, Magyar leszámitolóbank, a Hazaibank, Pesti magyar kereskedelmi bank, Drasche-téglá-, Danubius- és Közuti vasut részvények emelkedős árfolyamon kerültek ki a forgalomból.

A nevezetesebb árváltozásokat a következő táblázat mutatja:

	május 17-iki	május 18-iki	Különb. +több
Magyar 4 százalékos aranyjár.	111.75	111.75	—0.—
" 4 " koronajár.	94.55	94.—	—0.55
Orosz 5 százalékos államk.	85.40	85.25	—0.15
Magyar hitelrészvény	764.—	767.—	+3.—
Osztrák "	664.—	664.—	—0.—
Hazai bank	281.50	286.—	+4.50
Leszámitoló bank	497.—	500.—	+3.—
Magyar jelzáloghitelbank	482.50	486.—	+3.50
Pesti magyar keresked. bank	3465.—	3440.—	—25
Magyar kereskedelmi r. t.	629.—	626.—	—3.—
Salgótarjáni közszénbánya	575.—	573.—	—2.—
Rimamurányi vasmű	549.75	550.—	+0.25
Közuti vaspálya	535.50	544.—	+8.50
Városi villamos	292.—	293.—	+1.—
Déli vasut	133.—	130.—	—3.—
Osztr. magyar államvasut	682.50	680.—	—2.50
Drasche-féle téglagyár	525.—	531.—	+6.—
Adria tengerhajózási r. t.	429.—	425.—	—4.—

Gabonátőzsdéről.

Az időjárás az elmúlt hét nagyobb részében is száraz és nyáriasan meleg volt, mi mellett az eső utáni áhítózás mindinkább erősbödött. Az esőhiány felőli panaszok fokozódtak és a vetések további fejlődése tekintetében aggodalom nyilvánult. Reméljük még idejekorán, utóbb az időjárásban tetemesebb változás állott be. A hőség lényegesen csökkent és zivatarok valamint erősebb légáramlatok a hőmérséklet csökkenéséhez hozzájárultak. A hét vége felé a Bánát és a Bácskából esőzést jelentettek, melyek úgy látszik az egész országra kezdenek kiterjedni. A vizállás jelentékenyen emelkedett. A külföldről ugyancsak kedvezőtlen hírek érkeznek Németországból, ahol a vetések erősen visszamaradtak és az őszi vetést nagyobb területeken kiszántották, ugyancsak esőzést várnak és a balkán államokban sem szüntenek meg a pa-

naszok. Az Oroszországból beérkező hírek különbözők, ami a bevetett óriási terület mellett könnyen elképzelhető; a német határon levő vidékeken a kilátások kedvezőtlenek. Franciaországban sincsenek annyira megelégedve mint eddig, jóllehet a beállott csapadék igen jótékonyan hatott. Az északamerikai államok vetés állása tekintetében a Cinc Price Curr. jelenti, hogy az alacsony hőmérséklet folytán ugyan visszamaradt, de melegebb idő mellett az eredmény olyan lehet, hogy a bel-földi fogyasztás szükséglete fedezhető lesz.

Buza teljesen a határidőpiac alakulásához simulott. A forgalom tartósan nehézkes volt és gyenge kínálattal csak szerény kereslet állott szemben. Az üzlet valamivel kellemesebb irányzatban indult, de a határidőpiac nyugodtabb felfogása a malmokat is további tartózkodásra ösztönözte. Összesen 85.000 mm. forgalom mellett az árak 50—60 fillért vesztek 50 kilónként. — Rózsa az egész hét folyamán csak gyengén volt forgalomban. A kínálat készséges volt, a fogyasztás azonban tartózkodó maradt. A hét elején még valamivel magasabb árak voltak elérhetőek, de ezek fokozatosan csökkentek és a múlt héthez viszonyítva 25—35 fillérrel olcsóbbak. Budapesti paritásra 7.45—7.60 k.-ig jegyzünk.

— Árpa (takarmány és hántolási czélokra) kezdetben még kellemes irányzatú volt, később azonban csendesebbre fordult. A kínálat gyöngye, ennek ellenében azonban az érdeklődés is csekély és a forgalom jelentéktelen maradt. Az árak a múlt héthez viszonyítva 20—25 fillérrel olcsóbbak és budapesti paritásra 6.80—7.25 K között mozognak. — Zab továbbra is csak gyengén van kínálva és a hozatalok is csekélyek. Ennek ellenében azonban a fogyasztási kereslet is korlátolt és a múlt heti jegyzések a csökkent határidőpiac hatása alatt ellanyhultak. Helyben minőség szerint 7.70—8.10 korona között jegyzünk. — Tengeri a határidőpiac alakulásához alkalmazkodott. Elszállítási czélokra a hét elején még jó kereslet nyilvánult, mely azonban gyorsan megszűnt, míg a kínálat bőszeges maradt. Hiányzó vételkedv mellett így az irányzat ellanyhult és az árak 40—50 fillért vesztek. Budapesti paritásra 5.95—6.— kor. jegyzünk. Kőbányán hozatalok nincsenek. Uszók rakományokban a Dunán felfelé való továbbszállításra ex uszály Budapest néhány fillérrel a határidőpiacra felül volt forgalom.

Hibás áru bővebben volt kínálva és szeszgyárosoknál talált elhelyezést. — A mai üzlet az esőhírekre lanyha irányzatú volt. Ugyanis már tegnap érkeztek az egyes vidékekről esőhírek, melyeknek ma méltó folytatása volt. Esőt jelentettek Győr, Keszthely, Szeged, Szolnok, Nagybecskerek, Ujvidék, Palánka, Berettyóújfalú, Füzesgyarmat, Nográd, Hatvan, Bares, Kalocsa, Eger és Paksról. De mindennek a tőzsde nem hitt volna, ha nem látja, hogy nemcsak a vidéken, de itt helyben, a fővárosban és főleg a börze körül is esik. Ez és a megjelent vidékiek óriási száma megadta az impulzust a lanyhulásra. A legvadabb houseisták a fekete aszfalt láttára contremineurök lettek és esküdöztek, hogy a buza 18.— koronába kerül. Miután pedig az eskü még a tőzsdén is szent, hát természetes, hogy sietni kell, annak megfelelni. Már pedig ezt csak úgy lehet teljesíteni, ha az árakat — erőszakkal is — lenyomják, amit az óriási bianco eladásokkal megkezdni sikerült is. Nagymérvű eladásait már az elmúlt hét folyamán megkezdtek a beérkezett első esőhírek hatása alatt. Ma csak folytatása volt a lanyhulásnak és az októberi buza árfolyamát sikerült a tegnapi 20.40 koronás záróárfolyamról, egész 19.60 koronáig lenyomni, míg egyenlegként 13.94 koronán és 46 fillérrel olcsóbban zárul. Sőt a mai eső hatása alatt a börziánerek optimisták lettek és fényes, a tavalyihoz hasonló termésről álmodoznak. Pedig — szinte előre látjuk — ha még két-három napig fog a me-

Mérvők és építész urak figyelmébe. Részlet-rajzpapír 50 m. hosszú, 150 czm. széles, 10.— korona. Részlet-rajzpapír 25 m. hosszú, 150 czm. széles, 5.50 korona. Részlet másolópapír 50 m. hosszú, 150 czm. széles, 6.90 korona. Részlet-másolópapír 25 m. hosszú, 150 czm. széles, 3.50 korona. Másolóváson a legjobb minőség 20 m. hosszú, 98 czm. széles, 25 korona. Építési költségjegyzék kül- és belvevők, 1000 ivenként 28 korona. Építési költségjegyzék kül- és belvevők, 100 ivenként 2.80 korona. A fenti cikkek a létező legjobb minőségű papírból készültek és olcsóságuknál fogva nagyon is ajánlatosak. Mindenféle nyomtatványok izlésesen, olcsón és gyorsan készíttetnek. Az összes ügyvédi nyomtatványok raktáron, 100 ivenként 2 korona. Casino ivori levélpapír, 100 papír, 100 szinesbélésű borítékkal 1.80 korona, ugyanez 50—60 1 korona. Kohinor ragasztás nélküli cigarettahüvely 1000 db 2.10 korona.

Tidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltenek.

ÖRÖM SÁNDOR

papírkereskedése,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17. szám.

A fenti hirdetésre hivatkozó nevek 5% engedményben részesülnek.

leg nyári eső szitálni, a tőzsde roszdáról, rothadással fog panaszkodni. Igaz ugyan, hogy a jelenlegi meleg, lassu eső nagyon sokat javit a vetéseken, de 22 koronáról 18 koronára lerántani a buza árát, ezidő szerint még korai.

Az elmúlt hét esti záró árfolyamát az alábbi táblázat jelenti:

A gabona neme	13-án	14-én	15-én	16-án	17-én	18-án	Különbözet + több - kevesebb
Májusi buza	20.58	20.46	20.02	20.—	19.50	18.74	— 1.74
Októberi buza	21.18	21.06	20.74	20.68	20.40	19.74	— 1.44
Októberi rozs	17.34	17.32	17.20	17.08	16.80	16.60	— .74
Októberi zab	14.40	14.36	14.22	14.12	13.86	13.36	— 1.04
Májusi tengeri	12.46	12.32	12.16	12.02	11.60	11.44	— 1.02
Juliusi tengeri	12.54	12.32	12.16	12.08	11.74	11.56	— .98

A fogyasztási adóvonal felállítás. Ausztriával azonos fogyasztási adóörvényünk tudvalevőleg 1908. január elsejével hatályát veszti. A magyar szesz- és sörgyárosok, sőt maga a kereskedelem is évek óta sürgeti a fogyasztási adóvonal felállítását 1908. január 1-től kezdődő érvénnyel. A magyar érdekelttség e követelése teljesen jogos alapon nyugszik, — mert ugy a magyar sör — mint a szesziparnak az Ausztriával való gazdasági közösség egész ideje alatt tömörkedő károkat okozott az osztrák verseny. Az ausztriai szesz- és sörgyárak ugyanis olcsóbb munkaerővel dolgoznak, a földolgozott nyersterményeket is jutányosabban vásárolhatják, — és így az osztrák gyárak előállított terményeikkel könnyen hódítottak tért a magyar piacokon. Mind ennek a versengésnek véget vetne a fogyasztási adóvonal felállításával a magyar parlament. Ezt sürgetik a magyar érdekeltek, míg ellenben az osztrák érdekelttségnek nincs inyére a dolog illetén fordulata. A csehországi és sziléziai szesz- és söriparosok szövetsége minapi értekezletén az a nézet domborodott ki, hogy az 1908. január elsején lejáró fogyasztási adóörvényt minden áron meg kell újítani, mert egyik állam a másik ipara nélkül boldogulhat ugyan, de az érdekek közössége és a törvények azonossága szükséges azért, mert különben ugy Ausztria, mint Magyarország szesz- és söripara a németországi versenynek lenne kitéve. Mi épenséggel nem osztjuk a cseh és sziléziai érdekeltség aggodalmát, mert a magyar fogyasztást ugyszólván kisajátították a magyar termelés elől. Természetesen minden másképpen lesz, ha a fogyasztási adóvonal felállítatik.

A váltóvás reformja. A Magyarországi Pénzügyminisztérium Országos Szövetsége a kereskedelemügyi miniszter felhívására a váltóvás reformja tárgyában készült beadványában a jelenlegi váltóvás hiányainak és hibáinak orvoslására következő javaslatokat tette: 1. Az óvás nem külön okiratban, hanem a legrövidebb alakban magán a váltón illetőleg annak toldatán vétessék fel. 2. Az óvást felvevő közegek a mai óváskönyvek vezetése alól felmentessenek és a céljuk megfelelőbb egyszerűbb jegyzőkönyvek vezetésére köteleztessenek. 3. A közjegyzők óvásfeltételi jogosultsága kiterjesztessék a helyetteseire időn kívül, sőt az irodában alkalmazott jelöltjeikre is. Az óváskönyvek felvételeivel megbízandók továbbá ügyvédek oly helyeken, ahol sem közjegyző, sem járásbírótság nincsen, amialtal a köz- és váltóügyvéd eredeti értelme visszaállíthatnák. 5. Az óvás tartalmi kellei csökkentessenek. 5. Az óvatoló közegek a felajánlott fizetés átvételére és nyugtázására feljogosíthatassanak. 6. A váltójogok érvényesítése vagy fentartása

végezt valamely személynél teljesítendő váltócselkemények ideje kiterjesztessék, nehogy a közjegyző, ügyvéd stb. legértékesebb idejét legyen kénytelen a kevésbé jövedelmező munkára elfecsérelni. 7. A mai állandó óvásdíj fejébe a váltó értékével arányosan emelkedő díjfokozat lépjen, az óvás illetéke pedig az egyéb közjegyzői tanusítványoknál szokásos 1 korona legyen. 8. Végül szemben a jelenlegi jogállapottal olyan esetekben, amikor a telepes azonos a hitelezővel, az óváskönyv csak az elfogadóval, hanem a kibocsátóval és forgatókkal szemben is feleslegesnek mondassék ki. E javaslatokat a Szövetség még múlt évi közgyűlése határozatából terjesztette az igazságügyminiszter elé, aki a kereskedelemügyi miniszterhez intézett átiratában a fenti javaslatokat kivétel nélkül helyeselte.

Magyar ipar Szerbiában. Ujabb időkben a magyar ipari vállalkozásnak tág tere nyílik a szomszédos államban, Szerbiában. Vasutépítéseknel, gyárak fölállításánál gyakran találkozunk az ajánlattevő magyar cégekkel. A szerbiai Paratschin-zajecádi vasutvonal egy részének 55 kilométer hosszban való munkálatait 4,241.000 szerb frankért a kormány egy magyar vállalatnak, a budapesti Schiefer-cégnek adta ki. Ugyancsak Belgrádból vesszük azt az értesítést is, hogy Horn Dávid nagyiparos Belgrád közelében nyolczezer hektárnyi erdőterületet vásárolt, amelyen több faipari telepet, fűrészmalmot fog létesíteni. Horn magyarországi gépgyárakból vásárolta meg a telepekhez szükséges gépeket és a telepekhez a szükséges munkaerőt szintén Magyarországból szerződteti.

A pénzügyminisztérium közgyűlése. Lapunk tegnapi számában már közöltük, hogy a Magyarországi Pénzügyminisztérium Országos Szövetsége vidéki bizottságai e hó és június hó folyamán tartják közgyűléseiket. Ezt most a Szövetség hivatalosan is megerősíti és közli, hogy a békésmezei pénzügyminisztérium e hó 26-án Békéscsabán, az Északkeleti körzet Bereg-, Máramaros-, Ung- és Ugocsa megyéket felölő bizottsága június 2-án Beregszászon, a Csanád-Csongrád- és Torontálmegyei pénzügyminisztériumok e hó 16-án Szeged környékén, a Bihar megyei pénzügyminisztérium bizottsága pedig június 23-án Nagyváradon tartja közgyűléseit. A Bács megyei pénzügyminisztérium szabadkai bizottsága pedig június hó 9-én alakul meg. A többi körzetek szeptember folyamán tartják közgyűléseiket.

Angol tőke Magyarországon. Annak idején bővebben foglalkoztunk a Londonban megalakult „Anglo Hungarian Industries Limited” társasággal, mely célul tűzte ki, hogy Magyarországon iparvállalatokat alapít. A társaság — mint értesülünk — már legközelebb két vállalat megalakításával kezdi meg működését. Az angol-magyar gazdasági összeköttetés felé ez lesz az első lépés.

Kosárfonógyár részvénytársaság Szabadkán. Ezelőtt fél évvel fél millió korona alaptőkével Szabadkán kosárfonógyár részvénytársaság alakult, amelynek célja a gyümölcs- és baromfi-exportra szolgáló kosarak háziipar utján való előállítás. A vállalat jelentik lapunknak — sikeresen dolgozik, amennyiben a kereslet e kosarak iránt fokozatosan növekedik. A kormány is elismerte a kosárfonás háziipari fontosságát s ezért a rutén akció területén mintegy 600 család munkaerőjét nyerte meg a vállalat részére.

Magyar iparosok a bécsi fölszerelési kiállításon. Az osztrák ipari körökben minden alkalmat fölhasználnak arra, hogy a magyar ipar alárendelt voltát éreztessék. A legujabb okvetetlenkedés megérdemli azt, hogy a magyar iparos osztály távollétével tündököljön a császárjubiléumi hadsereg felszerelési kiállításon, melyet a jövő év tavaszán Bécsben rendeznek. Az osztrák érdekek szerint kizárólag osztrákokból alakított rendező-bizottság ugyanis azt kívánja, hogy Magyarország ipara résztvegyen ugyan a kiállításon, de nem mint önálló állam, hanem az osztrák néptörzsek iparosi között elszórtan nehogy észrevegyék a magyar ipar fejlődését. A rendező bizottság felhívta a Gyáriparosok Országos Szövetségét a magyar csoport rendezésére. A Szövetség a magyar gyáripar részvételét azon az alapon helyezte kilátásba, ha a magyar kormány részéről indulna ki ezen kezdeményezés és azon szigorú kikötéssel,

hogy a magyar kiállítók csak együttesen Magyarország államiségének teljes kidomborításával megfelelő külön csoportban vehetnek részt. A bécsi rendezőség erre az ajánlatra mindaddig nem válaszolt, ellenben most egyenkint küldi felhívásait a magyar iparos-közönségnek, amelyben azokata kiállításon való részvételre rábírní igyekeznek. Miután sem Magyarországnak, sem a magyar iparnak nem lehet érdekében, hogy egyes magyar termelők az osztrák kiállítók között elszórvva jelenjenek meg, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége felhívja ugy tagjait, mint a kötelekén kívül álló magyar gyárak és iparosok figyelmét erre és felkéri, hogy a kiállításra mindaddig ne jelentkezzenek, amíg arra a magyar kormány, vagy egy oly magyar testület részéről hivatalos felszólítást nem kapnak, amely biztonságot nyújt arról, hogy Magyarország a kiállításon hozzá méltó módon jelenhetik meg. A Szövetség annál nyomatékosabban hangsúlyozza ezt az álláspontját, mert a kiállítás rendezőbizottsága teljesen osztrák érdekek szerint alakult meg.

Ujverbázi kenderfonó-gyár. Már megirtuk, hogy Grauu bécsi gyáros cég Ujverbázon nagyobb szabásu kenderfonógyárat épített. A gyár — mint értesülünk — már elkészült s legközelebb meg is kezdi működését. A gyárnak nyersterményekkel való ellátása céljából Lányi Mór országgyűlési képviselő kendertelepeket létesítő szövetkezetek alapításán fáradozik.

Pénzügyminisztérium szemle. A Magyarországi Pénzügyminisztérium Országos Szövetsége hivatals közlönye a Pénzügyminisztérium Szemle negyedik évfolyamában van már. A szemle minden egyes száma érdekesebbnél érdekesebb közleményekkel van tele, s szerkesztője dr. Hantos Elemér az Országos Szövetség tudós titkára.

A cukorka- és csokoládégyártás bajai. Az Országos Ipari Egyesület cukorka- és csokoládégyártási szakosztálya tegnap Schmidl Henrik János ügyvivő-elnök elnöklésével ülést tartott. A napirend során beható megbeszélés tárgya volt a cukorka- és csokoládégyártó ipar válságos helyzete. Az elnök előterjesztésében hosszasan foglalkozott azokkal az okokkal, amelyek a sajnálatos állapotokat felidéztek. A legfőbb ezek között a szakmabeli gyáraknak az utóbbi időben rohamosan megindult szaporodása s az ennek nyomán támadt túltermelés, amely egészségtelen versenyviszonyokat teremtett. Egyre-másra keletkeznek kisebb-nagyobb új gyárak, amelyek a régiak fennállását veszélyeztetik. Egyeseket az állam is támogat, ami ellen a szakosztály egy ízben fel is emelte tiltakozó szavát. Több új cukorka- és csokoládégyár szubvenziós kérvényével szemben ugyanis a szakosztály elnöksége felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, rámutatva arra, hogy általánosságban az ilyen gyáraknak állami támogatása nincsen megokolva; a felterjesztésben kérte az elnökség, hogy az állami támogatásra irányuló kérelmek elintézésék előtt a miniszter esetről-esetre hallgassa meg a szakosztály véleményét. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a felterjesztésre adott válaszában kiállításba helyezte, hogy az ezentul beérkező szubvenziós kérvények dolgában a szakosztálytól véleményt fog kérni. Egyik további oka az iparág nehéz helyzetének az egyre fokozódó ausztriai behozatal, amelyet a magyar gyárak képtelenek kiszorítani, vagy csak csökkenteni is, különösen azóta, hogy a surtaxeot a cukorra megállapították, mert ettől fogva az osztrák cukor feldolgozott állapotban mint kész cukorka özőnlík be az országba. De a hazai versenyviszonyok a behozattól eltekintve is rendkívül megromlottak, ami főképpen az ujonnan keletkezett apró gyárak ármomból konkurrencziája az oka. A cukorkagyártás ma holnap megszűnik hasznothajtó üzlet lenni. Egyes gyárakat az új vállalatok versenye olyan helyzetbe juttatott, hogy nem képesek a kötések által vállalt kötelezettségeinek eleget tenni. Az elnökség felhatalmazást kért a szakosztálytól, hogy a bajok szanálására szükséges intézkedéseket tegye. Pollák Kázmér alelnök, Lustig Dezső (Debreczen), Weisz Pál ügyvivő elnök és dr. Soltesz titkár felszólalása után a szakosztály magáévátéve az elnöki előterjesztéseket, megbizta az elnökséget, hogy a vita során felmerült eszméket és javaslatokat fontolóra véve, foglalkozzék az iparág rossz üzletmenetének javításán és különösen a versenyviszonyok orvoslására vonatkozó intézkedésekkel. Napirenden volt

WIKUS
CSOKOLÁDÉGYÁR
BUDAPEST

WIKUS TÁTRA
EJCSOKOLÁDÉ
WIKUS
CACAOBOR

M. DEAK FERENCZ UJCOZA 12.

ezenkívül a cukorka- és csokoládégyáraknak a sütőipari kiállításán való részvétele, melyre nézve Gelléri Mór egyesületi igazgató tette meg az előterjesztést. A szakosztály elhatározta, hogy tagjait buzdítja a kiállításán való részvételre, amelyre nézve a szakmából már is többen jelentették be készségüket. A szakosztály a cukorbeszerzés kérdésével kapcsolatban foglalkozott a múlt évi számadásokkal is és ebből az alkalomból Klein Ignác pénztárnoknak a vagyonekezelésben tanúsított buzgóságáért jegyzőkönyvi köszönetet mondott. Tizenegy új tag fölvétele után az ülés véget ért.

Székely munkások Romániában. A földművelésügyi miniszter, értesítette a marosvásárhelyi székelyföldi kirendeltséget, hogy a román kormány megígította, hogy Romániában ez évben gazdasági munkák teljesítésére külföldi munkások alkalmaztassanak. Minthogy a határszéli s különösen a székely vármegyéből csaknem harmincezer munkás megy át éventeként Romániába gazdasági munka keresésére, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter utasította a székelyföldi kirendeltséget, hogy a határszéli vármegyékben tegyék közhírré, hogy a munkások a felesleges költség elkerülése céljából Romániába gazdasági munka keresésére utra ne keljenek, mert a határon nem fognak átbocsájtatni. Ezen tilalom következtében a keresetnélküli munkások a törvényhatósági munkasközvetítő útján az ország különböző vidékein nyernek alkalmazást.

Apponyi a háziiparért. Apponyi kultuszminiszter rendelkezése a folyó iskolai év nagy szünetében július elsejétől kezdődőleg hat hétre terjedő csipkeverő tanfolyamot fognak tartani a budapesti iparművészeti iskola helyiségében elemi iskolai tanítónők részére. A tanfolyamra összesen százan fognak felvételt, kik közül nyolcvan ingyen elszállásolás mellett egyenkint százharminc korona állami segélyben és husz korona utiköltségben fognak részesülni, huszan pedig csak ingyen elszállásolást fognak kapni. A tanfolyamra való felvétel iránt folyamodhatnak bármily jellegű elemi népiskolánál működő tanítónők, azon királyi tanfelügyelők útján, amelynek területén az illetők működnek.

Az O. M. K. E. egy évi működése. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés harmadik évi működéséről szóló jelentését ma tette közzé. A terjedelmes, a gazdasági élet majdnem minden ágába elnyúló és minden relációt érintő jelentés feltétlen bizonyosságával szolgál annak, hogy a kereskedők országos egyesülete tevékeny és sikeres munkásságot végzett a lefolyt évben is, hogy maga a egyesület megerősödött s mindinkább kiépítette azokat az utakat, amelyek a kereskedelmi érdekeknek biztosítékai vannak elhelyezve. A jelentés méltatásánál ékebben szól annak tartalma, melyre legközelebb visszatérünk.

Új földmives iskola. A földművelésügyi miniszter megbízásából Forster Kálmán osztálytanácsos Kiszzebenbe utazott, hogy a hegygazdasági ismeretek terjesztésére létesítendő földmivesiskola ügyében tárgyaljon. A tárgyaláson részt vesz a vármegye főispánja, a város polgármestere és az érdekelt gazdasági tényezők. A tárgyalásra kiküldött tanácsos jelentést tesz a miniszternek. Ugyancsak Kiszzebenbe utazott Molnár István gyümölcsészeti miniszteri biztos az állami faiskolai telep kijelölésére.

Kinevezés az Adriánál. Az Adriai Biztosító Társulat és a Déli jég- és viszontbiztosító részv. társ. igazgatósága Pap Mór főhivatalnokot a magyarországi osztály vezérigazgatói jogosultságával ruházta fel.

„Atlantica” Tengerhajózási Részvénytársaság. Pár hét előtt Magyarország gabona exporteurjeinek figyelmét felkeltette az a rendkívüli hír, hogy Heller M. és Társa budapesti cég nagyobb magyar roszszállítmányt adott el Hollandia számára, mely szállítmány Szededről a Vaskapun Sulinán át kerül rendeltetési helyére. Harminc év óta ez az első eset, hogy magyar roszot exportálnak Nyugat-Európába. Ugy értesülünk, hogy ezen szállítmány első részlete 6080 méter-mázsa a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság egy uszályhajóján e hó 10-én Sulinába érkezett, honnan az „Atlantica” Tengerhajózási Részvénytársaság „Magyarország” nevű gőzösével a legközelebbi napokban fog tengeri útjára kelni Rotterdamba.

A váltóóvás reformja. A Magyarországi Pénztézetek Országos Szövetsége a kereskedelemügyi n. kir. miniszter felhívására a váltóóvás reformja tárgyában beadványt készített, amelyben a jelenlegi váltóóvás hiányainak és hibáinak orvoslására javaslatot tett.

Részhengerműgyár a fővárosban. A németországi részhengerműgyár gyára Budapesten szeptember 1-én megkezdte egy nagyszabású részhengerműgyár építését.

A sütőkiállítás. A sütőkiállítás hivatalos megnyitását József főherceg, a kiállítás védnöke, e hó 28-ra tűzte ki. A kiállítási előmunkálatok befejezésükhöz közelednek. Az Iparcsarnok helyiségeiben a sütő- és cukrászipar készítményein felül domináló pozíciót foglal el a magyar lisztipar, e mellé sorakoznak a gazdasági melléktermények, mint tej, vaj, zsiradékok, tojás, burgonya, maláta, élesztő, gyümölcskonzervek stb. A szakbavágó gépeknek a legnagyobb hely lesz fentartva és az összes modern gépek és eszközök működés közben és használatban lesznek bemutatva. Ezt a csoportot kiegészítik a működésben levő, legújabb rendszerű sütőkemenczék és ezek mellett a hordozható tábori sütőkemenczék katonai szolgálattal. A rendezőség szigorúan megmarad a kiállítás keretében, de arra sulyt helyez, hogy mindennek a javát mutassa, amire a szakkiállítás keretébe tartozik. A kereskedelmi miniszternek külföldön lévő szaktudósítói és a kereskedelmi muzeum levelezői a külföldi napi és szaksajtókban élénk propagandát fejtenek ki a kiállítás látogatása érdekében.

Csöd. Balog M. Miksa és Márton budapesti bejegyzett cég (üzlete V. ker., Mérleg-utca 12. szám) és a cégtagok, Balog M. Miksa és Balog Márton posztó- és divatáru-ügynökök ellen a budapesti váltótörvényszék csődöt nyitott. Csődbiztos dr. Hoselitz Gyula kir. törvényszéki albiró. Tömeggondnok Aradi Antal ügyvéd, tömeggondnok-helyettes dr. Barta Antal. A követelések bejelentésére június 17., felszámolási tárgyalásra július 15., a csődválasztmány megválasztására július 18. tűzött ki határidőt.

Nyílt-tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelőséget a szerkesztőség.)

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Rudán. Téli és nyári gyógyhely.

Természetes forrómeleg, kénés források, iszapfürdők, iszapborogatások, massage, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádifürdők, gyógyvizuszodák. Olcsó és gondos penzió. Csusz, köszvény, ideg-bőrbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budán.

FELHÍVÁS.

Mindazon t. c. betegeimet, kiknek gyógykezelését a téli folyamán tökéletesebb gyógyeredmény elérhetővé vált a tavaszra elhalasztottam, ezennel jelentkezésre felkértem, mivel a tavaszi kuráimat már megkezdtem. A vérgyógyítás tavaszi kurát valóban páratlan gyógyhatásúak: köszvény-, rheuma-, görvéllykór-, asthma, idült sziv-, gyomor-, bél-, epe-, vesekőbántalmak-nál, ideggyógyulásoknál (neurasthenia, tabes) Biztos védelem szélhűtés és elmosóvar ellen. Rendelés naponta 9-1 és 3-6-ig. Betegeket intézetben kívül és vidéken is közel.

Dr. Kovács J.

a vérgyógyítás (homopátia) megalapítója
Budapest, V., Váci-körút 18, I. emelet.

Kérelem

t. üzletfeleinkhez!

A Rákóczi-ut 30. szám alá történt átköltözésünk következtében irodai munkálataink két napig szüneteltek.

Az emiatt történt késedelmes szállításokért és levélválaszokért t. üzletfeleink szíves elnézését kérjük.

Kiváló tisztelettel

Aufrecht és Goldschmied.

Amputáltak!

Kérjenek képes árjegyzéket ez áll-talam készített új szerkesztési művegytagokból. Műtárhak, műtárhak, járó- és nyújtókészletekről.

KELETI J. testgyógyászati műintézete, Budapest. IV

FRANCOIS
'TRANSYLVANIA'
SEC

Nászajándékok

Rothausser M. Ignác és Fia
BUDAPEST,

Deák-tér 6. Anker-udvar
Király-utca sarkán.

Hazai termék!

A Mohai

ÁGNES

forrás.

Elsőrendű természetes szénsavas natrontartalmu ásványvíz.

Ideges gyomorhaj, légső-, tüdő-, gyomor- és bélhurut, csontlágylulás, vese- és hólyagbántalmak eseteiben, kitűnő eredményűvel használtatik, kellemes borvíz. 10/10 literes üvegekben 36 fillér. — Üres üveget 8 fillér térül vissza. Hogy bárki által olcsón beszerezhető legyen, már a vidéki nagyobb városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzele ingyen kapható.

25048 A forráskezelőség.
Főraktár Edesokuty L. cs. és kir. Budapest: Erzsébet-tér 8. Telefon 16-82

A svábhegyi fürdő és vizgyógyintézet

a legmodernebb gyógytényezőkkel felszerelve
folyó évi június 10-én nyílik meg.
Az intézet rendelő orvosa: Dr. Weinberger Miksa vizgyógyászati szakorvos. Telefon 81-69.

Ifj MECHLOVITS TIVADAR

mű- és czimfestő
kizárólag Budapest, VI., Váci-körút 55.
TELEFON 66-72

KALIPTAS

a legújabb és már is a legkedveltebb fogpép
Kapható: MÜLLER J. L. cs. és kir Budapest, IV., Koronaherceg-u. 2. yógyszerész, drogeria és finomabb üzletekben, Xis tubus 60 fillér. Nagy tubus 1 korona. Fogpép

KRONSTEINER-féle új ZOMANG omlokzat-festékek

Ötven különböző minta, vízzel keverhető, mosható viharmentes tűzálló zomang erős, s mégis enyhe, egyszeri mázolás elegendő, jobb mint az olajfesték. Legelőbb festés homlokzatok, belterületek stb. számára. Festés négyzetméterenkint 2 és fél krajcárba kerül. Az eredmény meglepő. Kérjen díjtalan próbacsomagot és mintakönyvet.

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstr. 120

A lelegegánsabb úri ruhákat, ugyszintén eredeti korhű

díszmagyar ruhákat

jutányosan készít és kölcsön ad

Szegfü és Mártha

BUDAPEST
IV., Váci-utca 20

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTEKTŐZSDE.

Gabonatőzsde.

A gabonatőzsde heti irányzatáról lapunk más helyén számolunk be. A mai tőzsdén a készbuza korlátolt vételkedv és sürgősebb kínálat mellett lanyha irányzatú volt és mintegy 7000 q forgalom mellett, árak 50-60 fillérral olcsóbbak. Legdrágábban 20.25 koronán tiszavidéki 500 q 81 kgos és legolcsóbban 19.20 koronán 1200 q 77.5 kgos hartai buza cserélt gazdát. Rózs üzlet nélkül 20-30 fillérral olcsóbb és budapesti paritásra 14.90-15.20 koronáig értékesíthető. Árpa bágyadt, zab csökkenő, míg újtengeri 20 fillérral olcsóbb és budapesti paritásra 12 koronáig elhelyezhető. Hibás árú bővebben volt kínálva és szeszgyárosoknál talált elhelyezést.

Határidők dacára a magasabb külföldi jegyzéseknek a beérkezett esőhírekre határozottan lanyha irányzatúak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm. 80.5 k. 20.20 K, 250 mm. 80.5 k. 20.10 K, 500 mm. 81 k. 20.25 K, 300 mm. 80 k. 20.10 K, 250 mm. 80.5 k. 20.10 K, 100 mm. 80 k. 20.10 K, 400 mm. 80 k. 20. K, 200 mm. 80 k. 20. K, 150 mm. 80.5 k. 20. K, 100 mm. 79 k. 19.60 K, 500 mm. 79 k. 19.55 K, 100 mm. 78.7 k. 19.80 K, 100 mm. 80 k. 19.80 K, mind három hónapra. Fejérmegyei: 200 mm. 79 k. 19.20 K, mind három hónapra.

Pestmegyevidéki: 500 mm. 81 k. 20. K, 500 mm. 79 k. 19.75 K, 500 mm. 79 k. 19.30 K, 100 mm. 78.5 k. 19.80 K, 300 mm. 78.5 k. 19.60 K, 1000 mm. 78.5 k. 19.60 K, mind három hónapra.

Hartai: 1200 mm. 77.5 k. 19.20 K, három hónapra.

Bácskai: 100 mm. 77.7 k. 19.60 K, 100 mm. 76 k. 18.20 K, mind három hónapra.

Rózs. 150 mm. 15.10 K, 500 mm. 14.90 K, mind készpénzfizetés mellett, paritásra.

Árpa. 100 mm. 14.90 K, 100 mm. 14.80 K, mind készpénzfizetés mellett paritásra.

Az árak 100 kg.-kint koronaértékben értendők.

Budapesti gabonaforgalom.

1907. május 17-től május 18-ig.

	Érkezett;	Elszállított;
Buza	42094	41
Rózs	7175	2402
Árpa	2813	—
Zab	12566	2835
Tengeri	16493	17118
Liszt	1136	8971
Korpa	100	2832

A határidőpiacson köttetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza májusra	9.42, 9.43.
Buza októberre	10.10, 10.88, 10.94.
Rózs októberre	8.29, 8.24, 8.37, 8.29.
Zab októberre	6.75, 6.68, 6.71.
Tengeri májusra	5.70, 5.64.
Tengeri júliusra	5.79, 5.69, 5.83.

Déli 1 órákor zárulnak:

Buza májusra	9.44-9.45
Buza októberre	9.94-9.95
Rózs októberre	8.33-8.34
Zab októberre	6.71-6.72
Tengeri májusra	5.72-5.73
Tengeri júliusra	5.80-5.81

Délután a tartós esőre még lanyhább lett az irányzat.

Délutáni forgalom.

4 óra 30 perczkor záródnak:

májusi buza	9.37-9.38
októberi buza	9.88-9.89
októberi rózs	8.30-8.31
októberi zab	6.70-6.71
májusi tengeri	5.73-5.74
júliusi tengeri	5.78-5.79

Terménytőzsde:

Szeszüzlet.

Az Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár Kecskeméten, budapesti központi irodájának V., Mérleg-u. 11. szám üzleti jelentése:

Budapesti zárlatjegyzés:

	Nagyban kicsinyben	koronákban
Finomított szesz adózva	155.—	158.—
" adózatlan	56.—	59.—
Élesztőszesz adózva	—	—
" adózatlanul	—	—
Nyersszesz adózva	154.50—	157.—
Denaturált szesz	43.—	45.—

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde mai lefolyásáról, valamint az egész hét üzleti forgalmáról lapunk más helyén számolunk be. A mai kötések a következők voltak:

Előzőzsde.

Az előzőzsde élénk üzlet mellett szilárd volt.

Köttek: Osztrák hitelrészvény 660.50-663.—, Magyar hitelbank 765.75-767.—, Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 499.—500.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 786.—788.—, Osztrák-magyar államvasut 679.75-684.25, Déli vasut 132.—, Rimamurányi vasút 548.—550.50, Magyar koronajáradék —, Közuti vasut 544.—545.—, Városi villamos vasut —, Orosz járadék —, 3 százalékos jelzálogsorsjegy —, Hazai bank —

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 662.50-663.—, Magyar hitelbank 767.—767.50, Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 500.—501.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 787.—788.—, Osztrák-magyar államvasut 680.—680.50, Déli vasut 132.—132.50, Rimamurányi vasút 550.—551.—, Magyar koronajáradék 93.95-94.—, Magyar aranyjáradék 111.75-112.—, Közuti vasut 545.—545.50, Városi villamos vasut 293.50-294.—

Déli tőzsde.

A déli tőzsde szilárd maradt.

Köttek: Osztrák hitelrészvény 662.—663.—, Magyar hitelbank 766.—767.—, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 500.75-501.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 486.75-487.50, Osztrák-magyar államvasut 680.25-680.75, Déli vasut 130.—, Rimamurányi vasút 550.—550.50, Magyar koronajáradék 93.95-94.—, Magyar aranyjáradék —, Közuti vasut 544.—545.—, Városi villamos vasut 293.—293.50, Orosz járadék —, Hazai bank 286.50—, Salgótarjáni közszénb. —, Konvertált sorsjegy —, Kereskedelmi bank —, Magyar agrárbank —

Helyi értékekben köttek: Danubius 227.—, István téglá 150.—

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 662.50-663.—, Magyar hitelbank 766.25-766.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 500.50-501.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 486.25-487.—, Osztrák-magyar államvasut 680.25-680.50, Déli vasut 130.—130.50, Rimamurányi vasút 549.—549.50, Magyar koronajáradék 94.—94.05, Közuti vasut 543.50-544.—, Városi villamos vasut 294.—294.50.

Prémium-üzlet: Díjbiztosítások osztrák hitelben holnapra 4-5, nyolcz napra 8-10 K. Junius végére 18-20 K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde berlini vásárlásokra szilárd maradt.

Köttek: Osztrák hitelrészvény 662.—664.50 Magyar hitelbank 766.—767.50 Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 500.—501.— Magyar jelzálog-hitelbank II kib. 486.—488.—, Osztr.-m. államvasut 680.—681.—, Déli vasut —, Rimamurányi vasút 549.—550.—, Magy. koronajáradék —, magy. aranyjár. —, Közuti vasut —, Városi villamos vill.

3 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 664.—664.50, Magyar hitelbank 767.—767.50 Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 500.50 501.— Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 487.—487.50, Osztrák-magyar államvasut 681.—681.50 Déli vasut 130.50-131.— Rimamurányi vasút 550.—551.—, Magyar koronajáradék 93.95-94.—, Magyar aranyjáradék 111.75-112.— Közuti vasut 543.50-544.—, Városi villamos vasut 294.—294.50.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, május 18. (Az Egyetértés távirata.)

Buza: Tiszavidéki 10.15-10.85, bánáti 9.90-10.50, mosoni és az őrvideki 9.80-10.20, tótfelvidéki 9.50-10.—, marchfeldi 9.50-9.80 K.

Rózs: Tótfelvidéki 8.20-8.40 K, csepelzigei 8.15-8.30, pestmegyei 8.25-8.45, különféle magyar 8.10-8.35, osztrák 8.14-8.40 K.

Árpa: tótfelvidéki 7.25-8.20, déli vasuti 7.20-7.20, tiszavidéki 6.80-7.20 K.

Magyar tengeri: 6.30-6.55 K. cinquantin 7.30-7.70 K.

Magyar közepes zab: 8.25-8.60 K. elsőrendű 8.50-8.70, válogatott 8.70-9.— K.

Lisztben a fogyasztás egész héten tartózkodott az üzlettől, az irányzat lanyha lett és a forgalom megszűnt. Buzaliszt 30, rozsliszt 20 fillérral olcsóbb lett. Korpa elleuben emelkedő irányzatát egész héten megtartotta, de ma hanyatlott és heti javulását elvesztette.

BÉCSI ÉRTEKTŐZSDE.

Bécs, május 18. (Az Egyetértés távirata.)

A mai előzőzsden a szilárdabb irányzat minden téren határozottabban előtérbe lépett. Élénk üzleti tevékenység mellett, aminek az előidézéséhez egy helyi, mint budapesti vélemény és fedezeti vásárlások hozzájárultak, az árfolyamok lényegesen javultak. Ugy osztrák hitelrészvények, melyek mellett azzal érveltek, hogy az új Skoda-részvényeket legközelebb kibocsátják, valamint Osztrák-magyar államvasuti és alpesi bányarészvények, nagyobb forgalom mellett részletesebb árfolyásokra tettek szert. A jobb hangulat egyébként a piac többi részére is áttért és bár a forgalom később kissé megcsappant, az előzőzsde végeig érvényben maradt.

11 órákor zárulnak:

Osztrák hitel. 662.25, Magyar hitel 767.—, Államvasut 681.—, Déli vasut 131.—, Alpesi bányavásut 595.25, Rimamurányi 548.75, Májusi járadék 98.35, Magyar koronajár. 93.80, Orosz érték 85.30, Török sorsjegy 191.—, Német márka 117.72, Prágai vasút —, Unio-bank 565.—, Laenderbank —, Bankverein —, Elbavölgyi 431.—, alpesi bánya 600.50.

A déli tőzsde nyugodt forgalom mellett szilárdan nyílt meg.

Jegyzetek:

Osztrák hitel 66.75, Magyar hitel 766.—, Landerbank 446.50 Unio-bank 565.—, Államvasut 680.75, Anglo-bank 306.25, Bankverein 553.—, Déli vasut 131.—, Gőzhajó —, Alpesi bányarészvény 600.50, Májusi járadék 98.35, Magyar koronajáradék 93.85, Török sorsjegy 191.50, Német márka 191.50, német márka 117.72, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 548.50, Orosz jár. 85.25.

TERMÉSZETES BILINI SAVANYVIZFORRÁS

kiváló képviselője az alkalikus nátron-forrásoknak

10.000 rész vízben 83,1951 rész szénsavnátront, 88,7660 rész szabad és főlég kötött szénsavat tartalmaz; régóta bevált gyógyforrás, vese, hólyag- és gyomorbántalmaknál, köszvényénél, hörghurutnál, aranyeres csomóknál, cukorbetegségnél, húgyszervi és bélbajoknál stb.

Kitűnő mint diätetikus asztali ital, előmozdítja az emésztést a fölfuottság kellemetlen jelensége nélkül, mint a melyet a szénsavval mesterségesen túltöltött borvizek előidéznek.

össz es ásványvizkezesk edésekben és dogériákban. — Brunnen-Diektion Bilin (Oesterreich Böhmen).

Fólerakat: **ÉDESKUTY L.** ásványviz nagykereskedőnél cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, VI., Erzsébet-tér 8. szám.

Bécs, május 19. (Osztrák értékek zárlata.) 4,2 százalékos papir-járadék 98.45, 4 százalékos osztrák arany járadék 117.10, 1860-as sorsjegy 151.75, Osztrák hitelsorsjegy 435.—, Angol osztrák bankrészvény 306.—, Bécsi Bankverein 543.25, Osztrák-magyar bank 1767.—, Déli vasút 131.—, Dunagőzhajózási társaság 1081.—, Dohány részvény 416.—, Cs. kir. arany (vert.) 11.36, Német bankváltók 117.75, Osztrák Lloyd 474.—, 4.2 szazal. ezüst járadék 98.30—98.65, Osztrák koronajáradék 98.50, 1864-es sorsjegy 254.50, Osztrák hitelintézeti részvény 662.75, Union-Bank 565.—, Osztrák Länderbank 446.50, Osztrák-magyar államvasút 680.75, Elbevölgyi vasút 430.—, Alpési részvény 600.—, 20 frankos 19.14, Londoni váltóár 240.65, Lipótkohó 487.—, Töröksorsjegy 191.50. Tartott.

Bécs, május 18. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 111.95. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 147.75, Magyar hitelbank részvény 766.50, Magyar leszámító és váltó részvény 500, Rimamurányi 549.50, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 94.—, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. 94.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy 195.75, Kassa-Oderberg vasút részvény —, Magyar jelzálogbank 496.50, M. keresk. bank 3495.—.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, május 18. (Tőzsdejelentés.) Bár az üzlet a közelgő pünkösdi ünnepekre való tekintettel szűk korlátok között mozgott, a tegnapi new-yorki járadéktőzsde gyöngye irányzata daczára határozottan szilárd alaphangulat uralkodott. Ennek okát az aczélészővetség azon kijelentésében találjuk, amely szerint a vasipar konjunkturája minden tekintetben jó. Kedvező hatással volt a bécsi előtőzsde javulása, valamint a Kanada-Pacifick az elmúlt forgalmi hét kedvező bevételi is. A bankértékek csak lényegtelen árfolyamváltozást mutattak, ellenben osztrák hitelrészvény a Skoda-részvénytársaság új részvénykibocsátásának hírére emelkedett. Vasértékek többnyire javultak, nevezetes rajnai aczélrészvények. Kőszénrészvények szintén javulást mutattk. Vasutak közül Kanada-Pacifick 1.65 százalékkal emelkedtek. Hajózási részvények szilárd irányzatúak voltak. 1902-es oroszokban gyöngye üzlet fejlődhetett csak. A spekuláció tartózkodása összefüggésben áll az építőipar helyzetében mutatkozó nehézségekkel. A tőzsde gyöngén zárult, ami leginkább abban leli magyarázatát, hogy a Rajna vidékén és Vesztfáliában néhány kereskedő aczélárakat az aczél-szövetkezet áránál olcsóbban kínálta. A 3 és fél százalékos birodalmi kölcsön értékcsökkenése is kedvetlenül hatott a zárlatfolyamokra. A készpénzpiac ipari értékei többnyire meglehetősen szilárdan jegyeztek. Napi pénz 4 és fél százalék, magánleszámitolási kamatláb 4 és fél százalék.

Zárlatok jegyeztetik: 4,2 százalékos papirjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék —, Osztrák hitelrészvény 207.25, Déli vasút 22.75, Orosz bankjegyek 214.25, 4 százalékos orosz kölcsön —, Disconto Commandit 170.60, Dinamit-truszt 165.25, Harpeni 207.50, Unifikált török járadék 94.—, 4,2 százalékos ezüst-járadék 98.10, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.80, Magyar koronajáradék —, Osztrák-magyar államvasut 145.70, Bécsi váltóár 84.90, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 199.15, Gelsenkircheai 198.25, Laurakohó 226.75. Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat.) május 18. 4,2 százalékos papirjáradék 99.60, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 99.80, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.75, Osztrák hitelintézeti részvény 206.80, Osztrák-magyar államvasut 145.30, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár —, Bécsi Bankverein —, Villamos részvény 157.80, 3 százalékos magyar kölcsön 75.60, 4,2 százalékos ezüstjáradék 99.50, Osztrák koronajáradék 98.10, Magyar koronajáradék 93.60, Osztrák-magyar bank 126.70, Déli vasuti részvény 28.75, Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 848.75, Párisi váltóár 835.60, Union bankrészvény —, Alpési bányarészvény 300.—. Szilárd.

Hamburg, (Zárlat.) május 18. 4,2 százalékos ezüstjáradék 99.30, Sorsjegy —, Déli vasút 22.70, 4 százalékos Aranyjáradék —, Osztrák hitelrészvény 204.75, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Olasz járadék 102.50, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.50. Nyugodt.

London, május 18. Angol consol —.

Páris, május 18. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 99.87. Osztr. aranyjáradék 98.30, Magyar aranyjáradék 95.25, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 495.50, 4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 322.—, 5 százalékos Marokkói járadék —, 4 százalékos kons. 1890. Román kölcsön 92.10, 4 százalékos Kons. amort. román járadék —, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. —, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 88.22, 5 szaz. Orosz kincstári utalvány 1904. —, 4 szaz. Szerb járadék 1907.

—, 4 százalékos spanyol járadék 93.50, 4 százalékos unifikált török jár. 94.—, Török sorsjegy 153.50, Török dohányrészvény 443.—, Osztrák föld-hitelintézet —, Osztr. Länderbank —, Magyar Jelzálogbank 511, Banque de paris 1504. Banque Ottomane 712.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 137, Meridionalvasut —, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár —, Rio Tinto 23.58. Sucrerie d'Egypte —, Tula 460.—, Thomson Houston 147. Urikanyi kőszén 36, Chartered 667, De Beers 700.—, East Rand —, Jagersfontein 236.50, Transvaal Consols 53.—, Transvaal Land Company —, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.37, Váltó német piaczkora (rövid) 123.—, Váltó Bécsre (rövid) 104.37, Váltó Belgiumra (rövid) 7/8, Olasz aranyváltó (rövid) 1/2, Váltó Svájcra 1/4, Csek Londonra 251.40, magánkamatláb 3 7/16, szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, május 18. (Hiv. tud.) Tegnapról maradt 403 darab sertés, 75 darab süldő, — darab malacz, összesen 427 darab sertés, 60 darab süldő, — darab malacz. Mai napi felhajítás 261 darab sertés, 57 darab süldő, — darab malacz, összesen 664 darabsertés, 132 darab süldő, — darab malacz. Eladott 352 darab sertés, 28 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 312 darab sertés, 104 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül — korona, II. rendű 280 kg.-tól 350 kg.-ig 96—102 fillér, ételsuly levonással — korona, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — korona, ételsuly levonással 130—138 korona, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — korona, ételsuly levonással 134—146 korona, könnyű 220 kg.-ig — korona ételsuly levonással 134—148 korona. Belföldi süldő 96—116 korona. Horvát süldő 96—118 korona. A vásár élénk, s az árak 6—8 fillérrel visszamentek.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, május 18-án. (Hivatalos tudósítás.) Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő sulyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 139—141 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 141—143 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr.-ig) 142—144 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kg felüli sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1907. évi május 16. napján volt készlet 30274 drb., 1907 május hó 17. napján felhajított 624 darab, 1907 május 17. napján elszállított 186 darab, 1907 május 18. napjára maradt készletben 30712 drb. A hízott sertésüzlet irányzata: változatlan csendes.

Kivonat a hivatalos lapból.

Május 18.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Ruszinov Péter máramaroszigeti törvényszéki segédelekkönyvezetőt a terergovai járásbírószághoz telekkönyvvezetővé, Urbán Gyula budapesti ítélőtáblai díjponkot a pestvidéki törvényszékhez és Juracek Alajos számvivő örmester, igazolványos altisztet a váci járásbírószághoz irnokokká, — a vallás- és közoktatásügyi miniszter Gécza András okleveles tanítót a nagy-rőzei állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Nagy György okleveles tanítót pedig a magyar-alkói állami elemi népiskolához rendes tanítóvá — és a budapesti törvényszék dr. Steuer Géza budapesti lakos, ügyvédet a törvényszék területére állandó hites francia tolmácsná nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Brassay János puji és Ladó Ferenc vajdahunyadi járásbíró-sági irnokokat kölcsönösen, — a vallás- és közoktatásügyi miniszter Jákó Károly magyarvalkói állami elemi iskolai tanítót a bürgesdi állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte.

Névmagyarosítás. A belügyminiszter Frankfurter Herman (Armin) budapesti lakos saját, valamint Erzsébet és Magdolna nevű kiskoru gyermekei családi nevének Hajdura kért magyarosítását rendelettel megengedte.

Pályázatok. A pozsonyi posta- és táviradgázgató-ságok körében több posta- és táviradgázgató állásra 6 hét, — a debreczeni kir. törvényszéki fogháznál fogházorvosai, a verseczi járásbírószágnál irnoki, a káransebesi törvényszéknél fogházörmesteri, a verseczi járásbírószágnál III. oszt. hivatalzógaik, a zágrábi 20. sz. felmérési felügyelőségénél hivatalzógaik állásra 4 hét, — az újpesti járásbírószágnál albírói, az újvidéki és a pozsonyi járásbírószágnál aljegyzői állásra 2 hét alatt adandók be a pályázati kérvények,

Felhívás

tisztelt olvasóinkhoz!

Az alanti rovatban felsoroltuk mindazokat a magyar kereskedőket, akik magyar árukat adnak el és akiknek, ha küszöbét átléptük, magyar kereskedő boltjában vagyunk.

Hazafias lelkesedéssel ajánljuk t. olvasóinknak ezen magyar beszerzési forrásokat és felszólítunk minden magyar érzésű embert, hogy a magyarság mostani nagy idejében a magyar kereskedőket támogassa.

Mellinger Zsigmond kefeárúgyára Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Telefon: 12—28. Mindennemű kefeárú műszaki, ipari és gazdasági célra. Acélkefék.

Háztipari Cikkek Árucarnoka Budapest, V., Vadász-utca 7. Izabella főhercegnő ő cs. és kir. fensége magas védőségevel működő pozsonyi háztipar-egylet készítményei, erszébetházai, felsővidéki és temesi himzések, kalotaszegi varrottások, torontáli szőnyegek, népies ködedny és agyag-árúk.

Magyar élelmiszer szállító részvény-társaság, Budapest, V., Nagykorona-utca 17. sz.

Kern Róbert vasnagykereskedése Budapest, iroda V., Lipót-körút 24. szám, raktár V., Váci-ut 20. szám. Dus raktár minden fajta légszecszevekből és ösz-szekető darabokból, kutszevekből, forcszevekből, furócszevekből, fűtőhengerek, szénsavtartályok, csökgyök, öntött vascszevek, szivattyúk, kutak, kifolyó állványok. Nagy dus választékú raktár mindenféle hengerelt rud-és idomvasból, hengerelt vasgerendákból és U-vasakból. Vaslemezek, légszecs-, gőz- és vízvezeteki szerelvények teljes választéka. Szerszámgyár, csavarmetvágók, új javított rendszerű gyorsfutó és közö-rülő gépek. Különlegesség: csigafurók.

Gelb M. és Fia, cs. es kir. udvari kárpitosok és diszi-tók, Budapest, VI., Teréz-körút 46.

Ezüst. Ezüsttárgyak kicsinyben való árusítása Bachruch A. cs. és kir. udvari és kamarai ékszerész ezüstárú-gyára. IV. ker., Királyi Pál-utca 13. szám. 1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejárát földszint.) E fényes helyiségekben mindennemű ezüst-tárgy (asztaldísz, tálak, fénycső, csikkek, evőeszköz stb.) vásárolható. Rendkívül gazdag választék a leg-finomabb kivitelben, szabott gyári árákon, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tüntetve.

„Hungária” Műtrágya-, Kénsav- és Vegyipar Rész-vénytársaság. Budapest, V., Fűrődő-utca 8. Szuper-foszfátot, strassfurti kaimitot, stassfurti káitrágyasót 40 százalék káli tartalommal, továbbá mindennemű egyéb műtrágyafélel, azonkívül rézgálicot (98—99 százalék) szállít elismert kitűnő minőségben leg-olcsóbban.

Szénássy Béla papírnemű-telepe és rajzeszköz-gyára Budapest, IV., Molnár-utca 35. Levélpapír-áruhááz: IV., Ferenciek-tere 9. Gyárt: Iskolai író- és rajzfűze-teket, rajztömböket, vázlattömböket, körzőket, rajz-eszközöket, üzleti könyveket. Szabadalmazott „Árpád” rajzeszközök gyártása.

Magyar Siemens Schuckert Művek villamosági részvény-társaság. Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körút 5. Telefonszám: 211. és 212. Táviratcim: Siemenschuck-ert. Gyár: Pozsonyban. Készít: villamos világítási és cróatviteli központi telepeket és berendezéseket. Villamos-vasutakat. Bányá-vasutakat. Egyenáramú, forgóáramú és váltakozó áramú generátorokat és mo-torokat, valamint az erőáram körébe vágó minden egyéb cikkekkel. Különlegességek: feivonók, ventilato-rok, szivattyúk, hordozható villamos fűtőgépek, villa-mos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Kristály-víz, kénssavval telített ásványvíze hasznos ital étvágyzavaroknál és emésztési nehézségeknél. A leg-tisztább és legegészségesebb asztali és borvíz. Hat-hatós szomjcsillapító. — Vidékre és külföldre fuvar-díjmentes szállítás. — Kérjen árjegyzést. — Szénsav-telítés-nélküli töltés is rendelhető, mely hasonló eny-hesége folytán pótolja a francia Evian és St. Galmier vizeket. Ezernél több kiváló orvos és tanár ajánlja! 1904. St. Louis Grand Prix. Külföldi utazáson kér-nyen mindenütt Szt.-Lukácsfürdői Kristály-Ásványví-zet! Szt.-Lukácsfürdő Kútállalat Budán.

Akinek tallimánya van, az forduljon Török László okl. gépészmérnök hites szabadalmi ügyvivőhöz (Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. Telefon 87—02), ki a szabadal-mak, védjegyek és mintaoltalmak ügyeit a világ min-den államában a legzakserűbben intézi el.

Kefeárúk, házi tisztítószerek, fésűk, pipere és illatszerek stb. eladása V., Fűrődő-utca 7; VII., Erzsébet-körút 36. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szt. Margitszigeti Gyógyfürdő Budapestben. 43° C. kénés hévforrás, Thermal-, iszap-, villamos fény-, mester-séges szénsavas-, forróleg-fürdők, a legmodernebbül berendezett vizgyógyintézet bejárók részére is, jutá-nyos árak, gondos kiszolgálás. — Svéd gyógytorna-terem. — Napfürdő. — Dr. Bulling-féle bélegző-gyógy mód. — Fango-gyógy mód. — Csusz, kősvény, ischias, izületi bántalmak, emésztőszervi bajok, szív-betegség, vesebántalmak, vészegénység, ideggyenge-ség ellen. — 150 hold árnyékos park. 250 szoba tel-jesen ujjonnan átépített és legnagyobb komforttal be-rendezett két szállodában. Folytonos összeköttetés a fővárossal hajón és villamos vasuton.

Téli fürdőkúra a Szt. Lukácsfürdőben. Természetes forró-melek, kénés források. Iszapfürdők, iszapporogatások, mindennemű thermalis fürdők, vizgyógykezelés, mas-sage. Lakás és gondos ellátás. Csusz, kősvény, ideg-bőrbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felől ki-merítő prospektusú küldt ingyen a Szt. Lukácsfürdő igazgatóságá Budapest-Budán.

Vasárnap... Köolaj... jegyzési a... egysziv kö... csillagkeres... ként, hord... göngyulsul... pénzben er... gépolaj 30... Apollo hem... hordóval e... zsonyban á... zalék enge... Széna, (fése). A h... behozatal... zépminősé... 325, muha... 2.60, szécs... litva. Prés... 1.50—70 5... Vetőma... huzamosan... ben e lefol... élénkebb t... valamint k... félenek ali... kelendőség... ugyan meg... Pótvetésre... mányrépam... harmag fel... mellett nag... A piac je... vábbi eme... ben a nap... mitem sem... hany ren... elsőrendű... ajánlatok... Jég... Luczerna... Muharm... Bükköny... Petrole... gyár határ... gyar finom... a kötésre... Részvényt... bani eladá... köolaj 40... csillagos... (kétszillag... sültyért t... pestre bér... I K-val di... Ásvány... vénytársas... nagybani... tisztítóolaj... nyú gépol... sz. vulkán... olaj 25 K... gerolaj, s... 74 K, (1... gyöngyul... Sertés... 17-én. Az... magyarvá... 139—140... Öreg 300... hll. Szerb... cletsulylev... Fleségarak... Kőbányán... 28464 drb... —, egyéb... Elhajítás... drb, beltő... tartomány... forország... — drb... szállásokb... hulla —... sen 1460... részvény... Bécsi... tés; közt... hez 125—... süldő 74... Drezd... drb vidék... 46—53 u... suly szeri... Berl... sertés, Az... husos 48... — mrk.

Üzleti hetiszemle.

Kőolaj. Az Apollo kőolajfinomítógyár részv.-társ. jegyzései a következők: Liliomkirályolaj 45 K, egyszívű kőolaj 34 K, háromszívű kőolaj 32 K, csillagkeresztű kőolaj 31 K, tisztá sulyu 100 kg.-ként, hordóval együtt, 20 százalék vagy tisztá göngysulyszámítással, Pozsonyban átvéve, készpénzben engedmény nélkül. III. Apollo könnyű gépolaj 30 K, VI. Apollo nehéz gépolaj 42 K, Apollo hengerolaj 60 K, tisztá sulyu 100 kg.-ként, hordóval együtt, tisztá göngysulyszámítással, Pozsonyban átvéve, fizetendő készpénzben, 2 százalékos engedménnyel vagy 4 havi váltóra.

Széna, szalma, takarmány (Fuchs József jelentése). A hetivásáron széna és szalmában jobb behozatal és élénk kereslet volt. Eladott: közepminőségű jobb és elsőrendű széna 260-325, muhar 4.—, ig, alom szalma 1.60, zsupszalma 2.60, szécska 2.50 per 50 kiló fuvaronként szállítva. Préselt széna 3.80-4.25, préselt szalma 1.50-70 50 ko.-ként a józsefvárosi pályaudvaron.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.) A huzamosan tartó száraz forró időjárás következtében e lefolyt héten nagyon megcsökkent az üzlet élénkebb forgalma és luezernán, muharmagon, valamint kölesen és búkkönyön kívül más magfélének alig volt kereslete. Vöröslóherének semmi kelendőségét nem tapasztaltuk. Luczernát kerestek ugyan még, de ezt is csak csekélyebb mértékben. Pótvetésre még számos rendelés érkezett takarmányrepamagra. Az érdeklődés leginkább a muharmag felé hajlott és ebből erősen emelkedő árak mellett nagyobb tételek keltek el a vidékre. — A piac jelenlegi helyzete után ítélve, az árak további emelkedése nincs kizárva, minthogy szemben a naponta fogyó készletekkel, a kereslet eddig mitsem csökkent. Búkkönyre szintén érkezett néhány rendelés. Vöröskölesnek is van kereslete, elsőrendű áru azonban hiányzik és erre vonatkozó ajánlatok még mindig nem érkeznek.

Jegyzések nyersáruért 100 kilónként Budapestén érvé:

Table with 2 columns: Item (Luczerna, Muharmag, Búkköny) and Price (130-140, 21-23, 14-15).

Petroleum. Minthogy néhány jelentékeny osztrák gyár határidőre Magyarországon is eladott, a magyar finomítók is megkezdték, élénk üzlet mellett, a kötésre szóló eladásokat. A Kőolajfinomító-gyár Részvénytársaság gyártmányainak árjegyzése nagyban eladásoknál a következők: fumei 0. sz. tisztítóolaj 21 K, 1. sz. orsóolaj 31 K, 2. sz. könnyű gépolaj 35 K, 3. sz. nehéz gépolaj 41 K, 4. sz. vulkán (henger) olaj 21 K, 5. sz. fénytelen olaj 25 K, 6. sz. kiváló nehéz gépolaj 43 K, hengerolaj, sőtét 69 K, 00 jegyű hengerolaj, világos 74 K, (100 kg. tisztasúlyért, hordóval, valódi göngysulylyal, Budapestre szállítva).

Ásványkenőolajok. A Kőolajfinomítógyár-részvénytársaság kenőolajgyártmányainak árjegyzései nagyban eladásoknál a következők: fumei 0. sz. tisztítóolaj 21 K, 1. sz. orsóolaj 31 K, 2. sz. könnyű gépolaj 35 K, 3. sz. nehéz gépolaj 41 K, 4. sz. vulkán (henger) olaj 21 K, 5. sz. fénytelen olaj 25 K, 6. sz. kiváló nehéz gépolaj 43 K, hengerolaj, sőtét 69 K, 00 jegyű hengerolaj, világos 74 K, (100 kg. tisztasúlyért, hordóval, valódi göngysulylyal, Budapestre szállítva).

Sertésvásár. Budapest-Kőbánya, 1907 május 17-én. Az üzlet csendes volt. Heti átlagárak: magyar válogatott áru 320-380 kilogramm nehéz 139-140 fill. 280-300 kgr. nehéz. 141-143. Öreg 300 klg. tül — fillér, vidéki sertés — fill. Szerb — fill. tisztá klg.; páronként 45 klg. ételsulylevonás és 4 százalék engedmény szokásos. Felsőárak: Tengeri új K 13.60. Arpa K 15.40 Kőnányán átvéve. Helyi állomány: Máj. 3-án maradt 28464 drb. Felhajtás: Belföld 3268 drb. Szerbiából — egyéb államokból — drb., összesen 31732 drb. Felhajtás: Budapest fogyasztásra (I-X. ker.) 333 drb, belföldre 654 drb, Bécsbe 469 drb, osztrák tartományokba — drb, német birodalomba (Bajorország) — drb, egyéb országokba (Hélvétia) — drb, a szappangyárban feldolgoztatott: a szállásokban elhullott 3 drb, waggonokból kirakott hulla — drb, borsókásnak állítottatott 4 drb, összesen 1460 drb, maradt állomány 30.272 drb. A részvénytársaságokban elhelyezve 8295 drb van.

Bécsi vásár: V. 14. Felhajtás 14913 drb sertés; köztük 9339 drb súlód. Vásár lanha volt. Nehéz 125-128 fillér, közepnehéz 116-122 fillér, súlód 74-110 fillér 100 kgr.-ként elevensulyban. Drezdai vásár: V. 13. A vásáron volt 2560 drb vidéki és — drb magyar sertés; előbbiek 46-53 utóbbiak — márkán keltek; 50 kg. eleven suly szerint.

Berlini vásár: V. 11. Felhajtás 11926 drb sertés. Az üzlet élénk volt. Finom husos 49-50. husos 48-49, silányabb 45-47 szalonna sertés — mrk.

Szerkesztői üzenetek.

Gazdasszony. A zsirjavításra a Háztartás a következő módokat ajánlja: 1. Tegyük az avas zsirt egy nagy lábasba és ha fölolvadt, kenyérdarabokat teszünk bele, hogy azzal kiszűrjön jól. Aztán leszűrjük és beletesszük a szép tisztá, illat nélküli zsirt a bödönbe. 2. Az avas zsir, ha fölolvadt egy lábasban, egy csomó megmosott petrezselyemzöldjét és megtisztított, karikákra vágott burgonyát teszünk bele, hogy azzal együtt jól kiszűrjön. Leszűrjük és a zsirt elteszszük. 3. A fölolvadt zsirta beletesszük — a zsirhoz mérten — nyershust és azzal együtt jól kisütjük. A húst természetesen már nem lehet használni, de a zsir igen szép és jó lesz. Ezek mind kipróbált eljárások.

Hullám. Könyveit joga van terjeszteni, épp úgy joga van az egyes rendelt példányokat eladni. Vidékről a kiadót sehogyan sem lehet ellenőrizni.

B. A. T. — Tevel. A kontrázó nyerte meg a játszmat, mert a felvevőnek mindig egy ponttal többet kell csinálni, mint az ellenfélnek. Ez ősi szokás, így játszózik még Kamerunban is, sőt horrendum dictu: az Otthonban is. Számos kontrát kívánunk!

V. M. Zálnok. 1. Elektora legalább tízéves. 2. Négy elemi osztály. 3. A német nyelv kívánatos. 4. Katonatorvos által kiállított bizonyítvány szükséges. 5. A kérvényhez hozzátartozandó: keresztlevél, illetőségi bizonyítvány és apai beleegyező nyilatkozat. Bélyegköteles. A kérvényt ahhoz a hadkiegészítő parancsnoksághoz kell benyújtani, melynek területén fekszik az a katonai alreálisola, amelybe fiát felvétetni akarja. 5. Alapítványos hely teljesen díjmentes. Van felalpitványos hely is. Tanár. Helgoland-sziget ezelőtt az angoloké volt. A mostani német császár uralkodásának elején cenzorál Afrikának német részét elcserélték ezzel a szigettel, mely Németországra nézve stratégiaiul nagy fontossággal bír. Különben kopár terület, melynek lakossága halászatból él.

M. P. Alba-Nevis — Unger Ila, Nil — Dapsy Gizella.

Adua. Az aduai csatát 1895. márczius havában vívták meg. Az olaszok részéről huszonkétezer ember, az abessziniak részéről százezer ember vett benne részt. Az olasz hadsereg Baratieri tábornok vezénylete alatt, három hadosztályból állt, Albertone, Dabormida és Darimonde tábornokok vezénylete mellett. Az abessziniak hadseregét ma Menelik császár vezényelte. Az útközeti sorsát Ras Makonen Harár kormányzója döntötte el, ki seregével oldalba fogta a olaszokat, kiknek visszavonulása csakhamar pánikszerű futással változott. Alig hatezer embernek sikerült elmenekülni. F. H. Szaros: A kuria kimondotta, hogy a kereskedői utazónak utazási költség fejében kötelezett összeg abban a részben, mely élelmezésére szükséges, mindenesetre fizetése oly alkatrészenek tekintendő, amelyet neki főnöke a felmondási időre is megtéríteni köteles, mert a főnöknek azon jogtalan eljárása folytán, hogy őt nem utaztatja, kénytelen volt életszükségleteit a sajátjából fedezni és így az erre fordított összeggel javadalmazása mindenesetre kisebbedett.

L. Izsófal. Az ügylet közvetítésével megbízott ügynök — a kereskedelmi törvény 354. szakasza szerint — még nem tekinthető feljogosítottnak arra, hogy fizetést átvehessen.

I. S. Pécs. Sabottage az, ha a munkás szándékkal elrontja a rábízott munkát, elpocskolja az anyagot. Sabottage, mikor a kereskedőség a vevőnek több vagy drágább árut szolgáltat ki, mint amennyit az megfizetett. A sabottagenak szóval bármily eltérő megnyilvánulásai lehetnek, az az állandó ismertetője, hogy a szerződött munkás föltett szándékkal károsítja meg a munkaadóját.

Időjárás.

A meteorological központi intézet távirati jelentése 1907. május 18-án reggel 7 órakor.

Hazánkban többnyire borult idő uralkodik és az utóbbi 24 óra alatt sok helyütt volt — jobbjára kisebb mennyiségű — csapadék, mely itt-ott zivattal járt. A hőmérséklet észrevehetően csökkent és maximuma: Kolozsvárott 25 C, Tátrafüreden 5 C volt.

Az éjjel 2 óra körül a fiumei és a budapesti mülterek közeli földrengest jeleztek.

Prognózis a következő 24 órára:

Változókéony és még hűvösebb idő várható sokhelyütt esővel.

Table with columns: Állomás, Legnyomas mm, A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék mm, Hőmérséklet max/min. Lists various locations like Szatmár, Ungvár, Késznárk, etc.

Egy háromszobás lakberendezés 360 forinttól

kezdve, mely áll: 2 szekrény, 2 ágy, 2 éjjeli szekrény, 1 mosdó- és tüdőmárvánnyal 120 frt. 1 kábozasztal, 1 kihuzóasztal, 6 ebédlőszék, 1 szőnyegdiván, 120 frt. 1 kanapé, 1 fotel, 1 fantáziaszék, 2 ülőke, 1 szalonnasztal és 1 konzol és tüdőb selyemmel vagy pilusai bevonva 110 frt. Nagyobb és finomabb berendezések, valamint nagyon olcsó árakért, nagy választékban. NAGYIMRE lakberendezési vállalat. Budapest, Váci-körút 9. I. em. Szereosen-utca sarok.

ROZNAU (am Radhost)

leghíresebb, világhírű klimatikus gyógyhely. dény: május 15-től szeptember 15-ig. Prospektus ingyen és bérmentve. bővebb felvilágosítást nyújt a fűrdőigazgatóság.

Metalfargischka Patentaktie-Bolaget Stockholmban.

: A 19457. számú :.

„Eljárás és kemence elektromosság segítségével elektrodák nélkül eszközözendő hevítésre vagy olvasztásra” emü magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmuknak gyártása céljából magyar gyárokkal összeköttetést keresnek; szabadalmukat el is adják vagy gyártást engedélyt adnak. — Érdeklődőknek szivesen szolgál bővebb felvilágosítással Kelemen M. István szabadalmi ügyvivő iroda Budapestben, Royal-szálloda B.

A világ legjobb sérvkötőit, haskötőit, mülábat stb. készíti a külföldi első specialista által tanulmányozott orvosi műköszerek. Vitarius Béla Budapest, Rákóczi-ut 86. szám. Nem Üzlet. Bent az udvarban földsz. 5.

VIZÁLLÁS.

Table with columns: Állomás, m é t e r, m é t e r. Lists water levels for various stations like Sándor, Pannau, Linz, etc.

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS. Kiadótulajdonos: A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság. Igazgató: ERDŐS ARMAND.

KÜLÖNFÉLÉK.

A gyárban.

Izzik az érc; bömböl, dübörög a gép,
Zakolatva száguld, rohan a kerék;
Vaskezü munkások zuzzák a vasat,
Mely egy csapásuktól százfélé hasad.

Egyszerre a zajba vad sikoly vegyül! . . .
A szij vert izzadva rémesen repül,
Vihogva kering a kerék-szörnyeteg
S alatta hörg, bug egy testetlen tömeg . . .

Fut az orvos — s szépen elbánik vele:
Mindenféle szerral lelket önt bele,
Vizsgálgatja hosszan — bizni kezd, remél;
„Jobb kezét levágjuk s száz évig él!”

„ . . . Jobb kezét levágjuk . . . Dübörög a gép:
„Itt meg nem maradhat, csak az, aki ép!”
— Óh csak élni, élni! . . . És megnyugodott . . .
Majd baljába fogja a — koldusbotot! . . .

Balla Miklos.

(Amerikai szélhámosok.) Hogy minő visszaélések történnek Amerikában valóban hirdetésekkel, arra nézve jellemző a következő eset: Nemrég egy hirdetés jelent meg a nagyobb amerikai lapokban s e hirdetésben valaki ajánlkozik, hogy 20 cent, tehát körülbelül egy korona beüldése mellett elárulja a boldogulás biztos útját. Akadtak is, akik a pénzt beküldték és postafordultával egy papírszeletet kaptak, amelyre ezek a szavak voltak nyomtatva: „Tegyen ön is közé ilyen hirdetést s majd akadnak boldokok, akik felülnek önnek”. Az ehhez hasonló szédélgs mindennapos dolog Amerikában. Egy alkalommal valaki azt írta, hogy a pénzt tíz centért az amerikaiak nemzeti hőseinek, Washington Györgynek képét szállítja. Aki beküldte a tíz centet, az kapott egy öt centes bélyeget, amelyen rajta van Washington képe. Azt mondják, hogy a csalo vagyont szerzett ily módon. De nem ritkán sokkal nagyobb összegeket is zsarolnak ki a hiszékeny olvasók zsebéből nagyhangú hirdetések révén. Állítólagos orvosok, akik sohasem jártak

egyetemre, kínálják így különféle csodaszereket s iparvállalatok, különösen pedig bányák alapítói csapják be így a közönséget. Aranyhegyeket ígérnek s a vége a dolognak az, hogy a részvényesek elvesztik a pénzüket, ellenben az alapítók meggazdagodnak. De meggazdagodnak az orvosok is, akik ügyesen hirdetik csodaszereiket. Néhány évvel ezelőtt egy Parker nevű állítólagos doktor, aki a valóságban tyukszömvágó volt, egy dollárért hirdette indiai szerencse-amulettjeit, amelyek minden betegséget meggyógyítanak. Parker már vagyont szerzett, amikor kiderült, hogy az állítólag indiai bűvészek által készített szerencsetalérokot, darabját 8 centért egy amerikai gyáros szállította. Ekkor a posta lefoglalta a Parker nevére érkezett pénzküldeményeket s megdöntötte, hogy egyszerre közel ötszáz ezer koronáért rendeltek nála szerencsetalért a hiszékeny amerikaiak.

(Hos asszonyok.) Jeanne d'Arc ma már nem áll egyedül harckészség és hősiesség tekintetében az asszonyok között. Az amerikai polgárháborúban igen sok asszony harcolt a katonaság sorában. Egy titokzatos leány mint dobos kísért egy Michigan-czredet; sokszor került a leghevesebb fegyvertübbe, míg egy golyó ki nem oltotta életét. Ugyanebben a háborúban elfogták a felkelők egy katonaruhába öltözött színésznőt: Cushman Paulát, akit mint kémét fel akartak akartak akasztani, de katonatársai megszabadították. Később őrnagyi rangot kapott bátorságáért. Egy betegápolónő: Dauvers Brigitta különös szenvedéllyel mindig a legveszélyesebb pontokat kereste a háborúban. Egy ütközetben három lovat löttek ki alóla. A háború után tovább is megmaradt a hadsereg kötelékében és részt vett az indiánok ellen indított hadjáratban is. Gyönyörű példája az asszonyhősnek Reynolds kapitány felesége, aki a 17. Illinois-czredben férje oldalán, katonaruhában vett részt a hadjáratban. Az ütközet alatt a katonákkal együtt küzdött és ápolta a betegeket és sebesülteket. Sohasem enyészik el, a „kozákamazon” emléke, egy vladivostoki kereskedő leányáé, aki mint kiváló lovas és pompás lövő tüntette ki magát az orosz-japán háborúban. De már számtalan nő multa fölül a férfiakat bátorság és vitézség dolgában. Már 1584-ből tudunk Andree Máriáról, aki ezer embert vezetett a pármai herceg serege ellen és az egyenlőtlen küzdelemben hét óra hosszán tartóztatta fel annak 3000 fős seregét, mialatt ő maga három embert ölt meg. A spanyol örökösödési háborúban az angolok részén egy nő harcolt, aki tömérdek sebet kapott. Anna királynő zítuntette és midőn meghalt, a legnagyobb katonái

pompával temették el. Napoleon hadjáratában tömérdek nő vett részt, kiket a császár a vitézségi érdemmel tüntetett ki. — Florenczben a múlt esztendőben halt meg egy asszony, aki Garibaldit oldalán harcolt. „Jarrethut mama”, a porosz-francia háború hősnője, a vitézségi érem tulajdonosa, ugyancsak a múlt évben halt meg, nagy nyomorban, mindenkitől elfeledve, elhagyatva.

(Holt szívek felélesztése.) A szív ujra felélesztése hidegvérű állatoknál könnyen sikerül. Melegvérű állatoknál a kísérlet kis mértékben először Langendorfnak sikerült 1895-ben. Locke kimutatta, hogy az állati szervezetről kivett szívet ujra pulzálásra lehet bírni, ha koszorureibe 0.95 százalékos camphor-oldatot, amelybe 0.02 százalékos calcium és calcium-clorid és 0.1 százalékos szőlő-cukor adatik, fecskendezzünk. Ilyen módon a turini kongresszuson hét órán át szakadatlanul működött kivágott nyulszív. Kuliabko tovább ment, tudniillik nemcsak megölt, hanem betegség miatt elhullott állatoknak szívet is ujra összehúzódsra bírta, sőt sikerült neki egy három hónapos, két oldali tüdőgyulladásban elhalt fiú szívet 20 órával a halál után ujra összehúzódsra bírni az által, hogy 37° C.-ra felmelegített és élenyvel telített Locke-féle oldatot préselt a szív ereibe. A szív 20 perc múlva lüktetni kezdett és egy óra hosszán szabályosan lüktetett. Dr. Velich Prágában fiatal kutyanak szívet kimetszette és sós vízben kitette a hidegre. Huszonnégy óra múlva a megfagyott szívet felmelegítette, úgy mint Kuliabko, megfelelő folyadékot préselt a koszoru-uterekbe. Néhány perc múlva a szív pulzálni kezdett. Egyéb hasonló kísérletekből azt tűnt ki, hogy a szív sok esetben nem azért szűnik meg működni, mert ereje kimerül, hanem mert működésére hátrányos anyagok halmozódnak fel benne. Ha ezek kiöblítés útján a szív-izomzatból eltávolíthatnak, a szív ujra kezd működni. A gyakorlatra nézve ezen feltűntelt kísérletekből az következik, hogy az élesztési kísérleteknek is ily irányban kell történnük. Spina például sok esetben ujra működésre bírta oly állatoknak szívet, amelyeknek agyát és gerinczét elroncsolta, vagy alkohol és egyéb méreggel a működését megállította, az által, hogy a czombütérben a szív felé 35-40 fok C.-ra melegített konyhasóoldatot fecskendezett. A folyadék maga előtt szoritotta a vért, amely az aorta félholdképi billentyűit elzárta, s így nem jutott a kamrákba, hanem a koszorú-uterekbe.

INEZ.

— Regény. — 15

Írta: Skram Amália.

— Még mindig nem tértem magamhoz — mondta Flamming ugyanolyan erőlködő hangon. Ugy érzem, mintha dugó lenne a torkomban. Mindig így járok, ha valami váratlan esemény történik velem. Ezt már mintegy bocsánatképpen mondta.

A csónak éppen most kötött ki Galatánál, hol a házak leérnek egészen a vízhez és keskeny járda alkotja a kikötő hidat.

Flemming fizetett és a táskával együtt kiugrott a csónakból, azután Ineznek segített a kiszállásnál.

Hallgatogyon mentek egymás mellett, szük, piszkos, rosszul világított utcákon, szegényes fabódék között, komisz kocsimák és undort keltő étközházak mellett.

A házaktól a tűzhely mellől zsiros, bűzös füst csapott ki az utcára. Csak nagy fáradtsággal tudtak maguknak utat törni, félig európai, félig keleti embertömeg között, mely ott nyüzsgött az utcákon, minden pillanatban veszélynek voltak kitéve, hogy a rozoga kocsik elgázolják, vagy a sovány gebéknek szánt ostor-ütés őket éri.

— A vasutal megyünk fel, mondta Inez és befordult egy hepe-hupás görbe utcába, melynek végén egy épülethez értek. Az utcáról mindjárt bejutottak egy kis váróterembe, ott egy férfinél megvásárolták a jegyet és aztán meredeken felfelé húzóds alaguton bejutottak a gyéren világított pályaterestre, melynek két sínpára a rossz világítás mellett is csillogott.

Az esti időben ilyenkor rendszeren nagyon kevés utas használta a vasutat, és bár a vonat csak négy kocsiból állott, Inez hamarosan talált egy üres kocsit, melybe azután beülhettek.

Flemming szemben ült Inezzel.

Fehér, finom keze, mely a térdén nyugodt

dott, meg-megremegett, az arca pedig tündöklött az elragadtatástól.

És ez a fiu azt a látszatot akarja kelteni, mintha semmit sem érezné, gondolta Inez és az ablak felé fordította a fejét.

Meleg napsugárként érezte a pillantását az arcán.

Külről kiáltás, füttyülés hallatszott, majd meg olyan hang, mintha a szél fujna. Nagy lökést éreztek és tompa zajjal megindult a vonat a meredek síneken fel-felfelé.

— A másik oldalra kellene ülnie, mondta Inez, vagy nagyon is jól megfogóznia.

Flemming nem hallotta a zajtól a beszédet, és kérdő pillantással hozzahajolt.

Inez válasz helyett mindkét karjával átkarolta a nyakát és ajkán csókolt.

Mély sóhajjal, mely egy gyermek visszafojtott panaszához volt hasonló, a keblére borult az asszonynak és két karjával szorosan átkarolta az arcát és ajkát forró, szenvedélyes csókokkal borította el.

— Édes kedves kis barátom, kedvesem — suitogta Inez és viszonozta a csókját. A meghatottságtól könyek szöktek a szemébe, hogy ennek a reszkető, önmagáról teljesen elfeledkező ifjunak karjaiban pihenhetett.

Ebben a pillanatban tompa ütés zaja hangzott fel és a kocsii örületes sebességgel visszafelé csuszott, dörgő, dübörögő zajjal kísérve ezt a kísérteties utat.

Inez és Flemming szorosan átkarolva tartották egymást és behunyták a szemüket. A kocsii néhány pillanat múlva fűlsiketítő robajjal megállt és olyan lökést kaptak, hogy átrepültek a szomszédos ülésre. De mintha láthatatlan kezek megfogták volna őket, újból visszarepültek az előbbi helyre. A kocsii most teljesen felállt és szétrepedni készült, de isszonyu erővel újból visszaesett a sínekre. Jaigatás, kiabálás hangzott be; a kocsii ajtaját felrántotta egy hivatalnok is kocsitól-kocsiihoz szaladt, hogy megkérdezze, nem történt-e valamelyik utasnak baja, — anélkül azonban, hogy a választ bevárta volna

Hallották az utasokat szitkozódás, káromkodás között kieviczkelni a Perronnra. Néhány a sérülésük miatt panaszkodott, de egyik sem hagyta a másikat szóhoz jutni.

Egy magas fisztulahang rendőrségi vizsgálattal fenyegetődött.

A vonat ezen a nyáron már két ízben siklott ki.

Inez és Flemming egészen csendesen kéz-kézben ültek egymás mellett.

— Megütötted magad? kérdezte Flemming, mikor a zaj már kissé lecsendesült.

Inez megszorította a kezét.

— Nem, cseppet sem. És te?

— Én csak olyan kábult vagyok, hogy alig tudok a lábamon állni.

— Én is, mondta Inez, és a fejét szorongatta.

— A kalapom! Eltűnt!

— Az enyém szintén, mondta Flemming, miközben felállt, de mindkét kalapot megtalálta az ülés alatt.

— Most hát ezeken az utálatos lépcsőkön kell felmennünk, mondta Inez, mialatt a kalapját, köpenyét igazgatta.

— Most már két vonat áll itt. Az előbb pedig csak egy volt, — szölt Flemming szórakozottan. Gyorsan kiszálltak a kocsii és végig mentek a Perronnra.

— Hát természetesen; mindig két vonat van utban, az egyik, mely lejön Perából, felhúzza a másikat, amelyik felkapaszkodik Perába. S mivel a sodrony most elszakadt, hát mind a két vonat lezuhant.

Mikor a jegyárutó mellett elhaladtak, ez odakiáltotta nekik, hogy visszakaphatják a pénzüket. De ők csak tovább siettek és újból ott voltak a girbe-gurba kis utcában.

— Rossz omen volt, mondta félősen Inez és belekarolt Flemming karjába. Szorosan hozzája odasimulva.

— Te babonás vagy?

— Igen. És te?

(Folyt. köv.)

Óriási szerencse GAEDICKE-nél!

UTOLÉRHETETLEN gyűjtődém szerencséje. Hiszen Magyarországon ugyszólván nincsen város, hol GAEDICKE egy vagy több főnyereményt ne fizetett volna ki. Rövid időn belül a következő nyereményeket fizettem ki szerencsés vevőimnek:

A nagy jutalmat **602.000** koronát a 62551. számra **4-szer a nagy főnyereményt:**

400.000 koronát a 11119. számra **400.000** koronát a 28916. számra
400.000 kor. a 19406. számra **400.000** kor. a 33464. számra

továbbá 3-szor a 100.000, 90.000, 80.000, 70.000, 5-ször a 60.000, 50.000, sok 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és 10.000 korona nyereményeket.

Hivatkozással ezen egyedülálló nyereményeredményekre, ajánlok a május 23. és 25-iki húzásokhoz

Egy nyolczad **1.50** Egy negyed **3.—** Egy fél **6.—** Egy egész sorsjegyet **12.—** koronáért,

melyek az összeg előzetes beküldése, avagy utánvéttel küldetnek szét. Hivatalos játéktérvek, valamint postai befizetési lapok ingyen és bérmentve.

GAEDICKE BARKHÁZ, BUDAPEST. **IV., Róssuth Lajos-utca 11. szám.**

Buza		100 kilogramm ára		100 kilogramm ára	
	Kilós	Kilós	Kilós	Kilós	Kilós
liszavidéki	75	19.65	19.90	19.65	19.90
"	73	19.85	20.20	19.85	20.20
"	77	19.10	19.50	19.10	19.50
"	78	19.50	19.70	19.50	19.70
teljemengetei	75	19.30	19.60	19.30	19.60
"	77	18.90	19.10	18.90	19.10
"	78	19.20	19.40	19.20	19.40
pestvidéki	75	19.45	19.75	19.45	19.75
"	77	19.30	19.50	19.30	19.50
"	78	19.00	19.20	19.00	19.20
bánási	75	19.30	19.50	19.30	19.50
"	77	19.10	19.40	19.10	19.40
"	78	19.20	19.40	19.20	19.40
bácskai	75	19.40	19.60	19.40	19.60
"	77	19.05	19.40	19.05	19.40
"	78	19.15	19.50	19.15	19.50
"	77	19.40	19.70	19.40	19.70

Egyéb gabonafélék		100 kilogramm ára		
	Kilós	Kilós	Kilós	
Rozs elsőrendű	15.10	15.40	15.10	15.40
középmínőségű	14.40	14.70	14.40	14.70
Arpa elsőrendű	14.15	14.35	14.15	14.35
Zab elsőrendű	18.05	18.40	18.05	18.40
középmínőségű	15.05	15.30	15.05	15.30
Tengeri mályva	12.05	12.25	12.05	12.25
román v. bolgár szorb	12.05	12.25	12.05	12.25
Repce káposztarepce	12.05	12.25	12.05	12.25

Burgonya		Fehér		Rózs		Sárga	
	Korona	Korona	Korona	Korona	Korona	Korona	Korona
Dunántúli	3.80-4.20	4.00-4.40	4.60-5.00	4.00-4.40	4.60-5.00	4.20-4.60	4.80-5.20
Középmagyarországi	3.80-4.20	4.00-4.40	4.60-5.00	4.00-4.40	4.60-5.00	4.20-4.60	4.80-5.20
Nyírségi	3.80-4.20	4.00-4.40	4.60-5.00	4.00-4.40	4.60-5.00	4.20-4.60	4.80-5.20
Érdényi	3.80-4.20	4.00-4.40	4.60-5.00	4.00-4.40	4.60-5.00	4.20-4.60	4.80-5.20
Hansági	3.80-4.20	4.00-4.40	4.60-5.00	4.00-4.40	4.60-5.00	4.20-4.60	4.80-5.20
Postai	3.80-4.20	4.00-4.40	4.60-5.00	4.00-4.40	4.60-5.00	4.20-4.60	4.80-5.20

Különléte		Faj		Pénz		Arú	
	Korona	Korona	Korona	Korona	Korona	Korona	Korona
dísznöszir	192	193	192	193	192	193	192
szalonna	199	199	199	199	199	199	199
szilva készlet	27	28	27	28	27	28	27
heremag	92	92	92	92	92	92	92

Allamadósság közkölcsonók		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
Magyar aranyjradék	111.75	112.25	111.75	112.25	111.75
koronajradék	88.40	88.90	88.40	88.90	88.40
koronajradék	98.95	99.45	98.95	99.45	98.95
1870. nyerevénykötés	105.00	105.50	105.00	105.50	105.00
Horr.-szlav. reg.-kártya	100.50	101.00	100.50	101.00	100.50
M. földtelermont. kötv.	94.00	94.50	94.00	94.50	94.00
Horr.-szlav.	96.50	97.00	96.50	97.00	96.50
Tiszai szepedi nyer. kölc.	149.00	149.50	149.00	149.50	149.00
Horr.-szlav. jelz. földt. kötv.	101.00	101.50	101.00	101.50	101.00
Közp. osztr. adóm. koronát.	98.15	98.65	98.15	98.65	98.15
Egyes. osztr. jár. papír.	99.45	99.95	99.45	99.95	99.45
Oszt. aranyjradék	116.50	117.00	116.50	117.00	116.50
all.-sors. 1890. 1000 K	132.00	132.50	132.00	132.50	132.00
1890. 500 K	209.00	209.50	209.00	209.50	209.00
1894. 500 K	256.00	256.50	256.00	256.50	256.00
1894. 500 K	256.00	256.50	256.00	256.50	256.00
Bosz.-herc. orsz. k. 1895. 4%	98.50	99.00	98.50	99.00	98.50
vasút 1895. 4%	99.25	99.75	99.25	99.75	99.25
1902. 4%	99.25	99.75	99.25	99.75	99.25
Bpest. székcs.-jár. kölc.	92.00	92.50	92.00	92.50	92.00
Bpest. székcs.-jár. kölc.	92.00	92.50	92.00	92.50	92.00

Zaloglevelek, Elsősbségek.		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
Bolvár. takt. r.-t.	99.75	100.25	99.75	100.25	99.75
Egyes. takt. r.-t.	99.75	100.25	99.75	100.25	99.75
korona takt. r.-t.	99.75	100.25	99.75	100.25	99.75
Kisbirt. orsz. földh. 24 évi	101.25	101.75	101.25	101.75	101.25
50 évi	101.25	101.75	101.25	101.75	101.25
100 évi kor. takt. r.-t.	100.00	100.50	100.00	100.50	100.00
M. agrár-jár.-székcs. kötv.	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
járóközlégy vt.	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
szaloglevél kölc.	96.75	97.25	96.75	97.25	96.75
M. áll. takt. r.-t. 50 évi	97.75	98.25	97.75	98.25	97.75
Magy. földhitelint. 41 évi	94.00	94.50	94.00	94.50	94.00
50 évi	94.00	94.50	94.00	94.50	94.00
szab. és találtat. 4%	94.00	94.50	94.00	94.50	94.00
M. jog. hitelint. 10 évi	100.00	100.50	100.00	100.50	100.00
ugyanaz 50 évi	100.00	100.50	100.00	100.50	100.00
100 évi	100.00	100.50	100.00	100.50	100.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00
60 évi kor. 4%	96.00	96.50	96.00	96.50	96.00

Kassa-oderb. v. 1889. r-t. 4%		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
1889. arany márká ért. 4%	118.00	118.50	118.00	118.50	118.00
1891. ozt. r-t. 4%	99.00	99.50	99.00	99.50	99.00
1891. arany márká ért. 4%	114.75	115.25	114.75	115.25	114.75
100.50 101.50	100.50	101.50	100.50	101.50	100.50
100.25 101.25	100.25	101.25	100.25	101.25	100.25
99.00 100.00	99.00	100.00	99.00	100.00	99.00

Bankok részvényei.		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
Első magyar iparbank	377.00	380.00	377.00	380.00	377.00
Fiumei hitelbank	149.00	150.00	149.00	150.00	149.00
Habsi bank új. vég.	282.00	283.00	282.00	283.00	282.00
Horrát-szlav. orsz. jelz.	487.00	488.00	487.00	488.00	487.00
Magy. agr. és jár. b. r.-t.	766.25	767.25	766.25	767.25	766.25
M. áll. hitelbank máj. k.	498.50	499.50	498.50	499.50	498.50
M. jelzáloghitelb. máj. k.	626.00	627.00	626.00	627.00	626.00
Magy. kereskedelmi r.-t.	1715.00	1716.00	1715.00	1716.00	1715.00
Magy. kir. sz. osztályosrsl.	500.50	501.50	500.50	501.50	500.50
M. lez. és pénzv. bank	1025.00	1026.00	1025.00	1026.00	1025.00
M. t. k. közp. jelz.-ja	662.50	663.50	662.50	663.50	662.50
Osztrák hitelint. máj. vég.	1770.00	1771.00	1770.00	1771.00	1770.00
Osztrák-magyar bank	8487.00	8488.00	8487.00	8488.00	8487.00
Pesti m. keresk. bank	561.00	562.00	561.00	562.00	561.00
Unionbank	610.00	611.00	610.00	611.00	610.00

Takarékpénztárak.		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
Budapesti takarékpénztár	425.00	426.00	425.00	426.00	425.00
Bpesti tak. orsz. zálogk. r.-t.	2210.00	2211.00	2210.00	2211.00	2210.00
Egyesült bpesti fővárosi tpr.	600.00	601.00	600.00	601.00	600.00
Magy. áll. takarékpénzt.	1650.00	1651.00	1650.00	1651.00	1650.00
Magyar orsz. központi takt.	10775.00	10776.00	10775.00	10776.00	10775.00
Pesti hazai első takarékpénzt.	10775.00	10776.00	10775.00	10776.00	10775.00

Biztosító-társaságok.		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
Első magyar áll. biztosító	10240.00	10241.00	10240.00	10241.00	10240.00
Fonclére pesti bizt. int.	261.00	262.00	261.00	262.00	261.00
Magy. ígj. és viszontb. társ.	243.00	244.00	243.00	244.00	243.00
Nemzeti balesetbiztosító társ.	243.00	244.00	243.00	244.00	243.00
Pannónia viszontbizt.-intézet	1075.00	1076.00	1075.00	1076.00	1075.00

Gázmatok.		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
Concordia	190.00	191.00	190.00	191.00	190.00
Belső budapesti	1285.00	1286.00	1285.00	1286.00	1285.00
Kisbirt.	305.00	306.00	305.00	306.00	305.00
Lajta	880.00	881.00	880.00	881.00	880.00
Pesti kendermúhely	118.00	119.00	118.00	119.00	118.00
Pesti ipóházak és szűk	108.00	109.00	108.00	109.00	108.00
Pesti Viktória	172.00	173.00	172.00	173.00	172.00

Különléte vállalatok.		Pénz		Arú	
	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz	Pénz
Bpesti-ész.-lőm. üdgyárát	304.00	305.00	304.00	305.00	304.00
Egyes. tégl. és cementgy.	80.00				

S Z I N H A Z A K
 Vasárnap, 1907. május 19-én.

Nemzeti Színház
Nászinduló.
 Dráma 3 felvonásban. Irták Henry Bataille, Fordította Császár I.
 Roger Lechatelier Odry
 Claude Morillot Desző
 Clozieres Horváth J.
 Graco Márkus E.
 Susanna Alsógy I.
 Mme de Plessnes Helvey L.
 Hortense Vízváry M.
 Clozieres Gerő L.
 Mlle D'Audely Paulay E.
 Magnet Varadi A.
 Kezdeté fél 8 órakor

M. kir. Operaház
Hamlet.
 Nagy opera 5 felvonásban. Zenejét szerzőtte Thomas A. Svve-gét írta Carré és Barbier. Fordította Böhm G.
 Személyek:
 Hamlet Takács
 Klaudius Vencz el
 A király szelleme Kornai
 Polonius, kamarás Mihályi
 Leartes Polonius fia Pihler
 Marcellus Váradi S.
 Gertrud Fialta
 Ophelia Sándor E.
 Horatio Noy B.
 1. szűz Hegedűs
 2. szűz Juhász
 Kezdeté fél 8 órakor

Vígyszínház
Zárva
Vígyszínház
 Délután 3 órakor
Diákélet
 (Alt-Heldberg.)
 Számú 5 felvonásban. Irták Mayer-Förster Vilmos.
 A herceg Tanay
 Haugh Balassa
 Passenge Kazalierky
 Jüttner Góth
 Lutz Hegedűs
 Delev Tapolczai
 Bils Penyvesy
 Ruderné Makróczy
 Dörfelne R. Rostagny
 Katicza Komlósi
 Schöllerman Sarkadi
 Este fél 8 órakor
A kis trafikosleány.
 Vigjáték 3 felvonásban. Irták Fiers és Caillavet. Fordította Molnár F.
 De La Tour-Mirande Vendrey
 Monchabel Tapolczai
 Urbain de la Tour Tanay
 Vrancienc Haraszthy M.
 Miquette, a leánya Kornai B.
 Lahirel Tihanyi
 Mongrebin Sarkady
 Périné Kiss I.
 Toto Varga A.
 Michelzsené Rónaszókiné

PÉNZ

1000 koronánként 60 óra 21 kor. 92 fillér, 120 óra 12 kor. 26 fillér, 152 óra 10 kor. 50 fillér, 182 óra 9 kor. 50 fillér, 231 óra 8 kor. 50 fillér, 392 óra 7 kor. 20 fillér vagy 20 negyed-éven át 62 korona 95 fillér törlesztéssel (beleértve már a kamatokat is); ajánlok tisztviselőknek, katonatiszteknek (ha már nyugdíjban is vannak) fővárosi háztulajdonosoknak (II. és III. helyre is), fizetési előjegyzés vagy bekebelezésre (kezesek nélkül is), kereskedőknek és iparosoknak tárcza-váltóhiteit. Meglevő drága kölcsönök konvertálására különösen ajánlatos.

Továbbá 3/2, 4-4 1/2%-os jelzálogkölcsönöket I., II., III. helyre is, ugyszintén nyílt követeléseket és gavalldér-váltókat nyomban leszámítatom, házassági óvadékra 1/4 részét 5% kamatra kölcsönt, gyapjura, terményre, jövő terményre előleget nyújtok, birtokos és bérloknek, gyors és diszkrét elintézés felvilágosítás díjtalan. (Válaszbélyeg.)

Előleg jutalékra nincs.
SZILÁGYI MIKSA
 tőzsdetag.
 Megkeresések 222 számú postafiók főposta kéretnek.

HUNGARIA

FÉNYKÉPÉSZETI TÁRSASÁG
CSAK KAROLY-KORUT 24.
 Splendid-kávéház felett. Fióküzletünk nincs.
12 visit-kép frt **1.30**
cab.-kép frt 2.90

KÖSZEG. SZANATORIUM
 és VIZGYÓGYINTÉZET
 gyönyörű fekvés, nagy fenyves park, szép setahelyek, villam-világítás. Priesnitz és Knellp rendszer. Massage, villanyozus, bizálató kúra, lég- és napfürdő, szónavas fürdő. Forróvíz készü-lék. Kitűnő ellátás. Lakás, vizkúra és ovisi gyógykezelés, napi 9-12 korona.
Prospektus ingyen.

Szájpadlás nélküli
 légezőkamrás fogorok.
 A modern fogtechnikai legnagyobb vívmánya. Teljesen fog nélkülieknél, kiknek egyetlen saját foguk vagy gyökereik sincs már a szá-jban is nagyzerűen alkalmazható rugók vagy egyéb mesterséges erősítősek nélkül és rágsára kitűnnek. Szájpaddásos, rugók, kapcsolka-ellátott nem jól illő műdarábokat olcsón átallatottok. A szab szájpaddásos elküli légszi-vókamrás fogor 7 államban van szabadalmazva előrendű öremmel kitűntetve 10 évi jótállás a szab. szájpaddás nélküli lé-gezőkamrás fogorok feltala-lója és egyedüli készítője.
Guttermuth János
 Budapest, VII., Baross-tér 20, I. em. 3.
 Csakis válaszbélyeggel ellátott levelekre felelek.

Ezüst. Ezüsttárgyak kicsinyben való árusítása
 cs. és kir. udv. és kamarai ékszerész ezüsttárgyára.
Bachruch A.
 IV. ker., Királyi Pál-utca 13 szám.
 1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejárati földszint.)
 E fényes helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztal-disz, falak, fényfüzési cikkek, evészoksz stb.) vásárolható. Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben, szabott gyári árákon, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tüntetve.

K 10. — K 28. — K 4. —
 Vászón- Hosszu Vászón-
 alj porköpeny bluz
 Holzer cs. kir. udvari szállító divatáruháza Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 9. szám.
BLAUNER VICTOR mőbator-asztal-
 Epest, Teréz-kört 23.
 Saját készítményű modern stílusú butorok a legújanyosabb árákban és szellő kivitelben kaphatók.
 Butorok saját tervezelek után készíttetnek.

Fővárosi Orfeum
 o o o WALDMANN IMRE, Igazgató, o o o
 VI., Nagymező-utca 17. szám.
 Uj műsor
Hansi Fűhrer
 a bécsi Danzer-Orfeumból
Lucie König
 a berlini Metropoleszínház tagja.
Nirvana
The Brunins Max York
 és a többi elsőrendű attrakció. — Az előadás 8 órakor kezdődik. — Elővétel a nappali pénz-tárnál 10-1 és 8-6 óráig.
 A téli kertben reggeli 5 óráig a V. ORFOS ELK. elgányanakára hangverseny.

Toch Manó arany, ezüstműves és ékszerész.
 Saját készítményű arany-, ezüst- és ékszerárak.
Budapesti, V., Városház-utca 10.
 Az udvarban halra átférőháza a Koronakereszeg-utczára.
 Elvállalok mindennemű arany-, ezüst-ékszer munkák készítését és javítását.
 Drágakövek foglalását elvállalom.
 Vidéki megbízások pontosan eszközöltetnek.

Aki találmányára
SZABADALMAT
 akar szerezni, az forduljon
TÖRÖK LÁSZLÓ okl. gépészmérnök
 hites szabadalmi ügyvivőhöz
 Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. Telefon 87-0
 Vétel- és kölcsön, új és egyszer használt
 gabona- kazel-
 burgonya- Zsák repce-
 faszén- behordási-
 gyapju- waggon-
 Köttelek, zsák-zsinegek, lópokróczok.
 — «HUNGARIA» kettős kézi kévekötelek fávéggel. —
NAGEL ADOLF
 BUDAPEST, Arany János-utca 10.
 Sürgőnyezim: NAGELA Budapest. — Vidéki telefon: 85-62

Kárpitos és diszítő
KOHN FULÖP
 Budapest, Baross-utca 8. sz.
 (Erzsébet-kört közelében.)
 Ajánlja minden e szakmába vágó munkának legújanyosabb ár mellett való pontos elkészítését.
Elvállal teljes lakberendezést,
 a legújanyosabb angol búrbutort, régi butorok átallakítását. Fűggyony lovettelt és feltévesett olcsón eszközözm Levelézelap erlesítésre azonnal megjelnek.

Színházi műsorok.

Május	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Föv. Ny. színház	Magyar Színház	Uránia Színház	
21-én	étfő	Mary Anna	Carmen	Takarodó Az ördög	Salóme	A piros bugyel-láris A bőregér	A vig özvegy. A vig özvegy	Az éjjeli nap or-szága Hellász földjén
22-én	Kedd	Zrinyi György házassága.	Tannhäuser	Akistrafikosleány	Salóme	A milliárdos kisasszony	A vig özvegy	Hellász földjén
23-án	Szerda	Velencei kalmár	Pillangó kisassz.	Az ördög	Salóme	Fedora	A vig özvegy	Hellász földjén
24-én	csütörtök	Transatlantika A hazug	Othello	Akistrafikosleány	Salome	Orpheusz az al-világban	A vig özvegy	Hellász földjén
25-én	Péntek	Transatlantika A füst	—	Déryné és Salome	—	A zsába	A vig özvegy	Hellász földjén
26-án	Szombat	Ciránó de Berge-réc	Manon Leskaut	Az ördög	Gőre Gábor Budapeston	Szép Ilona	A vig özvegy	—
27-én	Vasárnap	A föld Egyenlőség	Istenek alkonya	A tolvaj	Dolova nábó h. Gőre Gábor Budapeston	Viola az alföldi haramia Szép ilona	A vig özvegy	Bainton Hellász földjén

Vrn
 Királ
 Délutá
 Ara
 Daljáték 3 fel-
 tos Ferencz,
 Hu
 Potyovier he
 Gould Harry
 Stone Ellen
 Beppo
 Aranytrág
 Tina
 Este I
 A boroszló
 vend
 SA
 Zenedráma o
 kar szöveg
ös
 Szombat
 nagy
 Rendezés
 A rózsák
 A nagy
R
 Legelősz
LUMIN
 nem látó
 Az össze-
 díj este 8
 és
 Mérsékelt
 fűszékbe
 Ke
 Vasárnap
Cir
 Pt
2 Na
 délut
 Csakis a
 gyermek
 TELEFO
 81-01
Szan
 Budape
 Legmoder
 női és bel-
 tegek rész
 Svéd gyóg
 áruk. —
 ZEIT
 brausch
 he
 lesz
 mellett n
 és keve
 Zongo
 vitások
ANGEL
 Váci-u

S Z I N H A Z A K

Vasárnap, 1907. május 19-én.

Királyszínház

Délután 3 órákor
Aranyvirág.
Dalfétek 3 felvonásban. Iria Mar-
tos Ferencz, zenéjét szerzette
Huszka Jenő.

Este fél 8 órákor
A boroszló opera-társulat
vendéglátéka:
SALOME.

Zenedráma egy felv. Wilde Oz-
kár szövegére írta Strauss R.

Magyar Színház

Délután 3 órákor
A vig özvegy.
Operett 8 felvonásban. Írták
Loon és Stola Zenéjét szerzette
Lohr Ferencz

Este fél 8 órákor
Ugyanaz.

A legkellemesebb otthon.
INGYEN

adom ezen beszélőgépet (phono-
graph) annak, aki nálam 12 darab
legfinomabb hengerkot-
tákat 12 frtért rendel.

FRIED LAJOS-nál Budapest, Rákóczi-ut 57,
(a Munkácsy-kávéház mellett.)

ŐS-BUDAVARA

Friedmann Adolf igazgató.

Szombaton, e hó 18-án; vasárnap 19-én, és
hétfőn 20-án

nagy pünkösd-i rózsá-ünnepély

Rendezők: Friedmann A. és Wulff E. cirkuszigazg.
A rózsakirálynő ünnepi felvonulása. Virág-korzó.
Bataille des fleurs stb. stb.

A nagy Olympia-színpadon az összes virágok és
udvari méltóságok hódolása a

Rózsá Királynő előtt

Legelőször az újonnan épített FONTAINE
LUMINEUSE a legpompásabb, eddig még soha
nem látott VÍZI SZÍNHÁZ. Nagy tűzijáték! Arany
és ezüst virágcső!

Az összes színpadokon ünnepi előadások! Belépő-
díj este 8-ig 60 fillér, azután 1 korona. Vasárnap
és Hétfőn d. u. 3-tól 9-ig 60 fillér.

Mérsékelt árú jegyek kaphatók az összes dohány-
tözsdékben és az omnibuszokon. Az előadások
kedvezően időben is megtartatnak.

Vasárnap és hétfőn d. u. nagy gyermekünnepélyek.

Legszébb
Pongyolák
3 frt 50
Rusznáknál

Legjobb szabású
Angol Aljak
3 frt 50
Rusznáknál

Legjobb
divatlap!
ingyen küld
Rusznák
Dávid
BUDAPEST,
Király-utca 21. sz.

RÓZSATEJ

kitűnő teint-ápolószert 2 K
balzsamszappanhoz —.60

OSAN kitűnő fog-ápoló
szájviz 1 K 76 fill.
Fogpor —.88 K.

TANNINGENE

legjobb hajfestőszert 5 kor.

ANTON J. CZERNY, WIEN, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. I., Wallfischg. 5
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

ZEPHIR BLOUSE
3.- 350 és 4.- frtért mér-
ték után is megrendelhető
Redlich J. Lipót
női és női-divat áruházában
VI., Andrássy-ut 58.
Zephir mintákat vidékre
bérmentve küldök.

Karsai Feri
női kalap-különlégességek divatterme
Budapest, IV., Párisi-utca 3.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát eredeti
párisi, francia és angol kalapkülönlégességeit.
Vidékre választékot szívesen küldök.

ZÉRO Tisztaság, egészség!
Szab. higiénikus
klozetvatta.
Végbél
Aranyér
Czukorbetegnek
Gyermekágyasoknak
Csecsemőknek
Minden tisztaságot szer-
ető embernek feltétlen
szükséges a „Zéro”
használatára mert abszolút
tiszt és kellemes
érzést nyer általa.

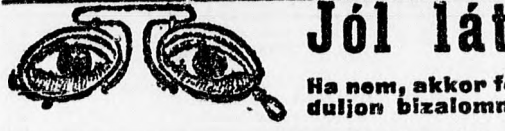
TARJÁN A.

angol posztoáruház
Budapest, V., József-tér 2.

Valódi angol uriruhaszövet-ujdonságok.

Minták kívánatra küldetnek

A czég teljes mintagyűjteménnyel minden jobb
férisszabónál rendelkezésre állanak.

HATSCHKE optikusok, csak Károly-körút 6. sz. ahol szem-
üvegek és látóeszközök is legolcsóbban kaphatók.

Ingyen ártigyzák bérmentve

Legolcsóbb sodronykerítés
készül
BICKER A
Ferencz József
rakpart 23. sz.
TELEFON
11-56.
Költésmentes
ingylen.

GIMBALOM
KEDVELŐK MIELŐTT BAHOL IS
VENNÉNEK KERJENEK ÁRJEGYZEKET
VARGA ÁRPAD
HANGSZER GYÁROSTOL
MAKÓ

Czimbalom kedvelők.
Mielőtt bárhol czimbalmot vásárol-
nának, kérjenek árjegyzéket a czim-
balomkészítész elismert első szak-
ért-jétől, ki minden tekintetben a
legjobb világhírű szabdalmasított
czimbalmok készítője. Czimbalomok
mar 25 firtól kezdve kaphatók, egy-
szintén az összes hangszerek a leg-
jobb minőségben. Számos kiállítás-
on elsőrendű kitüntetés és elismerés a
legjobb és szakaszerű munkáért.

Miert nem keresik tel a
Nagy Bajor Söröcsarnokot
Ahol ebédre 4 tál étel 25 krajczárért kapható,
s amely napi váltakozással a következőkből áll: ugyanis
1 leves, 1 marhahus, 1 főzelék feltéttel 1 tészta
és egy kenyérral mindössze csak 25 kr. előzékeny
női kiszolgálás mellett, továbbá frissen csapott sörök
minden időben poharankint 8 és félliteres korsónkint
12 kr. Erdélyi bor literje 40 kr. Havi abonánsoknak ebéd
és vacsora 12 forint. Tessék próbát tenni, biztosan meg
lesz elégedve, Ebédidő től 12-től 3-ig. Számos látogatást
kér tisztelettel

Hersch Samu
nagyvendéglős és szállodás, több elsőrangú kintünetés
tulajdonosa.

Erdélyi minta-vendéglő
Dalszínház utca 8. szám. (Az Opera mellett.)
Egész éjjel nyitva! — Minden időben friss meleg ételek.
— Női kiszolgálás! — Kellemes szeparek! — Az éjjeli
világ találkozó helye!

Cirkusz Beketow
Városliget.

Pünkösd vasárnap és pünkösd hétfőn
2 Nagy ünnepi előadás. 2
délután 4 és este háromnegyed 8 órákor.

Csak a délutáni előadásokban 10 éven aluli
gyermek az ülőhelyeken fél árakat fizetnek.

István-uti
szanatorium és vizgyógyintézet

Budapest, VII., Hungária-körút 9: szám,
az István-ut torkolatánál.

Legmodernebb berendezésű magánygyógyintézet sebészeti
női és belseibajok részére. — Vizgyógyintézet bejáró be-
fogók részére. — Villamos fény-, szén- és naptüredék-
Svéd gyógytornaszat. — Röntgen. — Nagyon mérsékelt
árak. — Állandó orvos felügyelet. — Kitűnő ellátás

Zongora
gyári raktár

Váci-utca 26. sarkon.
bejárt: Párisi-utca 2.
(félemelet.)

ZEITTER & WINKELMANN

braunschweigi udvari zongoragyár főraktára, más
helyiségbe való átköltözés miatt

leszállított gyári árak

mellett mindennemű zongorák és pianók kaphatók u
és keveset használt állapotban 250 firtól 2000 firtig

Zongora kölcsönintézet valamint szakaszerű ja-
vítások és hangolások legpontosabban eszközöltenek.
ANGELUS zongorajátszókészülék magyar-
országi vezérképviselete.

Váci-utca 26., sakán, bejárt Pári si-u. 2.
FÉLEMELET.
Kéretik a címre ügyelni.

Fővárosi Színház

Délután 3 órakor
Boccaccio.

Egy operette 3 felv. Írták: Zell F. és Genée E. Fordította: Evva Lajos, zenéjét szerző: Suppé Ferencz.

Esté fél 8 órakor
A milliárdos kisasszony.

Gyermek 3 felvonásban. Francia színmű után magyarosította Mérei Adolf, zenéjét szerz. Straus J.

Városligeti Ny.

Délután fél 4 órakor
Sabin nők elrablása.

Esté fél 8 órakor
Pesti asszonyok.

Operette 3 felvonásban. Zenéjét szerző: Lehár Ferencz.

„APOLLO”-SZÍNHÁZ

Népszínház-utca 1-3. sz.
Naponta minden előadásban
„SALOME”

Wildt O. szenzációs drámája.
Kezdete 7 órakor.

A legújabb rendszerű Hangszer-Hitelosztály megnyílt,

mely minden hitelképes vevőnek alkalmas ad közpénzában zongorát részletfizetésre venni, mert a zongorát egy előkelő bank kifirteti és a vevő a banknak marad adós, anélkül, hogy a részletfizetéseknél szokásos 60-80%-os árfelértéket volna kénytelen fizetni, mert ugyanazon árban kapja az árut, mintha készpénzfizetés mellett vásárolná, nemcsak zongorát vagy pianót, de harmoniumot, cimbalmot hegedűt, vagy bármely hangszert

Reményi Mihály
Általános a legszolidabb kiszolgálásról elismert magyar hangszertelepítő Budapest, Király-utca 58. sz.

Telefon 87-84

Arjegyék minden hangszerről külön-külön kérendő.

TATRA-MULATO
VII., KIRÁLY-UTCA 77.
1907. január hó 16-tól kezdve

ALVARY RICHARD
zeneművész.
JEANETON ELSA
főművésznő.
BRONN JAQUE
legjobb áncshumorista.
BERMONY MINA
előadó művésznő.
LES LATOURES.
opera parodisták.

azonkívül a 24 számból álló fényes májusi műsor.

Pályások! Fenntartott kelyek
Kezdete 8 órakor

Wright világhírű Lawn-tennis Kertész Budapest, Arjegyzők

Ditson amerikai raketjel. Tódornál Kristóf-tér ingyen

CIMBALMOK,

legújabb szabadalmazott acél belső szerkezettel, melynek hangját, hangtartását más gyártmány meg sem közelítheti, részletfizetésre is legmoszkósabb módra juttathatjuk. Fenográfok, gramofonok, hegedűk, fuvolák, oltárak, ekerlányok stb. olcsón, legjobbak kitüntetéssel ismert jó munkákkal

Mogyoróssy Gyula
a. kir. szabadalom. hangszergyártó Budapest, VII. ker., Eákócs-ut 71. Telefon 52-20

Michelstädter Utóda
Óskó Géza
BUDAPEST,
IV., Váci-utca 3. ss.

Cipő-különlegességei,
Szabottáraka talpa vége.

Zongorák és PIANINOK

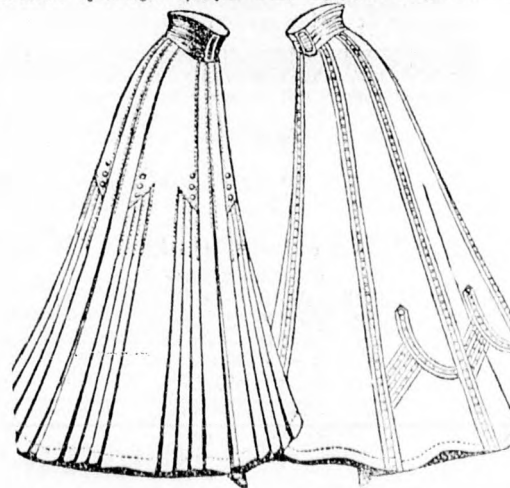
a világ első gyáraiból, valamint saját közkedvelt gyártmányok, legszolidabban vásárolhatók és bérelhetők

Keresztély
hírneves zongoratermésben

Budapest, Váci-körut 21. sz.

A nyári idényre

mint kiváló újtonságot ajánljuk e két legújabb modellünket u. m.

ABBZIA.
Remek szép blouzaj duránzóka rakva a mi ugy kacsu mint kisé erősebb hőlgyeknek rendkívül előnyösen áll

ABBZIA.
Angol kosztium szövetekből szolid drapp mintázat 7 kor.
Fehér piqüéből, fehér és egy damasztvaszonból, továbbá fehér ruha vaszonból 8 kor.
Lüsterből fekete és tegethoi szinben 8 kor.
Atlasz kangaruból fekete szinben rendkívül mutatós 10 kor.
Selymfényű, lüsterből, fekete, tegethoi kék és szürke szinben 12 kor.
Finom fekete vaszon vagy piqüéből 12 kor.
Tennis szövetből, crème alapu kék vagy fekete csikkal 12 kor.
Divat szövetekből remek csikos, vagy kockás mintázatú 14 kor.
Megrendeléseknél méltóztassék színt, fazont és art előírni továbbá tuss és esztendőssége, aly hasznát előli és háttul

NIZZA.
egyszerű, a finom izlésnek megfelelő divat-ajl, kifogástalan korrekl szabás

NIZZA.
Angol kosztium kelméből drapp szürke és oljo mintázatú 7 kor
Lüsterből, effektborival díszítve, fekete és tegethoi kék szinben 8 kor.
Fehér piqüéből, fehér vagy szürke damaszt vaszonból, crém szinű fehér ruha vaszonból hőlgyeknek rendkívül izlésesen díszítve 9 kor.
Felsőrendű fehér piqüéből vagy finom vaszonból, leletekkel díszítve 11 kor.
Selymfényű lüsterből fekete szürke és crém szinben, effektborival és szövet pikkkel díszítve 12 kor.
Finom divat szövetekből, szürke és drapp szinben, csikos és kockás mintázatban. 14 kor.
Magyar leveles

ki szenved?

gyomorhájában, székrekedésben, étvágytalanságban stb? Az tegeyn kísérletet, a több száz hírneves orvos által ajánlott **HORGONY** természetes keserűvízzel. Reggeli előtt fél ivópohár **HORGONY** keserűviz 1-2 óra alatt meghozza a kívánt hatást, mire az étvágy és a jó közérület beáll. — A **HORGONY** természetes keserűviz nem kellemetlen ízű, nem okoz kellemetlen érzést. — Kapható minden ásványvíz-fűszerkereskedésben és gyógyszerárban. Vásárlásnál kifejezetten **HORGONY** keserűviz kérendő. — Tulajdonos: **Losér János, Budapest.**

Égész finom
uri öltönyök és felöltök
elsőrangú hazai és külföldi kelmékből mérték után 40 és 50 koronáért
Mechlovits és Fái törv. bej. cég.
Budapest, V., Váci-körut 76 szám.
Pontos kiszolgálás — Kifünő szabás — Saját műhely. — Vevőink ruhátarát egész évben rendben tartjuk.

Szabályozható INGBLUZOK

valódi angol zefir szinű csik és uszta leher frt 2.75
Diszes batizsi-bluz 3.90
Remek csipke-bluzok minden árban.

Faludi László
Áruháza Budapest
Andrássy-út 48.
bluz-, alj- és pongyolákról.

Ingyen divattlap

Ki akar takarítani !!

Daczára a folytonos áremelkedésnek. a nagy választékban felhalmozódott ruhakészletünkből a következő cikkek

női divat kelméket | asztalneműket
vászon árakat | szőnyeg és függönyöket
o o o és jó mosó zefirek és delaineket o o o
leszállított árakban árusítjuk.

ROSENBERG ES QUITT
BUDAPEST, VI. kerület, Királyutca 32. szám.
Alapítástól 1895. Telefon 598.
Oriási vialaszték. Olcsó árak.

Kölcsönöket
a legszolidabb alapon, gyorsan és előnyösen folyósi könyv- és számlaköveteléseket kulánsan leszállított **Bpesti Kereskedelmi Takarékn.**

BUTOR.

Szolid készítményű asztalos és kárpitozott butorok u. m hátó-, ebédlo-, szalenherendezések, divánok stb. stb. a legolcsóbb árak mellett kaphatók

BEREDEK M. A. butorüzletében
VIII. ker. ULLOI-UT 14. szm alatt.
ALAPITVA 1880. évben. ALAPITVA 1880. évben
Legújabb butoralbumomat 60 fillér ellenében (bőlyegben is lehet) bárhova bérmentve küldöm.

KÖRÜTI FÜRÖDŐ
GOSZMOSÓ

Erzsébet-körut 61.
USZODA
és hidegvíz-kúra.
Fangó gyógymód!
Gőz- és kádifürdők
A gőzmosoda gyorsan és pontosan teljesíti megbízást.

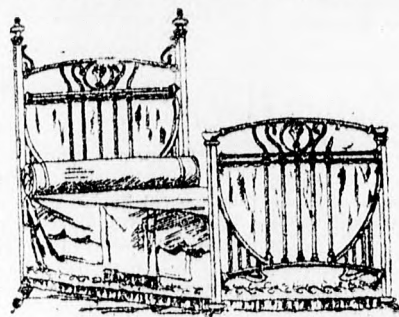
»ZUR SCHOSSENABRIK«
Bécs, XVI., Neulerchenfelderstrasse No 2.
Magyar leveles

Vasárnap
Vasárnap
Pá
Budape
Vagy
pilseni gyár
pilseni gyár
garami gyár
513218.79 u
alap 75.000
420739.45 p
1905. évről
nyeresége l
találtatott C
Vagy
373380.34
Teher — J
A kisgarap

Vasbutor, rézbutor, kertibutor és gyermekkosci gyár

Pápai és Náthán

Budapest, VI., Andrassy-ut 2. (Fonciére-palota.)

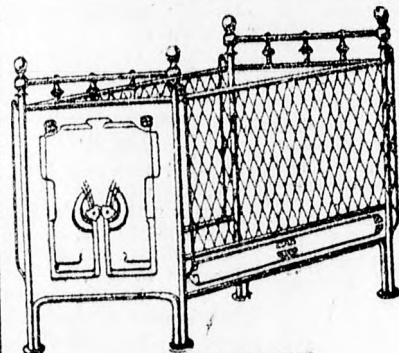
Üzletünkben állandó dús választéku kiállítás:

Modern stylü

rézbutor
rézmosdók
réz-éjjelik
réz-ruha-
állvány és
fali fogasok.

Sodrony-ágybetétek

és legújabb találmányu felülmulhatlan minőségü

Kugany-matracokban.

VASBUTOR

RÉZDISZITÉSSEL.

Kertiva sbutor

ugymint:

- Kerti vasszékek
- „ „ padok.
- „ „ karosszékek

Kerti filagoriák.

Sátoros kerti vaspadok és karosszékek.

Diszes olajfestésü kerti-ernyök vasasztalokkal.

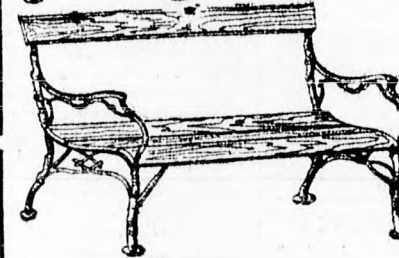
GYERMEK-KOCSIK

ülő- és tekvő szerkesztűek.

Angol princesz-kocsik, meglepően szép modern réz-madárkalkiták.

Nippes-asztalok, virágasztalok, stbben.

Árjegyzék díjtalanul.

A » Vas- és Zománczógyárak Bartelmus és Tsart. Pilsen és Kisgaram (Rhonitz) mérlege az 1906. évről.

I. Főtelep:

Vagyon: Pénztárkészlet: 18219.07 kor. Váltók a társaságban: 20141.58 kor. A pilseni gyár árukészletei: 18253.76 kor. A pilseni gyár ingatlanai: 186257.78 kor. A kisgarami gyár ingói 61059.53 kor. A kisgarami gyár árukészletei 406810.41 kor. A kisgarami gyár ingatlanai 373380.34 kor. A kisgarami gyár ingói 235699.4 kor. Adások 513216.79 kor., összesen 1.996.338.20 kor. Leher. Részvénytőke 378 000 kor. Tartalék-alap 75.000 kor. Kibővítési alap 50883.04 kor. Hátralevő osztelek 63 kor. Jelzálog 420739.45 kor. Intézkedések 788131.20 kor. Hitelezők 158705.14 kor. Nyereségelőhozatal 1905. évről 38046.35 kor. A pilseni gyár nyeresége 74790.88 kor. A kisgarami gyár nyeresége 11319.04 kor., — összesen 990.838.20 kor. Megvizsgáltott és helyesnek találtott Carl Hansen s. k. Bartelmus s. k. Bartelmus Mór s. k. Fomann Frigyes s. k.

II. Kisgarami főtelep:

Vagyon: Pénztárkészlet 6888.93 kor. Árukészletek 405810.41 kor. Ingatlanok 373380.34 kor. Ingók 235699.04 kor. Adások 76608.39 kor., összesen 1.008.387.11 kor. Teher — Jelzálog 200.000 kor. Intézkedések 768.740.65 kor. Hitelezők 118.327.42 kor. A kisgarami gyár nyeresége 11.319.04 kor., összesen 1.098.387.11 kor. Dr. Kármán s. k.

Kevés

kockázattal nagy összeget nyerhet, ha osztálysorsjegyét

Beifeld Bankházban

(Budapest, Károly-körut I. Alapítva 1874.) vásárolja és az alanti számokból választ.

2637	7944	21220	55793	65097	121359
2827	7947	45101	66506	78587	121362
4994	17893	46305	66507	94052	121373

DIESEL-motorral

a tényleges löerő

óránként csak 1 fill.-be kerül.

Felvilágosítással és díjmentes költségvetéssel készségesen szolgál a

Fegyver és Gépgyár Részvénytársaság
BUDAPEST.

Muschong Buziási Gyógyfürdője Buziásfürdő.

Magyarország legszénsavdusabb, vasas és sóforrásokkal megáldott fürdőhelye.

Szív- vese- és hólyagbántalmaknál utólérhetetlen gyógyeredmények; női betegségek, vérszegénység és idegességnél kiváló gyógyhatások.

Nagy park, villanyos világítás, zene, tánc, lawn-tennis, színház, hangversenyek, társalgó- és olvasótermek, könyvtár, tombola, kirándulások stb.

Prospektust bérmentve küld és mindenemű felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgál a Fürdőigazgatóság.

Természetes ásvány és gyógyvizek

1/2 és 1/4 literes üvegekben.

Legtisztább, természetes folyékony szénsav!

Ásvány-szódavizgyártáshoz és más ipari célokra a legjobb!

Rendkívüli gyógyhatások!

Elsőrendű asztali víz!

E hirdetésí rovatban minden sző egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetésí rovatban minden sző egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények

használtak és ujak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bátyván-utca 6/C. 286

Időse és gyengeletheésgű gyermekek nálam szakzerű oktatókat és teljes ellátást nyernek. Kelemen Ignác győgy paedagógus, Budapest, VII., István-út 29. 26431

Májusi

csemege-júbturó szállít 5 kiló bödőnökben 6 kor. bérmentve. Utazók % mellett dolgozhatnak. Felső-magyarországi helyi júbtturó-gyár Nagy-Szabolcs Gőmörm. 25123

Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, real, magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít Kerekes, Almássy-tér 10. sz. II. em. 18. sz. Válaszbélyegyet kérek. 25405

Önök övni keil a feleeségét!

Minden család részére legfontosabb illuztrált könyv a tölbö gyermekkáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazolják, diskréten küldöm 90 fillér magyar levél bélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, S. W. 247. Lindenstr. 50.

Kisasszony,

magyar-német, július 1-én nevelőnőül őhajt alkalmaztatni. A háztartás minden ágában jártassággal bír. Szíves megkeresések zárt levélben Hirsch Szida címre Wygodá (Galizia).

Cseplőgép garnitúra.

8 löereű, Clayton és Schuttelwert féle jőtkarban eladó. Cim: Janczon Bajos Mezőcsát, 5342.

Balaton Berényben

„Magyar-Tenger” szállódban penzió fürdésse 6 korona naponként. Családoknak nagyobb ármeerkéls. Gallowich.

Nevelőnőket

bönceket gyermekkertésnőket ajánl és elhelyeznyári időnyre is Halmi Úzestine Budapest, Gyár-utca 18. Telefon. 26144.

Gőzeséplőkészletek

használt, azonban kifőgástalan gyári javítással, esetleg csereszletet után, minden nagyságban, legelőnyösebben beszerezhető Szűcs Özön cégnél Ezzán, 26415

Bérmálási

ajándékul legajánlatosabb s legczélsezerűbb ha, arany, ezüst vagy ékszerárut vásárolunk. E czikkeknek legmegbizhatóbb beszerzési forrása a már 28 év óta lenálló Kohn Edő és Tarsa utóda czég, Városház-utca 6. (a volt Granátos-utca). 26442

300 korona

fizteteldej annak, aki állami, álliszű állásba jutat. Levelet „Sorsidőzött” jelígere a kiadóba.

Pénzkölcsönt

készítelünk öt évöl 80 évig köztisztviselőknek, katonatisztieknek és nyugdíjasoknak a legtöbb esetben kezes nélkül. Ha mégis kezes kellene, díjtalanul gondoskodunk kezesekről. Továbbá készítkelünk váltókölcsönt 500 koronától minden hitelképes egyének 1—2 kezesel. Értékpapírra, sorsjegyekre, vidéki bankok részvényeire az érték 9,5%-ig folyósítatunk kölcsönöket. Bővebb felvilágosítást levélleg válaszbélyeg ellenében díjtalanul nyújt Gero Testvérék, törvényeszkűleg bejegyzett hitelvallalata, Budapest, Kerepesi-út 30. Telefon 16—22. Ugyanitt 90 fillérért kapható a Pénzügytanácsadó, melyben minden kölcsönre nézve tájékoztató foglaltatik. 25123

Magas

honoráriumot annak, ki ügyvédnek megfelelő állást szerez. Ajánlat kértik „Magas” jelíggel Budapest főposta restante.

Perfekt

könyvelő órai foglalkozást keres Berkovits Béla VI, Sziv-utca 28. III. 34.

Aru-tricikli

használt, jó karban lévő szőnyeges szállításra alkalmas megvétele keresettek. Ajánlatok „Tricikli” jelíge alatt a kiadóhivataltba kértnek.

Butor.

Egy baroque ebédő, diófaból készítve, nagyon finom kivitelben, legfinomabb márványal, valódi börszékekkel, mely beraktározásból visszamaradt, 300 irtért kapható. Beraktározási vállalat (Zöldfa-utca) most Veres Pálné-utca 12. 26470

Irnök

ügyvédí irodában felvétetik „Irnök” jelígere a kiadóhivataltban.

Gazdasszonynak

ajánlkozí egy tisztességes 31 éves magányos özyegy korosabb férféhez, aki a háztartáshoz és jőszágtartáshoz ért, esetleg falura vagy pusztára. Ajánlatokat „Tisztességes” cim alatt a kiadóhivataltba.

Használja mindenki

a világon egyedül álló Marton-féle higiénikus fogvájó. Viszontelárusítók kérestettek. Cim: Marton Ernő Erzsébetfalva.

Szép

írásu magánhivatalnok írásbeli munkát otthon elvégzésére vállalkozik. Levelet „Pontosság” jelíggel a kiadóhivataltba.

Eladó

260 hold, dunántú, Budapesthez közel, sík, szép úri lakkal, 200 hold vetéssel, gazdag felszereléssel, 90,000 ft Ganone Budapest-Zugló, Hajcsár-út 135 szám. 534

Fénykép-készítelket

objektívet vesz, elad, cserél hires Appolo lemeznek egyedíklarúsító helye.

HATSCHEK EMIL

Andrássy-út 13, földja: Erzsébet-körút 38. Alapítatott 1877. ökkal olcsóbb, mint részletfizetésre.

Tojást,

szárnyast, vaját, gyítmölcsöt, valamint mindenemű élelmiszert és terményt átveszek a legmagasabb áron való eladásra bizóományba, az eladás napján való azonnali elszámolás és fizetés mellett. Legmegbizhatóbb kiszolgálás Grausz Soma bevitelbizomány-kivitel. Bécs. Raktár és iroda: IV., Schikanedergasse 4. Alapítatott 1895-ben. 26452

Szőlő-ójtványok,

mesés szépek, 1—2 évesek különösen pótlásra alkalmasak, ezre a kétvéteseknek 150 K, csemegefaj 180—250 K, 10 erős ójtvány Csaba gyöngye, érik július közepén, 10 korona. WILLINGER MÁRTON-nál, Zomba. 5332

Egy 10000 korona

óvaddékkal rendelkező értésigizett fiatal ember, jelenleg egy fővárosi bank pénztárnoka, állását változtatni akarja. Hajlandó volna esetleg 1000 koronát is adni annak, aki számára egy fővárosi előkelő banknál pénztárnoki állást keres. Szíves megkeresések „Pénztárnok” jelígere a kiadóba.

Állást,

mellékfoglalkozást keresőnek jővedelmező kereset kínálkozí egy előkelő, népszerű, lukratív kezíveslet átvétele által Ajánlatok Postafők 151. sz. Budapest alatt czimzendők.

Elegánsan

butorozott két egymásba nyíló utcazi szoba, háto úri szoba, lépcsőházi, elő és főrdőszoba villanyvíllágítás-al új házban azonnali kiadó. Rökk Szilárd-utca 23. I. 1. 10384

Két ablakos

elegánsan butorozott udvari szoba kiadó. Szondy-utca 43. I. 7.

Elegáns

csipke menyasszonyi ruha 40 forintért eladó. Hónig, Erzsébet-tér 4, d. e. 9-től d. u. 3-ig. 18687

Úri

kisasszony keres tisztességes foglalkozást, mint nevelőnő ölmegy esetleg vidékre is. Négy polgárit és kereskedelmű végzett. Jó írása van és minden írodai munkát elvégz. Volt már nagyobb részvényitársulatnál is hosszabb ideig alkalmazva. Szíves megkeresések leveleleg 8. E., VIII., Baross-utca 102. ísz. 2. 33911

Gyógyszerész,

izraíli, kútnően nőstíhet és önállósodhatik Ajánlatokat „Fortunatusnak 61861” jelíge alatt a kiadóhivatal továbbit. 9389

Műterem

hőzzátartozó mellékhezísegégekkel együtt azonnali kiadó Dob-utca 34 6807

Üzletkezelőnök

azonnal belépésre keresetnek. Magyar és német nyelű megkívatatlik. Kováld Péter és fia, VII., Szővetség-utca 37. 35673

Zongora,

rövid, keveset használt és egy kereszthuros pianino jutányosan eladó. Szegő zeneműkereskedése, Eskü-út 5., Klotild-palota.

Egy

nagy két ablakos külön bejáratu utcazi szoba egy vagy két intelligens urnak butorozva vagy butor nélkü kiadó. Irodának is alkalmas. VI., Szerescent-utca 15. I. 4. 16860

Kiadó lakás.

Két utcazi szoba erkélyvel, egy kisebb szoba, fűrdőszoba, konyha és mellék-helyiségekkel álló modern első emeleti lakás kiadó augusztusra. Madách-utca 4. sz. 10582

Villa X-dik

kerületben 7 hold parkban 5 szoba, verenda mellék-helyiségekkel kiadó. Értekezés IV., Havas-utca 7. házfelügyelőnél. 3148

Eladó gépek

8-as Clayton Schutteleworth újabb rendszer új helyett vehető. 6-os Hoffer Schrank 10 éves 16-os 50-es 100-as compound felstabilgép 25 ős stabilgép kazánal 10 légkörre, 40-es 8 légkörös kazánal, 4-es cséplőgar-nitúra, olcsó gézeke egyes-szárnyu mind kútnő karban olcsón kapható. Timár Ede cégnél. Budapest, Lipót-körút 28. Csereszletet köitettek. 26500

2400 hold

vasmedyei bírtok, kastély, park, gazdasági épületek, felszerelés, termés és önműködő vízvezetékek egyben, esetleg részletekben olcsón eladó. Cim: Ganzor Sándor, Kalocsa. 5347

Zongora

alig használt, kútnő, azonnali olcsón eladó. Aggteleki-utca 15., földsz. 6. 3125

Agilis.

művelt fiatal ember szép írással, délutáni órákra felvételik. Erzsébet-körút 44. I. 12. 13856

Házasság

Özyegy, rom. kath. kántortantó, 37 éves, 11, 9 és 6 éves leánykak atya, 25—40 éves, esetleg gyermektelen özyegy nőt keres feleségül. jővedelme: 2230 korona, ebből 1630 korona nyugdíj. Névtelen levél figyelembe nem vettek. leveleket „Kántortantó 17919” jelíge alatt a kiadóhivatal továbbit 17919

Kávészarnok

pályaudvarral szemben, napi bevétel 40 forint. csinos berendezéssel, potom áron megkapható. Bővebbet Goldnál Wesseleny-utca 51. 19617

Háztelek.

300 négyzögöles, Erzsébetváros külső részén, olcsón eladó. Bővebbel a tulajdonosnál, IV., Károly-utca, boltszám 12. Seffer 1076

Nagy

nyárilakás, 3 szoba, 1 konyha, azonnali kiadó. Kö-nig Jakab, Erd, 299. sz. Feherm.

Nagy vendéglő

országufon környék között 100 önkénes előfizetővel, olcsó házber, nagy kert, kerhelyiséggel, tekepálya, szép lakás, bírtok átvétele miatt eladó. Bővebbet IX., Telepi-utca 9. Schuznál. 10539

Tokaji

aszu, szamorodni és pencesenyeborok kaphatók illésházy szőlőbírtokosnál. Mád. 10703

Női ruha angol szabó

Sip-utca 13., I. em., készit ruhákat ízlésesen, legjutányosabban, hölygek által adott kelmeből. Különlegesség kész leányka-felöltők, női felöltőkben. 10704

Elárusító.

ki magyarul és németül beszé, jó számoló, azonnali felvétetik. Klement-cukrászda Gizella-tér 3. 13947

Kávéház.

elsőrendű, feltűnő jó üzlet, 200 koronát forgalmaz átlag naponata, betegségmenten val eladásba bocsaítva. Bővebbet Lukács János, Aggteleki-utca 5. 14316

Káv- és tejszarnok

tejfogyasztása naponként 250 hektóliter, örengség miatt 500 forintért eladó, Bővebbet Csáky és Ormosnál. Népszinház-utca 21 sz. 11316

Mielött butort

vásárol, tekintse meg a Beraktározási vállalat olcsóságait, hol a visszamaradt tárgyak rendkívl olcsón eladatnak. Ugyanott elvállalnak butort beraktározásra s kívánatra 8% kamat mellett előleg is adatik. Beraktározási vállalat (Zöldfa-utca) most Veres Pálné-utca 12 sz. 26502.

Házasság

Vagyonos földbírtokos házasság czéljából fiatal özyegy vagy hajadon meilőbbi ismerettségét keresi. Hozomány nem kell. Fényképekkel ellátott ajánlatok „Szerencse fel” jelígere a kiadóhivatalba kértnek. 12947

Sáköczi

permetező gyár árlapot ingyen küld Özyeglédroil, romolhatatlan permetező gépeiről. 3548

Hol nyaralunk?

„Megmondja” Fűrdők Nyaralóhelyek Utmutatója. Kapható: Teréz körút 25. Kiadóhivatalban 60 fillérért (bélyegben). 2350

Teiek Zuglóban eladó

5 percznyire a villamostól. Bővebbet a tulajdonosnál: Horovitz Mór, Károly körút 19. Található 12-2. 5349

107 hold

föld eladó, épülettel és kúttal Nagyváradtól egy óra járásnyira, mű-úton. Ertekezni lehet Markó Péter tulajdonosnál, Hm-Vásárhely II. k. Fehérvári-út 2. szám. 721p

Pénzkölcsönt

bármennemű gyorsan készítközöl Lövinger, Budapest, Csokonai-utca 10. Válaszbélyeg.

Magasabb technikai tanítást az elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők kiképzésére. Gazdagon felszerelt elektrotechn. és gépépítő laboratóriumok. Gyári tanulmányutak. Program stb. díjtalanul a költőkérdéggel. 26519

Gyönyörű mahagoni és tölgyfa úri szobák óriási választékban, Fay Antal, Semmelweis-utca 4. szám, sarkon. 26519.

Erős

főmörfa hálószoba szilfaból modern stíben rózsaszín márvány és tükörrel 180 forint. Fay Antal, Semmelweis-utca 4. sarkon. 26520.

Butor

banknál fizetendő 2 kezes mellett minden részjeggyeljes néklül kapható, töllesztésre 600 kor. után havonta 10 kor. 800 kor. után havonta 15 kor., 1000 kor. után 20 korona havonta. Csakis első minőségű ízléses és szilid kivitelben. Nagy képes album 80 fill. ellenében. Bővebbet Gara János hitelűfőnök, Vármegegy-utca 17. 26521

Férjhezmehetnek

legcsekélyebb hozomány nélkül bármely vidékről nősíülhetnek Szirmák Imre által Budapest, Rottenbiller-utca 28., válaszbélyeg.

Egy fiatal házaspár, a férj lakatos, házmesteri állást keres. Szíves megkeresések e lap kiadóhivatalába „Lakatos” jelígere kértnek.

Teljes biztosíték

mellett 100,000 korona kölcsönt keresnek nagy vállalatokhoz. Ajánlatok K. I. jelíge alatt a kiadóhivatalba küldendők. 26335

Komptoirista.

ki a magyar és német levezetésben teljesen jártas, felvétetik. Horvát nyelvet bírő előnyben részesül. Írásbeli ajánlat elhozandó. Steinreich, Károly-körút 19

Szép utcazi

Szoba kiadó 1 vagy 2 ur részére az Andrássy-út közelében. — „Andrássy-út” jelígere a kiadóban.

Olcsó és ízletes

házi koszt kapható. Szíves megkeresések „Ízletes” jelíge alatt a kiadóban.

Olasz rizling bor

zöldes fehér 5 fokos 36 hektó olcsón eladó. Hosztonyik György, Szilagyitelp up. Tökölly 5339

Fiatal írodista

felvétetik, Márer, Baross-tér 6.

Vigyazzon,

ha meghútt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért. 721p

2 szalmaprés

Hofherr-Schrantz gyártmány és hidmérleg jutányosan eladó. Cim: Grünwáld, Bethlen-utca 41., II. 8.

A mely bajuszkötőről hiányzik a „Gáspár” név, az silány utánzat.

Évromalatott a „Globus” kiadóvállalat részvényitársaság körforgógepein Budapest Aradi-utca

A délvidék svábjai.

Írta: Balogh Pál.

A telepés svábok odalenn a Bácskában s az egykori bánóságban, mióta 150—200 év előtt ott gyökeret vertek, mindenha megbízható hűségű, hasznos alattvalói voltak a magyar államnak.

A televény föld áldását hűséges munkával szereztek meg. Mint mezőgazdák, a török világ után parlagon hagyott talajban virágzó agrikulurát teremtettek. Östermelő munkájukhoz élelmes leleményességgel gazdasági ipart is tudtak kapcsolni; mindkét munkaágból való czikkeik számára pedig keresett piacot rendeztek be otthon s találtak messze földön.

Népes községeik megannyi mintája a rendnek, tisztaságnak és csínynek, házi életük a jóllétnek és feddhetetlenségnek, közéletük a békés egyensulynak és polgári erkölcsnek. Az utas ezekről a tulajdonságokról látja meg, hogy délmagyarországi sváb faluban vagy mezővárosban van. Vegyes fajnépességű, pl. szerb népek helység utcáin a pitymallati órák kontróverz értelemben találnak mozgalmas életet: a szerb akkor megy haza a korcsmából, pi-henni az áttivornyázott éjszaka után, s a sváb akkor indul a földjére dolgozni, ettől lámpavilágosak is ott a szerb és a sváb házablakok.

Törvénytisztélet és hazafiság dolgában a hazai svábok gáncs vagy csak kétség is soha nem érhető. A régi Magyarország rendi intézményei alatt hamar és könnyen hozzászokott autonóm hatóságaink enyhe fegyelméhez s a földesuri tekintély szelid patriarkális hatalmához. A volt határvidéki sváb telepesei pedig sóvár vágyódással nézték, az osztrák katonasor békőiből, eme szabadabb és szerencsésebb testvéreik sorsát: vajha abban szintúgy részesülhetnének. Főleg az 1848-iki alkotmányos reform óta nem volt nagyobb óhajításuk, mint az, hogy a független Magyarorszában az egységes magyar nemzetnek ők is, bár németajku, de egyenlőjogu tagjai lehessenek.

Szabadságharcunkban a felszabadult délvidéki svábok velünk éreztek s a határvidéki katona-svábság csak kedvetlenül vonult ki felső kommandóra ellenünk. Az elnyomás éveit ez a fajnépet is nyomták; az alkotmányosság helyreállta ezt is új reményekkel töltötte el. S amióta a köz- és magánjogok teljes közösségében élünk velük, negyven év semmiféle sorsviszon-

tagsága vagy fordulata, benső félreértés vagy külső kecségetés, nem volt képes a köztünk levő összhangot megzavarni.

Ámde újabb időben mintha valami nyugtalanság és széthúzás jelenségei mutatkoznának odalenn, A harmonia nem oly teljes többé, mint volt; a vezérek egy része duzzog s félrevonul, hogy külön konventikulumokat alakosson; hiveikből a hajlékonyabb elem velük tart s egy új zászló alatt új pártalakuláshoz kezd sort állítani. Maga a zászló még szintelen, felírása is homályos, tétova betűiből nem olvasható ki határozottsággal, melyik jelszót akarja kimondani: *Pán-Germániát* vagy pedig *Nagy-Ausztriát*. Csak az bizonyos, hogy e lobogó a magyar állameszmétől s a délvidéki svábok hagyományos honpolgári hűségétől egyaránt idegen.

Épp ily homályosság burkolja bevallott céljaiban, s bevallható okaiban az új pártalakulás programját. Szinleg német *faji öntudatosságot* emleget, mely a magyar jogrendben is érvényesülni kíván, s ehhez külön utakat, eszközöket keres. De ily célhoz valóban nincs szüksége rá, hogy külön *német pártot*, vagy — éppen osztrák mintára — külön *német néppártot* alakítson.

Délvidéki svábaink a német öntudatosságának híjjával soha sem voltak s az — saját körében — mindig érvényesülhetett. A magyar jogrend ennek nem állta útját. Bizonyosság rá a sok sváb községi és felekezeti iskola, ahol magyarul alig tanítanak, a sokféle sváb falusi kaszinó, nép- és gazdakör, olvasó- és könyvtár-egyesület, ahova magyar könyv és újság vajmi ritkán téved, a sokféle sváb zene- és dal-kör, ahonnan magyar muzsika és nótá csak tüntető napokon halszikk. A német faji öntudatosság közel kétszáz év óta benne él a délvidéki svábaink nyelvében, népviseletében, szokásaiban s helyi irodalmában, szóval: egész etnikumában. Nem is akarhatnák azt tovább terjeszteni és messzebb menőleg érvényesíteni.

Maga a fajtípus, annak fennmaradása és tudatos fenntartása nem volt soha összeférhetetlen a *svábok magyar hazafiságával*. S ahogy német anyanyelvük dacára, jó magyar állampolgárok lehettek a történeti múltban közel 200 éven át, azok maradhatnak jövőre is az egységes magyar politikai nemzet közösségében. Etnikumukhoz a magyar állam nem nyul, s az államnyelv tudását is főleg önmaguk és zsenge ivadékuk boldogulása érdekében sürgeti.

Megállapítható tehát, hogy amit a délvidéki német néppárt emberei hirdetnek, az nem *faji öntudatosság*, hanem ettől nagyon is különböző dolog: német *nemzetiségi* öntudat hirisztelése és mesterséges felgerjesztési kísérlete. E téren már nem etnikai sajátosságok megőrzéséről, hanem *fajpolitikai* törekvésekről van szó, amik a magyar állam egységével s a nemzeti egységgel homlokegyenest ellenkeznek.

A magyar jogrend körébe ily törekvések bizonynyal nem férnek bele. Közjogunk semmiféle nemzetiséget politikai alannak vagy tényezőnek nem ismer s törvényeink a *nemzetiség* fogalmát nem fogadták el *politikai* fogalom gyanánt. A német néppárt, mint nemzetiségi párt, ugyanabból az illegitim talajból való, ahonnan a román, tót és szerb „nemzetiségek” közjogi párt-konventikuluma.

S ezt jól tudják a délvidéki sváb medencében az új pártképződmény zászlóbontói is; azért is kertelik oly óvatosan körül programjukat, mert a *faji öntudat legyezgetésének* örve alatt közelebb remélnék férközni sváb-jaink lelkéhez, kiknek *nemzetiségi* külön vágyódásai ez idő szerint *nincsenek* s úgy természetükben, mint érdekeikben nagy átalakulásra kellene ébredniöknek, hogy azok bírását valaha megkívánják.

Kétségtelenül nem a sváb községek békés, dolgos levegője, nem is az ottani földmivelő lakosság egyszerű s gyakorlati érdekköre termelte ezt a kezdetét járó propagandát.

Ha ott termett és *onnét* indult ki, akkor egyes nyughatalan lelkű, szerepelni vágyó, zavarost kereső és benne halászó katilinárius egzisztenciák *kisérledeznek* vele, aminők napjainkban mindenütt található. Az ilyen mozdony-természetek robbogni akarnak és kocsiakat vontatnak össze, melyekkel tovaroboghassanak. De a földolog nekik mégis a szentáplálék, mely a vontatáshoz ellássa őket, s a forrás, ahonnan a táplálékot kapják.

A délvidéki német propaganda *élelmezése* nyilván *külső* forrásból történik. S a hivatásos izgatók elég élelmeseek hozzá, hogy maguknak két forrást is biztosítsanak. *Előbb pängermán* színezetet adtak dolguknak, majd-németországi szubszidiumokra számítva. Majd *nagy-osztrák* színezettel főtötték át azt, hogy számláikat Bécsben honoráltassák.

Üzemeik szemmel tartására talán ma még elég a rendőri felügyelet. De külső segédletük,

A sellő meg az ura.

Írta: Sas Ede.

(Ünnyomás illós)

A tündérkisasszony ő nagysága idegesen, türelmetlenül toppantott gyöngyökkel kivert sarku papucskaival a körülötte összegyülekezett sellőknek, hogy hagyják félbe az éneket. A balladát, a mi ismét az ő legújabb áldozatáról szólt, a ki beléveszett csengő hangjába, a vízen kiterülő, ragyogó rőt hajába s gonoszul elpusztult a sesterő örvényben.

A sziklaoduba, melybe ép oiy tündöklő világosságot öntött a hold, akár a legelegánsabb bálterembe a villanylámpák — összesereglett a tündérkisasszony egész udvara. A habicányokat, akik halfarkban végződő testük miatt nem voltak képesek járni, akár a bebolyázott lába kínai hölgyek, az apródokként szereplő manók hordszékekben emelték. A szolgálattelévő lidérczek nagy főfőhár nympheatányérokban frissítőket kínálgattak körül. A főudvarmester, egy komoly, nagyszakállu törpe, hajlongva jelentette, hogy új csóinakos, új áldozat ereszkedett a tó túkrére.

De Sellő ő nagysága ma ingerülten tört ki:

— Meddig kell hurezolnom még e rettenetes végzetet, hatalmas tündérkirály? Meddig terjeszték még gyászt és pusztulást magam körül? Vedd vissza az arany fésűt, a mit adtál; amivel ezt a varázslatos hálót fésülöm, mely fejemet körülveszi. Hiszen én elborzadok, hogy minduntalan meghal miattam valaki, minduntalan egy-egy áldozat vetődik elém a partra! A szívem lágy, a szívem jó, nem akarok én ezeket tönkretenni, csalfa, gyilkos ka-

czársággal; boldogítani szeretnék valakit, egyet, igaz, hűséges szerellemmel...

A társaság tág szemekkel nézett össze. A főceremóniamester, a nagyszakállu vén kobold, ámulatában hanyattesett és legurult a sziklakon, potty! a tóba.

A háttérben egy vén habicány-kisasszony gunyosan sugta oda a társnőjének:

— Hallottál már ilyet? A Sellő férjhez akar menni valami jámbor filiszterhez, aki minden hó elején kiadja neki a konyhapénzt.

— És aki, ha szépen nem viseli magát, majd jól megczibálja az aranyhaját.

A habicány sirástól égő szemekkel kiáltott rájuk:

— Elmehettek! Ma nem megyek ki a sziklára...

A cselédség némán meghajolt s hess, mind eloszlottak, ki a habok közé, ki a sziklaodvakba. — Elvégre lehet, hogy a Sellő, dacára a sok hideg fődőnek, egy kissé hysztterikus, hiszen ő is asszony; szeszélyeit pedig túrni kell. Majd észre tér, ha reggel fölébred.

De a tündér nem ébredt föl többé a grottában, ahol hosszú évek során át lakott. Az inspekziós Sellő reggel bement hozzá és hült helyét találta. Eltűnt. Hova? Merre? Csak az arany fésűjét vitte magával...

I.

Az ötemeletes bérház főudvarmesternője, özvegy Czitromosné, a leánynevelésben azonos elveket vallott többi kolleganőivel. Meg volt győződve arról, hogy Patti Adelina, Wolter Sarolta és Arnoldson Sigrid biografusai, az énekművészet e csillagainak eredetét kutatván, mind kénytelenek voltak leszállani egy-egy házmeisteri lakás homályos aknájába. Miután

pedig az ő házasságát se fiu, se leánygyermekkel nem áldotta meg a sors; végtelen keserűség töltötte el, hogy ő nem nevelhet egy újabb büszkeséget a Muzsának. S ennél fogva, mikor az a kis árvalány bevetődött hozzá, rögtön fölfogadta és az istenek rendelkezésének tekinté, hogy most már ő is betöltheti a minden házmasternek magasabb hivatását: fölnevelhet egy művésznőt.

A kis leányka félíg koldult, félíg virágot árult, mikor meglátta és megszánta.

— Hogy hívták az apádat? — kérdezte tőle.

— Nem tudom.

— Hát az anyádat?

— Nem tudom.

— S te most honnan jössz?

— Nem tudom.

Ekkora lány és semmit sem tud! Ez valóban csodálatos volt, mert a kicsi már 13—14 évesnek látszott és mit sem tud eredetéről. A mi a főudvarmesternőt csak megerősíthette azon hiedelmében, hogy a kékszemű, vörös glóriás fejű gyermek az égből pottyant le számára. Hanem hát a kicsi sok, sok könyvsajtó keserűséget okozott ambiciózus nevelő anyjának, Mert hát a zongora helyett inkább a háztartás ügye-baja iránt érdeklődött; a Musik-os táska helyett szivesebben hordta a nagyfüles kosarakat a piacra és a legnehezebb trillánál sokkal nagyobb örömet szerzett neki, ha a zöld-ség árából két krajczárt le tudott alkudni. És jobban örült annak, ha a kofák szidták, mintha a tanárai dicsérték.

— De édes anyám — bujt esedezve az ő kegyetlen jóakarójához — mért erőltet engem erre a pályára, mikor arra sem kedvem, sem tehetségem!

idegen pártfogóik s az eszközök, amik onnét rendelkezésükre bocsátatnak, a magyar kormányhatalom éberségét fokozott mértékben igénylik. S ha bizalommal lehetünk is svábaink hazafias érzelmei iránt, mely most husz éve az osztrák iskolaegyesület tolatkodó ajánlatainak erélyes visszautasításával tett magáról tanuságot, — örködjünk mindannyian, nehogy az új mételey inficziálja a délvidék talaját és ott váratlanul megfészkelhesse magát.

Hogy a fertőző-kór fellépett s veje a kormány is már foglalkozik, a mult vasárnap volt lovri népgyűlésen történektől állapítható meg a leghitelesebben. Ime maga a kultuszminister ítélte szükségesnek a környékbeli svábság eme hazafias manifesztációját. Megjelent ott egy képviselői vezérkar élén, ékesen beszélt a svábok lelkéhez, hogy hazafias erkölcsükben meg ne tántorodjanak.

De ez nem elég. Szemmel kell tartani a délvidéki dolgokat állandóan, s érintkezni kell a mételeytől még tiszta néppel folytonosan. Erre hivatják a délvidéki képviselők, helyhatósági személyek és a magyar értelmiség. Az ő tisztük felvilágosítani a svábokat, hogy az ő reális gondolkodásuknak nem lehet köze sem a nagy német, sem a nagy osztrák ábrándokhoz.

Nagy Németország messze van tőlük és mitse törődik velük; annak a mi délvidékünk annyi, mint a Balkán félsziget, vagyis Hekuba, miként Bismarck mondta egykor. Nagy-Ausztria pedig sehol sincs, csak a bécsi keresztény-szocialisták képzeletében. Ezek ábrándoznak róla, hogy Magyarország feldarabolassék s Ausztriának zsákmányul vetessék. Ők szeretnének a magyar délvidékből külön tartományt formálni; de ez is lenne aztán a világ legszerencsétlenebb tartománya. Mert poliglott népelemeivel, amik közt a tulsúly viszonylagos és labilis, magát kormányozni nem tudná, autonom jogokat nem élvezhetne, de Nagy-Ausztria terheit viselnie kellene.

Egysúlyt, jogrendet s közszabadságokat odalenni csak Magyarországnak képes biztosítani minden fajncp számára. A svábok is csak addig boldogulhatnak, szorgalmuk gyümölcseit, polgáerkölcseik jutalmát nyugodtan addig élvezhetik, míg ott a Dunavölgyben az alkotmányos Magyarország erősen áll!

Lakott az udvarban egy nagymultu kisaszony, aki valaha magántánczosnó volt a balletben; jelenleg divatárúsnő: a siker eleven virágaiból így jutott el a csinált-virágokig. Ez álmélkodva csapta össze a kezét:

— Ilyen szép és még azt mondja nincs tehetése!

Ha pedig a szépségét dicsérték, akkor különösen haragra lobbant Vilma. — szinte szikráztak a könyvei a szemében. S olyankor hevesen bugyolálta kendőjébe a fejét, hogy ne lássák a szépségét, a fényes, aranyvörös glóriáját, melyen csodálatosképen mintha mindig vizgyöngyök ragyogtak volna.

A házmesternének volt egy albérlője; szegény írrok, aki egész istenáldott nap körmölt, éjjel pedig hivatalnok vizsgára készült gyertya- és egészségpusztító szorgalommal; pedig a czingár egészsége is úgy fogyott, akár az a vékony, olvadó gyertyaszál. Ez is megdőbbenve kísérte figyelemmel a Vilma kibontakozó karrierjét.

— Maga nagyon szép, Vilma! Magának nagy szerencséje lesz a színpadon; maga nagy művésznő lesz! — mondogatta neki halk, torró, elesukló hangon.

És a szerelem őszinte, fájó rémületével nézett rá...

Nagy szomorúság is az egy inséges írrokra, aki csak most készül a nehéz hivatalnok vizsgára, mikor egy szegény házmesterleánynak is, akire talán föl merhetné emelni a szemét, ilyen félelmesen fényes karriert kell profétáznia...

II.

Kajszin ur, az írrok, kínos szívszorogtatótalások közepette várta haza a vizsgáról ideálját, akit úgy féltett hatalmas vetélytársától, a

A magyar divat.

Írta: Palágyi Lajos.

A rokonszenv összehozott bennünket. Az én modern íróbarátom már messziről jökedvel üdvözölt.

— No, csak hogy újra látlak, te buzgó „hazaffy”. Még mindig vállaidon tartod a magyar glóbuszt? Vagy a piros-fehér-zöld eget? De nini! Te nem viselsz tulipántot? Pedig az nemzeti virág! Se csizmád, se zsinóros mentéd, se kucsmád nincsen! Szegény jó öreg Gvadányi, ugyan kétségbe esnék, ha mai írótársát látná! S még te hazaffynak, nemzeti írónak mered magad mondani! Ah, a mai honfák mely igen elfajzottak! Hol a rojtos gatyá, a sarkantyú, az árvalányhaj, a kostók? Szegény magyar hazám, szegény árva honom, hát ilyenek a te nemzeti íród! Egészen úgy járnak, mint azok az átkozott kozmopoliták, francziásan vagy angolosan.

— Igazad van, öregem. De mért fáj ez neked? Hiszen legalább valamiben hasonlíthatok hozzád, dicső „modernekk”-hez. De vigasztalódjál. Nem a magam akaratából hasonlítok hozzád. Átkozott szabóm az oka, ő a ti pártotokon áll, de meg a kalaposom is, nem kevésbbé a cipészem. Mind a te párthived. De, kedves barátom, nekem is feltűnik valami rajtad. Ugy tudom, hogy szocialista vagy. S mégis ezilindert látok rajtad, orrcsüptetőt, melényepén óralánczot, lábodon laktópánt, kezeden manzsettát... Pedig stilszerűen rongyosan és borzasan kellene járnod.

— Haha! Hát már „selber aner”-ekkel felelsz!

— Nem egészen „selber aner”. — Én úgy járok, ahogy az én hiveim járnak szoktak. Mivel pedig a magyar közönség általában ilyen ruhát visel, hát én is ilyen hordok. De a te hived rongyosak, kopott sarkuak, nyakravalótlanak, manzsettátlanok. Te pedig valóságos dendi vagy.

— Szofisztika, közönséges rabulisztika. Ha honffiu vagy, mutasd ki. Hadd lássunk egy eleven ősmagyart!

— Nem riposztokok, sőt hogy kedved teljék, igazat adok neked. Bizony mi már sok mindenfelében elfogadtuk a külföldi szokásokat. Magyar divat nincs, nem fejlődött. Mert a világ a nagyok, a hatalmasok szerint igazodik. Míg a francziák uralkodtak, egészen francziás volt a divat. Amióta az angolok, az ő divatjuk

dicsőséges Muzsától. Nemsokára itthon terem, hozza magával a kifizető levelet, az ő jövőd nagysága suhogó szárnyát: a Kajszin ur halálos ítéletét...

Az írrok ur végtelen keserőségében ebédjét is elfelejtette elkölteni, — ott hült ki az előtte az asztalon; pedig különben igen jó étvágygyal verte meg az isten. De hát van is a siralomház rabjának appetitusa!

Esteledett már. Az ötemeletes ház mely kutjába lassan, sűrűn zsufolta be magát a sötétség és Vilma késett. Talán vissza se jön már a homályos, nyomoruságos zugba? Talán egyenesen kirepült, a virág-záport hullató, tündöklő színpadi ég alá? Oh csak még egyszer csokolthatna meg az álompuha aranyhaját!...

Halk nesz támsdt mellette, Valaki a homályban odasettenkedett hozzá.

És egy vidám gyermekarcz nevetett rá, hogy csak úgy csillogtak a fogai:

— Megbuktam, Kálmán, megbuktam!

Csupa bájos káröröm volt az arca, csupa hunczut diadalujjongás, hogy sikerült kifogni a sorson, mely a vén, ravasz házmesternében volt megtestesítve, aki belőle erővel előkelő művésznőt akart csinálni. Lám, hogy nem sikerült neki! A kicsike a vizsgán olyan hamis hangokat adott, de olyan hamis hangoikat, hogy a zenekritikus urak ijedten dugták be füleiket és még a nagyot halló nagydobos is ijedten ejtette le a dobverőjét a szintányéra.

A nagy művésznő leendő, azaz exmamája persze kétségbe volt esve. Hanem ők, Kajszin ur, meg a bukott operaiskolai növendék bomlottul örültek neki. Az írrok túlaradó boldogsággal kapta karjai közé a kacagó kicsit:

terjed el. Mi magyarok, már jó pár száz év óta szegények vagyunk. A világ nem követ minket. — sőt már magunk se járunk a magunk izlése szerint. De lásd, te a szegények, elnyomottak buzgó harczoza vagy, — mért nem tűzöd ki hát a szegény, elnyomott magyar nemzeti ruha lobogóját?

— Én nemcsak szocialista vagyok, hanem nemzetközi is. De te hazafi vagy, neked sem lenne szabad vasuton járnod, men az idögen találmány, távbeszélőt, távirót, fényképet sem szabadna tűzöd. Egyáltalán mindent el kellene vetned, ami nem magyar, amint a tudomány, művészet, közgazdaság, közforgalom külföldről hozott közénk. Nyers hust kellene enned, vagy lóháton kellene puhitanod e kellemes táplálékot. Öregem, öregem, úgy látom, még se vagy te hazafi, hanem csak oly kozmopolita, amilyen én.

— Különös felfogásod van a hazafiságról. Mintha az egyértelmű lenne a visszafelé haladással, sőt a korlátoltsággal. Holott előtörökvés, szellemi emelkedettség nélkül nincs hazafiság. Hisz éppen az az igazi hazafi, aki minél fejlettebbnek, műveltebbnek, tökéletesebbnek kívánja nemzetét látni. S hogy érjen el nemzet magasabb színvonalát, ha nem tanul másoktól?

— De hiszen ha tanul, feláldozza a maga sajátosságait.

— Ugy?! Hát te nem tanultál soha? S ha tanultál, megszuntél az lenni, aki vagy? Van ugyan olyan ember akárhány, akinek nincs semmi jellegzetes tulajdonsága, hanem ide-oda hajlik, minden divatot vakon majmol. De még az ilyen sem változik: mindig ugyanaz a szélkakas marad, csak más és más szél szerint fordul. De van aztán igazi egyéniség, aki bár folyvást halad, folyvást tanul: csak önállóbbá, eredetibbé és tökéletesebbé válik. Igenis érintkezik más emberekkel, igenis okul mások tapasztalatain, elmékedésein, találmányain, igenis hasznára fordít minden jót és szépet, — de megőrzi szelleme gerincét s nem válik puhányyá. Sőt minél többet tanul másoktól, annál tisztábban bontakozik ki a maga egyénisége. Az igazi nemzet nem is ilyen.

— Ezt csak a te „hazaffyui” bölcseséged tudja megérteni. Hogy nemzet maradjon, ami volt, — s mégis vegye át mások vívmányait! Pedig vagy halad (s akkor már feladja a maga gyarlóbb álláspontját) vagy marad (s akkor visszatérhet az őállapothoz).

— De hiszen mondom: az éppen a nem-

— Megbuktál, édes gyönyörűségem, hát igazán megbuktál?

A házmesterné véglegesen levette a kezét a leányról. Az írrok ur pedig annál erősebben verte a mellét, melyet most elég erősnek érzett arra, hogy pajzsol szolgáljon pártfogoltjának az élet minden viszontagsága ellen.

III.

Letű belőle jó, hűséges feleség, aki ellen az urának még gondolatába se fordulhatott meg semmi panasz. Olyan kedvvel bánt a főzőkanállal, mint a főuri delnök a lawn-tennis labdaütőjével. S úgy állott kezében a seprő, mintha világéletében mindig azt kezelte volna. Mert a seprő is lehet ám ambíció tárgya; a jó asszony ambíciójé!

Hej, ha ilyenkor, mikor a kis udvari lakásban porolgotott, megpillantotta volna hajdani czeremoniamestere, a fontoskodó vén manó, aki olyan nagyképu volt, mint egy zenekritikus!...

Néha-néha mondta az urának:

— Jere, menjünk a tündérországba!

S olyankor magához ölelte Kajszin urat Kajsziné asszony és kibontotta királyinói arany haját, melyen csodálatosképen mindig vizgyöngyök csillogtak, mintha a tó bucsu könnyei nem akartak volna arról fölszáradni. A vörös haja rózsás árnya alatt oly csodás, zöldes fényben csillogtak az asszony szemei, hogy a férj nem tudta magának e különös ragyogást megmagyarázni, csak úgy érezte, mintha valóban meseországban volna, a tündér szép asszony ölében, az arany haja meleg fürdőjében. A szerelem legdrágább palástja, a világ legdúsabb királyi sátra, az eleven, éltető földi glória, az édes asszonyhaj borult rájuk és az írrok ur boldogabban aludt alatta, mint selyem párnáin

zet, az igazi nemzet, amely igazi egyéniség gyanánt folyton tökéletesbül s mégis folyton hű marad magához. S hogy ez nem benső elentmondás, azt nemcsak példák mutatják, hanem a helyes gondolkodás is bizonyítja. Igenis, a valódi nemzet folyvást átveszi más nemzetek vívmányait, de folyvást el is zárkózik ilyenek elől. Műndszüntelen tanul tőlük, de minduntalan tanítja is őket. Állandóan egynek érzi magát velük s állandóan különállónak is.

— Hát hogyan lehet egyszerre vívmányokat át is venni s el is utasítani? Egynek is lenni mindenkivel és különállónak is maradni? S mit utasítunk el és mit vegyünk át?

— Ez oly egyszerű. Ami igaz, szép: azt vegyük át. Ami hamis és rút: azt utasítsuk vissza. Amit például Newton gondolt, azt nemcsak angol ember gondolhatta volna, hanem magyar is. Sőt azért helyes az angoloknak is, mert helyes minden más népnek. S ha igazán méltó emberi gondolat villan fel magyar ember lelkében: azt minden más nemzet is elfogadja s ha nem fogadja el, a maga kárára teszi.

— De ti, kedves barátom, sem nemzetiek, sem nemzetköziek nem vagytok. Mert a magyart lenézték, a külföldtől pedig csak azt veszitek át, ami ott is rossz. Ha francia, vagy angol író valami új, izléstelen modort eszel ki, azt valami dicső nemzetközi vívmányként ünneplitek. Pedig az saját hazájában is csúf, de ott legalább eredeti, ám ha ti utánozzátok, még csak ez a szomorú érdeme sincs. Ha egy párisi, éltes hölgy öltözködik babaruhába bebéne s a francia vénasszonyok utánozzák, legalább francia bolondságot követnek el. Ha német tudós talál ki csodabogar doktrínát, legalább német hóbortot az, amit germán hívei követnek. De az ő magyar követők még csak nem is eredeti hóbortosok. Mert itt az a szokás, hogy még a rosszat is csak úgy becsülik meg, ha külföldről jött. Mintha itt nem lenne elegendő rossz. S éppen csak a rosszat becsülik meg a külföldben. Nézd a külföldi „nemzetközietek”, például a francia vagy angol zsurnalisztákat. Különb francziák vagy angolok ők, mint amily magyar nálunk még akárhány hazafi is. Nem jut eszükbe, hogy idegen, teszem magyar szokást, modort utánozzanak! Csak a magyart verte meg az isten ezzel a szellemi vaksággal. Hiszen már a magyar beszéd se szép nektek, ha nincs benne minél több idegen szó.

— Derék filippika. De hát mit is utánoz-

hatnának rajtunk a francia, német, vagy angol „nemzetköziek”? A mi hazafias elfajultságunkat? Ők nemzetköziek. . .

— Ördögöt nemzetköziek! — Nálunk a „nemzetközi” elv is csak a nemzeti törekvés egy módja? Mert a nagy és népes nemzetek, amelyek országuk határain túl is terjeszkednek s az egész világot fel akarják falni: a kisebb és gyérbb nemzetek megtévesztésére vallják a nemzetköziséget. „Jertek hozzám, kisebb és együgyűbb népek, olvadjatok belém.” Mert jól tudják, hogy ha a nemzetek megszűnnének, nem ők olvadnának a kisebbekbe, hanem a kisebbek ők beléjük. Szívesen lennék én is nemzetközi, — csak lenne vagy 100 millió magyar, lenne csak miénk az öt világűr számos gyarmata, vagy Európa nagy része, élne csak a föld minden pontján millió számon tekintélyes, gazdag, művelt magyar ember, tanúna csak a mi kedvünkért minden más nép magyarul, lenne csak minden szeszélyünk parancs, minden ötletünk világ-dívat! Sőt kijelentem, hogy ez esetben magam is neki mennék azoknak a magyaroknak, akik korlátok közé akarnák a nemzetet szoritani s világpolgári szólalomokkal nemzetközinek mondanám magamat. — De ma nem ülök fel a nagy nemzetek fufangjára. Ti honi „kozopoliták” pedig lépve mentek. Nem is vagytok „nemzetköziek,” hanem csak külföldiektől — jobbára németektől — elbolondított magyarok.

— Tehát éljen a sarkantus csizma és az árvalányhaj!

— Nem. — Éljen a proletár-czilinder és a szanszkülött lakktopán!

Kollektív szerződés munkások és munkaadók között.

Irtá: Dr. Zerkovitz Zsigmond.

Sztrájkok elkerülése végett, avagy kitört sztrájkok békés elintézéséeként munkások együttesen megállapodásra léphetnek a munkaadókkal és általános — generális — jellegű tételekre nézve megegyezésre juthatnak oly czéllal, hogy az esetben, ha egy-egy munkaadó, egy-egy munkással a jövőben bérszerződést kötne, az általános érvényű megállapodás érvényével bírná, illetve az ennek ellenére kötött bérszerződés érvénytelen lesz. Az ily általános szabályozást tartalmazó megállapodások a melyeknél a munkások együttesen járnak el — az egy-

nevezett kollektív szerződések. A „kollektív” szó a szerződő felekre vonatkozik, mert az ily szerződések fogalmához tartozik, hogy nagyobb számú munkás együttesen járjon el. Már a munkaadók részéről ez nem szükséges annyira, mert elképzelhetjük, hogy egy nagy vállalat, amely sok ezer munkást foglalkoztat, munkásai egyetemével szerződik, amikor szintén kollektív szerződésről beszélhetünk, noha csak egy munkaadó áll szemközt a munkásokkal! Már itt meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez a kifejezés „kollektív”-szerződés nem fejezi ki ezen szerződési alak lényegét, sőt, mint látni fogjuk, a fejlődés iránya már is odavitt, hogy a szerződést a munkaadó szervezete mint jogi személy köti meg a munkás szakszervezetével, mint jogi személylyel képviselők útján, s így a kollektívnek nevezett szerződés nem is kollektív szerződés, miként nem az, ha egy részvénytársaság képviselője útján szerződik más részvénytársasággal. Kollektív szerződés elnevezés Angliából származik, ahol legelsőbben terjedtek el az ily megállapodások (collectif Agreement), Németországban legfontosabb tartalmak miatt árfo-lyamszerződésnek (Tarifvertrag, Tarifgemeinschaften) nevezik őket. Különösen elterjedtek Angliában és Németországban kívül, Franciaországban, ahol Millerand javaslata érdekes és igen figyelemreméltó törvényhozási alkotás, amely Waldeck-Rousseau miniszterelnöksége alatt, a parlament elé is terjesztett, Dániában, Genfben, Ausztráliában különösen Uj-Sealandban 1894-ik évben hozott törvény biztosítja létezésüket.

A kollektív szerződések tartalma két irányu. Egyrészt magára a kollektív szerződésre vonatkozik, vagyis arról intézkedik, kikre bir kötelező erővel, meddig tart a megállapodás, mi-csoda szervek, intézmények, tarifa bizottság stb. létesíttessék a megállapodás betartásának ellen-őrzésére. A kollektív szerződés tartalma másrészt az egyes jövőben megkötendő munkabér szerződés általános feltételeit állapítja meg. Meghatározza a napi munkaidőt, a minimális órabért, az akkord-munka előfeltételeit, azokat az egészségügyi intézkedéseket, a melyeknek betartására a hatóság a gyár-üzemelés nem kö-telezi. Megállapíthatja szóval a minimális munkabért, kimondhatja, kik közvetíthetik a munkát, megtilthatja, hogy a munkaadó szervezete nem tartozó munkást alkalmazzon, a munkások arra is kötelezhetik magukat a szerződés betartása esetén annak hatálya idején sztrájkot nem rendeznek, hogy a munkaadó és

a hivatalfőnöke, akinek pedig tiszser annyi fizetése volt, mint neki.

Hanem aztán sok bajt szerzett neki ez az aranyhaj.

Bármennyire rejtegette is az asszony kendőjébe a boldogságuk titkát: mégis kivillant abból egy-egy aranyzál s megkapta az emberek szemét. Az ötemeletes bérház minden férfia, akinek a szívéhez még elvezetett az a bú-bájos telegráfi-drót, amit asszonyi hajszálnak neveznek: belebolondult az udvar legsötétebb zugának lakónőjébe.

Az első emeleti híres festő kincseket ígért a szép asszonynak, ha egyszer neki modellt ül. Valami vízesést akart lefesteni, a hajnal fényében, az asszony haja után. Őt gyerekes család-apák házi békéje fordult fel fenekéstől a veszedelmes vörös bűbáj miatt s a fölszinten lakó, inséges poéta éjjel-nappal gyártotta róla a madrigálokat, sonneteket és ritornelleket, meg aminő műfajra a boldogtalan szerelem csak vetemedik. A vallomás formája kötött volt, a gazdájuk még kötetlen.

S egy reggel a szép asszony arra virradt, hogy a szegény poéta beleugrott a Dunába. Részen azért, mert verseit imádottja nem hallgatta meg, részben azért, mert azokat egyik lap sem akarta kiadni.

Hozták haza. Özvegy anyja, testvérei jajveszékeitek a csuromviz tetem fölött.

— Átkom te! rázta meg haragosan, kétségbeesetten az asszony a fejét, mintha le-akarna róla rázni e veszedelmes bűbajt, az aranyzálakból szőtt kegyetlen végzetet. Gyűlölettel nézett a hajára, melynek minden szála mintha a szerencsétlen áldozatok véreitől volna oly piros. Hiszen a Medusa feje nem okozott annyi gyászt és pusztulást, mint az ő gyönyörű haja!

— Végezzünk! — kiáltott föl. — Én csak áldást akarok magam körül látni és boldogságot!

Ráfogta az istenek gonosz, észbontó ajándékára az ollót. Irgalmatlanul dolgozott kezében a csattogó fegyver, míg ott fektűt lábai előtt illatos ékessége halomban.

Akkor megborzadt. Nem a végezet ellen lázadt föl most? Szabad-e neki az istenek határozata ellen eszeikedni, ha azok őt azért küldték a földre, hogy a szerelemnek, a tragédiáknak, a katasztrófáknak teremő, mindenható szerelemnek vak eszköze legyen?

— Jó istenek — fohászkozott a Sellő. — Ime, én visszaadom nektek a kincset, a mi büszkévé, boldoggá tenne sok más asszonyt a földön. De én fölládozom női hiúságomat, csak-hogy ne okozzak annyi bajt és szenvedést. Nem kérek bámulatot, hódolatot, rajongást, epedést. Én ennek az egy embernek boldogságát akarom.

A szemetés csöngetett. A drága aranyzálakat kivitték a hulladékok között.

IV.

Kajszin ur hazajött. Didergett.

— Fázom! — mondá. — Hideg szél, fázog a köruton és én csak elsején vehetek téli kabátot.

— Fölmelengetlek két ölelő karommal, forró csókjaimmal — simult hozzá dédelgető, gyönyörű, bársnyos szerelemmel az asszony.

— Bontsd ki az arany hajadat — suttogá a férfi. — Az megmelegít, mint a lágy, meleg tavasz.

A Sellő ijedten nézett rá. A fejéhez kapott, mely újra be volt bugyolálva gondosan.

— Bontsd ki, bontsd ki! Minden szálát összecsókolom, minden szála ezer üdvösség

nekem! — esdekelt a férfi tovább. S aztán lázas, vad szenvedéllyel ragadta meg a felesége fején a kendőt s rémülten hökkent vissza.

— Mit tettél?

— Levágtam, nézett a szemébe az asszony nyugodtan. Levágtam, mert ez a haj volt számomra a kísértés, mások számára a kárhozat. E miatt a haj miatt örökös ostromnak voltam kitéve és én nem akarok senkié sem lenni, csak a tied. E miatt a haj miatt százak vesztették el az eszüket, amiért hogy nem fonhatták maguk körül, csak te — s én nem akarom, hogy százak átkozzák a mi boldogságunkat. — Te szeretsz engem úgy is, hiszen te nem a hajamat szeretted, ugy-e bár? A szíve-remet, a lelkemet szeretted meg s az tied marad továbbra is egészen. S én hűséges és szerelmes feleséged leszek neked az aranyhajam nélkül is. . .

A férfi kibontakozott az ölelésből s a pléh-kályhához sündörgött, ott enyhítette didergő tagjait. Az asszony a szoba szögletébe vonult. És elfölte az arcját. És reszketett.

S megérte, hogy mikor egyszer hazajött az ura s ő a régi rajongással tárta felé szerelem-sóvár karjait, az durván ellökte őt magától:

— Eredj, te bolond!

V.

Az asszony szemei vad, baljós, zöld karkákat vetettek e váratlan csapásra. Fölébredt lelkében a mult: a sellő, aki kaczagva taszította vissza piczi lábaival a fuldokló áldozatot, a kik rimánkodva akartak hozzá felkúszni a fűzfatorzsra. Hogyan? Te kihivod magad ellen a végzetet, amit én megakartam semmisíteni? Te azt akarod, hogy én újra egy csá-

közöttük fenforgó vitás ügyeket a szerződésben meghatározott választott bíróság végérvényes döntésére bízzák.

Ha azonban közelebről szemügyre vesszük ezeket a szerződéseket, akkor úgy találjuk, hogy amilyen fontos szociálpolitikai feladat létezésük elől minden akadályt elhárítani, épen oly sok nehézségbe ütközik a mai jogállapot szerint nem csupán eredményes működéseik biztosítása, hanem általában véve a létesítésük.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy a szociális fejlődés mai állapotában munkabérszerződésről, mint a munkás és munkaadó között szabad egyezkedéssel létrejövő egyéni szerződésről, többé már szó sem eshetik. Ma már minden gondolkodó ember tudja, hogy a munkás kényszerhelyzetben van, amikor a munkaadóval bérszerződést köt. Kényszeríti őt a megélhetés ezer gondja és ma, amikor a munkabér fluktuációja, a közlekedés gyorsasága és olcsósága mellett a kereslet és kínálat emelkedése szerint mindinkább érzékenyül és a munkásság belátta, — hogy a tőkét képviselő munkaadóval szemben csak katonainál erősebb fegyelemmel bíró szervezetben járhat el sikeresen. És ennek a helyzetnek megfelelő szerződési alakzat a *kollektív szerződés*. A magánjogunk mai alakja azonban még a római jogi egyéni szerződés-kötést ismer és így a kollektív szerződések kötése ebbe a jogrendszerbe egyszerűen be nem ékelhetők.

Az elérendő cél az, hogy a kollektív szerződések az egyénileg kötött szerződés mellett és ellenére hatályban maradjanak. S ha azt látjuk, hogy a mi magánjogunk eddig el nem ismerte, sőt, mint alább látni fogjuk a koalíció-jog megtagadásával még csírájában igyekszik elfojtani, mégis eljön majd az idő, — el kell jönnie már napjainkban — amikor magánjogunk új kodifikációval, vagy anélkül utat fog nyitni a kollektív szerződéseknek és létesítésük elől megszünteti az akadályokat. Mert a munkásság együttes eljárása őket elég erőssé tette gazdasági tekintetben arra nézve, hogy a magánjog, amely mindig a gazdaságilag erősebb osztály jogát fejezi ki, az általuk kicsikart eredményeket reflektálja.

A kollektív szerződések iránya, mint már fentebb jeleztük, arra vezet, hogy ne legyen kollektív. Létesítésük eredetileg úgy képzelhető el, hogy a munkaadók együttesen járnak el a munkások együttesen fellépő csoportjával szemben. Ez a tulajdonképeni kollektív megállapodás,

a feleket a megállapodások annyiban kötelezik, amennyiben a szerződésben tényleg részt vettek. A munkaadó érdeke azonban az, hogy más munkaadó ne köthessen a tarifális megállapodásnál kedvezőbb feltételek mellett bérszerződést, a munkás érdeke pedig az, hogy a kollektív szerződésben részt nem vevő munkás rosszabb feltételek mellett ne dolgozzék, mert ez a munkabér árát lenyomná. A kollektív szerződés iránya tehát az, hogy minden szakmába tartozó munkást és minden munkaadót kötelezzon. Ezt pedig csak úgy lehet elérni, ha a szerződést a munkaadó szervezet köti meg a munkásszak-szervezettel. Ez esetben minden munkás és munkaadó, aki a szervezetbe belép, ez által kötelezőnek ismeri a megállapodást. Természetes, hogy jogosítva és kötelezve *prima facie* a szervezetek, mint jogi személyek lesznek s azért a fejlődés ezen pontján már nem beszélhetünk kollektíve kötött szerződésről.

Mi tulajdonképen az a megállapodás, a melyet kollektív szerződésnek nevezünk eddig? Mondottuk, hogy legfontosabb tartalmánál fogva árfolyamszerződésnek is nevezhetjük (pars pro toto), de a lényegét ez sem fejezi ki s a jogi képe ezen szerződéses megállapodásoknak ezzel sincs megfejtve. Az árfolyam szerződés, vagy kollektív szerződés, miként *Lotmár* legelsőbben a *Braun-féle Archiv für Socialwissenschaft*-ban kifejtette külön szerződési alakzat. Gyakorlati fontossággal bír, hogy *nem bérszerződés*. Munkabérszerződés az a kétoldalu szerződés, a melynél egyrészt a munkaadó bér fizetésére, másrészt a munkás munka teljesítésére van kötelezve. Már pedig ilyenre az árfolyam nagy kollektív szerződés sem a munkást, sem pedig a munkaadót nem kötelezi. Ez azokat a szabályokat állítja fel, amelyek kötelezők csak akkor válnak, ha egy munkaadó és egy munkás között később a megállapodás uralma alatt bérszerződés tényleg létrejönne. De a kollektív szerződés nem is *előszerződés* a bérszerződésnek, mert a felek bérszerződéseket kötni ez által még nem tartoznak. A kollektív szerződés lényege szerint oly szerződés tehát, amely általános szabályokat, kereteket állít fel, amelyek mértékül szolgálnak a jövőben egyénileg megkötendő bérszerződésnek. — Szinte kézenfekvő tehát hasonlatossága a *törvénynyel*. A törvény is a meghozatala utáni jogviszonyokra nézve állít fel általános szabályokat. Amíg azonban a törvényhozó közhatalma szankcióval látja el parancsait, addig a kollektív szerződések a felek megegyező akaratából létesülnek. És a fejlődés,

mint láttuk, oda vitt, hogy azok, akik a kollektív szerződés létrejöttében személyesen részt nem vettek is, bele vonassanak a tarifaszerződés uralmi szférájába, ez az expansív jelentősége szintén közel hozza a törvény fogalmához.

Végül elérkeztünk a kollektív szerződés egyik legfontosabb részéhez, t. i. ahoz a kérdéshez, mi biztosítja azt, hogy a felek tényleg megtartják a megállapodást. Ez épen a kérdés sulypontja és épen itt találjuk a legnagyobb akadályokat, úgy, hogy attól kell félnünk, a mai jogállapot szerint, a megkötött kollektív szerződések békés kibontakozás helyett újabb bajoknak forrásaivá válnak.

Két szempontot kell ugyanis kiemelnünk:

1. Ahhoz, hogy kollektív szerződés létrejöhsen, egyrészt a munkaadóknak, másrészt a munkásoknak kell egymás között megállapodásra jutniok. S a míg ez a munkaadók részéről törvényes akadályba nem ütközik, addig a munkások egymás között való megállapodása beleütközik az ipartörvény 162 §-ba. A mezőgazdasági munkásokról szóló 1898: II. tv. 65. és 66. §§-ról nem is beszélve, amelyek elzárással büntetik azon elszereződött munkást, aki ily egyezmény létesítése végett társaival „összebeszél”.

Az ipartörvény 162. §-a szerint az összebeszélések, amelyekkel a munkások, illetve a segédek odatörekcsenek, hogy közös munkabeszűntetés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék és általában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki, *jogérvénytelen nem bírnak*.

Ily összebeszéléseknek a dolog természete szerint meg kell előznie a kollektív szerződés létrejöttét és az ipartörvény 162. §-a éppen az alapot rántja ki azon megállapodás alól, hogy a kollektív szerződést kötő munkások egy véleményre juthassanak. Határozottan állíthatjuk, hogy bármiként kívánják is némely körök, hogy kollektív szerződések létesüljenek hazánkban, addig, amíg a törvény a munkások koalíció jogát el nem ismeri — kollektív szerződések érvényes megkötéséről nem beszélhetünk.

2. Mi történik végül abban az esetben, ha a szépen és okosan megfogalmazott kollektív szerződést a munkások még sem tartják meg. Mert hiszen a megállapodás megszegésére éppen a törvény buzdítja őket. A munkaadók csak akkor fognak a munkásokkal kollektív szerződést kötni, ha ebből kedvezőbb helyzetet teremthetnek maguknak. Ki fizeti azonban meg a kollektív

hos kárhozatos tündér legyen: veszedelme magamnak, kárhozata másoknak és teneked is? — Jó!

És megnövesztette újra az aranyhaját . .

Mindennap, napfölkelte előtt, megmosdott a folyam vizében s a haja nőtt, nőtt; sokkal csodásabban, hatalmasabban kinőtt, mint az előtt. Mint a furiák égő fáklyatüze lobogta, özönlötte körül a fejét, úgy, hogy aki azt egyszer lángolni látta, ott égett előtte ébren és álmaiban s akit az egyszerű körülfont: égette, elégette, mint a Nessus inge.

Az aranyhaját most már szárnyának használta föl, melylyel repült-repült és vitte magát, az urát és másokat is, a magasba, a mélységekbe.

Eszébe jutottak a veterán ballerina szavai:

— Oly szép és azt mondja nincs tehetősége!

A színpadra lépett. Nem adott most már hamis hangokat: vagy ha adott is, ki vette azt észre? Aki látta, úgy belebódult a haja fényébe, hogy a többi négy érzéke mind belefutott az egy érzéke gyönyörűségébe. Az emberek, mikor nem tapsolták, ott térdeltek előtte. Megrázta aranyhaját s mint a bőség szarujából, ömlött abból a kincs, a pompa, a gazdagság.

— De én ezt az életet nem tűrhetem tovább! — fakadt ki a féltékenység rettenetes gyötrelmei közepette a férje.

A sellő a budoária márványkonzolja előtt állott, elfordulva az urától. Félvállról vetette oda a szót, de az a fél válla fedetlen volt s az aranyhaja ráömlött.

— Hát nem te akartad azt így? Hát szeretted te a csunya asszonyt? Hiszen te csak az aranyhajamat szeretted! Látod, ezt tette az én aranyhajam!

— Én . . . én elhagyjak, asszony!

— Elhagysz?

A nő leeresztette tündérhaját: hófehér testét mint ha hajnalfényben égő rózsaszőn borította volna el. És csöndesen dudolt egy régi, régi dalt. És a férfi dühösen akart rárontani s az lett belőle, hogy megjuhászkozva kuszott hozzá és csókolta, csókolta a vörös haját.

VI.

S az asszony továbbra is a hajának élt. Minek küzdjön a végzet, a férfiak természetét ellen? Ó jó akart lenni, hü, tiszta, — de ha a férjének úgy nem tetszett?

Májusi szerelem.

Irtá: **Niklós Jenő.**

Öt feketelelkű, ezüst fejű sétatálcza bele-szeretett egy fehérscipkés, karcsu napernyőbe. A napernyő még egészen habaleányos volt, testét alig érte a májusi nap perzselő csókja.

És zománcoz, arany fogója gyengén belepirult, áttört selymét, puha csipkéit szendén összébbfogta nádszál testén, ha valamelyik szerelmes sétatálcza a korzón melléje lépett és hízogó vallomásokat kopogott ki a tavaszos napsütéssel előntött aszfalton.

Az öt sétatálcza közül egyik sem gyanakodott a másikára, de az egész korzó asszonyos napernyője és gavallér tálczája szemhunyorogva nevette őket. Az ártatlan napernyőt pedig mindenki megszólta.

Megszólták még azok a napernyők is, melyek a kirakatokban állanak, selymes testüket kibontja a boltos tapadó tokjaikból s az árúk apró táblácskán csúng le formás nyakukról.

A rendes déli korzó után a habkőnyű leányos napernyő egy cukrászboltba lépett,

elsétált a csokoládé-tortácskák, habos szeletkék és cukorjegeces kupocsák sorakozó seregei előtt; itt is, ott is csipegetett és jobban örült a bolt inycsiklandó, illatos levegőjének, mint odakint a májusi napsugárnak.

A sétatálczákat a cukrászboltban szemben levő virágüzletbe jártak, pármái ibolyát, gyöngyvirágot és halovány rózsát vásároltak, itt is szimatoltak, ott is szimatoltak a mesterségesen virágzásba hozott melegházi palánták között, újra kiszaladtak az utcára, megálltak a cukrászbolt előtt s ha valamelyik aproposra be nyitott, a friss sütemények illatában gyengéden elpirult a csipkés kis napernyő s ennek a pi-rulásnak megint csak jobban örült a fekete bot mint odakint a levegőben reszkető, meleg májusi napsugárnak.

Az egész várost a tavasz ténye olvasztotta magába. Edes melódiákat hárfázott a szellő a telefondrótokon, a magas háztetők fölött világitó fellegek szálltak. S a kávéházak kizöldültek.

Az öt sétatálcza egyre lázasabban nézte a kékülő eget. Nemsokára fakóvá izzik és a napernyőcske valahová a tengerpartra nyaralni megy. Isten hozzád tavaszi virágfakadás, májusi szerelem!

Vége is az egyik megemberelte magát s a cukrosboltban izletes, ribizlipírral végiglehelte szeletkék, sárgás krémmel ingerlően elpötyöggetett halmocskák között szerelmet vallott a babanapernyő zománcoz fejének. A meghatottságtól minduntalan megakadt s a napernyő mindig ezzel segítette ki:

— Ettől is megkímélhetett volna, uram!

A másik tálcza leborult a napernyő előtt s gonosz célzatossággal ismételtette:

— A szerelemben a soknál mindig több az egy!

szerződést be nem tartó munkás által okozott kárt? Ez lehet elsősorban maga a szerződés-ellenes magatartást tanúsító munkás. De, ha a munkás vagyonnal bírna, akkor talán nem is kellene kollektív szerződés. Másodsorban felelőssé tehető a *szakszervezet*. Ime, a munkaadókat azon gondolat, hogy a szerződés be nem tartása esetére kielégítési alapot teremtsenek, önkénytelenül a munkás szakszervezet elismerése vezette. Mert kötelelességet róni a szakszervezetre anélkül, hogy jogokkal el ne lássuk, nem lehet. Ez ok vezetne, hogy a munkások kivonulnának a szakszervezetből, mint a csiga a házából. És ebből szempontból helyes *Legien*-nek, a németországi szociáldemokrata pártiszervezet titkárnak álláspontja, aki kívánja, hogy az állam ismerje el a szakszervezeteket, a munkásság azonban ezen elismerést csak úgy fogadhatja el, ha velek apja a koalíciójog akadálytalan gyakorlata, az egyesületi és gyülekezeti szabadságnak is az élvezetét.

Végeredményben a kollektív szerződések békét csak akkor hozhatnak a mostan dúló sztrájkok helyébe, ha a gyülekezeti és egyesületi szabadság mellett a munkás-szakszervezetek önállóságát elismerjük.

Az orosz tanulóifjúság.

— Saját tudósítónktól —

Pétervár, május 17.

Akár melyik ország szabadságmozgalmát nézzük is, egy közös vonást találunk valamennyiben. Mindig és mindenütt az ifjúság, különösen pedig a tanulóifjúság fogta fel a szikrát először és adta tovább a nehezebben gyuladó elemeknek. De még akkor is, amikor a mozgalom túl van az alakulás nehézségein, akkor is az ifjúság táplálja és terjeszti tovább a tüzet.

Az okát könnyű megtalálni. A tanulóifjak a udományok sokféle nemével foglalkoznak ugyan, de mindegyik studiumnak egy a végcélja: keresni az igazságot. Az igazság után való kutatás közben pedig sokkal könnyebben látja meg a szem a társadalmi igazságtalanságokat és akad még ama fonákságokon, amelyeket az osztályok mutatnak. Aztán meg az élet ezer apró gondja meg nem bántja őket, családjuk eltartása még nem okoz gondot fiatal fejüknek. Így az eszüik és a szívük inkább lehet a nagy közösségé, mint az öregebb,

már polgáriassult elemeket. Nincs sok veszíteni valója, nem is gondolkozik sokat. Ha van is némi aggodalma, a fiatal lelkesedés hamar urrá lesz azon.

Oroszországban meg különösen így van ez. A nagy tömeg csak most ébred az álmából. A polgári társadalom békét akar, bármekkora árat fizet is érte. A felsőbb osztályok a hatalom zsoldjában vannak, vagy a csári korona fényében sütkéreznek. Nem marad más hátra, mint az öntudatos, szervezett munkásság és a diákok. Az első az erőt képviseli a forradalomban, hogy úgy mondjuk, a gépek megakasztásával viszi előbbre az ügyet, az utóbbi az értelmi tényező a szabadságrért való küzdelemben. Persze ma már a dolog előrehaladottabb állapotában nem lehet éles határvonalat húzni a két tényező működése között.

A munkásság már épp úgy használható a szellemi munkára, mint a tanuló ifjúság egy barikád megostromlására. De hogy a proletárság a mai szellemi színvonalon áll, abban nagy része van a deákságnak.

A reakció érezte és tudta ezt mindig. Épen azért, mikor szabadabb szellők fúvását érezte, legelőször mindig az egyetemekre tette rá a kezét. Ahol csak lehetett, megbénította a szabadságot még a tanítás terén is. Sokszor nem álltalotta azt sem, hogy a tanárok szabad véleménynyilvánítását megakadályozza. Az egyetemnek hosszabb vagy rövidebb időre való bezárása sehol a világon nem megy könnyebben, mint Oroszországban. Nem sokat törődnek itt azzal a számmal, ki sem fejezhető veszteséggel, mely ezáltal az amugy is elmaradt országot éri. Ezenfelül a lakosság egy része különben is gátolva van a magasabb intézetek látogatásában. Az elnyomott osztályok gyermekeit távol akarja tartani a kormány a világosságtól, hiszen tudja, hogy a fény mellett benne azt fogja látni, ami valóban, a népjogok elenségét, a haladás kerékkötőjét.

Csak hogy ez az óvatosság nem ér egy mákszemét sem. Az ifjúság, amely tudományra és szabadságra vágyik, nem engedi magát visszatartani. Rajszámra keresi fel a szabad Svájez egyetemét. Hogy ez még inkább forradalmárokká neveli őket, az természetes. Ha valaki a maga hazáját meg akarja ismerni, nézzen meg idegen országokat. Genf, Bern, Luzern, Basel és Zürich egyeteméin egész orosz kolóniák helyezkedtek el. Egy-

egy ilyen svájci városban járva lépten-nyomon találkozok az ember Gorkij kabátba öltözött ifjakkal és kurtahaju leányokkal, akik esztendőket töltenek külföldön mindenféle tudománytal foglalkozva. De nem szabad hinnünk, hogy hazájuk sorsát egy pillanatra is elfeledik. Sőt bátran lehet mondani, hogy annak életét a távolból is nagy mértékben irányítják. Rendes összejöveteleket tartanak, amelyeken pontosan megbeszélnek az otthon történő eseményeket. Komolyságukkal más nemzetek fiaiban rokonszenvet keltenek az orosz szabadságharcz iránt. Igyekeznek elsajátítani az idegen politikai élet minden részletét, hogy azt otthon megvalósítsák.

Bámulatos tevékenységet fejtenek ki a Svájcban tanuló orosz diákok és diákkisasszonyok a forradalmi lapok és repülő ívek szerkesztésében, amelyeket Oroszországba csempésznek be. Tudnunk kell, hogy a revolúció nyomtatványai tulajdonképpen Svájcban készülnek. Genf városa különösen vezet e téren. Magában ebben a városban megjelennek a *Genevski Slovo* (Genfi Szó-), *Tayne Slovo* (Titkos Szó), *Oszvobodzenie Iskra* és még néhány apróbb lap. Könnyű elgondolni, hogy ezeket a lapokat nem maguknak csinálják, nem is külföldnek, hanem azoknak Oroszországba kell jutniok.

Csodálatos dolog, de úgy van, hogy a legszigorúbb cenzura sem tudja megakadályozni a tömeges lapcsempészést. Anélkül, hogy sejténék a módját, az újságok és a mindenféle kiáltványok szépen eljutnak Oroszországba és az emberek szelvény-hosszában olvassák a svájci termékeket. Bár hogy szerettem volna megtalálni a nyitját, eddig még rákadni nem tudtam.

Valószínű, hogy különböző áruk közé ügyesen elrejtve teszik meg az utat. A közegzek tehetetlenek e csempészéssel szemben. — Annál szigorúbban büntetik, ha házkutatás alkalmával akadnak ilyen eredetű példányokra. Nemrégiben történt, hogy egy előkelő egyetemi tanárnál találtak néhány svájci lappéldányt motozás közben. Összes politikai jogainak elvesztésére és tetejébe másfél évi börtönrre ítélték el az illetőt. De megakadályozni persze a csempészést nem tudják, mert az ilyen eseteknek félemlítő hatásuk ugyszólván semmi sincs.

Amióta a hevesebb mozgalom tart, az egyetemek folyton zárva vannak. Az ifjúság működé-

A harmadik sok drágaságot ígért a napernyőnek s a pénzt rá a negyediktől kapta volna kölcsön.

Az ötödik bot igen feketének, romlottnak és gonosznak mondogta magát, pedig a lelke úgy áhítzik egy kis ártatlan fehérség után legyen bár olyan muló, mint az égen tovaszállt kósza felleg. Lenne ő is jó, hasznos sétatálczája a társadalomnak, ha megváltaná. Vagy talán mit sem használna az sem. Hiszen a lelke sötét, a szeme gonosz, az üdvösségét pedig régen eladta az ördögnek. A csókja bűn, a vágya átok. Nincs az a virágos mező, leányártatlan álmom, amely őt még megmenthetné.

Szólt és keserűen kotorgált az édességek között.

A fehércsipkés, karcsu testű napernyőnek még a selyemszálu rojtja is megremegett a mámorba.

Zománcos aranygombja úgy izott, mintha olvasztó kemenczébe forgatták volna.

Ennek a sétatálczájának fölajánlott ibolyacsokrát, lilaszín nyakszalagja mögé rejtette, úgy festett ott a néhány szál előbukkanó ibolyavirág, mint a tenger kékje a tarajos, egymást üldöző fehér hullámok között.

Szegény kis napernyő, leánylélek volt ő is. Annak hitt, aki a legnagyobbat hazudta.

Aki a maga életében a legnagyobb szerephez juttatta, aki által ő a leginkább érvényesülhetett volna. Nagy feladatot kellett volna megoldania. Megmenteni egy fekete lelkét a maga fehérségével.

Mert hogy együtt is elkárkozhatnak, de csak ő maga fog elkárhozni, ez eszébe se jutott a leányságának. Meg fogja váltani s együtt fognak üdvözülni. Jöhet a tél sötéte, ők már *eovszer* tavaszos fényben éltek.

Azon az éjszakán . . . májusi éjszaka volt. Virágos, parancsoló. Hajnal felé átcsikkázott rajta az első villanás, a csillagok hangtalanul kialudtak, csend lett és sötét lett. Távolról zengett az ég s megeredett a nyári zivatar zuhatagja.

Reggelre a levért virágú parkban virágszirmot, rózsalevelet összegerebléző kertészlegények a platánok alatt egy gyepágyon megtalálták a — Lovas Ella napernyőjét. Bizonyára itt felejtette a kisasszony, mikor a vihar elől menekült.

A napernyő siralmas állapotban volt. Cspikéit egybeverté, selymét elázta, szalagjába tűzött ibolyacsokrát összetépte az eső. Nem messze tőle a sétatány homokján — Balogh László sétatálczája hevert.

Ami esőcsepp meg is ült rajta, amint az egyik kertészlegény fölemelte, nyomtalanul lepergett a lelketlen botról. Megmaradt továbbra is az emberi társadalom támaszának.

A leányos napernyőt keservesen megsíratta a ház valamennyi kopott és viharedzett esernyője. Valamikor . . . istenem, valamikor leányálmokat álmodtak ők is, még mielőtt a vén tántok és a szakácsné szekrényébe kerültek volna. Azután jött az első vihar, a májusi szerelem vége és levért szint és illúziót.

A sétatálczák pedig emlék, lelkiismeret és lélek nélkül hibátlan megjelenéssel fognak tovább sétálni a napos aszfalton és a virágos, meg a cukros bolt között. Legfőkébb csak tépett csipkék, foszlott leányálmok sirnak fel utánuk.

Egy rossz leány.

— Irta: Benda Jenő. —

Rózsaszínű ernyőt tettek a lámpára. Aho! én fekszem, a hosszú szoba legtávolabb eső szögletében már félhomály van. Es csönd. Ez kell most nekem. Félhomály és csönd. Mert agyamban vonaglik, éget, kinez a fájdalom. Szegény meghajszolt, elgyötört agyvelő! Oly jól esik a félhomály! Oly jól esik a békés nyugalom! Oly jól esik az, hogy senki sem törődik velem!

Nem törődnek velem. A lámpa rózsaszínű körében ketten ülnek: a leány s egy idegen fiu. Azt hiszik alszom. Vagy el is felejtették, hogy a szobában vagyok. Az idegen fiu: megtermett széles vállu zömök fekete legény, hátal van felém. Csak bikanyakát s nagy, erőteljes koponyáját látom. A leány szemben ül velem. Oda repül a pillantásom. Végig simogatja fehér, ovális arcát, hullámos szőke haját, mely úgy sugárzik a lámpafényben, mint egy vörös színkebe játszó arany glória. A leány mintha megérezte volna ennek a pillantásnak a puha, szerelmes érintését. Mert mosolyog. Azal a derűs, magába mélyedő, elégedett mosolylyal, mely a boldogságos, kedves gondolatokat kíséri.

— Mire gondolt most? — kérdi az idegen fiu féltékeny fürkészéssel.

— Valakire, akit nagyon szeretek! — feleli a leány. És újra mosolyog. De most már gunyos, kihívó kötekedő mosolylyal, mely metsző és kegyetlen, mint egy éles, hideg késpenge.

Már régen figyelem őket. Csaloka, mert ők azt hiszik, hogy alszom. Pedig minden suttozva kiejtett szót, minden mozdulatot megvagyázok,

sét azonban ez a körülmény nem gátolja. Egy része otthon marad és a titkos szervezetekben dolgozik, a nagyobbik rész külföldre megy és ott dolgozik tovább.

A diákkisasszonyok lelkesedés dolgában tultesznek a férfitársaikon. Valóságos fanatikusai a forradalomnak. Sokszor volt már alkalom velük érintkezni. A szemük lángol, ha csak beszélnek is a szabadságról és nem képzelhető el az a veszedelem, amelylyel szembe ne szállnának. Még a terroristikus mozgalomban is fontos szerepet töltenek be. Nem egy merénylet fűződik az ő nevükhöz. Ki ne emlékeznék arra az érdekes merényletre, melyet egy leány követett el a péterhoi pályaudvaron Minn tábornok ellen? Bámulatos hősiességgel hajtotta végre a tettét; az a beszéd pedig, amelyet a bírók előtt tartott, feltárta mindazt a haragot és lelkesedést, amely e nők lelkét eltölti.

Vagy arra a tévesztett golyóra, amely Durnovo helyeit a szerencsétlen Müllert találta. Szintén egy diákkisasszony műve volt; valóságos örvény fogta el, mikor megtudta, hogy nem Durnovot érte el a végzete. A legutóbbi hamburgi merénylet-perben is nők voltak a fővádlottak.

Sokan vannak, akik ezt az állapotot betegesnek tartják. Gyenge nőknek nincs mit keresniök a kohók tűzénél. Csak hogy rendkívüli körülmények, rendkívüli helyzetet teremtenek. A nők sorsa az, hogy együtt küzdjenek a férfakkal. Elképzelhetjük-e, hogy ők nyugodtan maradhatnak, ha a másik nembelieket forró gondolatok esesztik?

Az ő látásukra az ember igazán a nőemancipáció híve lesz.

Elmegyek.

*Itt van az élet minden bája
A barátok, az édes nők
S én megyek oda, hol nincsenek
Csak árnyak, borúk, temetők.*

*Itt van az Élet, a Halál ott
S én gyáván innen elmegyek
Hogy sírásással megkeressem
Ottan a száraz kenyeret.*

*Itt tartóztat a Gyönyörváros
S én csökjá elől elfutok
Pedig inkább halnék meg itten —
Ha már megélni nem tudok.*

*Mert mit ér az, ha a Sírváros
Ad mindennapi kenyeret —
Minek kenyér — ha érte minden —
Az egész élet — elveszett.*

Vértessy Gyula.

Tudom, hogy ott az idegen fiu udvarol a leánynak. A leánynak, aki az enyém. És csak esendes, elégtűl mosolygással nézem őket, mint aki bizonyos a dolgában. A leány az enyém. Az enyém. Nem veheti el tőlem senki sem, amíg én nem akarom. A míg én nem mondom, hogy nesztek! Nekem már nem kell! Nem veheti el tőlem az idegen fekete fiu sem, szenvedélyes, lázongó erős akarattal bárhogyan akarja. A leány kineveti. Ime most is, nevet rája!

S figyelem a suttagó beszédet:

— Maga játszik velem Gretti!

— Azzal játszik az ember, aki hagyja magát!

A fiu hátrahanyatlak székében. Fél kezét látom. Ez a kéz messze kinyújtva a piros terítés asztalon fekszik s idegesen dobol ujjaival.

Gretti pedig nyugodtan folytatja munkáját. Az idegen fiu alakja eltakarja előlem, de tudom, min dolgozik. Zöld moaré selyemre rozsdabarna krizantemumokat himez. Ha készen lesz, nekem csinál divánpárnát belőle. Az én lakásom díszes lesz a pompás szép hímzés, amelyen az idegen fiu udvarlását türve munkálkodik.

A zömök, fekete férfialak most előre hajlik, egész közel a leányhoz.

— Gretti!

Rekedten, szinte fulladozva jön ki a hang torokából. Minden csengését fölolvastja a belső nagy forrongó szenvedély. A leány egy pillanattal csodálkozva emeli föl glóriás, halavány arcát s ragyogó, díobarna szemét a fiura szegezi.

„Ha tudod, hallgass. Ha nem tudod, ne kérdezd.”

Irta: Makay Béla.

„Si scis, — tace. Si nescis, — noti anaerere.”

Ez a rejtélyes, elmosódott, régi felírás állott az ódon Okolicsányi-kastély ágyasházának egy emberöltő óta befalazott ajtaja felett. S miután senki sem tudta: mit jelent a rejtélyes mondat, igen természetes, hogy mindenki kíváncsian kerestekutatta, kérdezte annak eredetét és okát. Azt sem tudta már senki: ki íratta s mikor íratta oda; aki pedig tudhatott róla, az hallgatott; már rég porladó halott volt az okolicsányi kegyuri templom alatt elhullt család kriptában.

Bizony, maga a gazda, Okolicsányi János ur is elgondolkozva nézegette valamelyik szeszélyes ősenek ezt a furcsa kis végrendeletét; amikor a bécsi béke után — mint a család katolikus ágának tagja — visszakapván a protestánság kezén volt okolicsnai birtokot, — az Urnak 1642-ik esztendejében, nemcsak őse, Okolicsányi Mihály által (1415-ben) alapított kolostort és a Mátyás király (1489-ben) építtette gótikus templomot újarakatta, hanem saroktornyos ősi lészkét is reperáltatta.

Bolond ólog is az: nem kérdezní, amikor valamit szeretnénk tudni és hallgatni, amikor valami elmondandó furja az oldalunkat. De hát kitől kérdezzünk, ki feleljen, amikor azok, akik felelhetnének, már réges-régen nagyon esendes emberék. Mert a halottak szája néma és fülük süket.

De vajjon hát a néma halottak mindig hallgatnak-e?

János ur parancsot adott a kőművesnek, hogy bontsa ki a befalazott ajtót és az ölvastag falon törjön átjárást a szomszéd lakosztályhoz.

Omlik a vakolat, hull a téglá.

Mintha nem is valami nagyon tömör volna a fal egy helyen; fompán kong a falbontó esákány ütési alatt. Nekifeszíti a munkás a vasat egy téglasornak és egész kőporfelhő fúmad, amint a kimozdult légiák a félreugró jámbor tót kőműves elébe zuhannak. A felszállt kőporfelhőn át dohillaos üreg feketélik. Az üregben összeomlott, korhatag deszkák közt, — valami kicsinyke, összerótt koporsó lehetett valaha, — ujszülött csecsemő vékonyka csontváza fehérlik. Parányi öklei a koponya fogatlan szájnnyilásába vannak tömve. Édes

— Gretti! — folytatja ez tovább s idegesen kapkodva, félig értelmetlenül morzsolja szét a szavakat. — Ez nem mehet így tovább! — Mi nem mehet tovább? — kérdezi gonosz naivitással a nő.

Ujra hevesen dobol az asztalon fekvő férfikéz.

— Ejh, hiszen tudja! Mit kérdi? Mire való napról-napra ez a gonosz, idegromtó, retentetes játék. Tudja, hogy szeretem.

— Tudom. Elég sokszor mondta.

— Maga pedig sokszor meghallgatta. Miért? Mondja, miért nem küld el magától, ha nem akar szeretni?

— Ki mondja, hogy nem akarom szeretni?

— Ejh! ha szeret, ha akarja, hogy szeressem, legyen vége ennek a komédiának! Megígérte, hogy feleségem lesz!

— Megígértem, de nem mondtam meg, hogy mikor!

— Azt mondta, hogy rögtön, mihelyt szeretni fog!

— Mondtam talán, hogy már szeretem?

Puff! A fekete fiu erős ökle lecsapott az asztalra. Azután a kacagását hallom. Egy vérig kintot, meghajszolt, hitegetett és megalázott ember kacagása ez.

Gretti azonban nem kegyelmez. Egy Madonna szendeségével és ártatlanságával folytatja:

— Azt mondtam, hogy ha megszeretem, a felesége leszek. Nos hát: hódítson meg! Hódítson meg!

Háradólve székében kaczer s gonosz mo-

anyatej után szomjazva, nyilván éhen fult meg a szegény.

Ez a csöpp, ártatlan halott fog beszélni; pedig pár órás életében piczinyke szája talán még gyűgyögő hangot se sokat adott.

Az augsburgi vallásbéke után, a protestánsok iránt elnéző és jóindulatu II. Miksa uralkodása alatt, az új hit hullámcapásai mind erősebben ostromolták az „egyedül üdvözítő“ katolikus vallás sziklára épült egyházát. A hallgatólagosan türi szabad vallásgyakorlás már számos egyházi férfit is a maga részére hódított; s nem egy ferenczrendi szerzetes lett az országban lelkes apostola az új hitnek, mely, bár ostorozta a katolikus papok visszaéléseit, de egyénileg több szabadságot engedett, mint a szigorú szerzetesi fogadalom.

Az okolicsnai francziskánusok — tisztelet-becsület nékiek ebben a tekintetben — még hűek maradtak az egyházhöz, de patrónusai, az Okolicsányiak, különösen pedig két Okolicsányi testvérek: Péter és Sebestyén, már igen barátságos indulattal valának az új hit iránt.

Főképpen az idősebbik fivértől, Péter urtól, a vén okolicsnai kastély rideg urától, özvegysége óta volt mit szenvedni az agyonsanyargatott klastornak. — Már ezt bizony türi tovább nem lehet. Kapja is magát két csak nemrég jött fráter s menten panaszos levelet írnak vala Veroncsics esztergomi érsekhez, hogy: így meg úgy, nem lehet már tovább türi a patronusok garázdaságait meg visszaéléseit; mert nemcsak hogy kegyur kötelességeiket elhanyagolják és azoknak teljesítését megtagadják, hanem istentelen mivoltukba bizony még azt a szép, Mátyás építtette gótikus templomot is elzárják előlük.

Péter urnak volt oka rá, — ő tudta miért — gyűlölni a francziskánust. Kerülte a templomnak klastornak még a tájkékát is, amióta megözvegyült.

Az érsek a panasza 1571 május 26-án sietve levelet ír Nagyszombatból az Okolicsányi testvéreknek és ékes magyar levelében arra kéri őket egyebeken kívül, hogy ha a panaszó fráterek e akamak a kolostorból távozni „bocsijassa be kewel cokeothi mündén marhajok kal es portekalkokkal.”

— De nem oda Buda! Ilyen könnyen rágalmazó beste barátok el nem mentek, — mondta vala bizonyosan a haragos, megsértett Péter ur. Mert hát a barátnak csak nem lehet igaza egy hatalmas Okolicsányival szemben. — Fiat quaes-

solyával nézi a fiu vergődését. Olyan így, min egy kártevő kobold, akinek öröme telik az inceskedésben, a mások meggyötrésében, bajok és szenvedések okozásában.

Különös volt látni onnan, a homályos háttérből, ott a megvilágított asztal mellett ezt a két alakot. Tragikus mérközését a szerelmes, meggyötört, szenvedélyében félig esztét veszített fiunak ezzel a kaczer leánynyal, aki ingoványok, mélységek fölött csalja csalogatja szerelmes lovagját maga után. Mint egy himes szárnyu pillangó, egyszer bevarja az üldözött, türi, hogy az mohó indulattal lecsapjon rá, azután fölroppen, körülszálldossa, előre libben, majd visszamarad és néha úgy látszik végleg eltűnik a napsugaras ég kékségében. Érdekes, izgalmas mulatság volt ez neki, érdekes és tanulságos látványosság nekem. De az idegen fekete fiu nagy, egész lelkét eltöltő szenvedélyt rejtgetve, nehezen nyögött, szenvedett alatta. A pajkos leány ujjá kegyetlen öntudatossággal nyult lelkének hol az egyik, hol a másik fájós, sebes érzékeny helyéhez. S a nők hiu, irgalmat nem ismerő ösztönével gyönyörködött, amint a másik küzködve vivódik ez érintések alatt.

Kis szünet következett.

A férfi fölállt. Láttam, hogy ököre fogja kezét. Félarczczal felém fordult. Megdöbbenem, látva azt az eltorzult, megkövesült kétségbeesést, amit leolvastam vonásairól.

— Gretti! — mondta — nekem elég a játékából. Se éjjelem, se nappalom, amióta magát ismerem. Minden gondolatom a magáé! Pedig tudom, hogy csufot üz belőlem. Tudom,

tiól — ő bizony vizsgálatot kér, hadd bünhődjenek a rend „constitutióit“, szabályait megszegő, hazug fráterek. Négy szolgabíróval együtt vizsgál-gatta az alispán az ügyet, de a vizsgálat csak meddő maradt. Talán olyasvalamire jöttek rá, amit mind a két fél érdekében jobb volt nem igen bolygatni. De hát Péter urnak mindenképen elégtétel kellett a kolostorral szemben. Erre meg a Csanád-észtergomi érsek által megerősített lipői *kalandosok lársulata*, a „fraternitas plebanorum“ vette kezébe az ügyet és Miklóson tartott gyűlésén Lőrincz miklósi, János szentiváni, Melteki szentistváni plébánosok (Péter és Sebestyén uraimék asztali kompanistái) előtt felolvastatván az érsek levele, belefogtak tanukihallgatásba. Tanulságos szép dolgok sülték ki ebből. István és Márton barátok a kolostorból bizony az Okolicsányiak mellett tanuskodtak és két panaszos társukat ugyancsak beleáztatták a páczba.

A két panaszos fráter csak azért panaszkodott volna, hogy — miután a jámboréletű elődeik által még be nem zsebelt ékszereket feneketlen papzsákjukba rakták, könnyebben s gyanútlanul távozhassanak Okolicsnáról. Hiszen, szegény rajtavesztett fráterek csak a kolostorbeliek régi jó szokásait akarták követni; mert bizony elődeik is derűre-borura lopták a kelyheket, az arannyal és drágakövekkel kirakott kazulákat, az aranyozott ezüst lámpákat, a monstromciákat, a békekereszteket, az oltárfüggönyöket (ohó! hát ezekből kerültek ki az okolicsnai és szentiván lányok selyem pruszlikjai!) — mind jó Mátyás király kegyes ajándokait.

De azt már csak senki nem gondolná, hogy a panaszos „par nobile fratrum“ még a templom toronyóráját is el akarta lopni és a kolostor serfőző üstjét zálogba csapni utiköltségre. Ez ugyan nem sikerült, de hát az egyszerre — nem tudni miért, — nagyon is kegyes és bőkezű uraság ugyanis adott nekik öt forintot és két tutajt az utra; csak menjenek mihamarább isten hírével; arra aláfelé, a klastrom tövében folyik a Vág. Még csak nem is bünhődtek a rend szigorú szabályai szerint; pedig bizony a sok közül egy bűnük is elég vala arra, hogy a klastrom legsötétebb börtönének a fenekére kerüljenek. Amde arra se lehetne hitet tenni, hogy messze jutottak volna a Vágon; mert bizony könnyen a fenékre huzhatta szegény frátereket az, amiben véletlenül tudósak valának.

A bepanaszolt Péter és Sebestyén urak pedig fényes elégtételül, Mágócsy Jánostól, a ferencze-

hoggy lelkében egy szikrányi vonzalom nincs irántam! Maga talán nem is tud szeretni! Maga kegyetlen, a szíve gyökeréig romlott teremtés! Hát ez elég volt. Vélem nem játszik többet! Én elmegyek!

A leány nyugodtan öltögetett himzésén tovább és vállat vont:

— Majd visszajön! Eddig is mindig visszajött.

— Soha!

S ezzel az idegen fekete fiu már meg is indult az ajtó felé.

— A viszontlátásra! — kiáltott utánna a leány.

Az csak a fejét rázta. És csakugyan elment.

Gretti pedig fülelt, hogy mikor teszi be maga után az ajtót, azután egyszerre lecsapta kézimunkáját és sietve oda szalad hozzám. Letérdel a diván elé, fejét oda hajtja az enyém mellé, s a homlokomat megsimítja könnyű, fehér kezével.

— Fáj a fejed szegénykém? Nagyon fáj? Beczéz és kényeztet, mint a gyereket szokás. Azután duzzogva panaszkodik:

— Látod, az a másik azt mondja, hogy rossz vagyok, hogy kegyetlen vagyok! Hogy nem tudok szeretni! Hogy a szívem gyökere is romlott! Hát igaz? Mondd! Igaz?

Elfogom a homlokomat simogató, gyönéd puha kezecskét, az ajkamhoz viszem, megcsókolom. És nem felelhetek neki másképp:

— Én hozzám jó vagy!

sek kommisszáriusától, sürgősen megkapták a „felmentő levelet.“

Péter ur a két barától szerencsésen megszabadult; de sokat nem adott volna érte, ha az egész kolostort minden feltűnés nélkül szélnek eresztheti. Mert hát, itt is, ott is felütötte a fejét a száznyelvi pletyka és sugni-bugni kezdtek a faluban holmi földalatti utról, mely az uraság kastélyából a Szmrecsánka-patak medre alatt a ferenczesek szembefekvő kolostorába vezet és zavaros, háborus időkben menekülésre szolgál.

Meg aztán, egyszerre csak nagyon a nyelvükre vették a Szmrecsánka patakban ruhát sulykoló vénasszonyok a megboldogult Péterné urasszonyt, aki éjnek idején a templom kriptájából haza szokott járni a sötét kastélyba. Sőt akadt mindjárt olyan éjjeli hagoly is, aki azt is hallotta, hogy mikor a nyugtalan lélek kísértetes utjában végiglibeggett a patakon keresztül fektetett pallón, siránkozva fel-felsőhajtott: Hol van gyermekem? Hol vagy, kis magzatom?

Az is nagyon furta különösen éppen a mosogató asszonyok oldalát, hogy: miért apadt el egyszeribe az Okolicsnón keresztül folyó Szmrecsánka patak?

Páter Bertalan is egyszerre eszükbe jutott. Igaz is! Hát hová lett az a jószágos, szelíd fiatal páter azon az éjjelen, amikor Péterné urasszony hirtelen elhalálozott? Szárazon-vizen senki nem látta távozni a faluból. De sőt a kolostor kapusbarátja szentül állította, hogy a kapun ugyan ki nem ment még a kolostorból sem. Czellájának ablakát sűrű vasrostély fedti; aajtáját meg belülről elzárva találták. Csak legalább azt tudhatnák, hogy: az égbe száll-e, vagy a föld nyelte el?

De miköze mindehhez a sebbel-lobbal továbbított két tolvaj fráternek?

Okolicsányi Péter urnak kétségen kívül volt is némi köze megboldogult feleségéhez; mert habár éppenséggel meg nem siratta is, de mióta eltemette, még hidegebb, zárkózottabb és embergyűlölőbb lett, — de mi közük lenne nekik páter Bertalanhoz és mi köze ennek a vizalatti alaguthoz, meg az elapadt patakhhoz?

Nagyon is letértünk, elfelejtkeztünk a kis csecsemő csontvázáról.

Pedig még ez is hátra van.

De hát mi köze is lenne ennek az egészhez?

Csak várjunk szépen sorjára! Bizony az se lehetetlen, hogy a befalazott ajtó rejtélyes felírása összehozza őket mind.

II.

Kegyetlen idő van odakint. Égiháboru tombol végig a lipői Vágvölgyön. Zeng az ég. Késő őszi mennydörgés morajlik a vén Poludnicza szikla bércein és vakító villámsugaraik hásogatják a lintafekete égboltozatot. Egy-egy pillanatra, mikor a villámlobbanásra megvilágosodik a táj, egy seereg tüzes szemként szembebámul egymásra az okolicsnai ferenczrendi kolostornak és Okolicsányi Péter ur kastélyának villogó ablaksora. Aztán ismét a viharos éjszuroksötétsége ömlik el az egész vidéken. Csak a szél füttyül, sivit, jajgat a lombjavesztett fák között és rózsa dühében az ólomkarikás apró ablakokat. A falu népe fel-feljedd álmból. Az istenadta szegény tót minden dörrenésre, villámlásra keresztet hány magára s még jobban fejére huzza a ködmenét; mert hát jár a „csehnoknazsni“, a garabonczias diák. Ki merné ugyan ilyen kutya időben még csak az orrát is kidugni. Meleg vaczkát ilyen metsző, borotváló hideg szélviharban, zuhogó esőben sem állat, sem ember nem hagyja el.

Csak két ablakban van még világ, mely pislog, mint két szembenéző kyklops óriás fejének tüzes egyszeme. Mécsvilág sárgás fénye rezeg a kolostor ablakában; kandalló vöröses tüze világít a kastélyban.

A kolostor apró czellájában páter Bertalan most végzi az éjjeli imádságot. Kívül tombol az orkán; lelke mélyén a vihar már rég elfült. Lusta társai pihennek édesen, meleg, vastag báránnyőr bundák alatt; épenséggel nem respektálván a rend szigorú szabályait, amelyek csak „egy szál“ vékony poltrócsót engednek takarul. Am páter Bertalan, a szentéletű barát, kiválik vala-

mennyi közül. Már-már az elpuhult gvárdiának és a vizsgáló „custos“-nak se igen tetszik — mert féltik népszerűségüket és állásuk tekintélyét, — hogy a fiatal páter annyira kifogástalan. Lóra, kocsi-ra nem ül. Hisz alig is távozik el hébe-hóba a kolostorból, akkor is csak azért, hogy valamely szegény haldoklónak feladja az utolsó kenetet. A közös étkezésnél nem fecseg; leány- és asszonynépséggel szóba nem áll; minden bűjtőt megtart; szeszes italt soh'se iszik; nem czivódik társaival és nincs az a testi-lelki munka, amire páter létére is készséggel, alázatosan ne vállalkoznék.

Páter Bertalan most is, éjnek idején, ott terdel szük czellájának kőkoczkáin és hajkoronás borotváló fejét a jéghideg köre hajtja. Buzgó imáját elvégezvén, felemelkedik.

Hisz ez nem is barát! Oly délczegré egyenesedett ki, hogy egy fővel magasabb most, mint különben a csucsos csuklya alatt. S hogy megfeszül domboru mellén a szürke, durva szőrscuha; mintha bőrmellvért boritaná a ziháló keblet. Fértibátorság szikrája gyul ki a szelíd kék szemekben és finomhajlásu sasorra alatt, bajszatlan halovány ajkait valami belső gerjedelem szorítja össze.

Egy pillanatra a nyomtalanul eltűnt László vitéz lesz ismét a Bogomér nemzetségből.

Csak egy megrögzíthetetlen pillanatra; — aztán ismét összeesik, meggörnyed a deli alak a lélek sulya alatt és már ujjent soha nem mosolygó, soha nem haragvó, alázatos páter Bertalan áll a czellája falába erősített köfeszület előtt.

Sorba megnyomja ujjával a keresztrefeszített Üdvözítő láb és készzegeit; amire a cella küszöbe előtt nyikorogva süllyed le a padozat két kőkoczkája és helyükben földalatti folyosó sötét nyílása látong. Páter Bertalan kezébe veszi mécsét és eltűnik a folyosóban. A nyirkos folyosó végében megállott egy rejtékajtóhoz felvezető lépcső ajtajában.

Mióta a keresztrefeszített sebeinek csókoltatása közben ráakadt a földalatti folyosóra, jaj, de hányszor tette meg önsanyargatásból ezt az utat. Hányszor volt csak egy rövid lépésnyi távolságra attól az imádott lénytől, akit tőle örökre elválasztottak, aki most másnak asszonya és aki még csak nem is sejt, hogy ágyasháza faburkolatának egy vékony táblája választja el csak elvesztett szerelmétől. Oh! de hányszor hallotta rablott csókok csattanását, erőszakos ölelésben gyenge asszony kizkődését, haragos durva férj istenkáromlását, fogoly galamb zokogó sirását.

Itt ásta magának sírját, itt sanyargatta magát Bertalan barát annak az elrablott boldogságnak a küszöbén, ameynek aajtaja számára meg nem nyílt soha. Volt ereje ahhoz s hitte, lesz is ereje, hogy a küszöböt át ne lépje soha.

Ha csókcsattanást hallott, — korbáccsal verte véresre magát. Ha az ittas férj ölelése elől menekült a boldogtalan asszony, — szorosabbra huzta derekán a szeges övet. És „könyörögi érettünk“ hangzót ajkairól, — ha női zokogás hangja ütötte meg a fülét. De igaz szerzetesi fogadalmát meg nem szegte volna. Ha valaha vétkezett, úgy ezerszeresen levezekelte azzal, mit a titkos folyosó e másik aijtájának küszöbén átszenvedett.

Térdre omolva veri most is mellét: „Miserere mei Domine!“ Felelet gyanánt kínos nyöszörgés, meg-megújuló elfojtott nő sikoltások hallatszanak az aijtón tulról. Görcsös siró kacagásba fulnak a fájdalom hangjai s a rémes kacagásba egyszerre csak gyereksírás sivit bele.

Rettenetes recsegés-kopogás támad a levegőben. Megremeg a föld és az ég s a fülhasogató dörgést a vén Poludnicza a meredek Gyömbér szirtfalához vágja. Valahol villám csapott a Vágba. Visszhangzik tőle a völgy.

Hirtelen talpra dobban Bertalan barát. A villámcsapást nem hallotta, de a gyereksírás hangja mellbevágja, hogy szinte megrendül bele. Szemében László vitéz tüze lobban fel; ziháló melléből rég elfojtott indulattal hörgő sóhaj szakad és magánkívül rohan a felpattantott rejtékajtón át.

Vajjon mit visz: segítséget vagy veszedelmet-e?

Az ódon Okolicsányi-kastély szürke fatűhősen paskolja a zuhogó esőt. Ablakait rázza, — dércsipe, piroslevelű vadszőlő mezét rongyossá tépi a durva szélvihar és mind a négy saroktoronyon csikorog a rézkakas. De már szünőfélben van a fergeteg és az istenítélet elvonult az Okolicsányi kastély felett.

Pihen az egész ház. Péter ur nincs hon, — nincs dőzsölés, — a veszerési szurdokba medvét hajszolni ment.

Csak hárman vannak ébren az ódon falak között. Három szenvedő. Egy elhagyatott anya, egy nem várt vendég és egy szenvedéssel várt apró jövevény. A ház urasszonya, páter Bertalan és a síró-rívó újszülött csecsemő.

Szegény fiatal anya még ébren van, de már nem soká. Az örök álom már felette lebeg és sötét szárnya már megsuhintotta a szemét. Kimerülten, mozdulatlanul fekszik hófehér ágya gyűrött párnái között és fájdalmas mosolyal nyújtja megvékonyult kezét a mellette térdelő páter Bertalannak: László, Isten veled!

László a Bagomér nemzetségből már ismét csak mint páter Bertalan mormolja a halotti imádságot: „Requiem aeternam dona ei Domine“.

Két sötét árnyék suhant el a kandalló vörös tüzetől megvilágított ablak alatt, két ferenczrendi barát, kik most tértek haza a koldulásból. Kegyes adományokkal és egy elcseszt titokkal gazdagon sietnek haza.

Most jött meg a vadászatról havas esőtől csapzottan a mأمoros gazda is. Durván beront az ágyasházba. Oda se néz az asszonyra, gyermekre, hanem amint szemébe ölik a földalatti folyosó nyílása és páter Bertalan, bős dühhel ráveti magát a még mindig térden imádkozóra. Az ágyfüggöny letépett zsinórjával egy pillanat alatt, csaknem minden ellenállás nélkül, guzsba köti a páter Bertalanban felismert régi vetélytársat, László vitét.

— Alorczás vitéz! Beste barát! Galád házaságtörő! — ordítja Péter ur dühtől tajtékozva. — Köszönöm a látogatást. — Óh, én még a hivatlan vendéget sem ereszttem el vendégszerető házamból. — Maradj itt, szeretőd, gyermeked közelében. — Örökre szállást adok neked — kaczag szemébe a néma páternek. — Jó szállást, csendes szállást. — Életed nem kell. — Csak élj barát, ameddig éltlen élni tudsz. — Óh, vizet — ha szomjazol — kapsz bővíben. Péter ur lelőki Bertalan pátert a rejtékut lépcsőin s egy fortélyos gépezet megnyomására ömleni kezd a folyosóra a felette folyó patak vize.

— Istenemre mondom, nő árthatlan! utolsó szava is ez Bertalan barátának, de mit használhat a látszat ellen az ilyen mentőbeszéd.

Már nyoma se látszik a helyretolt faburkolaton, hogy hol vezetett az ut a föld alá, ahonnan az alagutba szabadított patak zuhogásától már csak elfojtottan hangzik fel néha Bertalan barát könyörgése, halotti zsoltósmája: „De profundis ad te clamavi Domine.“

Péter ur dühe most neje ellen fordul. Durván felrázza a halálmerevségben mozdulatlanul fekvő anyát, aki élő csecsemője mellett kiszendvedt halott.

A családi sirbolt fedőlapja is lezárult már a boldogtalan fiatal asszony koporsója felett.

Éjjel azonban, a kolostor virrasztó baktere azzal verte fel a páter gvardiánt, hogy a sirboltban Okolicsányi Péterné sir, jajgat, keresi gyermekét; — a Szmrecsánka patakot meg a föld nyelte el.

Másnap reggel lehúzták mind a tiz körméről a lelkiismeretes virrasztót és Péter ur parancsára kapott ezért az éjjeli csendháborításért jóféle huszonötöt. Minek itta le magát.

Harmadnap pedig, amikor a páter gvardián, bizonyos lelkiifurdalások miatt, mégis csak felnyitatta a sirboltot, annak legfelső lépcsőfokán találták, most már aztán igazán holtan, a tetszhalottként eltemetett boldogtalan asszonyt, aki örült kinjában és rémületében karját marcangolta össze fogaival.

Okolicsányi Péter soha se tudta meg, soha se

hitte el, hogy az az árthatlan fiatal hajtás, amelyet ősi nemzetségének családfájáról kegyetlenül letört s amelynek létezéséről soha senkinek sejtelmé se volt, az ő tulajdon vére volt.

III.

Évszázadok multával, még ma is él a monda a nép ajkán az elevenen eltemetett urasszonyról. Most is emlegetik Okolicsón, a soha fel nem talált földalatti utat, amely fölött ismét vígan folydogál a ki-kiáradó Szmrecsánka-patak. Ma is mutogatják a lakóit ódon kastélyban azt a helyet, ahol a rejtélyes felírás alatt, az elevenen befalazott csecsemő csontvázát találták. De szegény páter Bertalanról már elfeledkeztek teljesen és nem gondol arra se senki, hogy az Okolicsányiak családfája ma egy ággal szegényebb.

Hát ez a rejtélyes felirat? Mi is van ezzel? Mit jelent?

Ha mindezek után most már tudod, — hallgass! Ha az se elég, amit elmondtam, — ne kérdezd!

A három Boór-leány.

Irta: Sz. Szigethy Vilmos.

A kosztos diákok nem voltak még otthon, a három Boór leány — eltakaritva a kávécsészéket is — a kandalló mellé húzódtak és hallgatagon nézte a fahasábok patogását.

Mindenek előtt kötelességgem, hogy több téves balhiedelmet eloszlassak. A kandalló közönséges vaskályha volt, amolyan egyszerű, de becsületes fajta, amely barátságos meleget terjeszt, továbbá a három Boór leányok is régen túljártak azon a háttáron, ahol az ifjuság bomladozik, túljártak ők Balzac asszonyai idején is, sőt közeledtek a duplájához ama perzselő nyári korszaknak.

Lányok voltak, nem aggszüzek. Ez a szó durva és kegyetlen, gondnélküli, felületlen népek mosolyognak rajta, pedig mit tudják ők, hogy mit rejt méhében a jövő és ki mondja meg hűen, vajjon hány álom maradt megörzött, csunya valóság által el nem tiporva az ő mindig fehér lelkükben!

Akkor, hogy egyszerre elmaradtak és nem volt senki, hogy gondozza tovább őket, kezükbe vették a varrótűt s finom kepengékbe, fodros selyemruhákba öltöttek bele minden ábrándot, hátha az a másik szerencsésebb lesz! Az esztendők futottak, a kedélyük himbálózott — mert három leány, még ha testvér is, eléggé össze szokott zördülni, — de később lehiggadtak és a régi szeretet fonta egymásba őket, hasonló a gyermekkor öntudatlan ragaszkodásához.

Málcsi szeme kezdett legelőbb gyöngülni s hogy pápaszemet akart vásárolni, csak összesugott a másik kettő.

Teréz azt mondta:

— Fiam, Ilka, szegény testvérünket megkímélhetnők. Aztán meg el is fáradtunk, fölösleges anynyira emésztünk magunkat.

— Mit gondolsz, Terusz?

— Azt, hogy van egy kis tőkénk, éhen nem fogunk halni, ellenben ha a gimnázium mellé költözünk, négy kosztos diákot könnyű szerrel kapunk. Fiam, Ilka, hidd el, hogy ez nem megvendő élet, mert a fiuk elférnek egy szobában — jó, tágas legyen; — a másik elég nekünk. A vizitszoba lehet kisebb is. De meg mikor jön hozzánk vendég? Talán nem is kell vizitszoba, inkább ebédlő, beleteszünk egy divánt két karos-székkal.

— A sarokba japán legyezőt, az emeli a hangulatot. Ha egyik-másik tanár ur bevetődik a fiuk kedvéért, lássa, hogy rendes helyen vannak a lurkók.

— A, lurkók. Elevene kölyköket szeretnék, akik állandó jó kedvet teremtenek körülünk.

Hát meg is érkeztek, még pedig öt. A szoba nagyobb volt a rendesnél, a fiuk jobb kedvűek, mintsem hitték. Rendés, jó gyerekek, akik illedelmesen megnéznizték őket és sokat sétáltak, mert az egészséges. Néha csak hét felé jöttek haza, éhesen, kipirult arccal és lopva szimatolodtak a konyha körül, hogy milyen illatok áradnak onnan kifelé?

— Sipircz! kiáltott ilyenkor rájuk a mindenes cseléd, aki egyébként is nagy becsben tartotta őket, mert sosem másztak bele térdig a sárba, legföljebb bokáig. És végül ez is valami.

Az alkonyat, a merengésre, emlékezésre csábitó, volt a három Boór leány legkedvesebb ideje. Innen, a kandalló mellől (mert hagyjuk már meg a kedvüket és nevezzük így a vaskályhát) meg lehetett bámulni a szállingáló hópihéket, amik jönnek-jönnek a végtelenből s öpp úgy eltűnnek, sőt nyomuk sem marad.

— Emlékszem, kezdi Málcsi, a legidősebb, akkor is ilyen szépen havazott. Ezelőtt... igen... akkor volt... jó néhány esztendeje.

A másik kettő visszahanyatlak a karosszékbe, csak Terka igyekszik a beszédet folytatni.

— Az ulánust mondd?

— Azt. Bálban voltunk és így havazott. Azt hiszem, ti nem jöttetek velünk, mert ez volt az első multságom, ti pedig sokkal kisebbek voltatok még. Egész éjszaka el nem mozdult az oldalam mellől, a csárdást akkor tanulta meg, de két órán keresztül jártuk.

— Szép volt?

Ezt megint Teréz kérde, jöllehet ő sokkal jobban tudja már a történetet. Szó szerint is, annyiszor hallotta. Amikor jön az alkonyatidő s ők hárman összebujnak emlékezni — mert csak hiába, testvér érti meg legjobban a testvért, — Málcsi mindig az ulánussal kezdi, hajdani jegyesével, aki később háboruba ment és ott is maradt.

A dolog a báli éjszakán kezdődött, a vitéz katona fölötte hamar elárulta, hogy mi lakozik a szívében s így szólt:

— Egy életem, egy halálom, akkor is a feleségem lesz, ha édes apám a feje tetején tánczol. Nem, azt az idült grófkisasszonyt nem veszem el.

— És jött a háboru, segíti Teréz.

— Várj csak, előbb az eljegyzés jött, azaz a szerelmi vallomás után a homlok-csók.

— Selymes szóke volt a bajusza, szól bele a harmadik leány, a fiam Ilka.

— Az. Egyszer hallottam, hogy a háboruban csunya sebet kapott. Talán belehalt, talán nem mert mutatkozni. Pedig...

— Elvesztette a félszemét, meg sánta lett, ugye.

Málcsi nem felel, nagyon lekötik az emlékek. Azok pedig színesek és ragyogóak, de nőnek, váltakoznak is és úgy alakulnak, amint az ember kívánja, vagy legalább szeretné. Pattog a tűz, a hópihéek még mindig odacsapnak az ablakra, Teréz kezd szaggatottan beszélni.

— Az én emlékem is szóke volt. Tudja az isten, akkor még több volt a szerelem, a mai kor példáihoz hasonlóra pedig nem emlékezem.

— Igaz, mondja a harmadik, később pedig hozzát teszi: Mostanában háboru sincs. A sors csak bennünket tréfált meg, hogy elvitte azt, akit szerettünk. Hogy feszült rajta a dolmány, óh, édes istenem, milyen daliás volt!

— A huszár?

Nem is lehet tudni, hogy melyik kérdezi, de hát olyan mindegy az. A fő a mese, az pedig csupa szerelem, hűség, egy ideig remény, aztán bánat.

Délelőtt, mikor a háztartás gondjai kötik le az idejüket, a két kisebbik, egyedül a konyhában, megtompítja a hangját.

— Vigyázz, ha szólsz, mert észrevesz valamit.

— Talán nem vigyáztam?

— Mikor a bajuszát emlitted, köhintettem is, úgy félttem, hogy rájön. Hagyjuk meg szegényt az álmai között, hiszen ez egyedüli boldogsága. Erre gondolj mindig, Teréz.

— Istenem, istenem, hát hiszen én nem hivalkodom, de mikor engem szeretett! Vele talán tiz szót sem váltott, — nem is értem, hogy alakult ki ilyen formában az emlékezetében! Isten meentsen, hogy háborgassam, bár ami igaz, az igaz.

Ilka aztán elmegy a piacra s a másik kettő marad otthon. Málcsi suttogóra veszi a dolgot, csupa aggodalom.

— Az éjszaka sokára aludtam el. Bántott valami. Tudod, mikor „róla“ beszéltem, egynémely ténny szándékosan elferdítettem. Ulánusnak jelez-

tem, hogy ne ismerjen rá, háborúról is tettem említést, pedig miféle háború volt akkor? Semmiféle. Ugye, jól lepleztem a dolgot.

— Jól, édesem, te olyan ügyes vagy!

Nyáron kiülnek a folyó partjára, vagy fölmennek a parkba, ahova felhangzik a kaszinó udvaráról a cigányzene. Közben hallgatnak nagyokat, ügyes-bajos apró dolgaikat letárgyalták már, szó kerülhet másról is.

— Éppen ilyen szép nyári este volt. . . kezdi Málcsi, valamelyik pedig folytatja:

— Az ulánust mondd?

— Azt.

Nem szüriék ezek a napok, oh, nagyon is sok bennük a gyönyörűség. Jönnek aztán egészen különleges idők, sátoros ünnepek, hogy megjelenik valaki a házban, a három Boór leány pedig csupa elevenesség, szeretetreméltóság, sőt mintha valami pir is kerülne hervatag arcukra.

A vendég Mallász ur, a törvénytörő legöregebb irnoka. Kissé biczeg, a félszemén pedig fekete kötést hord. Az alakja, csakugyan, még most is elárulja a hajdani dalás formákat, bár negyven éve, vagy még régebb ideje görnyed az íróasztal mellett s immár a személyi pótlékért szolgál, meg a mellékes jövedelemért. Egy kevés ital-szagot mindig lehet rajta érezni, de hát asszonyoknak való a víz, mint ahogy igaz is. Ha társadalmi kötelességeknél tesz eleget s regények tárgyainak le a korcsma asztal körül, első helyen szerepel a fél-szeme, mint amit az osztrákok lőttek ki háborúban. (A girhes szabó, Dehelán, aki nyolczvanöt éves már, holott ki látott szabót nyolczvanöt évig élni? egyszer berugott egy pohár káposztalétól és akkor kottyantotta ki, hogy ő emlékszik rá, mikor verték ki vendégülöi duhajkodásban Mallász ur szemét.)

Mallász ur mint vendég fölötte örül, hogy a hölgyek pompás színben vannak, több pohár pálinkát ürít az egészségükre s futtában fölemli a régi szép időket, mikor dehogy is gondolta, hogy olyan asszony lesz a felesége, aki többet van ágyban, mint ágyon kívül!

— A sors akarta, hm, a sors! — sóhajtja s leöblíti a bánatát egy utolsó pohár itallal.

Aztán elbucszuk, megint örül a hölgyek pompás színének s biczeg haza. A három Boór leány egyedül marad, most napközben még dolog van, továbbá világosság, ilyenkor mint lehetne bizalmas ügyeket tárgyalni! De jön az alkonyat, vagy az est s Málcsi, (persze hogy ő, mint legidősebb) a látogatás hangulatának hatása alatt kifomázván elméjében a dolgokat, megszólal:

— Épp ilyen idő volt . . .

Ilka, a legkisebbik, még mindig a délelőtti látogatáson csügg s szelid verőfény sugározza körül az arcát.

— Szegény álmodozók, gondolja, ha ti tudnátok!

S megjelenik előtte, képzeletben, Mallász ur karesu, ifju alakja, szép pepita a nadrágja, észbontó a nyakkendő-csokra, meleg a kézzorítása . . . meleg, mint minden gyermekesen naiv, félszeg, világtól elmaradt álom, amiből oh mennyi van ebben a kis lakásban!

Eső.

Szent körmenet. Csendül az ének,
Imába fognak most a vénék:
„Oh ég! Tűz-sugarad
Perzselve hull szikkadt rögökre,
Küldj záport! Esdünk könyörögve“.
S az ég derült marad.

Kiszáradt földjén áll a gazda
S káromkodik dühösen: „Azt a . . .
Idén ördög arat.
Dolgoztam, csurgott veritékem.
Mondd isten, hát bűnöm mi nekem?“ —
S az ég derült marad.

Kis kunyhóban, hol ki se látja,
Kulesolt kézzel egy csitri lányka,
Szeméből köny pereg:
„Segíts istenkém, adj tanácsot.
Eső nincs. Hol veszünk kalácsot?“ —
S a zápor megered.

Foloki Sándor.

Branyiszko hős papja.

Irta: Balla Károly.

Mesének látszik, pedig oly való volt, mint a nemzet legszentebb igazsága.

Volt egy pap, szerény, egyszerű tót szülők gyermeke, akire igen nagy szükség volt ottan, ahol a nemzeti igazság elszánt fanatikusai, a névtelen hősök csapatai a sötét zsarnokság poroszlóival vitakoztak: a csatatéren. Erre a papra szükség volt ottan, ahol először a zord Halál söpri be a maga uzsoraperczentjeit, ahol először vérrrel kell öntözni az anyaföldet, s ahol csak azután teremnek meg a szabadság gabonakalászlai, véres virágai.

Ennek a tót születésű, istenfélő, de hazáját a csodákkal határos elszántsáig szerető papnak az emlékezetét most ünnepelte meg Selmezbánya város közönsége. Emléktáblát állítottak neki Selmezbányán annak a háznak a falában, a hol az ifjuságot épp oly bölcsen kalauzolta a hit és tudás berkeiben, mint a mily benső hévvel oktatta az ősi háza szeretetére.

— Nem volt ennek a szerény papnak sem egy, snm kétszeres predikátuma, nem jutott neki a haza földjéből sem dopáczió, sem akviziczió révén egy akkora darabka, a mennyire késő vénységében a támaszkodó botját elhajthatta volna; de kapott mind ennél szebb predikátumot a nemzetől. „Branyiszko hős papja“nak nevé. Erre pedig büszke volt abban az igaz tudatban, hogy ehhez a névhez sem jóbarátság, sem protekció, sem semmiféle igaztalan uton nem jutott, hanem megszerezte azt a csaták és különösen egy nagy csata borzalmas hevében, amikor földjeinek magasra emelt keresztel a kezében kiáltotta a győzelmi jel-szavakat:

— Előre, fiuk! Előre, utánam! Velünk az Isten, ne hagyjuk veszni a hazát!

*

1849 február 5-e nevezetes nap volt. Ez volt a fényes branyiszkoí csata napja. Görgey megbízta a hős Guyon tábornokot azzal, hogy a Kassa-felé vezető utat tegye szabaddá, szorítsa mindenáron hátra az osztrákokat. A megbízást teljesíteni kellett, még súlyos áldozatok árán is, mert nagy szükség volt arra, hogy a magyar seregek együttműködése biztosítható legyen.

Guyon Selmezcze érkezett a seregével és hamarosan megismerkedett Poleczni Imrével, a piarista pappal. Poleczni, aki Szemere Bertalannak rábeszélésére az Erdősi nevet vette fel, hatalmas, valóban herculesi termetű férfiú volt. Igazi tagbaszakadt, felsővidéki tót, akiben megvolt népének minden jó tulajdona. Vallásos volt, szerette a tótokat, de szerette nemzetét és hazáját az imáadásig. Tót hivatást, tanítványait a magyarsággal való vállvetett együttműködésre buzdította, igazi példányképe volt a hazafias érzésű, csak származása után tót, de gondolkodásban és érzelmeiben teljesen magyar piarista papnak. Guyonnak seregében sok tót honvéd és sok tót vidékbéli magyar honvéd szolgált. Ezeknek a számára tábori papra volt szüksége, de olyanra, aki a vallás vigasztaló szavai közben, ha kell, a csaták vad zajában, a véres tusák ideje alatt bátorságot tud önteni fiatal a honvédekbe.

— Papom! — sólt Guyon Erdősihez — te rád nagy szüksége van a hazának és a honvédeknek. Elvieszlek magammal a táborba, onnan pedig csatába!

— Szívesen megyek — válaszolt Erdősi — ha csekélységgel használhatok a haza szent ügyének.

És Erdősi szent lelkesedéssel ment Guyonnal, nem is sejtve, hogy mily gyorsan lesz szüksége rá és hogy mennyire mulik az ő személyes buzdításán egyik legnevezetesebb csata sorsa.

Rettenetes hideg téli napok. krónikába illő hófúvások voltak 1849 február első napjaiban. Guyon Iglórol Szepesváraljára vonult a dandárával, hogy a branyiszkoí hegyet elérje, ahol Schlick osztrák tábornok már előre tüzéséggel és gyalogsággal rakta meg a magaslatot és minden hegyi utat osztrák katonaság tartott megszállva. Guyon nagyon is jól sejtette, hogy csak valamely csodás bátorság, hősiesség

és fáradhatlan kitartó küzdelem révén számíthat eredményre, de az esetben is drága lesz a győzelem, temérdek vér fogja megfesteni a patyolat fehér hóborította hegyet. Mindenáron összeköttetést kellett teremteni Görgey és Klapka kioperáló seregei között.

Még nem érkezett Guyon dandára a cselekvés színhelyére, mikor Guyon reggel kilenc órakor az erőltetett meneteléstől fáradt honvédeknek pihenőt adatott. Azután ételt és italt osztatott ki a legénység között és meghagyta, hogy kiki annyi italt vehet magához, amennyi a nagy hideg ellen és a harci kedv fokozására elégséges.

— Nehogy azonban le merjen valaki részegedni — szólta Guyon — mert a közeli csatát józan honvédekkel akarom megnyerni.

Majd tanácskozással hívta a tisztikart, amelynek azonban ellenvéleménye az volt, hogy lehetetlen elfoglalni a hegyet.

Lehetetlen? — jegyezte meg Guyon szigorú gunnyal és félreérthetetlen célzattal elővette pisztolyát.

— Előre, tiszt urak, indulás!

A pihenő után felkerekedett a dandár, Guyon pedig magához hívatta Erdősit.

— Jó papom! Most vedd elő a keresztet, imádkozzál és buzdítsál, mert ma nagy napunk lesz.

Erdősi a gyalogság élére ment, előbb a rakétások és a tüzekek indultak el, de a magyar sereg még nem is ért a hegy aljába, amikor közlő már jól ki lehetett venni a hegy oldalán elhelyezett osztrák katonaság készülődését. Minden ösvény, minden kigyózó ut tele volt rakva osztrák csapatokkal. Mire a honvédek a hegy aljához értek, már lecsapott az első osztrák gránát a beszercei zászlóalj előtt, amely jórészt ujonczokból állván, jórészt szét-szaladt. Guyon félig boszusan, félig tréfálva visszakiáltott:

— Hej, fiuk, minden készülődés nélkül hagytok itt?

Aztán egy ágyut irányított feljűk ezzel a parancscsal:

— Előre, nem arra az ellenség, hanem erre, aki hátrál, lelövetem!

A zászlóalj hamar csatasorba állott és kezdetét vette a roham. Egyre-másra pukkantak a rakéták, dörögtek az ágyuk. A honvédek feltűzőt szuronnyal rohantak, előtűk, közöttük, mindenütt ott volt a hatalmas termetű tábori pap, Erdősi Imre. Jobbjában magasra tartotta az egyszerű keresztet, baljával a hegynek mutatott.

— Előre, fiuk! Előre! Velünk az Isten! Ne hagyjuk elveszni a hazát! — kiáltotta kipirult arczzal, mialatt az osztrákok sűrű golyózapora innen is, onnan is leterítette mellőle a honvédek. Sok honvéd megtörő tekintetű utolsó sugara esett a hős papra s a pap kezében levő keresztre.

Rettenetes volt a küzdelem. Egy pillanatra mintha a honvédek meghökkenek volna az osztrákok gyilkos tüzelése elől. Huszonhárom hegyi útforduló volt, mindvégig tele ellenség-gel. Guyon odalovagolt az ingadozni látszó beszercei zászlóalj elé, mögöttük kartács-ágyukat vontattak fel és rájuk kiáltott:

— Előre: dupla lénung, hátra felé: kartács!

A zászlóalj szégyenérzetében összeszedte magát és amikor Erdősi is odakiáltott:

— Fiaim, hát itt hagynátok? Előre, utánam! dühösen rohamra siettek, utánuk a többi zászlóaljak. Két oldalról támadtak a hős honvédek. Gottfried ezredes a jobboldalon igyekezett elválni a menekülni akaró osztrák sereg utját. Egyik roham a másikat követte, a honvédsereg mintegy feltartóztatlan áradat tört előre. Deym osztrák tábornok retirálást fuvatott és fejesztve menekült Eperjes felé a megtizedelt osztrák sereggel.

Erdősi, a tábori pap, mindenütt volt, ahol leghevesebben dühöngött a harc. Páratlanul álló hősiességet fejtett ki a harminczharmadik zászlóalj, amely Guyonnak veszélybe került ágyuütegét mentette meg.

A csata sorsa eldőlt, magyaroké lévén a győzelem.

— Fiuk, — szólta Guyon a sorakozó győztes honvédekhez, — dicső, hősi munkát végeztetek, de az én bátor papom nélkül, aki úgy tudott lelkesíteni, nem győztünk volna!

Előttek köszönöm meg neki ezt a ritka bátorságot.

Ez a hős pap immár tizenhét év óta halott, Nyitrán aluszsa örök álmát. Hetvenhat évet élt, Branyiszkón kívül még nyolcz csatában kiállotta az „előre“-t. Azután bujdosott, majd tanított és csöndesen misézett. 1885-ben, mint piarista házfőnök nyugalmába vonult. Haláláig minden évben összesereglettek barátai, tisztelői, hogy a nagy csata évfordulóján kegyeletük és elismerésük adóját neki lerójják.

Egy ilyen papnak emlékezetét ne csak emléktábla, hanem szobor is hirdesse.

1909. február 5-én kellene ezt a szobrot leleplezni, a mikor a branyiszkói csatanyerés ötvenedik évfordulója következik el.

Az igazi jóbarát.

Írta: báró Nyáry Albert.

Ott hagyta a fényes katonai életét Szikinczey Kálmán. Egyszerű takarékpénztári tisztviselő lett belőle. Pedig lovastiszt volt, igaz, hogy csak szekerész, akit „csihó huszárnak“ hív a kifogástalan lovasság. De azért sarkantyut pengetett mégis s gyakorlatokon a pocsolját nem gyalog kerülte ki, hanem szép lépésben lóháton, az eleség-vívó szekerek után. Ő maga is úgy félig-meddig igazi lovastisztnak képzelte magát s legjobban huszár-társaságban tudott megenni. A magyar ezt az érzést a hájjal való kenetetéshez hasonlítja. Persze az aranyzinóros társaságban nem ő volt az első személyiség. De hát nem is vágyakozott ő ekkora dicsőségre. Megelégedett szerényen azzal, hogy megtűrték a kamerádok maguk között. Véleményt sem igen nyilvánított, ő képezte a helyeslő és a nevető elemet minden alkalommal.

Mégis mind között legjobban imponált neki Baracs Muki. Huszár is volt, kamarás is volt, igazi snajdig főhadnagy is volt. Csupa olyan tulajdonság, hogy teljesen lenyűgözte velük a szerény Szikinczey egész gondolatvilágát. Nem volt nálánál hálásabb ember a föld kerekén, pedig Muki nem tett semmi valami nagy jót vele, mindössze annyit, hogy magával egyenrangú tisztnek tartotta. Azaz még is több mint kamerádnak, benső igaz barátságát tüntette ki. Mikor Zádor Lilinek bemutatta, akkor is nyíltan kijelentette, hogy: „Kálmánt tartom leg többre minden barátom között.“ Viszont megsugta egész bizalmasan Szikinczeynek, hogy: A világ legbájosabb asszonya Ágostonné, az eget feldulnám, ha sikerülne feltalálnom őt ennek a szép asszonynak a szívére.

Ez a bemutatás még közelebb hozta a két barátot egymáshoz. Ekkortól kezdve már nem csak a kaszinóban, kávéházban találkoztak egymással, hanem Ágoston Béla ur vendégszerető asztalánál is. A szép háziasszony gyakorta hívta meg együtt őket vacsorára, s ugyancsak egyszerre maradtak is el a háztól.

— Kálmán, egyikünk felesleges a földön, — szolt egy reggel kardcsörtetve berontva Szikinczeyhez Baracs Muki.

Szikinczey felült ágyában. Egy-kettőre oda lett az álom a szeméből, de azért bambán nézett bajtására.

— Igen, felesleges. Te rutul visszaéltél az én baráti érzelmeimmel, kijátszottál, elárultál. Mivel a becsület tiltja, hogy megöljelek, csak így tanuk nélkül, pisztolyom csöve elé állítalak . . . de mégis látni fogom buja véredet.

A szegény trainkapitány nagyobb biztonság okáért megdörzsölte szemét. Semmi kétség, csakugyan ébren van, s hallja a saját hangját is, amint félve megkérdezi: „De hat mi az, amit kedved ellen cselekedtem.“

„Haha! nevetett Muki keserűen. Mit követtél el ellenem? Tudok mindent, előttem hiába játszod az ártatlant. Tudom, hogy meg-raboltál legszebb álmaidtól, hogy a porba rántottad ábrándképedet.“

„Verjen meg az Isten, ha egy szót is értek a dologból“ felelt Kálmán visszafeküdve ágyába.

„Hát lássad, hogy tudok mindent. Mint igaz barátomat bevezettelek a Zádor Lili házához, s te arra használtad fel a dicséreteket,

amelyekkel elhalmoztalak botorul imádoztam előtt, hogy behizelegd magad nála, hogy eszményhőssé fujjad fel magad. Én is csak ember vagyok, akin a szenvedések dulanak, és most a véredet szomjuhozom. Én hiába epedtem egy csókjáért Lilinek, te pedig álnok módon megloptad ártatlan, szerelmes szívét. Meg fogsz halni, csak az fáj, hogy örületes nagy szerencséd méze eddessé fogja tenni még utolsó percedet is. De én, én szerencsétlen, aki hiába epedtem egyetlen csókjáért“ — sóhajtozott a főhadnagy tenyerébe hajtva fejét.

„Ha vétettem ellened Muki, szívesen bűnhődöm érte. De mielőtt pisztolyod csöve elé állanék, tinnepélyesen esküszöm neked, hogy soha egyetlen tekintettel, egyetlen szóval nem igyekeztem ő nagysága kegyébe férközni. Ha szívében a szerelem egyetlen paránya támadt irántam, úgy az csak a sors rendelése lehet, Erre esküszöm neked.“

„És te szeretted Lilit? Meg tudnál halni érte egymás után százszor, tudnál koldulni, hogy a megszerzett falat kenyeret neki adhasd, tudnál . . . szóval szeretted-e, imádod-e ezt az égi lényt mindennél jobban? felelj ember. Őszintén, szíved szerint.“

„Nem gondolkoztam rajta . . . azaz, hogy azt hiszem, igen . . .“ felelt zavartan Szikinczey.

„Nem gondolkoztál rajta! És mégis elcsábítottad? Nem öllek meg ember . . . véred nem moshatná le a Lili gyalázatát. Mert tud meg, hogy férje észrevette az ő bűnét s most zsarnok módon csukva tartja őt, minden férfi szem elől elrejtve s kinozza szemrehányásokkal, szitkokkal. Itt csak egy módja van lovasias uton eleget tenni a becsületnek. Vedd el azt a szegény, szerencsétlenné lett asszonyt.“

„Elvegyem — kérde csodálkozva Szikinczey. Ahoz talán valami kis beleszólása a férjének is van.“

„Nyomorult! Te még kifogásokat keresel? Mi állhatja útját egy katonának, ha valamit akar. Meg kell szoktetni Lilit a férjétől s a válóper után oltárhoz vezetni. Érted?“

„Értem“, felelt bambán Szikinczey.

„És meg is teszed?“

„Meg. Hogy ha tudniillik ő nagysága hajlandó lesz velem megszökni, amit ugyan kétek.“

„Ezt vártam egy igazi férfitől. Ha már hibázott, igyekezzen jóvátenni a hibát. Meghajlok előtted, s ime, a kezemet nyújtom. Ő, milyen kellemes módja a jévatételnek, elvenni őt, az isteni asszonyt. Szerencsés embere a világnak!“

„És milyen módon szoktessen meg ő nagyságát, ha olyan nagy felügyelet alatt van. És miből fogunk élni, ha összekeltünk, ha szabad érdeklődni utána.“

„Snajdigul, bátran kell megszöktenni s hogy önzetlenségemet lásd, én magam is segíteni fogok a dologban, ha megszakad is a szívem. De különben neked kell tudni legjobban a módját, a szerencsés asszonyhódítókat. Hogy miből fogtok megélni? Szegény, hogy még ilyesmik is eszedbe jut ebben a perczen. Hát szerelemből, vagy elmégy vasutasnak, postásnak, vagy mit tudom én hová, ha meg nem tarthatod a kardbojtot.“

És Szikinczey Kálmán csakugyan végig csinálta az eleje szabott programot. Ő maga csodálkozott legjobban, midőn a szép asszony kijátszva a ház éberségét, leosont éjnek idején a lépcsőn, nyakába borult ott az utcán a Baracs Muki szemeláttára — (hogy meg nem szakadt a szíve szegény fiunak!) — s belevette magát a készen álló kocsiba, hogy egyedül, a train kapitány kíséretében, belemenjen az ismeretlen világba, a botrány kellős közepébe. De hát még is így történt. A programon kívüli szám csak az a kis párbaj volt a férjvel, s amelynek emléke egy vékony sebhelyecske a homlokán, ott, ahol a szarv szokott nőni. De ez a párbaj is csak növelte azt az égető szerelmet, amely Szikinczeyt és Lilit ő nagyságát összefűzte. Legalább Kálmán úgy érezte, hogy napról-napra nagyobb lesz szívében a szerelem s valósággal a legboldogabb embernek képzelte magát, mikor a válóper befejezése után oltárhoz vezethette Lilit. Mivel kauziora nem telt, ott kellett hagynia a katonaságot s még jó szerencse, hogy az asszony rokonsága valami vidéki pénztintézethez juttatta ne, ahol annyi fizetés járt ki legalább neki, amelyből szükösen megélhettek. Aranyos jó asszony volt ez a Lili. Ő szerzett a férjének állást, úgy

szólván ő ad kenyeret neki s jökedvében még ő kérdegeti, hogy nem bánta-e meg azt az áldozatot, amit érte tett.

Egyszerű, szürke hivatalnok lett Szikinczey Kálmán, akinek soha eszébe nem jut, hogy kollégáinak az ő régi, uniformos életéről beszéljen. De azért nagygyakorlatok idején, ha meghallja, hogy katonák érkeztek a városba, engedélyt kér az asszonytól, hogy szabadidejét a vendégfogadón tölthesse. Oda ül egy félre eső asztalhoz, s hallgatja mo'hón, hogy miről beszélgetnek a társaságba verődött tisztek. Egyetlen szót el nem szalaszt a beszédjükből annyira sem figyel a takarékpénztári ellenőrájuk. Arra azonban soha tesz kísérletet, hogy közüjük juthasson. Nem akar ily katonabarátokat, mikor a régiekkel is megszakitotta az összeköttetést.

Csak Baracs Mukival tartotta fent a barátságát. Illetve Muki nem szegyenlette gyakorta meg-meglátogatni az elzúllott volt kamerádot. Fényes, aranyzinóros ruhában jött — azóta kapitány lett már — Muki s az egész város megtudta egy óra alatt, hogy a méltóságos kamarás ur látogatóban van megint az ellenőrnél. Szegény Szikinczey oda volt ilyenkor a boldogságtól, hogy megint aranyzinóros attilát szoríthatott a keblére. És ha egy percze magára maradt a feleségével, szerelmesen odasimult Lilikhez s kedveskedve kérdezte: Lili lelkem, nem csinált maga rossz választást? Nézz csak, milyen különbség a szegény, kopott ellenőr, meg a csillogó huszárkapitány közt. És hogy epedt Muki egyetlen csókjáért. Sirva panaszkodott nekem.

„Maga nem tudja azt rossz ember, hogy nem lehet a szívnek parancsolni. Maga nem akarja nekem sehogy sem elhinni, hogy nem bántam meg, a mikor eldobtam magamtól a jóletet, a világi hiúságot, hogy ide kövessem magát a kunyhóba. Higye el, nem bántam meg, s csak úgy szeretem magát mint az első napon.“

A boldog férj elragadtatva csókolta össze ilyenkor feleségének piros ajkait. Aztán titkolóztatva hajolt oda a fekete fűrtök közt bujkáló kis fülecskéhez. „Drágám, én most elmegyek, ne féljen, nem eszi meg az éjszaka, ha egyedül lesz is. Emlékszik, hogy Muki menyenyire panaszkodott, hogy az az átkozott hortyogás, a miről leszokni nem tudok, nem hagyja őt aludni. Hijába, így van az ember, ha rongyos két szobában kell meghuzni magát. Én hát este, mikor elbucszunk Mukitól, szép csendesen megszököm hazulról. Igérem magának, hogy nem fogom felhasználni rosra a szabadságomat. Már szoltam Bencze pénztárosnak, hogy éjjelre adjon valamelyik szobájában szállást. Ha nagyon félne lelkem, szoltsa be a konyhából Zsuzsit. Csak az a fő, hogy Muki meg ne tudja valahogy a dolgot, mert a milyen gavallér ember, ha sejtene, hogy jövetelével csak a legkisebb alkalmatlanságot is csinálja nekem, bizony eszterdőkig nem látnánk a jó fiut. Pedig bizony neki köszönhetem magát.“

És csakugyan esténként, mikor Baracs Muki meleg készszorítás és tiszteletteljes kézcsók után éjjeli nyugalomra tér a vendégszobába, Szikinczey Kálmán titokzatos mosolylyal ajkán hóna alá vesz egy kis csomagot, s ujjai-val csókot intve kis feleségének, lábujjhegyen kison a szobából, vigyázva, hogy még az ajtó nyikorgását se hallja meg valahogy a kedves vendég.

Valaki nagyon megvert a szemével . . .

Valaki nagyon megvert a szemével
És most annak a betege vagyok.
Gyógyulást nem hoz se nappal, se éjjel,
Ugy járok itt, mint az élőhalott.

Valaki sokat imádkozhat értem,
Hogy a küzdésben össze nem török.
Valakinek kedves lehet az éltém . . .
Valaki várja, hogy jövök, jövök . . .

Sassy Usaba.

Az égő szivar.

Írta: Gábor Andor.

Dömötörnek, a kitérő magyar íróknak nagyon rossz kedve volt, mint mindig olyankor, ha semmi a világon eszébe jutni nem akart. Dühösen rágt a bajuszát, és nagyokat szítt a szivarjából. A két akció közül egyiknek sem volt értelme. A bajuszát izetlennek érezte, s az még csak előfordult az irodalomtörténetben, hogy valaki a kisujjából vette a témát; de a bajuszából? A szivar pedig roppant keserű volt és rosszul is égett.

— Valami fess, vidám dolgot — kérte a hetilap szerkesztője.

És ennek a keserű, rosszul szelelő, alig égő szivarának a nyomán alkosson Dömötör fess és vidám históriát! Ó, ez az alkotás! — boszankodott magában Dömötör. — A legrémesebb minden földi foglalkozások között. Isten maga is csak egyetlen egyszer alkotott, igaz, hogy akkor egy álló hétig egyfolytában. De aztán pihent. Dömötör pedig már vagy tíz esztendeje csaknem minden nap alkotott. Szerette volna látni azt a második, harmadik és tízennyolcadik világot, amit Isten meg tudott volna teremteni, ha a folytonos alkotásra kényszerítik!

Azaz: egyelőre azt szerette volna látni, ha a szivarja jobban ég. De a szivar nem tette ezt és Dömötör a nyitott ablakon át lehajította a renitens szivart az utcára. Ez megnyugtatta kissé. Eszébe is jutott valami téma-féle, amiből némi leleménnyel egy kis történetet lehetett kanyarítani.

Íróasztalához ült tehát és buzgón rózta a sorokat egymás alá . . .

Talán öt perczig dolgozhatott s keresztülesett azon a vig estí hangulaton, melylyel novelláját kezdeni akarta, mikor az előszobából nagy láрма verődött be hozzá. Vén szakácsnője egyre ezt hangoztatta:

— Nem lehet kérem, nem lehet, a nagyságos ur dolgozik! A kenyeremmel játszom, nem lehet! Egy fiatalosan zengő női hang pedig így felelt:

— Mit törődöm én a maga kenyérével? És mit törődöm én azzal, hogy a maga nagyságos ura dolgozik.

— De kérem! tiltakozott a vén cseléd,

— A maga nagyságos ura sem kért engedelmet tőlem, én sem kérek hát ő tőle, ahhoz, hogy kellemetlenséget okozzak neki.

Dömötör ekkor már kint volt az előszobában és udvariasan meghajolt a hangos hölgy előtt:

— Talán kegyeskedjék beljebbjárni. Bizonyára fontos ügyben keresett föl, nagysád . . . Csak tessék . . . csak ön után . . .

És Dömötör betessékelte a hölgyet, akit csak bent a szobában nézett meg jobban. Szép arcú és szép termetű volt. szőke. Csak a kalapja volt kissé különös, Dömötör nem tudta volna megmondani, hogy mi a különös ezen a kalapon, de nyomban éricsült rája.

— Uram! — szólott a legnagyobb szigorúsággal a hölgy — ön fölguyította a kalapomat.

— É-é-én? — hebegett Dömötör. — Az ön kalapját? Az öné?

— Igenis, az enyémet.

— De hisz — megbocsásson — nem is ismerem kegyedet!

— Annál súlyosabb az, amit elkövetett. Mint ismeretlennek még kevesebb joga volt arra, hogy felgyujtsa a kalapomat. Egyébként, joga ere akkor sem lett volna, ha ismerősöm volna. Egyetlen ismerősöm, rokonom, sőt apám, anyám sem merik ennyire menni!

— Nagysád bizonyára téved.

Az ifjú hölgy hangosan és idégesen nevetett.

— Hogy tévednék, mikor itt van a fejemen a leégett kalap! Ön uram, mint utólag kiderült, égő szivart dobott le az ablakjából. Le a forgalmas utcára. Egyenesen a gyalogjáróra.

— De hisz a szivarom nem égett. Nem is akart égni!

— Engedje meg, hogy erre csak egy kicsinylő

mosolylyal válaszoljak. Az ön szivarja égett, mert ha nem égett volna, akkor nem hamvasztotta volna el a kalapom díszét-virágát.

— Díszét-virágát? — ismételte Dömötör a költői szólammal.

— Azt: a tollakat és a virágokat rajta. Mindazt, ami egy kalapon lényeges.

— Ó, hogy a menydörgős . . . — pattant föl Dömötör.

— Hogy-hogy? A kalapomba? Uram, ez mégis sok: egy védtelen nővel szemben!

— Dehogy, dehogy, nem az ön kalapjába. A lutrisba, a trafikokba, a pénzügyminiszterbe. Hisz a míg a szivkr itt főtt volt, maga sem tudott égni, nem lehetett belőle egy Szentjánosbogárra való tüzet kicsalni és leesik és gyujtogat! Kegyed kecédálja, hogy ez boszantó.

— Ön élmés ember, ön gonyolódik! Én kecédáljam, hogy ez boszantó, mikor a kárvalótt én vagyok? De nemcsak az anyagi kár sújt le, amelyet szevedtem . . .

— Készséggel megtértem . . .

— Hallgasson! Mondom, hogy nemcsak az, hanem az erkölcsi kár . . .

— El nem képzelhetem . . .

— Úgy látszik rossz a fantáziája.

— Köszönöm — morogta Dömötör s eszébe jutott, hogy valóban: a rossz fantáziája miatt való haragjában hajította le a szivart az utcára.

— Ne köszönjön semmit, nem bókolni jöttem fel önhöz. Mikor az ön háza előtt elhaladtam, egy orczátlan aszfaltbetyár jött a nyomomban. És innen végig az utcán, még vagy öt perczig nem tájtított mellőlem. Bár nem szoktam előttem az ilyesmi — a szőke lány kaczerul mosolygott — már boszantott a dolog. S mikor a legjobban boszankodom, az aszfaltbetyár mellém lép és megszólal. Ez még sohasem fordult elő velem. Fölemeltem a napernyőmet, hogy megfenyísem a toladódot, de még mielőtt megüttem volna, már kimondta:

„Kisasszony, a kalapja ég.”

Gondolja el, uram, megszólított az utcán egy aszfaltbetyár és én nem tiltakozhatom ellene, meg sem botránozhatom, sőt köszöneit tartozom neki. Mindez az ön átkozott szivarja miatt! Az aszfaltbetyár nagyon udvarias volt, segítette levenni a kalapomat, segítette eloltani az égő tollakat és virágokat. Az utca népe körénk gyűlt és nekem épületes megjegyzéseket kellett végighallgatnom. Az ön szivarja miatt. Az aszfaltbetyáromnak afférje is támadt egy rossznyelvű ural, goromba volt hozzá, meg fog verekedni vele és énnekem meg kellett köszönnöm újból a szivességét. Az ön szivarja miatt. S az aszfaltbetyár még azt is elmondta, hogy látta, hogy valami a kalapomra hullott, de mert nem tudta: mi az, s mert nem szokott az utcán megszólítani hölgyeket — még ezt is el kellett hallgatnom — tehát nem szólt mindaddig, míg azt nem látta, hogy veszedelmes dolog hullott a kalapomra. És megmutatta, hogy ebből a házból és ebből az ablakból hullott ki a szivar, amely, mint ő megállapította, mindössze egy britanika volt.

— Havannákat nem szívhatok . . .

— Mindegy! És nekem harmadszor is közönetet kellett mondanom. Az ön szivarja miatt!

— Végtelenül . . . végtelenül sajnálom . . . — próbált mentegetőzni Dömötör.

— Ez nem elég! Tegyük fel, hogy az ön felelősgével esik meg ilyesmi.

— Lehetetlen, mert nekem nincs felelőségem.

— Jézus, Mária! — sikoltott a fiatal hölgy és egyik karosszékre roskadt.

Dömötör csak állt és várta a következendőt. Látta, hogy ma szerencsétlen napja van, tehát el volt készülve a legnagyobb meglepetésre is.

— Ön gonosz ember — sikoltotta a szőke hölgy, mikor magához tért kissé. — Mit tett velem?

— Mit? De hiszen . . .

— Tönkreteti! Tönkreteit! Tiszteességes leány létemre itt ülök egy garzon-lakásban. Hisz ez kétségbejítő! Ebbe bele kell örülni! Mi lesz velem, ha ez kiindódik. Elveszett teremtes vagyok. Az ön szivarja miatt! Előbb egy aszfaltbetyárt

zudít a nyakamra, aztán meg fölcsábit egy legény-lakásra.

— Én?

— Nem, a szivarja! De ön felelős a szivarjáért. Jogállamban élünk, uram. Lehetetlen az, hogy valaki az ablakon keresztül kihajigáljon az utcára akármit, ami a keze ügyében van, s aztán kibujjék a következmények alól.

— De én nem bujok ki — tiltakozott Dömötör.

— E szerint a kalapomat?

— Megfizetem.

— Ez a legkevesebb. Ezt a bíróság is megítéli. De az erkölcsiek?

— Az erkölcsi konzekvenciákat is állom.

— Tehát az aszfaltbetyárt?

— Az aszfaltbetyárt felpofozom. Aztán megverekszem vele, aztán kitekerem a nyakát.

— És én? Én a tisztességes leány, aki egy nőtlenember lakására kerültem föl egyedül?

Dömötör még egyszer megnézte a harcias, de kétségbeesett leányt. Nagyon szép volt és nagyon szőke. Nyugodtan ennyit mondott tehát:

— Kegyedet is vállalom, mint legvégső konzekvenciát. Legyen a feleségem, kisasszony.

A lány tágra nyitott szemmel bámult Dömötörre. Azán csendesen így felelt:

— Nem bánom. De csak két föltétel alatt.

— Halljuk.

— Az egyik, hogy leszokik a szivarzásról, a másik, hogy udvari lakásba költözik. Mert ha másodszor megtörténnék ugyanez, hogyan intézné el a bonyodalmat?

Mielőtt megmondhatta volna hogyan intézné el a második hasonló esetet, Dömötör — felébredt. Az ablak mellett, a karosszékből aludt el.

— Brrr . . . — gondolta el magában és megtörtölte verejtékező homlokát — ez borzasztó volt. Csak tudnám, hogy' hívták azt a bátor kis lányt? És hogy' beleegyezett!

Megcsóválta a fejét.

— Jó lesz, ha csakugyan leszokom a szivarzásról. Nagyon jó lesz. Mert az ördög nem alszik. Ezt az egész történetet pedig megírom a magam okulására.

És most már csakugyan odaült az íróasztal mellé.

Kleopátra.

„Ugy szomjazom! emésztő tűz hevit.

Színültig tele serlegem!

Gyöngyöző mámor hullámaiba

A tekemet hadd temetem!

Antóniusz jöjj! simulj közelebb!

Ajkamra égő ajkadat!

A csókomból nem volt soha perzselés!

S az ölésem szilajabb!

„Ami gyönyört csak ad a szerelem.

Pazarul szórja mind reánk!

Higgyeljék meg fenn az istenek

Az utolsó nászéjszakánk!

Mit bánom én már, győz-e seregün!

Ki-e lesz a harci babér?

A csókod, oh én Antóniuszom,

Caesar kincsénél többet ér!

. . . Kigyul keleten a hajnali fény.

Vér pirosan kel sugara.

Győzelmű harsona hangja rivall,

Közleg Oktavián hada.

„Édesem ég veled! veszte a trón,

E világ már nem a miénk.

Uj kikelet örök mómora vár

A csillagokba fenn! . . .

Nógrádi Pap Dezső.

Divatlevél.

Budapest, május 18.

Nagy élet járja jelenleg szép fővárosunkban, itt időzik csaknem az egész főrangú társaság. Minden palota ablaka tárva, esetleg olyan is, mely egész esztendőn át vakon meredt az utcán járókelőkre. Most fel van huzva redője és csipkés függönyei vígan libegnek a tavaszi szélben. Künn pedig a Városliget tavasziasan üde fái alatt káprázatos élet fejlődik. Egymást érik a pompás fogatok, bennök káprázatos pompával öltözött nők mosolyognak és minden este bál van a Park-Klub termeiben.

A mozgalmas életet főleg a löversenyek teremtik meg, melyek meghozzák a maguk érdekességét mindenkinek. A férfiak a sport szenvedélyének hódolnak itt, hatalmas vonzerő a totalizátor is. A nők pedig bemutatják a legújabb tavaszi divat újdonságait. Így lesz esemény mindkét részre nézve a tavaszi löverseny. Itt a pénz csábít a maga ellenállhatatlan hatalmával, amott a hiúság mosolyog felénk egész bűbajos szépségében. És mindegyre káprázatos fényét hinti a ragyogó, tavaszi napsugár.

A női toilletteket minden részleteiben megfigyelhetjük az eddig lejáratott versenynapokon. Mondhatni csaknem teljesen megállapíthatjuk az idei divat típusát. Különösen ama ruhák voltak jellegzetesek és szembeötlők, melyek az *Arva* és *Tarsa* czég műterméből kerültek ki. Értjük ezalatt azokat, melyek ott készültek, valamint amelyek csak a czég közvetítésével kerültek hozzánk Páris legelső divattermeiből.

Azt láttuk, hogy az általánosságban annyira fölkapott rövid derék nem illik mindenkinek. De akinek illik, az feltétlen elegáns viseletre talál benne. Az élesszemű divatművész nem is ajánlja már mindenkinek, sőt inkább az alakra bizza a döntést. Az idején kezdetén valóságos forrongást idézett elő e kérdés a nők között. Mindenki tudni kívánta, vajjon kötelező lesz-e a rövid derék viselése. Ma pedig úgy esett a döntés, hogy inkább látjuk e szabást színházban, illetve színpadon, mint künn a való életben.

Annál általánosabb a szövetek között a japán, ugynevezett tussor-selyem. Ezt minden színben látjuk, de a világos árnyalatok mindenkor a legszebbek. Különösen a sárga, korallvörös és kék színek sikerültek. E szövetekből épp úgy készítenek egyszerű, kis ruhát, mint ünnepélyes alkalmakra szánt öltözeteket. Az utóbbiakat áttörök csipkével, letűzik a himzések sokaságával. A finom színekkel egyetemben ily módon gyönyörű egészet lehet megteremteni.

A díszes ruhák sem készülnek nagyon hosszú aljjal, utcai ruhának pedig a leghatározottabban csakis egészen rövidet viselnek. Az egyszerű látogatóruhák egy czm.-nyire vannak a földtől; a czipő hegye alig látszik ki alóluk. Ezzel kapcsolatosan meg kell emlékeznünk a czipőről is, mely jelenleg jelentékeny szerepet játszik a nők ruhatárában. Nagyon sok a sárga bőrczipő és a szürke svéd bőrből szabott czipő. Azonfelül sűrűn hordják a bokavédőket barnás vagy szürke bőrből készítve. Ez csinos, de kissé feltűnő viselet. Akinek azonban nagyon szép lába van, e kis kacérságtól sem riad vissza, hogy ezt érvényre juttassa.

A czipő szabása is változott, amennyiben nem olyan hegyes, mint volt eddig; inkább gömbölyűre szabják. Ez annyiból üdvös, mert ez a láb természetes alakja és a természetellenes czipő el nem nyomoríthatja. Ellenben sokkal kevesebb az eddig viselt angol sarok; ez ugyanis magas lett és a XV. Lajos korabeli czipőkéhez hasonló alakot kapott. A fekete harisnya sem dicskedhetik már egyeduralmával. Amilyen a czipő, olyan harisnyát viselnek, sárgához sárgát, fehérhez fehérét. Mivel pedig nyáron főleg a fehér czipőt fogják viselni, ezzel ismét divatba jön a néhány évig teljesen bojkottált fehér harisnya.

Mint érdekes újdonságot kell megemlítenem ama tollakat, melyek ma az előkelő asszonyok kalapját díszítik. Már a színük kedvéért is megérdemelnék ezt, mert e tekintetben vetekednek a leg-

finomabb virágnyalatokkal. A leghalványabb egészkék, rózsás és violaszíntől minden szép színben képviselve látjuk őket. Olyik fél méter hosszú és egy-egy ilyen toll ötven koronánál is többbe kerül. Ámulva kérdezzük, hol vannak azok az óriás madarak, kiknek tollazatából e remek díszek kitéltek? Bizony ilyen madarak nem léteznek, mert a párisi divatárúsnők állítják össze több darabból e tollóriásokat. De épp azért nem szabad megdöbbenünk, ha a divatárúsnő szinte hihetetlen árt mond nekünk egy olyan kalapért, amelyen három-négy tollóriás himbálódzik. És mégis — ilyen kalapot lépten-nyomon látunk a nők fején.

Azonfelül sok tollboát is látunk, melyek a prémeket helyettesítik. Legszebbek a fehér strucz-tollból készültek, mely tollaknak kifogástalan szépségüknek és dus bodorral bírónak kell lenniük. Pompásan tisztíthatók, ami nagy előny a fehér színnél. A bronzszínű tyuktollból készült boák is nagyon kedveltek. A marabout helyettesítik ezek, de nálánál sokkal lengőbbek, könnyebbek. A széles hermelinekből szabott nyakbavetők szintén nagyon kedveltek, különösen esti kocsizások alkalmával. Némelyek két és fél méter hosszú, harmincz centim. széles és hermelinek is van megbérelve. Az egyik divatművész kiállításán láttam olyan hermelineboát, mely hétezer koronába került. Az ilyen fényűzés természetesen csak a nagyvilági hölgyek ruhatárában fordulhat elő — ha ugyan nem marad kizárólag divatművész sajátja.

Azonfelül selyemmuszlinból is készítenek dus, lenge nyakbavetőket, melyek a nyári ruhához pompásan illeken és amellet árúknál fogva mindenki számára hozzáférhetők. Ami mindenesetre nagy előnye minden divatújdonságnak.

c. b.

A kiátkozott.

— Irta: Deér Tamás. —

Az egész tavaszon és nyáron át tartott a flirt, amely nagyon is intenzív volt, semhogy az maradhatott volna. És így a flirt szerelemmé, forró, mély szenvedélyvé növekedett.

Igy hát elhatározta, hogy megteszi a mérész lépést és megkéri annak rendje-módja szerint a kezét annak a leánynak, akitől pedig a szociális előítéletek és anyagi helyzetek egész örvényei választották el.

A leány egyetlen gyermeke volt egy dús-gazdag kereskedőnek; ő szegénysorsu tanító, aki legfőbb dilettáns írói tevékenységgel tudott némi mellékesre szert tenni.

Mikor leánykérésre határozta el magát, egyben bizonyos volt: abban, hogy a leány anyja támogatni fogja. Hisz az egész nyáron át sok kedvezményben részesítette s mindazokat a figyelmességeket, melyekkel a leányra való tekintetből az anyát részesítette, az anyja nyájasan fogadta. Az asszony maga sem volt öreg. Föltétlen uralmat gyakorolt férje és leánya fölött. A fiatal tanító közeledését leányához nem hogy nem nézte ellenséges szemmel, de szinte örvendeni látszott annak. A kezdetben félig udvarlásnak, félig flirtnek mondható játékból ugyszólván anyai felügyelet alatt lett heves indulat, fékezhetlen szerelem.

De amikor ott állt a szülők előtt, akkor derült ki, hogy az anyai segítségre ugyancsak hiába számított. Az apa egyszerűen, hidegen és röviden azt felelte:

— Nem.

Az anya már hevesebben, sőt szenvedélyesen utasította vissza a kérést. S mikor az távozott, még gunynyal is elhalmozta, úgy, hogy a kérő kimondhatatlan keserűséggel és tépő fájdalommal hagyta el a házat, amelyhez annyi kedves óra emléke fűzte.

Dé ha az apa hideg és az anya szenvedélyes is volt, a leány szerelme nem változott. Szerelmes leány nem mérlegel, nem keres társadalmi ellentéteket. Megírta kérőjének, hogy ne csüggedjen, mert az övé akar lenni, akár beleegyeznek a szülei, akár nem.

Meg is kísérlette a szerelmes leány, hogy szüleit kapacitálja. Mindennap újra és előlől

kezdvé a harcot szerelméért; azért a szerelemért, mely fiatal, szenvedélyes szívét betöltötte. Az apát, aki egyetlen leányát bálványozta, félig-meddig meg is nyerte volna már, ha az anyja nem maradt volna hajthatatlan.

— Amíg én élek, nem leszek ennek az embernek a felesége — mondotta leányának szilárdan és kemény elhatározással az akarat-erőnek olyan megnyilatkozásával, amelyent eddig nem tapasztalt rajta a leány.

És akkor megtörtént az, ami hihetetlennek látszott. Az az elkényeztetett, a jó, polgári erkölcsökhen nevelt leány egy szép napon elhagyta a házat és kiválasztotta anyjának védelme alá helyezkedett.

Most már a leány szülei hiába haborodtak fel. Minden tiltakozásuk a pusztában elhangzott szó volt. Meg kellett hajolniuk a szerelem előtt. De ez volt minden, ami egyelőre tőlük tellett. A leány ki volt taszítva a szülei házból, majdnem a szülei szivekből is.

Az apa mélyen fel volt haborodva, mikor az esküvő megtörtént. De az apai szeretetet, ha meg is rendítette a dolog, de nem ölte meg. De az anya nem úgy volt vele. Nem tudta beleképzelni magát a helyzetbe. Nem bocsátotta meg, hogy leánya, aki fölött oly roppant uralmat gyakorolt, daczolni merészt vele. Bármilyen lépést tettek is, hogy kibékítsék, minden békítési kísérletnek azzal vetett véget, hogy azt mondta:

— Számomra meghalt.

*

Évek jöttek, évek mentek. A fiatal házastársak egészen magukra voltak hagyatva. Házuk gyermekzsivajtól, gyermekkacagástól volt már hangos. A férfi lassu, kemény munkával pozíciót vívott ki magának. Már az irodalomban is volt egy kis neve. De meg is viaskodott minden akadályllyal, minden ármánnyal, mely haladásának gátja volt. Könnyű szerrel ment neki a harcnak, mert ifju felesége és szerelme támogatta s bátorította.

Az asszonyka örömmel hozott meg minden áldozatot. A bőségből, puhaságból, melyben nevelkedett, átmenet nélkül jutott szegényes, szűkös viszonyok közé. De a nélkülözést derekasan viselte el. A csekély jólét, amelyet lassan kiküzdöttek maguknak, ezerszer kedvesebb volt neki, mint a milyen volt a fényűzés a szülei házból. De boldogság csak egyetlen dolog rágódott: az anyja hajthatatlansága. Az apa az évekig tartó harcban, melyet önmagával küzdött, belátta, hogy a természet törvényei erősebbek, mint az ember akarata. Titokban elment leányához és ki is békült vele. De csak titokban, nehogy az anyja megtudja. Mert az anyát az idő inkább elkeserítette, mintsem kibékítette. Sem férjének kérése, sem barátainak s rokonainak közbenjárása nem tudta hajthatatlanságát enyhíteni.

Ekkor az anyára rávirradt az a nap, amely valamennyiünkre ránk fog virradni. . . Az a nap, amikor minden össze fog omlani bennünk, ami eddig kredo, dogma és aksioma volt; a nap, amikor a lát és nem lát sötét kérdőjele elé állítatunk. . .

Ezen a napon a fiatal asszony először lépte át kitaszítottása óta szülői házának küszöbét.

Igaz, hogy az anyja hajthatatlansága az ő szívét is kéreggel vont be és bizonyos határig a gyermeki melegséget leszállította. Azonban az ismert szobák és butorok, valamint apjának könyei megint felmelegítették szívét, amikor haldokló anyjának szobájába lépett. Leborult az ágy elé és csöndesen sirva hajtotta homlokát a párnára.

A haldokló mozdulatlanul feküdt. De mikor szeméit kinyitotta és ott látta térdelni leányát, mintha villamos áram járta volna át fáradt testét. A haragnak, vagy a gyűlöletnek pirja gyult-e ki arcán, amikor megismerte leányát? Kezét elvonta gyermeke kezétől.

— Nem tudok elmenni addig, amíg meg nem bocsátottál — mondta a fiatal asszony. S te sem bocsáthatod el magadtól így, anyám. Hisz nem vétettem semmit. Csak annak a férfinak a felesége lettem, akit szeretek.

A haldokló szem félelmesen föllángolt. — Nem utasíthatol el, anyám — folytatta a könyörgő — hisz ez lehetetlen. Így még nem vált el soha anya a gyermekétől. Miért nem tudsz megbocsátani? Miért? Miért? . . .

Ekkor történt az, ami világozást gyújtott a leány agyában. Szinte emberfölötti erővel ült fel ágyában a haldokló. Elhidegülő kezével megragadta leányának ruháját s magához húzta. Közel, egészen közel.

— Ahoz mentél, aki . . . hörögte már majdnem magánkivül.

Keze lehanyatlott s erőfölkészül esett vissza a vánszokra. Ajkai megmozdultak, de hang nem hangozott el azokról.

— Beszélj, beszélj! Mondj valamit anyám — kiáltott a leány — mert sejtem már, amit talán sohasem szabadna megtudnom.

— Ugy van! . . . Én is szerettem . . . hagyta el a végzetes szó susogva, leheletzerűen a haldokló ajkát.

S ez volt az utolsó szava is.

A nőnek pedig, aki előtte térdelt, hirtelen elapadtak a könyvei. Ime: ő volt a kiátkozott, eltaszított, mert szive hajlamát követte és bűn nélkül követte. S aki eltaszította, az azért tette, mert nem sülyedhetett a bűnbe. S a bűnre való vágyódás im, nagyobb volt az anyai szeretetnél.

A leány imádkozni akart anyjéért. De egyetlen ima sem jutott eszébe . . .

Pünkösdi harangszó.

Irta: Roéz Pál.

A harang szavából sokat értenek az emberek. Már mint az ahhoz értők. Ellenben a bosnyák, meg a hercegőcz muzulmánok nem értenek belőle, mert nem régóta hallják. Ámbár hallhatják élet-hossziglan, akkor sem fognak belőle érteni, mert semmi közük sincs hozzá. Ők csak azt értik, mikor a műezsin a minaretről panaszosan kiabál:

— Allahu ekber, allahu ekber, la illahu illella . . .

Azazhogya ezt sem értik, mert arabusul nem tudnak, csak az tudják, hogy mikor az arabus hívogató elhangzik a minaretről, akkor nekik a dzsámjába kell menniök, reggeli, déli, délutáni, avagy estéi imádságra, napjában ötször-hatször, aszerint, hogy nagy ünnep van, avagy csak hétköznapi kell imádni Allah-t, aki jó és meghallgatja az ő jámbor, igazhívó népének a könyörgését.

Mindenféle munkáját abbanhagyja ilyenkor a mohamedán és siet a dzsámjába. Kint leoldja saruját és anélkül lép át a szentélyt. Bent ájtatos imádkozás történik, állva, hajolva, térdelve és a földre borulva. Mondja is Horváth-Szalai, mikor a törököt imádkozni látja:

— Milyen jól tudja a török a gelenkszibungot.

Nevet ezen a lent szolgáló katona, a török pedig nagy buzgón tovább imádkozik és görbiti testét, amint az imádság megkívánja.

Aki muzulmán nem ér rá, hogy a dzsámjába menjen, az ott végzi imáját, ahol éppen éri. Valami ruhát terít a földre, kezét, lábát, arcát megmossa és Sztambul felé fordulva, halkan imádkozik. Nem bánja, akárcsak látja, mert tudja, hogy Allah is látja és ez a fő.

Vonaton utazva, a mezőn, a hegyek alatt vagy az országúton sűrűn látni imádkozó muzulmán, aki miatt ilyenkor összeomolhat a világ, ő nem törődik vele; ő imádkozik, más tegyen, amit akar.

Hát persze, hogy ez a nép nem ért a harang szavából és nem is kíván belőle érteni, mert ő a maga módja szerint imádja istenét.

A harangszó nem régóta ismerős az okkupált tartományokban. Csak éppen az okkupáció óta. Sőt csak valamivel később óta, mert az okkupációt követő első években a magyar-osztrák hadseregnek nem a templomépítés volt az első dolga, hanem táborok létesítése, azok megerősítése és a fontos hegyi erősségek megépítése. Mikor ez a nagy munka nagyjában megvolt, a hadsereg urai csak akkor kezdtek gondolkodni azon, hogy a két országba leküldött és katonáidejüket ott töltő fiuk számára templomot is kellene építeni. Épült is néhány, először csak Szerajevóban és Mosztárban, később másutt is. (Nagyon sürgős nem volt ez a munka, sőt most sem az, amire fényes bizonyosság, hogy a trebinjei szerb templom, bár fölépült, még most is raktáru-

szolgálat, mert nem teljesen kész és még harangok sincsenek a tornyában.)

A nagyobb garnizonokban most már mégis van templom, ahova pedig templom nem jutott, ott legalább kápolna áll, hogy a harang szava néha felcsendülhessen.

Fiatalságának legszebb éveit ebben a görbe országban töltő magyar katonafiu tudja csak, az érzi csak, milyen szép szava van a sziklán épült torony harangjának. Az a szerény kis kápolna, amelynek belsejét katonák festették ki, kapván ezért csillagot a gallérjukra, tisztalelkű hiveket lát kisdéd oltárja előtt, akiket a tisztán csengő harang szava hívott oda. Más odalent a rét füve, a mező virága, de más a harangszó is. Kongása valóságos imádság, amely minden lélekben fölébreszti a hitet és a keserves sorban élő, hazájától távol sorvadó katonafiuat visszatéríti az istenhez.

A galamb bugását megszoktuk a ducson s alig-alig hallgatunk rá. Vadgalamb bugását, kint az erdőn azonban sokáig elhallgatjuk és be sem telünk vele.

Idehaza megszoktuk a szelid harangszót és mikor sok a dolgunk, nem igen hallgatjuk. Odalent, a végtelen hegyek és sziklák birodalmában mindannyiszor imádságos érzés üli meg a szívünket, ahányszor megkondul a harang s minél távolabbról bug, sirása minél messzebből ér fölünk-höz, annál inkább magunkba szállunk és nem foglalkozunk mással, csak azzal a minden lelket egyformán kiengesztelő tudattal, hogy itt is van hit, itt is él az istenségbe vetett bizodalom, itt sem vagyunk egészen elhagyatottak.

Nyárvégi estéken, amikor minden csendes, amikor minden hang messzire hallatszik, sajátos hangzavar tölti be sokszor a léget. Akkor van ez, amikor az esti harangszó ideje egybeesik a muzulmánok esti imájának az idejével. Nagyobb helységben, mint Szerajevóban, vagy Mosztárban, ahol igen sok a török mecset és keresztény templom is több van: az egyazon időben éneklő műezsinek imája sajátos módon olvad össze a templomok harangjának a bugásával. Ahítatos ének, áhítatos harangszóval találkozik és ringatózó zsongásban tölti be a levegőt.

A katona szájában kialszik ilyenkor a pipa és távol falujában levő templomára, szülőházára gondol meg az óvéire. Illik is ezekhez a gondolatokhoz a harangszó, mert hiszen ünnep odalent még az is, ha a szegény katona gondolata szabadon szárnyalhat hazafelé . . .

A trebinjei végeken nem igen kell várni az idő kinyílását. Tél nincs ott soha, hónak színe sem látszik s ami fehérség a hegyek tetőin néha mutatkozik, az nem hó, hanem dér, ami az esőből keletkezett. Fönt mégis hideg van s az eső dőrré fagyván, azt lehet hinni, hogy hó ül a tetőn. Hideg is csak akkor van, ha bőra kerekedik. A tenger felől huzó szél nem veszedelmes, inkább langyos. A tenger felé huzó szél azonban, amely Montenegro felől jön, nem tréfál és a csontig hat. Föl is öltözik ilyenkor a török, de a katona is, mert a trebinjei klimához szokott ember nem állja a montenegrói szelet.

A bőra is elmul azonban és a rákövetkező napokban már kiállhatatlan meleg jelentkezik, bár még januáriust mutat a kalendáriom. Az idő hamarabb jelzi a husvétit, mint a kalendáriom, mert a napok egyre melegebbek s úgy kinyíl az idő kora tavaszra, mint idehaza nyárra se.

Mégis csak elérkezik husvét ünnepé s azon mód el is mulik. Csak muljon is, mert ugyis szomorú nagyon. A haza messze van, szabadságra menni már csak azért sem érdemes, mert sok időbe telik az utazás s mikor az ember azon venné észre magát, hogy de jó is odahaza: már fordulhat is vissza. Ez az érzés nagyon keserű és a legtöbb ember inkább haza sem megy rövid szabadságra, hogy része ne legyen ebben az érzésben.

Az ünnepet tehát a legtöbb katona odalent tölti, mert hiszen a legtöbb úgy sem kaphat szabadságot. A téltenség unalmas, a pünkösdi harangszó meg fáj. Idegenben harangoznak, az az idegen harang nagyon szomorúan szól. Olyan szomorúan, hogy nagyot dobban belé a magyar fiu szíve, azu-

tán elfacsarodik s talán a könye is megedredne, ha senkisémet látná.

Az vigasztaló csak ilyenkor, hogy holnapután megint hétköznapi lesz, azzal megint kevesbednek a napok, — meg az, hogy a hét végén megjönnek a rövid szabadságról a bajtársak is mesélnek majd annyit a hazai sorsokról, hogy elég lesz azt hallgatni. Hát beszélnek és, de a beszédjüknel sokkal többet ér az irás, amit hazulról hoztak, a leánytól és még többet a küldemény, amit az otthon járt szomszéd fiuval küld az édesanya, az ünnepeket lent töltő katonafiának.

De sokkalta más a pünkösdi ünnep! Piros ez odalent is, miként mindenütt a világon és készülődnek rá a kaszárnyában is, heteken át. Pünkösdre teljes már a nyár s habár a hőség féktelen, csak pünkösöd a pünkösöd. A kaszárnya szobáit frissre meszelik, az udvart rendbehozzák, a katonák templomát a padlótól kezdve kitisztogatják, a harangokat fényesre törölgetik, hogy amikor a nap rájuk süt, messzire vetítsék a sugarát.

Csendes a pünkösdi hajnal, a hegyek, sziklahasadékok, völgyek, falvak, helyőrségek mind hallgatnak. Az ébresztő hangja végre sikongón száll szerteszét, amire nemsokára visszhang támad: a kis templom templom tornyában megkondul a fényes harang s most már annak a szava hullámszik hegyen, sziklahasadékban, völgyön, faluban, a helyőrségben mindenütt. Süt a nap és sugara megtörlik a harang fényén. Egyik pillanatban a hegytetőn csillog, a másikban a messze sikon ölik a szembe.

A katona áldja sorsát, hogy megérte ezt a hajnal is s miután reggeli foglalkozásával végzett, megy a templomba. Csilingel a harang, bent ájtatos imádkoznak az emberek. Horváth-Szalai fölmege a toronyba és a pünkösdi ünnep fölött való örömeben elveszi a kötelet a harangozótól s most már ő harangoz. Másképp is szól a harang mindjárt. Van, aki észreveszi, hogy magyar ember harangoz, mert csak magyar ember tud olyan szépen harangozni.

A százszer megunt, megátkozott sziklás vidék benépesedik. A katonaság elkalandoz, hogy hegy virággal ékesen térhessen vissza a kaszárnyába. Bokrátság a sapka, mikor visszaér a harcász és az ebédjét vidáman költi el. Van hozzá egy korty bor is, jutott pünkösdre a század kasszájából.

Délután hozza a posta a leveleket. Szép pünkösdi üdvözetek érkeznek hazulról s azokra adhatnak érekeny válaszok, amikből megtudja az édesanya, meg az az árván maradt leányzó, hogy e pünkösöd immár az utolsó és mikor megint öszre fordul az idő, otthon lesz a katonagyerek.

Délután megint üres marad a kaszárnya. Elkalandoznak a fiuk messzire, néhányan egészen a tengerpartig értek. Onnan a hajóval üdvözetlet küldenek haza, azután megindulnak vissza a kaszárnya felé. Este van mire a helyőrségbe érnek, a kis toronyban megkondul ismét a pünkösdi harangszó.

Azt mondja Horváth-Szalai:

— Az öszre talán hazaségit az isten. Esztendő ilyenkorra majd csak bekötöm a Rozi fejt. A harang tovább csilingel . . .

A rossz asszonyok paragrafusa.

Irta: Pakots József.

I.

Medveczky, az új alispán észre vette, hogy a vármegye székházának karzatáról makacsul szegződik rá egy gyöngyházfoglatu látszó. Az alispán farkasszemet nézett a látszó csillogó üvegszemével s a következő pillanatban a látszó mögöl mosolygott egy gyönyörű szöke asszonyfej.

— Ah, ez a Nyiry Klári! — konstátálta magában az alispán és alig észrevehetően megbiccentette a fejt.

A szép Nyiry Klári újból mosolygott és apró, csipkés fehérselem zsebkendőjét meglobogtatta.

Medveczky Pálnak egyszeribe szük lett a meggyesztű dolmány, a halaványzöld mente és nagy meleg támadt. Megértette ezt a kendő-

lobogtatást. A szép Nyiry Klári fehér zsebken-dője békét jelent. A nagy ellenség ime kapitulál és békéért könyörög.

— Megadjuk neki! — mondotta magában Medveczky Pál az önteltség ama plurálisával, amely a vármegye fejtét illeti, amikor az egész vármegye nevében beszél.

II.

Medveczky Pál idegen volt a saját vármegyében. Két esztendőig a külföldet járta, utazott erre-arra uri kedvtelése szerint és talán egy kicsit felejteni is, amiről különben Nyiry Klári tudott volna sokat beszélni.

Mialatt Medveczky az idegent járta és felkereste Páduában a reménytelen szerelmesek mekkáját, a szent Antal sírját, idehaza, a vármegyében megüresedett az alispáni szék. Az öreg Ördög Barnabás egy megyegyűlésen, amikor az ellenzék leszavazta egy indítványát, (notandum bene: egy unokaöccsének, bizonyos Rusnyay Benczének akart egy sine curát kieszközölni az öreg) szó nélkül lefordult a székről s a hozott határozatot már csak az Ur színe előtt enunziálhatta.

A megyében nagyon meg voltak akadva a szomorú eset miatt. Merthogy mivel tölték be az Ördög Barnabás örökét? Vakarta is az ellenzék a fejét, hogy miért szavazta le a Rusnyay Bencze sine curáját.

Zsótér Miklós jó lett volna alispánnak, csak hogy basáskodó ember volt világiéletében. Fábrý Sámuel szelid lelkület, tekintélyes külső, csak hogy eladósodott egy kissé ökelme. Lázár Ábrahám jóérzésű ember, gazdag is, amde nagy a rokonsága. Ez a sok rokon pedig mind akarna valami lenni a megyében az alispánrokona révén. Hiszen éppen ilyen ügyből kifolyólag halálozott el Ördög Barnabás is, Isten nyugosztalja szegényt. Háromnál több alkalmas ember pedig nem található az alispáni székre egy megyében sem. S miután ilyenformán teljesen kifogytak az alispánjelöltekből, valahogy eszükbe jutott az idegenbe járó Medveczky Pál. Hát hiszen ne járt volna csak kint az idegenben, a kutyának se jutott volna eszébe, de hogy éppen nem volt kéznél, hát az egyik megyei vezérkolompos nagy auktoritással és fejkavarva jelentette ki:

— Haj, csak itt volna az a Medveczky! Az aztán alispánnak való ember! Miért is hordja most másfelé az irháját?

Az egész megye rázugta:

— A biz' a! Az lenne csak jó alispánnak! Hej, ha itt volna!

Csak hogy nem jó az ördögöt a faira festeni. Mintha csak tudta volna, miről zan szó, egyszeribe otthon termett külföldi barangolásából Medveczky. Mit volt mit tenni, most már az emberség is azt kívánta, hogy őt válasszák meg alispánnak.

Meg is választották. Pedig már egészen idegen volt a vármegyében Medveczky Pál. Mikor hazakerült, még azt se tudta például, hogy a szép és kaczer Nyiry Klárit, akiért pedig valamikor még a lelkiüdvösségét is szívesen feláldozta volna, a havasfejtű Nemecskay Mihály, a vármegye főpennája vette feleségül. No, hiszen főnotárius uram, kegyelmed is erősen ingó-ringó hajladozó rózsaszálhoz kötötte azt a vékonyka sudaru életfáját.

III.

— Gratulálok önnek alispán uram, a népserűségéhez!

A szép Nyiry Klári, azaz hogy nagyságos Nemecskay Mihályné főnotáriusné asszony köszöntötte így a vármegye alispánját az installáció után, amikor a megye nemes urai elhagyták a vármegye székházát.

— Köszönöm, köszönöm szép ellenség! — mondta mosolyogva Medveczky. — Hát szeretnek egy kicsit.

Aztán könnyed cselezással tette hozzá:

— A sokak szeretete mégis némi halavány kárpótlás egy el nem ért szeretetért...

Nemecskay Mihályné elpirult vagy talán csak úgy tette, mintha elpirulna. Hej, mert hunczut szerzet ez a fehérlép, váltani tudja az arcszínét is, ha akarja.

— Ki tudja, vajjon nem csalódik-e, alispán uram? — mondta aztán a piruló asszony ingerkedő hangon.

— Hogy csalódom-e? Miben? A sokak szeretetében?

— Oh, nem... Hanem abban a bizonyos szeretetben, amelyet el nem ért...

— Hogy érti ezt?

S az új alispánnak nagyon megremegett a hangja, amikor ezt a kérdést felvetette.

— Hogyan értem? Istenem a férfiak nem nagyon megbízhatók az itéletükben. Hátha ön tudtán kívül elérte azt a szeretetet...

Mosolyogva, kaczerán mondta az utolsó szavakat Nemecskay Mihályné. Aztán fordult egyet kecsesen, hajladozva, hogy Medveczky Pál megláthatta egész szép formás termetét és bucsut intétt:

— A viszontlátásra, alispán uram!

Szegény Nemecskay Mihály! — gondolta magában az új alispán és öntelten, vidáman nézett szét a megyeházából kitóduló díszes gyülekezeten.

IV.

Nem hiába járt külföldön Medveczky Pál, de nagytudományu embernek bizonyult. Rövid egy esztendő alatt új életet öntött az öreg vármegyébe. A megyei urak mind belebolondultak az új alispánba, de belebolondultak az asszonyaik is. Hát Nemecskay Mihályné. A szép főnotáriusné bizony jóvátette azt, amit leánykorában vétett Medveczky ellen. Négyszem közt szólva nagyon is elárasztotta a kegyeivel Medveczkyt. De hát ha sok volt neki belőle. Jutott abból valamicske az urának is, sőt (erről, lám, Medveczkynek sem szabad tudni) még Derecskey Ferencnek is, az első aljegyzőnek.

Hanem éppen ebben a sorban járt most a szegény Nemecskay Mihály. Bekopogtat a hivatalba Medveczkyhez és nagy szuszszal nyögi:

— Alispán uram, Pali öcsém, nagy dologban jöttem hozzád!

— Hadd halljuk, miről van szó, Mihály bátyám!

— Megesal az asszony!

Medveczky Pál ijedten ugrott fel a székből. Az ördögbe is, hát kitudódott volna? Bambán bámult a havasfejtű főpennára. No, ez szép história! Micsoda országos botrány lesz ebből! Rámegy még arra az alispáni szék is.

— Hát... hát... honnan tudod? — dadogta aztán kinosan.

— Tudom. Az asszony egy leveléből, mit attól a gaz Derecskeytől kapott. Tudod, az aféle poétaember szeret leveleket írni. Egy ilyen pistolát elfogtam. Itt van. Olvasd el. Tiszta sor, hogy megcsal az asszony.

Medveczky Pál fellélegzett. Tehát nem róla van szó. De a csudába is, kutyául van így is. Hogy mellette az a tintanyaló Derecskey is?... Medveczky úgy érezte, hogy szégyenli magát. Elolvasta a Derecskey levelét s most már maga is hitte, hogy az az asszony igen pazarló a kegyeiben. Kényelmetlenül iészengelt székében s aztán megkérdzte Nemecskayt:

— De hát mit akarsz tőlem, bátyám? Mit tehetek én ebben a dologban?

— Sokat. Mindent. És egyedül csak te! — felelte Nemecskay Mihály.

— Hogy-hogy?

— Ismered-e azt a régi megyei intézményt, amelyet hajdanta a rossz asszonyok büntetésére statuált a nemes vármegye?

— Ahá! Tudom már, mire célzasz. A vármegye suhogójára. A rossz asszonyok paragrafusára.

— Ugy van! Hát léptesd kérlek újra életbe.

— Az ördögbe is, azt akarod, hogy nyilvánosan megvesszőztessem a feleségedet?

— Azt éppen nem, de valami olyasformát. A nyilvánosság kizárásával.

— Hm.

Medveczky gondolkozott. Nagy kedvet érzett magában a megvesszőztetésre, hiszen égette az ő lelkét is annak a csalfa mosolygású asszonynak a csalafintasága, de aztán belátta a dolog furcaságát.

— Nem lehet, Mihály, nem lehet!

— Már miért nem? Ha én akarom és te sem bánod. Te vagy az alispán, a végrehajtó hatalom. Aztán kitaláltam a módját. A szegényem kerül újra és mégis megszenved az asszony. És a krónikák igazolják, hogy soha többé rossz asszony nem volt az olyan, aki a vármegye suhogójával „illetteték.”

V.

Nagyságos Nemecskay Mihályné idézést kapott, amelynél fogva a vármegye tekintetes és nagyságos alispánja elé cizáltaték.

A szép asszony nem tudta, mire vélni a dolgot. Moeolyogva ment fel az alispáni hivatalba, ahol némi csodálkozására ott találta az urát is. Furcsa volt a dolog; vajjon mért bámul rá az a két ember úgy, mintha krétát nyelt volna?

Medveczky Pál ekkor egy írást vett elő és felolvasott belőle. Különös dolgokat. Hogy Nemecskay Mihályné bizonyos Derecskey Ferenczel hűtlenségben találtatott s ezért a nemes vármegye által arra ítéltetik, hogy a vármegye suhogójával illetessék.

Az alispán, mikor az ítélet felolvasását befejezte, felnyitotta a szomszéd terem ajtaját és szólt az ámuló asszonynak:

— Tessék belépni!

A szép asszony önkénytelenül engedelmességedett. Egy félhomályos szobába jutott. Medveczky és a férje követték. Medveczky ekkor csöngetett és két megyei huszár lépett be. Medveczky odasugta az asszonynak:

— Fordítsa el a fejét, hogy ne ismerjék fel és feküdjék erre a deresre.

— Az Istenért, mit akarnak tenni velem?

— Cselekedjék úgy, ahogy mondtam.

Az asszony annyira meg volt rémülve, hogy remegve követte az utasítást.

Ekkor Medveczky intésére előlépett a két megyei huszár... És ekkor megsuhogott a levegőben két hajlós nyirfavessző. Egy benső, remegő, szegyenkező asszonysikoly hangzott el.

— Elég! Mehettek!

Medveczky Pál alispán kiáltotta ezt izgató hangon a hatodik vesszősapásnál és a két megyei huszár kikotródott. Az alispán még utának kiáltott:

— A fejetekkel játsztok, ha egy szót elkötyögtök ebből a dologból!

A szép Nemecskay Mihálynét nagy igyekezettel locsolták fel a deresről a férje és Medveczky. Ezek után a történeti igazsághoz hiven még csak azt kell megállapítani, hogy a szép asszony ezentul csakugyan soha hűtlenségben nem találtatott.

TANÜGY.

Pünkösöd.

Írta: Dr. Bokor József.

A szentlélek kitöltetésének bibliai ünnepe: a pünkösöd, ünnepe most a magyarországi iskolák egyetemének.

Azzal az anyagi felsegítéssel, melyet Apponyi részint törvényben, részint rendeletben az iskoláknak, ezek tanárainak és tanítóinak juttatott, új élet támadt és támad intézetekben és egyéneken egyaránt.

Kezdett ugyanis kihalni a hit a lelkekben, hogy valaha elismerés követné akár a társadalom, akár az állam részéről a kultúra munkásainak fáradozásait. A hit helyét lassanként az elfásultság foglalta el: mindegy, kitegyem bár lelkemet a rám bízott gyermekek előmenetelért, nincs aki meghallja, nincs aki megértse a bizalmat, még kevesebb, aki megkülönböztetni tudja az igaz munkát a vásári munkától.

Ez volt a fogékony lelkek bezárulásának első foka. Követte a második, az a tapasztalat, amit a példabeszéd így fejez ki: szemesnek áll a világ, vannak az alamizsna. Kezdték észrevenni az iskola egykori hű munkásai, hogy az érvényesülés útja a szűk falakon kívül, a társadalmi és állami életben való közreműködésben, a nexus-keresésben van. Kocsmákban, vagy előszobákban kötöttet-e meg ez a nexus, mit törődött vele a szerencsevadász. Épp oly kevéssé törődött azzal, hogy a gyümölcsöző összeköttetés mennyi megalázkodással jár. Csak célját érje, majd tovább adja a kölcsönt az utána törtetőknak.

Voltak olyanok, kiknek a természete nem vette be a boldogulásnak ezt a módját s inkább az ígéretekre hallgattak. Ezek a naiv lelkek tíz évvel ezelőtt, a kiegyezési tárgyalások-

kal kapcsolatban, midőn azt hallották, hogy a ország anyagi megerősödése az első, melyet nyomban követ minden kulturális munka felvirágoztatása, reményeiket eltekték tíz évvel későbbi időre, 1907-re. Emlékezünk arra, hogy ezen a helyen mennyi remény fűződött az utóbbi évszámhoz. Hiszen a kormányon ülők matematikai biztossággal mutogatták, hogy mint jutunk évről-évre közelebb az ígért földéhez, az önálló bankhoz, iparhoz, gazdasági élethez s ezen feltételek alatt mint szaporodnak a kereset utjai, mint bugygyannak föl egymásután az önállóvá lett nemzet anyagi forrásai s a válságot szerencsésen kiállott magyar állam mint emelkedik a vagyoni és értelmi gazdagság fokozódó szintjére s koszoruzza meg kitarító, hű fiait, a kultura munkájának két balkézzelet születtei napszámait.

Pedig mind másképp történt, mint tíz évvel ezelőtt megjósolták. Intézményesen semmi sem vártatott be a tíz évvel ezelőtt tett ígéretekben. Nincs önálló magyar gazdasági élet, következésképp nincs alap, melyen a szellemi munkásoknak tett ígért be volna váltható.

Semper fidelis, perpetuus asinus! Ezekkel a szavakkal — egy angol pedagógus szavaival — kellett volna pályájával szakítani annak a pedagógusnak, aki fenakadt a politikai ígéretek horgán s az ígértet tett szabadelvű párttól cserbenhagyva, a parlament nélküli kormánytól kirabolva, a kötött marsrutával dolgozó koalíciótól joggal nem is várhatta, hogy mások mulasztásaiból eredő károkért a felelősséget magára vegye s többet tegyen a kulturáért, mint tett előtte negyven esztendő alatt az állandó uralmon való párt.

Marius Victor, a hajdani Gallia utolsó költőinek egyike énekelte a Nyugateurópa romjait takarni készülő új tenyészet láttára: A szármáták pusztítása, a vandálok gyujtogatása, az alának rablása után bizonytalan reménnyel s ingadozó léptekkel készülünk jóvátenni az okozott csapásokat.

S valóban nálunk is ugy történt. Az 1907-iki évhez kötött remények beteljesedtek. Nem ugyan azon az uton, ahogy kijelölték, de valóra vált a kultura munkásainak reménye. Iskolai olvasmányok közt emlékezés van egy hajóról, melyet a válságok miatt csödbe került kereskedő-ház, mint végső reményét kincsekkel terhelten vár haza. Éppen utolsó butordarabja kerül árverés alá, melyen a kereskedőház megalapítója tisztos vénkorában ülni szokott, midőn megjelenik egy ismeretlen hajós s a rozoga butorért ezerszeres árt ígér. A tíz évig távol volt hajó kapitánya az utolsó perczen megjelent, hogy megmentse a veszedelemben forgó házat.

Épp így a nemzeti kormány, helyrehozandó a megelőző korok mulasztásait, sok elaggott munkásnak könnyítette meg hátralevő napjait.

Libertas, puae sera tamen respexit incertum
Candidior posquam tondenti barba cadebat;
Respexit tamen, et longo post tempore venit . . .
Vergilius: Bukolikák 28—30.

A fiatalság előtt pedig simává, egyenlenségé lett a tanítói és tanári pálya. Társadalmi helyzete közeliismerésben részestül s mindegyik munkástól magától függ, hogy számottevő tényezőjévé válják a közéletnek, anélkül, hogy szaladna utána.

Ezt a perspektívát nyitotta meg Apponyi a magyar kultura munkásai előtt. Ne muljék úgy el az első pünkösdi ünnepe, hogy eszükbe ne jusson az öreg Szemere Pál egyik szonettjének ez a pár sora:

A szivhála nem tényhála,
De nincs szentebb, nemesb nála.

A protekciósok.

Irta: Dr. Nógrádi László.

A tanári fizetésrendezés nyomán sok panaszos szó esett a protekciós előléptésekről. Valljuk meg őszintén, ez a sok szó nem ok nélkül volt. És én nem csodálkozom ezen, hogy a tanárság zöme annyira fél a protekció-létrától. Mert furcsa egy létra ez. Egyszerre bukkannak fel rajta soha se hallott és ismert nagyságok. Felbukkannak, egy ideig csodálkozik rajtuk az ember, hogy mi módon jutottak egyszerre az érdem polczára. Boszszankodás is vegyül elég a csodálkozásba (mert csak protekció az érdem), aztán elfelejt az ember. Az ismeretlenség homályából jöttek s elvesznek az ismeretlenség homályába.

Hisz ha csak ennyi volna az egész, a baj még nem volna olyan nagy baj. De egyéb is következik még belőle. Egy az, hogy ezek a protekciósok is a fizika törvényei alá esnek, bármennyire inponderabiliák is: helyet töltenek be. A helyükön csak ők lehetnek egy időben, más oda nem kerülhet. Tehát egy érdemesebb elől zárták el az utat, aki az ő helyükbe jutva nemcsak munkakedve fokozódott volna, hanem tenni is tudott volna valamit. De nem került oda, őt nem vették észre, az ő képességét, dolgát nem jutalmazták. Nem érdemesebb lépett elébe, hanem egy érdemtelen, aki nem csinál semmit, mert nem képes semmire. Az ilyen protekciós tehát nemcsak parazita a helyén, de munkacsökkentő is. Fogyasztója a szellemi tőkének.

Ez az egyik. A másik pedig az, hogy a protekciós után, ha el is felejtik, de bizonyos keserűség mindig marad a lelkek mélyén. A keserűség pedig rossz munkakerentő. A keserű ember dolga fanyar.

Sok ilyen tanügyi fanyar dolgu ember van, akik pedig mindaddig jó és lelkes munkát végeztek, míg be nem látták, hogy képesség, munka mind semmi, ha nincs protekció. Míg világossá nem lett előttük, hogy itt minálunk csak protekcióval mehet az ember valamire: ez áld, jutalmaz és visz előbbre, — esetleg Budapestre fővárosnak.

Szép kis könyvet lehetne összeírni a protekcióról, de hát minek volna ezt összeírni, mikor nyilván tudja mindenki, hogy ez nálunk már így megy. Minden és minden ez. Ez a kezdet és vég, a többi mellékes majdnem teljesen.

Valóban nincs igazabb „magyar” közmondás, mint az, hogy „akinek vagy protekciója, adatik annak.” Szomorú, hogy így van, de így van. Azaz eddig így volt.

A Tanáregyesületi Közlöny májusi számában egy megszívlelésre érdemes cikk jelent meg, amely épen arról szól, hogy Budapesten igen sok fiatal helyettes tanárt neveztek ki. Holott Budapestet sok vidéki idősebb ember óhajta, mint vágyai mekkáját. Igaz ugy van. A tanáremberek jó részének álmai netovábbja Budapest. Sokan gyermekeik könnyebb iskolázatása miatt akarnának a fővárosba jutni, mások, mert ott több eszköz állna rendelkezésükre szellemi munkásságukban; ismét mások azért, mert már megunták hosszú idő óta a jó vidék sorát s porát. Szóval felakarnának jutni Budapestre. De . . . No persze hiányzik a protekció. És mivel sokan vannak, akiknek a jó protekció nem hiányzik, hát feljutnak ezek, ha nincs is egyéb érdemök a protekción kívül, no meg azon, hogy esetleg az apócu, a papájuk, vagy a sógorság (illetve rokonság) ott van Budapesten. Ha van protekció, ez az ok is elég. Nem akarom azt mondani, hogy minden budapesti tanárt csak a protekció vitt fel s nincs személyes érdemük, de hogy nagyon könnyen meglehetne számolni azokat, akik protekció nélkül, pusztán csak személyes érdemök segítségével jutottak fel, bizonyos. Ugyan van-e ilyen?!

Elszomorító, hogy így volt. Hogy milyen hatást tett ez az évtizeden át folytatott protekció, kitűnt a szegedi tanárok memorandumából. A szürke s tőrű professzorok megragadták az első alkalmat, amikor ország-világ előtt kiönthették ke-

serüségüket a fővárosi kollegák ellen. Pedig nem a fővárosi kollegák ellen kellett volna, hanem a rendszer ellen legkivált. Mert hisz bolond ember volna az, ha nem használná azt, ami je van. Mért ne használná fel ez is, az is a protekciót, mikor ezzel czélt érhet, mikor ennek segítségével közelebb juthat még a rokonsághoz is.

A rendszer, a rendszer. Ezt kell agyonbunkozni memorandummal és mindenféle eszközzel. Mert ez a rendszer vitte fel szerte a protekciósokat, ez csinálta az igazgatókat s ez ugratott igen könnyen egy pár létrafokkal előbbre a fizetési sorban.

Le a protekcióval! Kit-kit képessége s munkája után érjen a kitüntetés, ne stréber könyöklés és protekció segítségével. Budapestre se a protekció segítsen fel senkit, ne a koma, a sógor, az após, anyós, papa és mama ottlakása legyen az ok, hanem az érdem, de még az érdem is bizonyos vidéki szogalati év eltöltése után. Előbb mutassa meg a feltörekvő azt, hogy miért akarna Budapestre kerülni. Aztán kerüjön oda. Ha így lesz, bezzeg akkor kevesebben fognak fontos és méltóságos képpel fanyalogni vidéken, lenézve a „vidéket”, hirdelve azt, hogy ők mindenestre Budapestre akarnak menni, mert . . . no van protekció, ki tudja csinálni. Majd ezek dolgozni fognak, hogy 8—10 évi vidéki munka után felkerülhessenek a fővárosba a rokonsághoz. És fognak dolgozni sokan, hogy legyen érdemük czéljuk elérésére.

Mig csak protekció visz előre, addig a tanárság munkakedve emelkedni nem fog, sőt évről-évre csökkenhet csak. Ennek pedig nemcsak a közoktatás, hanem a tudományos és egyéb szellemi munka és kárát látja. Még pedig nagy kárát.

Közoktatásügyi miniszterünk a tanárság szellemi nivója emelésére külföldi tanulmányuti ösztöndíjakat rendelt. Nem hisszük, hogy ezt is csak a protekciósok fogják elnyerni. Nem hisszük, . . . pedig már bizonyára megindult a protekció-özön. Zsongnak, sokan zsongnak a mézes tányér körül olyanok, akik csak mézet akarnának enni, illetve csak a külföldi utazás nimbusát fejre rakni — protekcióval. Az ilyenektől vajmi kevés térülne meg a közoktatás javára. Szomorú lenne és végtelenül lesújtó a tanárságra, ha az idők ezen nagy fordulása után is csak ugy lenne, amint volt régen, nem is olyan nagyon régen. Sok van már a keserűségek poharában, növelni kell, de csökkentését várjuk. Meg kell szűnni a protekciónak.

Érdemtelenül ne kerülhessen senki Budapestre, se a rokonság, se egyéb protekcióval, ne juthasson külföldi ösztöndíjhoz se, csak az érdemes. Legyen igazság, legalább az minél több, ha már a fizetés annyira kevés. A fizetéssel egyébként a protekciós állapotnak is rendezés alá kell kerülni. Ezt reméljük s kérjük mi, akik még protekciómentesek vagyunk, mert ez a tanárság és a tanügyi érdeke egyaránt!

A középiskolai tanáregyesület ügyei.

A középiskolai tanáregyesület választmánya a múlt héten tartotta rendes ülését.

Ezen előkelő testület igazgató választmánya, amely az egész ország középiskolai tanárságának közvéleményét volna hivatva tolmácsolni, évenként 2—3-szor szokott összeülni. A dolog természete hozza magával, hogy ilyenkor a sürgős és fontosnál fontosabb ügyek egész sora vár elintézésre.

Bátran ki merjük mondani, hogy ez a választmány az egyesületi igazgatósággal egyetemben távolról sem teljesíti kötelességét, mert ahelyett, hogy a reá várakozó fontos ügyekkel foglalkoznék, inkább személyi ügyek elintézésére pazarolja idejét. És ezeket az ügyeket is ferdén és tapintatlanul intézi el.

A Tanáregyesületben már évek óta fujt a válság szele, amely a darabont-kormány idején folyvást növekedett s lassankint viharrá fokozódott alkortájban, amikor a közelmúlt szomorú időkben az egyesület közlönyének szerkesztője a hazafiság-

ól eléggé gyöngé bizonyítványt állított ki magáról. Ez az eljárás a tanárság tulnyomó nagy többségében, amely erős hazafias érzéséről mindig híres volt, keserű visszatetszést keltett, úgyhogy a szerkesztőnek súlyos betegség címén mennie kellett. De az ugynevezett mintagymnáziumban, amely ilyen rossz mintákat liferál, még ma is a legfonlosabb állást tölti be.

Az emiatt támadt viharos elégedetlenséget csak fokozta az egyesület elnökének főrendiházi beszéde, amely a darabont-időkben a *hazafias közömbösségnek* ékes szavakkal adott kifejezést. Azóta a Tanáregyesületben a válság folyton tart. A nagynehezen lélezhető jutott ellenzék, melynek letörését az egyesület vezetősége főfeladatának tekinti, mégis elért annyit, hogy az egyesületi elnök lemondott s látván a tekintélyes kisebbségnek ellene irányuló ellenszenvét, lemondása mellett sok huza-vona után végre mégis megmaradt. De míg a dolog ennyire jutott, az egyesület életében olyan mozzanatok merültek fel, amelyek igazán nagy próbára tették a tagok tekintélyes részének türelmét. Az egyesület igazgatósága és választmánya az elnök égése alatt hozzá volt szokva, hogy az ügyeket ukázzal intézze el. Az elnök lemondásával ez az eljárás megszűnni látszott s az igazgatóság mindent elkövetett, hogy a régi elnököt megtartsa. És ezt az igazgatóság oly nagy tapintattal teljesítette, ami még az ugynevezett szakszervezetekben is pártját ritkító dolog. Az elnököt marasztaló beszédében a papi la-elnök a tagoknak amúgy is elégedetlenkedő a tekintélyes részét érzékenyen megsértette. És mikor ezt egy-két tag hasonló tónusban a hírlapok hátsólapjain visszautasította, erre az elnök két hónap mulva az egyesület közlönyében szerzetestől egyáltalán nem remélhető szokatlan gorombasággal válaszolt. A sértett tagok az adott válasz nyereségénél fogva nem tartották izlésükkel megegyezőnek, hogy a papi alelnököt feleletre méltassák.

Ez időtájtában közbejött a középiskolai tanárok fizetésrendezésének ügye is, amelyben a tanárság két részre oszlott. Egy részük a jelenlegi fizetősztályokban való maradás mellett foglalt állást, más részük pedig a Széll-féle szeniumos rendszer behozatalát követelte, amely a középiskolai tanárságot a többi tisztviselői státusoktól elkülönzené, őket külön rendbe sorozná s az egész középiskolai oktatás nagy nemzeti hivatását valóssággal megbénítaná. A harc a kérdés körül egészen elkeseredetté vált. És hogy a tanárság békéjét feldulta, ebben első sorban az egyesület igazgatósága a hibás. Ezt a mozgalmat t. i. az igazgatóságnak agilisabb tagjai különféle hírlapi közleményekben úgy tüntették fel, mint néhány elégedetlen fővárosi tanárnak fészkelődését az u. n. rangsor mellett. Ez a vidékieket félrevezette, Szegeden tanárgyűlést hívtak össze, ott memorandumot szerkesztettek s azt a tisztviselők szótárában kartársakkal szemben eddig szokatlan durvaságokkal megtömvé, a miniszterhez is beadták. A budapesti ellenzék erre a durva támadásra szintén szervezkedett, ivatek küldött ki, amelyen a fizetésrendezés kérdésében az összes állami és kir. kath. középiskolák tanárait szavazásra kérte föl s ennek eredménye — mint biztos forrásból tudjuk — az lett, hogy az u. n. fizetősztályokban (tehát a többi tisztviselőkkal együtt) való maradás mellett a középiskolai tanárságnak közel fele nyilatkozott.

Ez volt a Tanáregyesület igazgatóságának első nyilvánvaló nagy kudarcza. Majd ezután következni fog logikai lánczolatként a második.

Együttal mint jellemző tény kell megemlítenünk, hogy az egyesület igazgatósága mellett mind a fizetésrendezés kérdésében, mind bizalomnyilvánításokban éppen azon tagok tartanak ki a fővárosban, akik az elmúlt darabont időkben hazafiságukkal semmiképp sem tüntettek; olyan igazgatók, akik némely tanárokat hazafias érzésük nyilvánításáért erőszakosan nyugdíjaztatni akartak, olyan tanárok, akiket a darabont időkben soron kívül előléptettek és általában olyanok, akik a régebbi kormányok mindegyikében *föltétlenül megbízta*ik, csak a jelenlegi nemzeti kormányval szemben *bizalmatlanok* s egyedül ettől féltik a középiskolai tanárságnak szolgálati függetlenségét.

Ilyen körülmények közt állt össze az elmúlt héten az Országos Középiskolai Tanáregyesület választmánya.

Azt hitték, hogy ez a választmány a helyzet magaslátára emelkedve, méltányosan el fogja intézni legalább a legkényesebb kérdéseket, tapintatosabb eljárásra utasítja az igazgatóságot és más sürgős kérdések elintézését is fogantatba veszi.

Ehelyett mit tett a választmány?

Mindenekelőtt egy protestáns felekezeti tanár indítványára bizalmat szavazott annak a kath. felekezeti alelnöknek, aki a tagok egy részét — mint főntebb már említve volt — ismételtlen és érzékenyen megsértette s ezáltal ama jogtalan sértést magáévá tette, vele magát azonosította. Ezenkívül bizalmat szavazott az egyesület világi alelnökének és pénztárosának, akik közül az utóbbi ellen az egyesületi tagok körében a bizalmatlanságnak legcsekélyebb jele se nyilvánult soha. Igaz, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem az egyesületi életben néha bizalommal is. De hát akkor mért nem nyilvánult a bizalom a többi tisztviselői irányában is? Az még érthető, hogy az egyesület hivatalos közlönyének szerkesztőjét e megtisztelő bizalomból kikeresztették, mert ez legalább a fizetésrendezés kérdésében, sőt talán más ügyekben is az ellenzék álláspontjára helyezkedett. Az azonban szinte megfoghatatlan, hogy a bizalomból kimaradt a főtitkár is, aki pedig az ellenzék tagok elhallgattatásában, az értekezletekre meghívott vendégek kitessékkelésében és főképp a *zártülések* rendezésében, amelyeket a Tanáregyesületben eddig nem igen ismertek, az igazgatóság és a választmány intencziójának megfelelően különösen nagy buzgalommal tud kifejtetni.

Az azonban az ellenkező vélemény nyilvánításának ily módon való korlátozása, sőt elnyomása aztokozta, hogy az egyesület vezetőségének ellenzége még jobban elkeseredett s még inkább megerősödött. Fokozza e részen az elégedetlenséget az a különös hír, hogy egyes szókimondó tagokat, akik az igazgatóságot legutóbb nem egyszer sarokba szorították, az egyesületből ki akarnak zárni. Az igazgatóság felfogására nézve szomorúan jellemző körülmény, hogy ez a csodálatos hír, amely megvalósulása esetén az egyesület vezetői bírói eljárás elé viheti, a tagok körében hiteltre talált.

Ez az igazgató-választmány azonban a bizalomnyilvánításokon kívül még egy fontos kérdésben határozott: a fizetésrendezés ügyében. Itt a választmánynak egyik kiváló tagja, Wagner Alajos igazgató, azt indítványozta, hogy mivel a középiskolai tanárság e kérdésben két részre oszlott, az egyesületből ki akarnak zárni. Az igazgatóság felfogására nézve szomorúan jellemző körülmény, hogy ez a csodálatos hír, amely megvalósulása esetén az egyesület vezetői bírói eljárás elé viheti, a tagok körében hiteltre talált.

Ez az igazgató-választmány azonban a bizalomnyilvánításokon kívül még egy fontos kérdésben határozott: a fizetésrendezés ügyében. Itt a választmánynak egyik kiváló tagja, Wagner Alajos igazgató, azt indítványozta, hogy mivel a középiskolai tanárság e kérdésben két részre oszlott, az egyesületből ki akarnak zárni. Az igazgatóság felfogására nézve szomorúan jellemző körülmény, hogy ez a csodálatos hír, amely megvalósulása esetén az egyesület vezetői bírói eljárás elé viheti, a tagok körében hiteltre talált.

Ez az igazgató-választmány azonban a bizalomnyilvánításokon kívül még egy fontos kérdésben határozott: a fizetésrendezés ügyében. Itt a választmánynak egyik kiváló tagja, Wagner Alajos igazgató, azt indítványozta, hogy mivel a középiskolai tanárság e kérdésben két részre oszlott, az egyesületből ki akarnak zárni. Az igazgatóság felfogására nézve szomorúan jellemző körülmény, hogy ez a csodálatos hír, amely megvalósulása esetén az egyesület vezetői bírói eljárás elé viheti, a tagok körében hiteltre talált.

Az igazgató-választmány, amely — mint említettük — évenként kétszer, háromszor szokott egybegyűlni, a bizalom és a fizetésrendezés kérdésén kívül érdemileg semmi egyéb ügygel nem foglalkozott. Pedig ilyen ügyek nagyon is szép számmal várnak elintézésre. Csak maga a kolozsvári tanári kör nemrégben egész sereg fontos tanügyi kérdést ajánlott az egyesület igazgatóságá-

nak szives figyelmébe. És ezek közül ez az igazgató-választmány még csak egyetlen egyet sem méltatott a megemlítésre. A többi tanári körök hasonló természetű indítványai és felterjesztései hasonló temetkezési vállalatra találtak az egyesület vezetőségében, úgy, hogy ezek a körök ezentúl egyenesen az illetékes minisztériumhoz akarnak fordulni, amint ez a gyakorlati tanárképzés ügyében már eddig is megtörtént. És ennek eredménye is lett.

A Tanáregyesület igazgató-választmánya azonban számos égető középiskolai ügy tárgyalását mellőzve, a fizetésrendezés kérdésében tovább is szítja a pártoskodásnak amúgy is eléggé lobogó lángját és ide-oda bizalmat szavazgat, akiknek vagy nem kellene, vagy fölösleges. Reméljük, hogy közelebb ennek az egyesületnek békésebb, hasznosabb és bokrosabb munkásságáról számolhatunk be.

Veridicus.

Az igazgatói választásokhoz.

Ez a cikk már vagy tíz éve tollunkból minden évben következetesen megjelenik, mint ahogyan minden esztendőben következetesen elérkezik a naptárban, — hogy aktuálisan fejezzük ki magunkat — a pünkösdi. És valamint a pünkösdi mindig a szentlelket hívja az emberi nem segítségére: éppen úgy a mi cikkünk is mindig az igazgatói választásokra hívja fel a közfigyelmet. Megismétlünk pedig szavunkat minden esztendőben azért, mert az igazgatói állást az iskola beléletére rendkívül fontosnak tartjuk. Okunk van rá. Mi ugyanis a közfelfogástól eltérőleg az igazgatóban sohasem külső adminisztratív hivatalnokot, hanem inkább és főleg tanítót, még pedig kitűnő tanítót keresünk. Mert az iskola nem adminisztratív alkotás, hanem kifejezetten pedagógiai intézmény. Mint ilyennek azért az élére sohasem annyira adminisztratív tehetségeket, hanem inkább, sőt kizárólag elméletben és gyakorlatban kitűnő tanítókat kell helyezni.

Még pedig olyan kitűnő tanítókat, akik nemcsak magok jó tanítók, hanem ebbeli jóra valósságukat másokra is képesek átruházni. Tehát bírnak a szóval, a gyakorlattal, a tettnek azzal szuperioritási erejével, amely másokat meggyőz és értelműknek világával képesek másokat is az ő átszürt igazságuk körébe belevonni. Mindenesetre itt a legszerencsésebb kvalitásbeli összetétel az, amely mind a két elemet: az adminisztratív és pedagógiai elemet egyesíti egy személyben. De azt újfogva állítjuk, hogy az iskola életére természeténél fogva az utóbbi a fontos, a másik csak mellékes, már csak azért is, mert amaz egy bedresszirozott őrmester is becsülettel elvégezheti, tehát minden közepes tanító által is könnyen elsajátítható. Ekképpen semmiképpen sem valami nagy dolog, az utóbbi ellenben kissé erősebb, szorgosabb tanulmányt, kissé több szakképzettséget, a tapasztalatnak terjedelmesebb birtoklását, egyszóval a léleknek, az értelemnek nagyobb mélységét igényli. És itt ez a punctum saliens.

Ilyen tanító, azt hisszük, bármily sötét szemüvegen nézzék is némelyek a fővárosi tanítószék kontingensét, a fővárosi tanítószék között sok akad. De nagy szegény is volna, ha nem akadna. Bizonyosan talán több is van, mint amennyit mi gondolunk. A választék tehát elég. Azért igazgatószágra csakis ilyeneket kell ültetni. A mostani helyi felügyelet mellett ez nem is olyan kivihetetlen, amint az csak a legközelebbi időben is volt, amikor is az intéző köröknek úgy kellett az igazgatókat a tömegből kiválasztani, mint a vaknak a szinskálából egy színt. A lokális felügyelők jelentéseiből ugyanis a főváros már eddig is tájékozódást szerzhettek magának a felől, hogy kik azok a tanítók, akik tanítói műveltségük színvonalával magasan kiemelkednek társaik sorából, és az órák rideg kitöltésén túl valamivel talán többet is tesznek. Tehát értelműkkel, lelkek melegével és a becsületes munka erkölcsével végzik lélekölő munkájukat. Erről a főváros, ha a felügyelői jelentések tárgyilagosa és minden emberi szenvedelmektől mentesek voltak, újfogva ismételtük, bizonyára már eddigé is meggyőződhetett. Ha meggyőződött: akkor az igazgatói választást csakis ezen az erkölcsi alapon ejtheti meg. Meg is vagyunk győződve, hogy ez így lesz. Mondjuk pedig ezt az alapot egyedüli célravezetőnek azért, mert ha a becsületesen elvégzett munka és az abba belevitt előlegesen szerzett tudás és értelem nem találja meg a maga megérdemelt anyagi és erkölcsi jutalmát oly mértékben, amint azt a méltányosság alapján várhatta volna, akkor erkölcsi erejében összeesik és termelőképességét beszűnteti. Éppen úgy, mint az a nemes szőlőtöke, amely kellő ápolás híján vesszejét a talajra bocsátja és nektár helyett csak egrest, csaviczkát szolgáltat gazdájának, amint az azt megérdemli. Újfogva kérjük tehát az intéző köröket, hogy az igazgatószágra csakis ilyen embereket jelöljenek, illetőleg válasszanak.

Követeli ez erkölcsi elítélését, hanem erejének kigymöcsösödéséig, sőt egyáltalán nem.

Nem, multban nem destól való morális, rendszeres it sodrán.

Tehát zett és sz letes és é csületes é dig ezt a lakodó kír rából. Te bereket, a finnyásab éppen od ják és pedig szü elvállalásá tól egyen dolog szá gátóságot volna va Mert ez munk ir eleget te csak nyer vele a ve ben is n elégitené.

Jól tu léjük az hogy ez ütközik. A han meg szebb me az utóbbi preventív azért itt úgy, ahog rancsolja száll az földön fo

***

alkalony tel lép é a követk

Tan ben az az egyes minden hazafiság megfőrd, lett azon békekon minden fenütt e sitását, gátóságá 18-án az napján, kolával egyesüle rók, tan tek igaz egyesüle konferen lom esz merített lasztott és a Fr kájából.

*** napjain ref. koll jának jubileum d. e. 10 rendje Bartók énekkar letet én István ságána emléke Odón himnus kor t egyestül tánczm tanáreg megnyi Jánosr dulója

Követeli ezt nemcsak az egyesek iránt tartozó erkölcsi elismerés és a közlekedés megnyugtatása, hanem a kiválóbb tanítók értelmi munkájának kellő vonalon való további megtartása és gyümölcösztetése, tehát a közérdek utilitárius szükségessége is. Egyszóval az anyagi és erkölcsi motívum egyaránt.

Nem akarunk rekriminálni. De ez főleg a régmúltban nem volt mindig így. Mivel pedig a rendestől való elhajlás otthagya a nyomát úgy a morális, mint a materiális szervezeten: ez a régi rendszer itt-ott meg is látszik iskolai életünknek sodrán.

Tehát igazgatónak csakis pedagógiai képzettség és szorgalmas munkát! Mert csak a becsület és értelmes munkás képes másokkal is becsület és értelmes munkát végeztenni. Hogy pedig ezt a város elérhesse, szükség, hogy a tolatkodó kilincsezőket egyszerűen utasítsa ki pitvarából. Tehát azokat a tisztán koncra leső embereket, akik sórtés szájjal a szerényebb, kissé finnyásabb, értelmesebb és érdemesebb embereket éppen oda való furakodásukkal onnan visszatartják és passzivitásra kényszerítik. Mindenesetre pedig szüksége támad annak, hogy az igazgatóság elvállalására egyes kiváló tanítók az ügyosztálytól egyenes felszólítást kapjanak. Ebből két jó dolog származnék. Ha az illető felszólított az igazgatóságot el nem vállalná, ez, az igaz, hogy nem volna valami jó, de nem is volna egészen rossz. Mert ezzel a főváros a becsületesen elvégzett munka iránti kötelezettségének erkölcsileg legalább eleget tenné. Ha pedig elvállalná, az meg pláne csak nyereség lenne, mert értékes elem menne bele a vezérő szervezethez, amely a tanítók körében is nyugalmat keltene. De a közérdeket is ki-elégíté. Pedig hát ez a fő.

Jól tudjuk, hiszen évek hosszú során át szemléljük az igazgatói választások körüli tüneteket, hogy ez a javaslat sok municiplialis nehézségekbe ütközik. Azt is tudjuk, hogy a tanácsnál ez irányban megvan a közérdeket szemeltartó legmesszebb menő jóakarát. Bizonyítja ezt az is, hogy az utóbbi időben erre nézve már nagyon helyesen preventívakkal is élt. És volt is foganatja. Tegyen azért itt is ugy. Kiírta a pályázatot. De válasszon úgy, ahogy azt a lelkiismerete és a közérdek parancsolja. Mert csak ennek az oltárnak a füstje száll az ég felé. Mi búzunk is, hogy a füst nem a földön fog elterülni. Szabó Kálmán.

* * * A békenap, melynek emlékeztetést már ez alkalommal megülik iskolánk, miniszteri rendelet lép életbe. E rendelet lényeges határozmányja a következő:

Tanterveink és Utasításaink szelleme értelmében az ifjúság oktatónak ugyszólván minden nap az egyes tantárgyakkal kapcsolatban az iskolai élet minden mozzanatához oda lehet kapcsolni a valódi hazafias és az általános emberszeretet egymással megfőrő, egymást kiegészítő kettős eszméjét. Emellett azonban, arra való tekintettel, hogy az I. hági békekonferencia megnyitásának napján a világ minden békeegyesülete ünnepel és csaknem mindenütt elfogadták az iskolai béketanítás állandósítását, ezennel felhivom a tanítézetek igazgatóságait, hogy ezentul minden év május hó 18-án az I. hági békekonferencia megnyitásának napján, az ország mindenfoku iskolájában az iskolával kapcsolatos önképző-körökben és ifjúsági egyesületekben az arra hajlandóságot érző tanárok, tanítók- vagy amennyiben az illető tanítézetek igazgatói ezt czélserűnek látják, a szóbanforgó egyesületek tagjai is röviden ismertessék a békekonferencia napjának jelentőségét, a békemozgalom eszközeit és szerveit. Erre nézve tájékozott meríthető dr. Ferenczy Árpád: „A nemzetközi választott bíróságok multja, jelene és jövője” című és a Franklin-társulat kiadásában megjelent munkájából.

* * * Az orsz. ref. tanárogyesület f. hó 22. és 23. napjain tartja közgyűlését Kolozsváron, az ottani ref. kollégium alapítása háromszázados évfordulójának jubileumával kapcsolatban. A közgyűlés és jubileumi ünnep sorrendje: Május 22-én, szerdán: d. e. 10 órákor a ref. kollégium jubileumi ünnepe a Bellfarkas-utcai templomban. Az ünnep sorrendje: Gyülekezeti ének. Imádság, mondja dr. Bartók György püspök. A kollégium ifjúságának énekkara Händl: Rinaldó cz. dalművéből egy részlet énekel. A kollégium történetét ismerteti dr. Török István kollégiumi igazgató-tanár. A kollégium ifjúságának ének-zenekara előadja Hubert K. Oseink emléke cz. művét. Az üdvözléseket fogadja Bethlen Ödön gróf, a kollégium főgondnoka. A himnuszt éneklő a közönség. D. u. 2 órákor társasbéd. D. u. 5 órákor a tanárogyesület választmányi gyűlése. Este 9 órákor táncmulatság. Május 23-án, csütörtökön: D. e. a tanárogyesület közgyűlése. Tárgysorozat: Elnöki megnyitó. Üdvözlések. Emlékteszéd Apáczi Cseri Jánosról, kolozsvári székfoglalójának 250. évfordulójának alkalmából. Mondja: dr. Inre Sándor ko-

lozsvári kollégiumi rendes s egyetemi m. tanár. A filozófiai oktatás jelentősége és fontossága a múltban és jelenben hazai ref. iskoláinkban. Felolvasás: dr. Rácz Lajos sárospataki főgimn. ig. tanártól. Főjegyző, pénztárnok, választmány évi jelentései. Indítványok tárgyalása, ezek között a fizetésrendezés ügye. Közgyűlés után a Mátyás-szobor megkoszorúzása. D. u. 2 órákor társasbéd. Este 7 órákor díszelőadás a Nemzeti Színházban. Május 24-én és 25-én pénteken és szombaton: Kirándulás: a) Kolozsvárról—Tordára (1 napos); b) Kolozsvárról—Dévára és Piskire, Vajdahunyadra és a gyalati vasbányához (2 napos).

* * * **Érettségi biztosok.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a felső kereskedelmi iskolák 1907. évi érettségi vizsgálatának vezetésével, miniszteri biztosi minőségben a következőket bizta meg: a) budapesti Róser- és a szombathelyi felső kereskedelmi iskoláknál dr. Beke Manó budapesti tud.-egyetemi ny. r. tanárt; a) fiúmei felső kereskedelmi iskoláknál dr. Erdődi Béla budapesti tanker. főigazgatót; a) székesfehérvári felső kereskedelmi iskoláknál Exner Kornél budapesti tud.-egyetemi m.-tanárt; a) nagybecskereki és a temesvári felső kereskedelmi iskoláknál dr. Ferenczi Zoltán budapesti tud.-egyetemi könyvtár-igazgatót; a) kassai és miskolci felső kereskedelmi iskoláknál Jónás János nyug. felső kereskedelmi iskola-igazgatót; a) budapesti IX. kerületi és a zalaegerszegi felső kereskedelmi iskoláknál K. Jónás Ödön müegyetemi nyug. r. tanárt; a) nagyroczei felső kereskedelmi iskoláknál dr. Klupathy Jenő budapesti tud.-egyetemi ny. rk. tanárt; az újvidéki és a zombori felső kereskedelmi iskoláknál dr. Koch Ferencz budapesti egyetemi rk. tanárt; a) készmáki felső kereskedelmi iskoláknál dr. Kúnos Ignác budapesti tud.-egyetemi magántanárt; az aradi felső kereskedelmi iskoláknál dr. Márki Sándor kolozsvári tud.-egyetemi ny. r. tanárt; a) győri és a nagyváradai felső kereskedelmi iskoláknál Mártonfy Márton iparoktatási főigazgatót; a) brassói görögkeleti román felső kereskedelmi iskoláknál Putnoky Miklós lugosi állami főgimnáziumi igazgatót; a) budapesti VI. kerületi és az Aranyosi felső kereskedelmi iskoláknál dr. Réthy Mór müegyetemi ny. r. tanárt; a) brassói és a szegedi állami felső kereskedelmi iskoláknál dr. Scholtz Ágost budapesti tud.-egyetemi ny. r. tanárt; a) debreczeni felső kereskedelmi iskoláknál dr. Szabó Sándor sárospataki jogakadémiai r. tanárt; a) veszprémi felső kereskedelmi iskoláknál Szűcs István dr. vallás- és közoktatásügyi miniszteri s.-titkárt; a) pécsi felső kereskedelmi iskoláknál dr. Vängel Jenő budapesti tud.-egyetemi magántanárt; a) budapesti II. kerületi felső kereskedelmi iskoláknál dr. Wallon Dezső pénzügyminiszteri osztálytanácsost; a) lippei és pancsovai felső kereskedelmi iskoláknál dr. Wolf Nándor vallás- és közoktatásügyi miniszteri s.-titkárt; a) nagykanizsai felső kereskedelmi iskoláknál dr. Zorn Vilmos nyug. jogakadémiai igazgatót; a) beszteczebányai, a pozsonyi és soproni felső kereskedelmi iskoláknál Kirchner Béla felső kereskedelmi iskolai főigazgatót; végül a budapesti és kolozsvári kereskedelmi akadémiák felső kereskedelmi iskoláknál s az alsókubini, a homonnai és a turóczenzmártoni iskoláknál tartandó érettségi vizsgálatokon dr. Schack Béla felsőkereskedelmi iskolai főigazgató fog elnökölni.

* * * **Tanító-árva felvétele a Magyarországi Tanítók Árvaházába.** A jövő iskolai év kezdetére néhány új tanító-árva fog felvételt. A betöltendő helyek közül az egyik a pestmegeyeri tanítók alapítványi helye s így erre csakis pestmegeyeri tanító árva pályázhat. A többi helyre Magyarország bármely vidékén működött kiseddövő, elemi, felső nép- és polgári iskolai tanító, tanítóképzési tanár és tanfelügyelő árva pályázhat. Előnyben részesülnek azok az árva, a kik az állami tanítói árvaházakba való felvételi jogosultsággal nem bírnak és a kiknek szülőik az árvaházi egyesület tagjai voltak és kötelezettségöknek eleget is tettek. Ha az árva szülői az árvaházi egyesület tagjai nem lettek volna, akkor az árva szülőinek a nevére a 20 frtos tagsági tőkét (örökös tagsági díjat) az egyesület pénztárába kell előzőleg befizetni. A felvétel iránti folyamodványok legkésőbb június 10. délelőtt 12 óráig Tóth József kir. tanácsos, pestmegeyeri magy. királyi tanfelügyelő urhoz, mint az egyesület elnökéhez (Budapest I. Fehérváry-ut 49. sz. II. em. 2. ajtó.) küldendők. A folyamodványhoz mellékelendők: 1. a felveendő árva keresztlevele (születési bizonyítványa), 2. testi épességét és a megejtett himlőohást igazoló bizonyítvány, 3. a múlt évi iskolai bizonyítvány és látogatási bizonyítvány a jelen iskolai évről, 4. az atyja esetleg az anyja halálát igazoló bizonyítvány, 5. a testvérek számát és azok korát feltüntető családi értesítő, 6. szegénységi, illetőleg községi bizonyítvány, mely tanuskodik arról, hogy az árva teljesen vagyontalan és hogy az özvegy anyja minő jövedelmi forrásból tartja fenn magát, 7. hivatalos okirat arról, hogy az özvegy anyja és annak árvái kapnak-e és mennyi segélypénzt a tanító nyugdíj- és gyámalapból vagy bármely más alapról, 8. az atya esetleg

az anyja tanító voltát igazoló bizonyítvány és 9. az anyának, esetleg a gyámnak két tanu előtt alá-írt abbeli nyilatkozata, hogy az árva számára a tanítói nyugdíjalapból járó nevelési pótléket és az általa esetleg élvezett más ösztöndíjat az árvaháznak szolgáltatja át.

KÖZIGAZGATÁS.

Az alkotmánybiztosítékokról.

Válasz dr. Herczegh Mihály egyetemi tanár urnak.

Az „Egyetértés” f. é. 111. számában közölt cikkében következőleg szól:

„... Reális alkotmánybiztosíték, mely sürgős kivánatos a köztörvényhatóságok tisztújítási jogának fentartása, az u. n. lex Szapáryána megszüntetése, a főispáni hatáskör megszorítása, a királyi biztosi intézmény elhárítása, a vármegyei pénztárak visszaállítás, a megyéknek, városoknak saját közjövödelmekkel való ellátása.”

„... Országgyűlésen kívül adót ajánlani, vagy a meg nem ajánlott adót beszedni senkitől sem és senkinek sem szabad. Különben a tisztviselő hivatalát, az exlexben adót fizető pedig pénzét veszti, mert az elkobzottakat tekintet és adófizetésbe be nem számíttatik.”

Nincs olyan ember hazánkban, ki az alkotmánybiztosítékok követelésében ne értene egyet cikkíró urral, de részemről a fejtegetéseket hiányosnak tartom, és nemcsak az övét, de sok más hozzászólót is, kik elkerülhetetlennek hirdetik a megyei önkormányzat megerősítését, de ugyanakkor közömbösök maradnak a községek megerősítése iránt, sőt azt főöslegesen tartják.

Pedig a község megerősítése elsőrendű szükséglet, hogy egy újra bekövetkező küzdelemben a megye a legmegbízhatóbb segédcapatokhoz jusson.

Tekintsünk csak vissza a legutóbbi harczra Nem esett-e kifogás alá az előjáróságok eljárása sok helyen? Mig a vármegye kimondta a passzív rezisztenciát és nem vette ki a ráerőszakolt főispántól az esküt, ha nem akadt segedelemre kész hazaáruuló, addig az előjárók a kir. pénzügyigazgatóság rendelkezésére vigan szállították be havonként a beszedett adót a kir. adóhivatalba. Avagy nem szolgált-e ezen körülmény a törvénytörő kormány javára?

Es nem fog-e ugyanaz bekövetkezni egy újabb küzdelem esetén egyszerűen azért, mert mindenki megfedekezett arról, hogy meg kell erősíteni a községeket is? Nem kétlem, hogy akkor majd igyekezni fognak a fundamentumot alátolni az épületnek, mivelhogy az 1907. évi építőmesterek elfeledkeztek róla, hiszen a fundamentumot ki látja? Jóformán ki sem látják a földből.

Ne mulasszuk el tehát a megerősítést, még pedig most ne mulasszuk el, mert bárminő akadályok háruljanak ezen törekvésünk elé, nekünk kell győzteseknek lennünk.

Es most foglalkozzunk a kivitel módozatával. Mi a leginkább célhoz vezető módszer?

Legelső sorban a községi és körjegyzői állásnak mai viszonyai szerint való teljes beszüntetése és a jegyzői állás helyébe megfelelő megyei hivatal rendszeresítése. A hivatal új elnevezése mellékes, lehet, ha úgy tetszik „külszolgabíró” vagy akármilyen más, de mostani állapotában szünjön meg. A megyei közgyűlés választána, hivatala — figyelemmel a jogfolytonosságra — életfogytiglani lenne. A község, illetőleg kör élén állana, munkaköre a mostani jegyzőének megfelelő volna. Beosztása, áthelyezési joggal a vármegyei alispán jogkörébe utaltatnék.

Ezzel megnyernénk az alkotmánybiztosítékok legteljesebb megerősödését. Mert örök igazság marad, hogy az ütközetben a tábornokok és vezérkar mellett nem nélkülözhető a közvitézek és altisztek csapata.

De hogy mit nyerne vele a közigazgatás, azt alig lehet elősorolni.

Az alispán jogköréhez tartozván a beosztás, a kezdő fiatalembert először a terhesebb kör élére állítja, honnan a szolgálat érdekének kívánalmai szerint áthelyezheti fokozatosan kevesebb község-

ből álló körökbe, végül érdemei és képességei mérlegelésével nagyobb községekbe, vagy oda, ahol — baj mutatkozik és ember kell a gátra. Holott ma a helyzet az, hogy az egyszer megválasztott jegyző bármekkora képességgel bírjon, ha rossz helyre került, ritkán tud megfelelő más állásba jutni, míg nem ritkán sógorság, komaság útján arra nem méltó egyén jut azonnal jobb helyre, ki ha hibát követ el, csak hosszas fegyelmi procedúra alkalmazásával távolítható el, holott a neki megfelelő helyen még tökéletesen hasznavehető volna.

De megtehető ezen állás olyannak is, mely alapjául szolgálja a közigazgatási szaktanfolyam megfelelő átalakításával a magasabb fokú megyei hivatal elnyerésére. Hogy ez mennyire emelne a tisztviselő ambícióját és tekintélyét, azt képzelnünk lehet, de ez magában véve megbecsülhetetlen előny, ha figyelembe vesszük, a jegyzői statusban mennyi volt a selejtes elem, mint azt a „Rendőri Közlöny“-ben a „nyomozások“ rovatából arczpirulással olvassuk elégszer. Ettől a selejtes elemtől is szabadulnánk.

Természetes azonban, hogy jelen első alkalommal a mostani jegyzői és oklevéllel bíró segédjegyzői karból alakulna meg a községek élére állítandó megyei tisztviselői személyzet, ami másként nem is lehetne, melyet azután lassanként fokozatosan fogna felváltani az újabb nemzedék.

Amennyiben az áthelyezés kihatna a mostani személyzetre is, megszűnnék a községek szerfeletti hátránya, hibát elkövetett jegyzők felfüggesztése miatt, mert a vármegye alispánjának azonnal módjában van a darázsfészkekbe a bőven rendelkezésre álló alkalmas egyének közül a legjobbat és legmegbízhatóbbat kirendelni. Nem nagy előny-e ez?

Arról pedig, hogy ezzel a községek autonómiaja sértve volna, szó se legyen. Kereken kimondom: ugyan ne nagyképszerűsködünk! Az államnak szüksége volt egy tisztviselőre, aki minden dolgát intézte el a községben. És hogy ezt ingyen megkaphassa, nagylelkűen megengedte, hogy ők fizessék a túlnyomó részben az államnak dolgozó ezen tisztviselőt, a jegyzőt, kit azonban ők jogosultak megválasztani, habár c miatt gőnyednek is sokfelé a községi pótadó sulya alatt. Nagy megkönnyebbülése lesz ez a községeknek, ha a jegyzőtartás költségétől megszabadulnak, mert akkor is, ha a községek jelenlegi hozzájárulását megyei pótadóként fogják fizetni, megnyerik azt, hogy egyetlenesen oszlik meg az egész vármegyében a teher addig is, míg újabb fedezet kiálkózik e célra.

A más megye területére való pályázatot csak a nyugdíjkérdés nehezítené kissé, e tekintetben azonban ki lehetne mondani az összes vármegyére törvényben is a viszonyosságot, habár a nyugdíj kérdése nem tekinthető szorosan alkotmánybiztosítéki ügynek és így azt teljesen állami kezelésbe kellene adni.

Ezekben kívántam kifejtetni, mennyivel erősebbednének az alkotmánybiztosítók a községek figyelembevételével, mert amit a törvénytelen kormány el nem ért a megyék ellenállása folytán, abból igen sokat elér a községeknél ezek megaplapása folytán.

Kérdem azért, mi okon negligálják a községek megerősítését csaknem az összes hozzászólók, és ezek között a nagyon tisztelt tanár ur is? E tekintetben remélhetőleg kifejtendő nézeteinek nagy érdeklődéssel tekintünk elébe mindnyájan, kik az ügy iránt érdeklődünk.

Most pedig áttérek az adó dolgára. Ebben azonban nem osztom a t. tanár ur nézetét, mely elméletileg lehet helyes, a gyakorlatban azonban kétélű fegyvernek bizonyult. Azt, hogy adót senki se fizessen, általánosságban ne mondjuk ki, mert annak szomorú következményei vannak. Népiünk ezt megérteni képtelen, és ha nem fizet adót, a megtakarított pénzt nem fordítja hasznos befektetésekre, sem takarékpénztárba nem teszi, hanem elmulatja, (váljék egészségére) — adója hátralékban marad, mi annál nagyobb teher lesz, mennél tovább tart az exlex és ezen a későbbi fizetési kedvezmények sem sokat segítenek, míg ha adót exlexben is mindenki fizetni tartozik bár, de azt a megerősített község nem a kir. adóhiva-

talba, hanem a visszaállítandó vármegyei pénztárba szállítja, ezen módszerrel lesz a gordiusi csomó a leghelyesebben megoldva.

Célom az volt, hogy az alkotmánybiztosítók ügye ne csak elméleti téren mozogjon, hanem gyakorlati oldaláról is meg legyen világítva. Többek hozzászólása mellett tökéletesebb munkát lehet végezni.

A körösvosokról azért nem szólok, mert a közegészségügy államosítását helytelennek nem tartom.

Az ujonczozásról pedig azért nem, mert t. tanár urral egy nézetem vagyok és mert gyakorlati szempontból véve a dolgot, a későbbben besorozott fiu nem szolgál hosszabb ideig a törvényesenél, tehát nem veszít semmit.

Nagy Sámuel,
Kisgyőri jegyző.

IRODALOM.

* Márki Sándor ünnepi beszédei. Kolozsvár város közönsége *Nemzeti ünnepeken* cím alatt egybefoglalta és kiadta azokat a történelmi beszédeket, melyeket dr. Márki Sándor egyetemi tanár, a kiváló történetudós, az utóbbi tizenegy esztendő alatt a város ünnepi közgyűlésén és egyéb alkalomok tartott. A beszédek kiadási jogát Márki a városnak ajándékozta és a mű eladásából befolyó összes bevételket a Kolozsvárt emleendő Bocskai-szobor javára fogják fordítani. Az érdekes kötethez, mely végigvezet bennünket nemzetünk viszontagságos, de mindig dicsőséges történetén, Szvacsiná Géza kolozsvári polgármester irt előszót. A beszédek középpontját foglalják el a történelmi esszé és a politikai szónoklatok között: amazoknál könnyebbek, szabadabbak, emezeknél mélyebbek, kötetlebbek. A könyv elején és végén maga a szerző mondja meg, hogyan fogta föl történetírói és történettanári feladatát. Arról, hogy ezt miként oldotta meg, ékes bizonyosság a huszonegy fejezetre tagolt és ugyanannyi ivre terjedő kötet, melynek ára három korona. Megrendelhető Kolozsvár város tanácsánál.

* Az anyaság hírléneje. A magyar társadalomnak egy mindaddig elmulasztott, pedig elődázhatatlan kötelességet teljesíti az Országos Közegészségügyi Egyesület, mikor „Az egészség könyvtára“ cím alatt oly irodalmi vállalatot indított meg, melynek keretében évenként husz ivnyi terjedelemben négy könyvecskét ad az egészség tudományának legégetőbb kérdéseiről. Hogy szomorú közegészségi viszonyaink mellett mily régen érzett szükségletet pótol ez a vállalat, mi sem bizonyítja jobban, mint a most megjelent első kötet, mely *Eitsher* Gyula dr. egyetemi tanár tollából „Az anyaság hírléneje“-t tárgyalja. Valóságos bástyája lesz ez a könyv a családi otthonnak a legrombolóbb betegségek ellen s egyben elvégzi a felvilágosítás hasznos munkáját olyan döntő fontos ságu kérdésekben, melyekben nemcsak a fiatal anyáknak, de azoknak is, kikre az anyaság nemes hivatása vár, teljesen tájékozottaknak kell lenniük. Hiszen a gyermekágyas nő gondozását se tudják ma még mindenütt, sőt intelligens körökben is sok fonárságot tapasztalhatunk e téren. Műndezeket könnyen érthető modorban és úgy mondja el Fischer tanár „Az anyaság hírléneje“ című könyvében, hogy azt kényesnek látszó volta mellett is nemcsak a fiatal mamák olvashatják, hanem azok a leányok is, kik túl vannak már a pubertás korszakán s elég éretek a házasságra. A dr. Gerlóczy Zsigmond szerkesztésében megjelenő *Egészség Könyvtára*-nak az első kötete kiadja a Franklin-Társulat) a könyvkereskedésekben 1 korona 50 fillér bolti áron kapható.

* A végrehajtási törvény magyarázata. Irta: dr. Imling Konrad. Ötödik, javított és bővített kiadás. Dr. Imling Konrad igazságügyi államtitkár műve, a végrehajtási törvény, egyike a magyar jogi irodalom legkiválóbb és praktikus élet használatára készült könyveinek, amit legjobban bizonyít, hogy most már ötödik, javított és bővített kiadást ér el. Ez az ötödik kiadás természetesen még jobb, mint az előzők, mert ebben a legújabb joggyakorlat is fel van dolgozva s ki van bővítve azokkal a felsőbbbírósági határozatokkal is, melyek az utóbb két évi időn át, mely a könyv negyedik kiadása óta elmult, meghoztattak. A nagy oktáv alakú, majdnem hatszáz oldalra terjedő vaskos kötetet a Franklin-Társulat adta ki; ára 12 korona.

* *Lejáró pályázat*. E hó 31-én jár le a Köczán-díjért pályázó színművek beadásának határideje. A 100 aranyat tevő jutalomért I. Mátyás király korából veendő színművek pályáznak, amelyek lehetnek tragédiák, vígjátékok és közepi drámák; a mondai alapon irt színművek éppen úgy nincsenek kizárva, mint a csak történelmi

hátterűek. A jutalmat a viszonylag legjobb műnek is kiadják és pedig osztatlanul. Suly fektetendő a színszerzésre; a verses formát előnyül tekintik hasonló vagy közel hasonló társak felett. A jutalmat a novemberi összes ülésen ítélik oda. A pályaművek, jelítés levéllel ellátva, idegen kézzel vagy géppel tisztán és olvashatóan leírva, lap-számozva és kötve, az Akadémia főtitkári hivatalához küldendők.

* *Seneca erkölcési levelei*. Seneca a római irodalom ezüstkorszakának egyik legkiválóbb alakja. Tragédiái, mind a mellett, hogy valóságos könnyűdrámák, sok nemzet klasszikusaira nagy hatást gyakoroltak, de még maradandóbb becsüek bölcséleti munkái. Bölcsészeti művei közül igen nevezetesek a Lucilius nevű fiatal barátjához irt „Erkölcési levelek“, amelyek magyar fordítása Barcza József tollából most jelent meg a Franklin-Társulatnál a Magy. Tud. Akadémia klasszika-filológiai bizottsága által most kiadott „Görög és latin remek-irok“ című sorozat új köteteként. E levelek könyvnyi és tetszetős formában azt a nagy problémát fejtegetik, hogyan teheti az ember saját életét boldoggá. Végső következtetése az, hogy ezt akkor érhetjük el, ha a sulypontot saját belsőkbe helyezük s megküzdünk így a sors szeszélyével, mint saját szenvedéyeinkkel. A mű két kötetben jelent meg; egy-egy kötet ára füfve 4 K 50 fill. Egyidejűleg azonban a Franklin-Társulat kiadta a művet latin és magyar párhuzamos szöveggel is, ugyan-csak két kötetben, melyek ára füfve egyenkint 10 korona.

SAKK.

Rovatvezető: Gajdos János.

95. számú játszma.

Játszótták a bécsi mesterversenyen 1907. január havában.

Francia védtelem.

Világos:	Sötét:
Tariakover Z.	Vidmar M.
1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Hb1—c3	Hg8—f6

A legjobbnak elismert szokásos védtelem, ám-bár az utóbbi versenyeken többször előfordult a dr. Lasker által ajánlott 3. . . . d5×e4 4. Hc3×e4, Hg8—f6 5. Fc1—g5, Ff8—e7! folytatás is, melynél 6. Fg5×f6, g7—f6 után sötétnek nyílt bástyavonala és erős gyalogállása marad. Nem volna kielégítő 3. . . . e7—e5, amit egy ízben Marshall játszott a Janowski elleni matchében; következnek 4. d4×c5, d5—d4, 5. Hc3—b5 (Janowski a gyöngye Hc3—b1-et játszoita), Ff8×c5, 6. Fc1—f4 és világosnak kitünő állása van.

4. Fc1—g5

Ezen futárlépés volt mindig a legerősebbnek elismerve, melylyel világos tartós támadást tarthat. Utóbb azonban, mikor ezen folytatás a dr. Tarrasch—Marshall matchben nem járt sikeres eredménnyel, a német nagymester ezt már rosszsnak nyilvánította a rákövetkező 4. . . . Ff8—b4 miatt és szerinte a Steinitztől eredő 4. e4—e5, Hf6—d7 5. f2—f4 folytatásnak kell lenni a legjobbnak. Dr. Tarrasch eme nézetét azonban a mesterek nagy részével együtt a világmester sem vallja, mert mint láttuk, dr. Lasker a Marshall elleni matchében következetesen megmaradt 4. Fc1—g5 mellett és csak kétszer alkalmazta a kevésbé használatos 4. Ff1—d3-at.

4. . . . . Ff8—b4

Ezen lépés — melyet Mac-Cutcheon védtelemnek neveztek el — először már 1894-ben fordult elő egy Bardeleben — Stern közti játszma-ban, melyet Bardeleben más négy játszmával egyidejűleg tábla nélkül vezetett. Később a nemrég elhunyt Mac-Cutcheon nevű pittsburgi játékos foglalkozott vele és az Anglia—Amerika közti kábelversenyen alkalmazást nyert is, utána pedig az 1899. londoni versenyen Showalter kísérlette meg több ízben. Azóta többször kísérletet tettek vele, de nem a legfényesebb eredménnyel, noha dr. Tarrasch szerint ez a folytatás egyenesen megdöntő világos 4. Fc1—g5 lépéséi.

A szokásos és rendes 4. . . . Ff8—e7-en kívül ügyelmei érdemi folytatás még 4. . . . d5×e4 5. Hc3—e4, Ff8—e7! jobb mint a Burntól eredő 5. . . . Hf8—d7.)

5. e4—e5

Még nincs eldöntve, hogy ezen állásban a csere, 5. e×d5, vagy a szöveglépés erősebb-e, mert mindkét folytatás jó játékot ad világosnak.

5. . . . . h7—h6

6. e5×f6

Ezen csere nem egészen jó; világosnak az e5-ön álló gyalogja bizonyos nyomást gyakorol sötét játékára, a csere után azonban szabadabbá té-

Vasár
tetik sötét
tás 6. Fg
ellen a lo
az Olland
jobbna
Janowszk
h4-et ját
c7—c5-te

A k
érdekes
nyen Sz
Vd8—f
történt.

A b
utána V

Szá
futárral

A v

Sötét
nagyon
állása va

Elő
megakad

A k
tétlenség
kolva. H
Bd1—d3
huszárt

Jobb
Hc3—b5
s utána

Egy
madási

Sötét
szik m
Hc5—g6

Ha
Hc5—g6

A f
sötét ide

Hib
ható so

Ját
VI. ját

La
6. Fg5
Vd1—g
csereit.

Ha
róczy é
mire f
c7—c6.
vezértü

Bi
Hf6—e
Fb4×c
9. Vd2

Uj
kott tö

Ni
d2f9.
kettős
8. Hg

tek sötétnek az f6-pont. A legegyszerűbb folytatás 6. Fg5-d2, mint dr. Lasker játszotta Showalter ellen a londoni versenyen, továbbá igen szellemes az Ollandtól eredő 6. Fg5-c1, melynél azonban jobbnak látszik az Alapintól ajánlott 6. Fg5-c3 Janowszki a londoni versenyen Lee ellen 6. Fg5-h4-et játszott, de ennél 6... g7-g5. Fh4-g3 után c7-c5-tel sötét jó támadó játékokat kap.

6. ... h6-g5
7. f6-g7 Bh8-g8
8. h2-h4

A következő lépéssel kapcsolatban Csigorin érdekes folytatása. Az 1906. szeptérvári versenyen Salve és Blumenfeld között 8. Vd1-h5, Vd8-fb. 9. Hg1-f3, Vf6-g7. 10. 0-0-0 stb. történt.

8. ... g5-h4
9. Vd1-h5 Bg8-g7

A bástya itt nem áll jól; jobb 9. Vd8-f6, utána Vf6-g7 és esetleg c7-c5 tgen jó játékkal.

10. Hg1-f3

Számításba jön 10. Vh5-h8, mire sötétnek a futárral kell visszalépni.

10. ... Hb8-d

11. Bh1-h4

A vezérsakk most is jó volt.

11. ... Hd7-f6
12. Vh5-h6 Fb4-f8

Sötét 9. lépése következtében a fejlődésben nagyon visszamaradt, míg világosnak jól fejlődött állása van.

13. Vh6-f4 Fc8-d7

Előkészíti a vezérszárnyai sánczolást, másrészt megakadályozza a fenyegető Hc3-b5-öt.

14. Hf3-e5 Vd8-e7
15. He5-d7

A kitűnő állást elfoglaló huszár lecsérése a féltlenségre kárhözott futár ellenében nincs indokolta. Helyesebb volt 15. 0-0-0 s utána esetleg Bd1-d3-f3-al támadni a gyöngén álló sötét huszár f6-on.

15. ... Hf6-d7

Jobb volt 15... Kc8-d7; ha arra 16. Hc3-b5 következnek, úgy sötét 16... Hf6-e8 s utána a7-a6-tal könnyen védekezhetne.

16. Hc3-b5! e6-e5

Egyedüli védelem, de világos most újabb támadási pontot kap.

17. d4-e5 Hd7-e5
18. 0-0-0 0-0-0

Sötétnek nehéz állása van; a legjobbnak látszik még 18... c7-c6 és 19. Bh4-h5-re He5-g6.

19. Bh4-h5

Ha 19. Hb5-a7-ig, úgy Kc8-b8 és utána He5-g6.

19. ... f7-f6

A helyes folytatás volt 19... He5-g6, hogy sötét időt nyerjen az a-gyalog megvédésére.

20. Hb5-a7+ Kc8-b8
21. Ha7-b5 Ve7-f7
22. Bh5-f5 Bg7-g4

Hiba, de a játszma egyéb lépésre sem tartítható sokáig.

23. Vf4-e5 földadja.

96. számú játszma.

Játszották Newyorkban 1907 február 7. (A match VI. játszmaja.)

Francia védelem.

Világos: Dr. Lasker E.
Sötét: Marshall F.
1. e2-e4 e7-e6
2. d2-d4 d7-d5
3. Hb1-c3 Hg8-f6
4. Fc1-g5 Ff8-b4
5. e4-d5

Lasker a IV. játszmában 5. e4-e5, h7-h6. 6. Fg5-d2, Fb4-c3, 7. b2-c3, Hf6-e4. 8. Vd1-g4-el folytatja, míg a VIII. és X. játszmában cserélt.

5. ... Vd8-d5

Hasonló állásban a londoni versenyen Maróczy és Showalter között 5... e6-d5 történt, mire következett 6. Ff1-d3, 0-0. 7. Hg1-e2 c7-c6. 8. 0-0, Hb8-d7 stb. egyenlő játékkal. A vezérfutás erősebb.

6. Fg5-f6

Biztosabb a Janowski által ajánlott 6. Hg1-f3, Hf6-e4. 7. Fg5-d2, He4-d2 (vagy 7... Fb4-c3. 8. b2-c3. 9. Ff1-d3). 8. Vd1-d2, Fb4-c3. 9. Vd2-c3 stb.

6. ... g7-f6
7. Vd1-d2

Uj lépés, mely helyett azelőtt 7. Vd1-g4 szokott történni.

7. ... Fb4-c3

Nincs jobb; fenyeget 8. H c3-d5 és F b4-d2-ig. 9. Ke1-d2, e6-d5 után sötétnek rossz kettős gyalogja marad. Ha 7... Vd5-a5, úgy 8. Hg1-e2 mielőbbi vezérszárnyai sánczolással, 8. Vd2-c3.

Most 8. b2-c3 nem volna jó 8... c7-c5 miatt.

8. ... Hb8-c6
9. Hg1-f3 Bh8-g8

A későbbi játszmákban Marshall e helyen 9... Vd5-e4-el folytatta, de a legegyszerűbb volna a vezérszárnyai fejlődés 9... Fc8-d7-tel.

10. 0-0-0

Messzire számított, de indokolt gyalogáldozat, mert 10. a2-a3-ra Vd5-e4-t 11. Ke1-d2, Fc8-d7. 12. Ba1-e1, Ve4-f4-t 13. Vc3-e3, Vf4-d2. 14. Kd2-c1, 0-0-0. 15. g2-g3, Hc6-e7 stb. után sötét jó állást kap.

10. ... Vd5-a2

A gyalog itése nagyon veszélyes, mert a vezér kijön a játékból. 10... Fc8-d7 volt helyén.

11. d4-d5! e6-d5

Nincs más, mert 11. Hc6-e7-re következnek. 12. Ff1-b5+ Ke8-f8. 13. Fb5-c4 stb.

12. Ff1-b5

Világos erőyes lépésekkel használja ki a sötét vezér kedvezőtlen állapotát.

12. ... Ke8-f8
Ha 12... Fc8-d7, úgy 13. Bh1-e1-ig után sötét kényelmetlen helyzetbe jönne.

13. Fb5-c6 b7-c6
14. Vc3-f6 Va2-a1+

Óvatosabb volt 14... Bg8-g6.

15. Ke1-d2 Va1-a5+

16. c2-c3 Ba8-b8
17. Hf3-g5

Világos itt 17. Vf6-d8-t, Kf8-g7 18. Vd8-g5-t stb.-vel már remist tarthatna. A tett lépés is csak remisé vezet, melynek elkerülésére egyedül 17. Bd1-b1 volna alkalmas, miután erre világosnak a legtöbb változatban jó nyerési esélyei vannak; például: 17. Bd1-b1, Bg8-g2? 18. Hf3-g5, Bg2-g5 19. Vf6-d8-t és nyer. Vagy 17... Fc8-e6 18. Bh1-e1, Bg8-g6 19. Vf6-h8-t, Bg6-g8 20. Vh8-h7, Bg8-g2 21. Be1-c6! f7-e6 22. Hf3-e5 és nyer.

17. ... Pb8-b2+
18. K d2-e1 Bg8-g6

Kényszerlépés, de az exponált világos király állás miatt sötétet nem fenyegeti baj, mert világosnak meg kell elégedni az örökös sakkal.

19. Vf6-d8+ Kf8-g7
20. Vd8-g5+ Kg7-f8
21. V g5-d8+ Kf8-g7

Döntetlen.

Sakk-hirek.

Moszkva. Nemrég egy kisebb, kétfordulós versenyt fejeztek be, melynek eredménye a következő: I. Csigorin 6, Gontscharow 5 1/2, Dus-Chotimirski 4 1/2, Nenarokow 3 1/2, Ostrogski 1/2 egy-séggel.

Sakk-kongresszusok A brit sakkszövetség ezidei kongresszusát augusztus 12-24 közt tartja meg Londonban. — A bajor sakkszövetség kongresszusa július 20-28. között fog lefolyni Münchenben. — A IV. északi kongresszus augusztus 4-én kezdődik Kopenhágában.

Horvátországi pénzüintézetek.

Az „Első Horvát takarékpénztár.”

Hét évvel később, hogy Budapesten az első takarékpénztár „Első pesti hazai takarékpénztár” név alatt megalapított, Horvátországban is mozgalom indult meg egy pénzüintézet alapítására, mely gyümölcsözőleg fogja a nép megtakarított pénzét elhelyezni és az egész haza gazdasági érdekeit támogatni. Amint Zágráb, mint Horvát- és Szlavonország fővárosa, minden tekintetben megelőzte a többi városokat, úgy történt ez az első horvát pénzüintézet alapításánál is. A horvátok belátták már 1846-ban, hogy a mindinkább növekedő és a polgári osztályt érdeklő szükségletek mellett nekik is egy pénzüintézet kell alapítaniuk, melybe az egész nép bizalmát helyezhetné és megtakarított pénzét reábizná, hogy ezen intézet ezt a pénzt azoknál helyezze el gyümölcsözőleg, akik az létező intézetek kiterjesztésénél avagy új intézetek alapításánál szükségelni fogják. Így ezen évben Gaj, Demeter, báró Kulmer, Popovics Anastáz és mások alapították az első pénzüintézetét Horvát- és Szlavonországban „Első horvát takarékpénztár Zágrábban”, amely ugyanezen év novemberében megkezdette működését.

Teljes két évtizeden át az Első horvát takarékpénztár az egyedüli pénzüintézet volt Horvátországban és miután ez az összes nehézségeken, melyek sikeres működésének útját

állhatták volna (mint 1848., 1866. háboru stb.) túlesett és miután ezen nehézségeknél impozáns erővel ellentállott s olyan intézetté vált, amely 1.200.000 forint betéttel rendelkezett és 14.500 forint évi nyereséget ért el, találkozott emberek, akik arra gondoltak, hogy Horvátország többi városaiban, különösen azokban a városokban, melyek a kereskedelem és ipar terén kitűntek, is alapíttassék pénzüintézet. Így alapított 1867-ben az eszéki és zimonyi takarékpénztár, 1868-ban a vukovári, sziszecki és varasdi, 1869-ben a mitroviczai takarékpénztár és az eszéki kereskedelmi és leszámítoló bank (mely néhány év múlva felszámolt), míg a hetvenes években és később több intézet alakult, úgy, hogy 1880-ban már öt pénzüintézetünk volt Zágrábban és 30 az ország többi városaiban. A második zágrábi pénzüintézet 1868-ban alapított és pedig az akkori budapesti Angol-magyar bank buzdítására és támogatására „Horvát leszámítoló bank” név alatt, amely kereskedelmi és ipari vállalkozások finanszírozásával, áruk bizományi előadásával foglalkozott és fiókintézeteket tartott fenn Sziszekben és tügynökségeket Bródon, Károlyvárosban és Varasdon. Az első igazgatónak, Winkler Győzőnek 1870-ben történt halála után az igazgatást Sorljuga Ferencz igazgató vette kezébe, aki mai nap is ezen intézet élén áll és azt a mai színvonalra emelte.

Az Első Horvát Takarékpénztár hazafiui törekvésével és támogatásával 1873-ban a „Horvát Kereskedelmi Bank” alapított Zágrábban, amely Hönigsberg Mórnak már akkor fennállott váltóüzletét átvette. A Horvát Kereskedelmi Bank a váltóüzleten kívül nagy tevékenységet fejtett ki az áru-, különösen fa-üzlet terén és támogatólag meg alapítólag működővén közre különböző ipari és forgalmi vállalatok alapításánál, nagy sikereket ért el.

1872-ben Zágrábban alapították: A zágrábi takarékpénztár, a zágrábi általános takarékpénztár és zálogintézet, úgy hogy 1880-ban már 5 pénzüintézetünk volt Zágrábban, amelyeknek összesen

ebből az Első horvát takarékpénztáré

1,984.000 K részvénytőkésük,	84.000 K
400.000 " tartaléktőkésük	284.000 "
16,120.000 " betétjük	13,160.000 "
7,600.000 " váltójuk	4.400.000 "
5,400.000 " jelzálogkölsönük	5,400.000 "
2,650.000 " értékpapírjuk	2,240.000 "
384.000 " tiszta nyereségük volt	224.000 "

Hogy éppen az Első Horvát Takarékpénztár a legelső és leghatalmasabb pénzüintézet fejlődött ki, annak alapja a nagy bizalom, amelylyel egész Horvátország iránta viseltetik, amellyel körültekintő és jól szervezett ügykezelése.

A többi hazai intézetek (számszerint 30-an) 1880-ban:

2,320.000 K részvénytőkésével,	
726.000 K tartaléktőkésével,	
17,540.000 K betéttőkésével,	
13,800.000 K váltóval,	
4,504.000 K jelzálog kölcsönnel,	
302.000 K értékpapírral,	
1,120.000 K leszámított váltóval,	
436.000 K tiszta nyereséggel rendelkeztek.	

A leszámítás szükségé a mai viszonyokhoz képest aránylag csekély volt, mert az intézetek összeköttetései a rossz közlekedés következtében nehézségekbe ütköztek, különösen azokkal, amelyek Zágrábtól távolabb vannak, úgy, hogy leszámítással csak 8 takarékpénztár foglalkozott, amelyek kizárólag az Első horvát takarékpénztárnak kézbesítették azokat, amely minden tekintetben azoknak segítségére volt. Bármily fiatalok is voltak ezen intézetek, 18-5 százalék tiszta nyereségük volt részvénytőkésük után és így mindig sikerrel helyezték el a beletett tőkétet, leszámítási és kölcsöntügyletekbe, mely a földmívelő és városi osztálynál a szükségletek mindig emelkedtek.

Es a legfiatalabb intézeteknek is nyújtott segítség már akkor, amit abból látunk, hogy az I. iloki takarékpénztár, amely 1880-ban alapított, már 1880. év végén 36.000 K. leszámított váltót mutathatott ki 30.000 K. részvénytőkéje mellett és azzal elégitette ki ügyfeleinek szükségleteit.

1880-tól 1890-ig egyetlen egy pénzüintézet sem alapított Zágrábban, ellenben a létezők szépen fejlődtek és az 1890. év végén kimutattak

Állapot	Ebből az Első horvát tk.-nál	Emelkedés az 5 intézetnél
részv. tőke	1.984.000 K	84.000 K
tart. tőke	1.358.000 „	970.000 „
betét	24.404.000 „	21.648.000 „
váltó	12.714.000 „	5.600.000 „
jelz. kölcs.	7.707.000 „	7.600.000 „
ért. papir	8.160.000 „	7.380.000 „
tiszta nyer.	456.000 „	228.000 „
		13.284.000 K
		5.114.000 „
		2.297.000 „
		5.510.000 „
		72000 „

Mennyi jut a leszámítolásra, azt a pénzüintézetek nem mutatták ki és e tekintetben nem szolgálhatunk statisztikai adatokkal, azonban tudjuk, hogy ezen a téren szükségleteiket nagyobb részt Bécsben (circa 0.75) kisebb részt (körülbelül 0.25) Zágrábban és Budapesten fedezték

A takaré- és bankintézetek a haza többi városaiban 1880-tól 1890-ig csak 12-vel szaporodtak és ezen évtized végén 42 pénzüintézetünk volt. Mindezen intézetek a viszonyoknak megfelelőleg fejlődtek és összes ügyleteknél egyik ágát sem forszirozták, sem a legmozgékonyabb ágát, t. i. a leszámítolást és látjuk, hogy a 42 intézet közül 17 egyáltalában nem foglalkozott leszámítolással, a többi 25 pedig összesen 2,112.000 kor. — tehát az összes intézetek váltóinak alig egy tízedrésze, míg manap aránylag négyszer annyit mutatnak fel, t. i. körülbelül 40,000.000 K-t 100,000.000 K. váltó mellett.

1890. évben még olyan volt a helyzet, hogy a vidéki pénzüintézetek majdnem összeszükséglete (háromnegyed) leszámítolást terén Zágrábban nyert fedezetet és pedig főleg az Első horvát takarékpénztárnál míg alig egynek a budapesti pénzüintézetekre esett, míg Bécsben alig 2 vagy 3 intézet állott összekötésben és pedig jelentéktelen összegekkel. Mindezen 42 pénzüintézet állapota 1890. évben a következő volt:

részvénytőke	3.390.000 K	1.070.000	több mint 1880-ban
tartaléktőke	1.820.000 „	1.094.000 „	„
betét	25.528.000 „	7.988.000 „	„
leszámítolás	2.112.000 „	992.000 „	„
váltó	21.158.000 „	7.358.000 „	„
jelzálogkölcs.	6.400.000 „	1.896.000 „	„
értékpapir	1.005.000 „	703.000 „	„
tiszta nyereség	780.000 „	344.000 „	„

azonkívül néhány pénzüintézetnek készpénztőkéje volt más intézeteknél. A fentiekből kitünik a vidéki takarékpénztáraink szép, mérsékelt és normális fejlődése az ügyletek minden ágában, különösen pedig a régi intézeteknél, amelyek tartalékokat is kezdtek alkotni értékpapírok beszerzésével. Ezen régiek pénzüintézetek betétjeik állandóságába bízva, jelzálogkölcsönöket is folytattak és ebben jelentékeny keresetforrást találtak, ami később megboszulva magát, mert ezen a téren nagyon messze mentek, jóllehet nagyon gyengék voltak, és szükség esetében hiányzott nekik a mozgó pénz. Így látjuk hogy a zimonyi takarékpénztár ezen évtizedben törlesztéses jelzálog-kölcsönöket folytattott 9 százalékos kvóta mellett 22 évre (7 százalékos kamat és 2 százalékos törlesztés). Hogy némely intézet szintén tul nagy kamatot és illetéket számított, látjuk pl. a zimonyi takarékpénztár 104.000 korona kamat mellett 12.000 korona késedelmi kamatot és 38.000 korona províziót és illetéket szedett körülbelül 1.700.000 korona elhelyezett tőke után. Tehát, ha ezen, a nagyobb intézetek egyike átlag 90 százalékosat számított, elgondolhatjuk, mennyit számítottak a kisebb pénzüintézetek. Ilyen példát többet is hozhatnánk fel, mert mindezen intézetek szerény működési kör mellett óriási osztalékokat fizettek; így a zimonyi takarékpénztár ezen évben 85 százalékos osztalékokat fizetett részvényeseinek.

1890. évben már 15 különböző takaré- és segítő-egyletünk volt, melyek közül csak néhány régieket említnék, mint: Eszéki Szlavon Általános takaré- és segítő-egylet, Szerém-Karlóczyai takaré- és segítő-egylet, Karlóczyán, Mitroviczai takaré- és segítő-egylet, Mitroviczán, Szerémi takaré- és segítő-egylet, Rumán stb. Ügykörük nagyon kicsi volt és működési körük kizárólag a tagokra terjedt ki. 1890. évig nem értek el jelentékenyebb sikereket és azért rájuk az 1900. évi adatok felsorolásánál té-

rünk majd át, amikor már a legnagyobb virágzásnak örvendtek. Ezen 1890-től 1900-ig terjedő korszakban 27 új egyet alakult, a létezők pedig kiterjesztették működési körüket és némely ágban sok takarékpénztárat multak felül.

A korszak, melyet bemutatni szándékozunk, egyik legfontosabb korszaka a horvát és szlavon pénzüintézeteknek. A kilenczvenes évek elején égető szükségét érezték a pénznek, melylyel nagyobb lendületet adtak volna az ipar, kereskedelem és földművelésnek, ennek következményeképpen jelenik meg azon törekvés, mely a meglévő pénzüintézetek kibővítésében és újaknak alapításában nyilvánult. Így keletkezett a Magyar Jelzálogbank, Magyar Leszámitoló és Váltó Bank, továbbá a bécsi Unio-Bank ösztönzésére a horvát szlavon kormány támogatásával 1892-ben a Horvát-Szlavon Bank Zágrábban, mely magára vállalta azon ügyek lebonyolítását, mely ügyekkel eddig egyik pénzüintézetünk sem foglalkozott, névszerint törlesztéses kölcsönök adásával és az ezekkel kapcsolatos záloglevelek kibocsátásával. Ezideig az egyedüli jelzálogbank Horvátországban az Első horvát takarékpénztár volt, amelynek működése, hogy mily eredménnyel járt, legjobban bizonyítja az 1900. év végén kimutatott 12,700.000 koronát kitevő jelzálogkölcsön; ezzel alapját vetette ez irányban való további működésének, mely kiterjeszkedett egy modern pénzüintézet összes ügyeire. A régiek és legnagyobb intézet működésének tágabb teret adott az által, hogy 1902-ben már elhatározta 4 százalék és 4 és fél százalék törlesztéses kölcsönök kibocsátását és alaptőkéjéből 3,000.000 koronát, népszerű elsőrangú értékpapírokban választott ki, a fent jelzett kölcsönökkel kapcsolatos jelzáloglevelek kibocsátására.

Az Első Horvát Takarékpénztár ezen eszméjét egész Horvátország lelkesen fogadta.

1894-ben alakult a Horvát Hitelbank Részvénytársaság a czélból, hogy összekötésbe lépjen nagy kereskedőinkkel és iparvállalatokkal, ami sikerült is, mert manapság sikerrel finanszírozza a fakeskedést.

1895. évben alakult meg a Szerb Bank Zágrábban, mely magának czélul tűzte ki, hogy a takarékpénztárak likai és délmagyarországi klientelát támogassa s melynek Budapesten fiókja az árukereskedés összpontosítására szolgál. Hogy a földművelőkkel közelebbi érintkezésbe jusson, szerb földművelői egyesületeket kezdett alapítani, melyek a földművelők érdekeit előmozdították azáltal, hogy olcsó és jó vetőmaghoz, igavonó marhához és gazdasági eszközökhöz jutatták.

Ugyanazon (1895) évben a Zágrábi általános takarékpénztár és Zálogintézet összes ügyeit a Horvát Népbank vette át, mely azon évben alakult meg azon czélból, hogy a bank ügyein kívül zálogkölcsönökkel is foglalkozzék, azáltal, hogy előleget nyújt különböző értéktárgyakra és árukra. A zálogkölcsönzés terén olyan sikert aratott, hogy manapság ez képezi főkeresetforrását.

Meg kell itt jegyeznünk, hogy 1897-ben megszűnt a Zágrábi Takarékpénztár és ügyeit a Horvát Kereskedelmi Bank vette át.

1899-ben alakult Zágrábban a Dalmát Bank, amely a banya-vállalatokat látta el pénzzel, de sajnos, nagyobb sikert nem mutatott fel e téren és 1905 az egész dolgot likvidálta. Megalakult továbbá 1897-ben Zágrábban a Takaré- és Zálogkölcsön pénztár r.-t. melyet ez idén a most alakult Forgalmi, Kereskedelmi és Iparbank vett át.

1900. évben volt Zágrábban 9 bank ezen kimutatással:

	korona	több mint 1890-ben	több mint 1880-ban
részvénytőke	18.442.000	16.458.000	16.458.000
tartalék	4.340.000	2.982.000	3.940.000
betétek	45.174.000	15.770.000	29.054.000
záloglevelek	31.000.000	31.000.000	31.000.000
kölcsönlevelek	2.400.000	2.400.000	2.400.000
váltók	24.540.000	11.826.000	19.940.000
jelzálog kölcsönök	43.580.000	35.873.000	38.170.000
közösségi kölcsön	4.500.000	4.500.000	4.500.000
értékpapírok	10.980.000	2.822.000	8.330.000
tiszta nyereség	1.570.000	1.114.000	1.186.000

addig, a míg ezen intézetek a reescomptot nem mutatták ki, hanem rögtön levonták a váltóértékektől. A reescompt értékének negyedét, Zágrábban Aub és PHST-nél, 0.25-át Budapesten és két negyedét Bécsben és Prágában

merítették. — A feltüntetett számokból különösen kiemelendő, hogy a 45,000.000 koronát kitevő betétből magára az Első Horvát Takarékpénztárra kétharmad, névszerint 30,000.000 korona esik, a mi fényes bizonyítéka a korlátlan bizalomnak, melynek ezen régi intézet a nép körében örvend, mely intézet mindig tőke erejével és nagy tartalékjával tünt ki, úgy, hogy azon évben 8,700.000 korona értékű értékpapírokkal rendezett, ami az összes zágrábi intézetek értékpapir állományának nyolcztedét teszi ki.

Azon korszak első kétharmada nagyon kedvező volt a horvát és szlavon pénzüintézetek fejlődésére, ezen időszakban 45 részben bank, részben takarékpénztár alakult meg, melyek egészséges versenyképességükkel nagyban fognak hozzájárulni a gazdaság, kereskedelem és ipar fellendítéséhez. Pénzüintézeteink nagy sikere révén remélünk engedik, hogy végre is utját fogja vágni a sajnosan még mind e nagy számban létező magán-bankárok uszoraizelmeinek, akik népünk keserves szerzeményét emésztek fel. Sajnosan, de föl kell említeni, hogy még nem régen egyes esetekben maguk a pénzüintézetek is uszoraizkodtak, mely körülményre még vissza fogunk térni.

Ezen időszak végén némi feszültség volt észlelhető a pénzpiacson, úgy, hogy az Osztrák-Magyar Bank kénytelen volt kamatlábát 6 százalékra emelni, ami minden esetre nem volt bátorító hatással az új pénzüintézetek alapítóira, hogy szándékukat végrehajtsák. Egyedül az Első horvát takarékpénztárnak volt bátorsága 800,000 koronával nagyobbitani, bizva népszerűségében, melynek az egész országban örvend. 1899-ben az Első Horvát Takarékpénztár 400 újabb 4000 korona névértékű részvényt bocsátott ki, még pedig kitűnő sikerrel, mert ezeket a régi részvényesek kapkodták el. A nyereség, melyet 800,000 koronát ért el, a tartalékhoz csatoltatott. Az 1900. év végén 85 különböző pénzüintézet állott fenn ezen kimutatással:

	korona	több mint 1890-ben	több mint 1880-ban
részvénytőke	7.300.000	3.910.000	4.980.000
tartalék	4.550.000	2.730.000	3.824.000
betétek	45.095.000	19.567.000	27.555.000
reescomptok	14.295.000	12.183.000	13.175.000
váltók	54.140.000	32.982.000	40.340.000
jelzálogkölcsön	9.863.000	3.463.000	5.359.000
értékpapírok	1.876.000	871.000	1.574.000
tiszta nyereség	1.684.000	904.000	1.252.000

Az említett pénzügyi ágak egyformán oszlanak fel a horvát és szlavon vidéki pénzüintézeteire csak a betéteket illetőleg. Horvátországra (a zágrábi pénzüintézetek nélkül, melyek maguk 45,000.000 koronával rendelkeznek) 19,163.000 korona esik, míg Szlavoniára 25,932.000 korona, továbbá a kölcsönökből Horvátországra a zágrábi pénzüintézetek nélkül, melyek maguk 43.5 millió koronát képviselnek, 2,706.000 korona és Szlavoniára 7,157.000 korona esik. Mindkét esetben az összes vidéki pénzüintézetek között az első helyen áll a szlavon országos takarékpénztár Eszéken, melynek betétei 1900-ban 2,240,000 K-át, váltói 2,944.000 és jelzálog-kölcsönjei 1,570.000 koronát képviseltek. Az említett pénzüintézetek reescomptjaikat Zágrábban, Eszéken, Budapesten, Fiumében, továbbá néhány osztrák intézetnél merítették, emellett nyugodt lélekkel felemlíthetjük azt, hogy ebből egyharmad rész Horvát- és Szlavonországra, egyharmad a magyar és egyharmad az osztrák intézetekre esik. Ezen viszony azonban 1901-ben rosszabbodott, mert ez évben a cseh és a német pénzüintézetek Ausztriában, de különösen 1905-ben ezeknek bécsi fiókjai pénzüintézeteinknek olcsóbb hitelt kínáltak. Majdnem valamennyi kisebb pénzüintézetünk bizott hitelképességében, annak következtében, hogy ezen oldalról olcsóbb kölcsönt kínáltak azoknak és működésüket olyannyira kiterjesztették, hogy 1905-ben a reeseomptok szükségessége ezen intézeteknél 35,000.000 koronát ért el, de most már nem dicsekedhetünk ennek egyharmada magában Horvátországban, egyharmada pedig Magyarországon nyer fedezetet, hanem ezen viszony most már sokkal rosszabb. Erről később külön szólnunk.

Az 1890—1900-ig terjedő időközben Zágrábban és Horvát-Szlavonország többi városaiban összesen 27 különböző takaré- és segély-

pénztár a
állomány

befizetett
tartalek
könyvet
reescompt
befizetett
váltok
jelzálog-k
értékpapir

Eme
rolt tétele
és együtt
nak.) Ki
viselők s
keresked
gazdaság
ez az ok
nem jár
folyamán
rel bővíté
volt a sc
Pénz
lödtek a
mények
terjedő i
50 száza

Az i
vezetett
bukása é
intézet il
den jövő
alapja
nyebben
gést, má
magukho
Hogy ez
az Első
mindame
és 1900-
ban, alak
hatjuk, k
következ
és legtek
tekinthet
joggal sze

Ezer
meg szer
manapsá
rona áll,
és tartalé

Első
mel tölté
horvát, s
ket közö
mennyire
hatása a
át az El
nyelv a
ték az in
midőn
meg, épp
nek ném
zás 186
jegyzők
régi zin
tatottak

Ezen e
nehézség
ben fejlő
terjesztet
a forgal
évi nagy
vát taka
kere és
akkoriba
egyesült
jának é
magát.
földreng
takarékp
Első ho
talékkal
vanságá
az első
mert ez
a betevő
horvát t
godtság
lenségne
fejlődni
terén ün
évfordul
200.000
lokra, 1

pénztár alakult meg, amelyeknek rendelkezési állománya 1900-ban a következő volt:

befizetett részvény (heti betét)	4.800.000
tartalék	322.000
könyvbetétek	4.520.000
reescmpt	2.070.000
befizetett részvény-kölcsönök	1.420.000
váltók	8.140.000
jelzálog-kölcsön	1.100.000
értékpapírok	34.000

Emellett meg kell jegyezni, hogy a felsorolt tételekből négyötöd rész jut Szlavóniának és egyötöd Horvátországnak. (Főkép Zágrábnak.) Ki vannak véve ezen kimutatásból a tisztviselők szövetkezetei. Az említett gazdasági és kereskedelmi szövetkezetek inkább vallási, mint gazdasági momentumok folytán keletkeztek és ez az oka annak, hogy nagyrésztük működése nem jár sikerrel, úgy, hogy a további öt év folyamán takarékpénztárakká alakultak és sikerrel bővítették ki működési körüket. Ugyanaz volt a sorsa a legtöbb szerb szövetkezetnek is.

Pénzintézeteink 1900 után is szépen fejlődtek a pénzpiacson uralkodó kedvező körülmények következtében. De az 1900—1905-ig terjedő időközben pénzintézeteink számuknak 50 százalékaival növekedtek.

Az ügyfelekért való illeten harcz sokakat vezetett félre, minek következménye az illető bukása és a pénzintézet károsodása volt. Az új intézet illeten fejlődése nagyon nehéz és minden jövőt nélkülöző, mert a régebbi intézetek alapja sokkal jobb és egyrésztől könnyebben bírhatják ki ezen egyenlőtlen versenget, másrészt pedig oly ügyfeleket ragadtak magukhoz, kiket nehéz már azoktól elvonni. Hogy ez úgy van, legjobban bizonyítja annak az Első horvát takarékpénztár Zágrábnak, mely mindamellett hogy 1890—1900-ig 5 új intézet és 1900—1905-ig további 3 magában Zágrábnak, alakult még mindig és büszkeséggel mondhatjuk, becsületos működésével, óriási tőkeereje következtében manap is Horvátország legelső és legtekintélyesebb pénzintézete, mely bátran tekinthet jövője elé s a közönség pártolására joggal számíthat.

Ezen intézet működését 1846-ban kezdte meg szerény 40.000 ezüst forintnyi alaptőkével, manapság e helyen tíz millió kétszáz ezer korona áll, mert annyit tesz ki ma részvénytőkéje és tartalékja.

Első takarékpénztárunk megalakulása örömmel töltötte el mindnyájunk szívét és az akkori horvát, szlavin, dalmát újságok hazafias cikket közöltek ebből az alkalomból. — Hogy mennyire állottunk akkoriban a német műveltség hatása alatt, abból is kitűnt, hogy hosszú időn át az *Első Horvát T. pénztár*-nál az ügykezelési nyelv a német volt. Amilyen örömmel üdvözölték az intézet igazgatóját, Popovics Anasztászt, midőn a közgyűlést horvát nyelven nyitotta meg, épp oly gyűlölettel támadták a könyveknek német nyelven való vezetését. Ezen változás 1861. évben állott be, amikor az első jegyzőkönyv horvát nyelven vezetett és a régi cím *Perva horvát takarékpénztár* átváltoztatott *Prva* (első) horvát takarékpénztárrá. Ezen első pénzintézetünknek kezdetben sok nehézségen kellett átesnie, és csak a 2. évtizedben fejlődött erőteljesebben és működési körét kiterjesztte, ami látható jele volt fejlődésünknek a forgalom és kereskedelem terén. Az 1873. évi nagy bukás nem is érintette az Első horvát takarékpénztárt, mert a népben volt a gyökere és nem függött a bécsi piactól. Miután akkoriban az egész forgalom a felső városban egyesült, az igazgatóság 1880-ban első palotájának építésére (Duga ulicában) határozta el magát. Eppen ezen évben Zágrábot nehéz földrengés érte, sok betevő, sietett az Első horvát takarékpénztárba, hogy pénzt felvegye. Az Első horvát takarékpénztár már akkor nagy tartalékkal rendelkezett és miután a betevők kivánságának eleget tett, lecsendesült a lakosság az első földrengéstől, amelyet a földrengés okozott, mert ezen szerencsétlen eset nem ismétlődött, a betevők pedig visszahozták pénzüket az Első horvát takarékpénztárba. Miután impozáns nyugodtsággal ellentállott a nem várt szerencsétlenségnek, ezen első intézetünk hamar kezdett fejlődni és dicső számokkal minden ügyág terén ünnepelte 1896-ban fennállásának 50-ik évfordulóját, kiosztván ezen alkalommal 200.000 koronát nemzeti és jótékony célokra, 1897. év tavaszán gróf Kulmer Miroslavnak elnökké, Crnadak Milivojnak igazgatóvá választása új korszakot jelent a takarékpénztár életében, mely alatt az intézet mai színvonalára emelkedett. Az új igazgatóság újjászervezte a takarékpénztárnak egész ügykezelését, ötször egymásután emelte fel a részvénytőkét 3.600.000 koronára és a rendes tartalékot 6.600.000 koronára és ügykörét kibővítette különösen azzal, hogy hat fiókindezetet alapított és pedig Cirkvenicában, Kraljevici, Eszék-Varasd, Nagy-Gorica és Fiumében, melyek nagyban jótékonyan segítik az egész ország gazdasági fejlődését és áthelyezte üzletét az Illica-utcában levő impozáns palotába. A következő statisztikai adatokkal tüntetjük fel a főbb ügyágak fejlődését (részvénytőke, tartalék, tiszta nyereség, stb.):

muló tevékenységet fejtettek ki. Ilyenek vannak Belováron, Lugbregen, Koprivnicán, Petrinján stb. Manapság ilyfajta intézetek alapítása szünetel és van okunk remélni, hogy teljesen meg is szűnik, melyek létezése teljesen felesleges és csak azért keletkeztek, hogy a létező intézetekkel versengjenek.

	1850	1860	1870	1880	1890	1900	1905
részvénytőke	84000	84000	84000	84000	84000	160000	860000
tartalék	11800	nincs kimut.	nincs kimut.	28400	97400	260000	660000
betét	32800	68600	501400	1317600	2164800	2900000	3280000
váltó	88000	37400	152000	441400	508000	980000	1220000
jelzál. kölcs.	128000	68000	154200	588000	751200	1280000	2480000
kiadott záloglevelek	—	—	—	—	—	—	1680000
értékpapírok	—	—	129600	224000	738800	876000	1066000
tiszta nyereség	9400	19600	54000	224000	228000	462000	685000

Ezzel rövid vonásokkal eszeltük legnagyobb pénzintézetünk történetét s most megemlítjük azon intézeteket, melyek részint Zágrábnak, részint Horvát- és Szlavonország többi városaiban az 1900—1905-ig terjedő időközben keletkeztek.

1901-ben alakult Zágrábnak a „Horvát mezőgazdasági bank“ azon czélból, hogy földmívelő szövetkezeteket alapítson, mely téren szép eredményeket ért el azáltal, hogy lehetőségessé tette kisebb földbirtokok parcellázását, míg nagyobb parcellázásokat saját érdekében eszközölt.

1905-ben alakult Zágrábnak, legnagyobb-részt idegen tőkével, a Horvát-Szlavin központi takarékpénztár és a „Horvát-Szlavin parcellázási és telepítési bank“, melyek azon év végén működésüket meg is kezdték. 1905. év végén Zágrábnak 11 nagyobb takarékpénztárunk és bankunk volt a következő kimutatással:

	1905	több mint 1900-ban	több mint 1890-ben
részvénytőke	24.225.000	5.783.000	22.241.000
tartalék	9.109.000	4.769.000	7.751.000
betétek	69.469.000	24.295.000	40.065.000
záloglevelek	54.300.000	23.300.000	54.300.000
kölcsönlevelek	13.300.000	10.900.000	13.300.000
váltók	41.478.000	16.938.000	28.764.000
jelzálogkölcsön	63.133.000	19.553.000	55.426.000
közösségi kölcs.	13.700.000	9.200.000	13.700.000
értékpapírok	18.314.000	7.334.000	10.154.000
tiszta nyereség	2.221.000	651.000	1.765.000

A reescmptok nem találhatók nevezett intézetek kimutatásában (mérlegében), de 25—30 millió koronát merítettek, még pedig egynegyedrészt Zágrábnak, egynegyedrészt Budapesten és körülbelül kétnegyedrészt Bécsben, Prágában és Triesztben.

Ezen viszony mindenesetre javulna, ha az Osztrák-Magyar Bank oly mértékű hitelt bocsátana pénzintézeteinknek rendelkezésére, mint azt a többi országok főbb városainak intézeteivel teszi.

Zágrábi pénzintézeteink ezen nagy fejlődését a mezőgazdaság országos fellendülése vonta maga után, nem kevésbé járult ehhez a vidéki ügyfelek nagy pénzkészlete, melylyel a legutóbbi időben pénzintézeteinket felkeresték.

Most rátérünk az ország többi városaiban létező pénzintézeteink fejlődésének vázolására az 1900—1905 időközben. 1900-ban 87 takarékpénztárunk és bankunk volt, míg ellenben 1905-ben ezeknek száma 120-ra emelkedett, azonkívül alakult még 12—15 ilyenmű intézet, de meg kell jegyeznünk, hogy ezek egyéni érdekekből keletkeztek. Amint 1895—1896 évben az országban közel 10 „néptakarékpénztár“ keletkezett, épp úgy az utolsó két évben „Bank és takarékpénztár“ név alatt pénzintézetek támadtak, mert nem gongoltak a nehézségekkel, melyekkel az ilyen intézeteknek meg kell küzdeni a pénzpiacson uralkodó kedvezőtlen állapotok miatt, mivel ők maguk gyenge alapon állanak s kezdetben már erejük felül-

muló tevékenységet fejtettek ki. Ilyenek vannak Belováron, Lugbregen, Koprivnicán, Petrinján stb. Manapság ilyfajta intézetek alapítása szünetel és van okunk remélni, hogy teljesen meg is szűnik, melyek létezése teljesen felesleges és csak azért keletkeztek, hogy a létező intézetekkel versengjenek.

Azon 120 pénzintézetnek, mely mérlegét kimutatta, a következő volt az állománya:

1905	korona	több mint 1900-ban	több mint 1890-ben
részvénytőke	12.526.000	5.226.000	9.136.000
tartalék	7.718.000	3.168.000	5.898.000
betét	78.546.000	33.451.000	53.018.000
reescmpt	34.847.000	20.552.000	32.735.000
váltók	104.251.500	50.111.000	83.093.000
jelzálogkölcsön	13.567.000	3.704.000	7.167.000
értékpapírok	4.788.000	2.912.000	3.783.000
nyereség	2.838.000	1.154.000	2.058.000

Némely pénzintézetnek, különösen a „Gorki“ kerületben és a tengerparton 950.000 korona tőkéje volt más pénzintézeteknél elhelyezve. A mi a reescmptot illeti, megjegyezzük, hogy abból alig esik egy negyedrészt Horvátországra, egy negyedrészt Magyarországra, míg két negyedrészt osztrák és cseh intézetekre esik, a melyek az utóbbi időben ugyszólván elárasztották Horvátországot s pénzintézeteinknek szinte aránytalan hitelt nyitottak. Ami a fenti tételeket illeti, egyenlő arányban van képviselve Horvát- és Szlavonország, csak a betétek tekintetében Horvátországra zágrábi pénzintézetek nélkül, melyeknél 69.500.000 korona van elhelyezve, 35.625.000 korona és Szlavóniára 42.921.000 korona esik; a kölcsönöket illetőleg az arány ez: Horvátországi zágrábi intézetek nélkül, melyek 63.000.000 koronát képviselnek és Szlavonország 10.067.000 korona. Itt mint legerősebb vidéki pénzintézetünket ki kell emelni a „Szlavin országos takarékpénztárt“ Eszéken 5.540.000 korona betéttel, 4.212.000 korona váltóval és 2.501.000 korona jelzálogos kölcsönnel.

Amint az alább közölt statisztikából látjuk, a vidéki takarékpénztáraink működésének főforrása leszámítolási üzletből ered, ami érthető is, mert a tőkebeszerzés ezen módja iparosainkra és kereskedőinkre nézve a legalkalmasabb, csak szükséges volna éppen ezen közeposztályt törvényileg megvédeni az usztorától, amely még manap is itt-ott elég gyakran mutatkozik. Emellett intézeteink a leszámítolást földmívelőknél is forszirozták, jöllehet a tőkebeszerzés ezen módja a földmívelőkre nézve káros, mert sem nem tudja pontosan vezetni és evidenciában tartani, mikor járnak le váltói, azonkívül távol van a városától és kezesével oda kell mennie és ezzel is drága idejét veszteni.

Minden nagyobb forgalmi és kereskedelmi egyletek ezen öt év alatt takarékpénztárak- és bankokká alakították át és ennek következtében számuk apadt úgy: A Zágrábi Forgalmi és Kereskedelmi Takaré- és Előleg-Egylet — Horvát Forgalmi Bankká; a Zágrábi Hitel-szövetkezet — Horvát Kereskedelmi Bankká.

Az eszéki slavin ált. takaré- és előleg egylet — Keresk. és forgalmi bankká.

Az eszéki szerb hitelegylet — Szerb takarékpénztár r. t.-á Eszék.

A novogradiskai szerb hitelegylet — Novogradiskai szerb takarékpénztár r. t.-á.

A pakráci szerb hitelegylet — Pakráci szerb takarékpénztár r. t.-á.

Az otoki takarékpénztárt és segítőegyletet az otoki takarékpénztár vette át stb.

Mindezen egyesületeket részvénytársasági formára való áttérésre a siker buzdította, a melyet a mai napig vidéki takarékpénztáraink azaz érték el, hogy erős részvénytőke mellett, szabadon mozgathattak és azonkívül nagy hitelt élveztek.

Végül meg kell még jegyeznünk mindebből pénzintézeteink szép és elég normális fejlődését, amelyek szemmel láthatólag jótékonyan hatottak a népünk gazdasági fejlődésére. Politikai szempontból még azt is kell megjegyeznünk, hogy utóbbi időben a német elem Szlavóniában annyira megerősödött, hogy ezen bevándorlók elég erős takarékpénztárakat alapítottak, melyeknek működési köre mindig szűk fog maradni, mert népünk nem fog érettlük hevülni.

HASZNOS KÖZÉRDEKŰ KÖNYVEK

Az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai részvénytársulatnál Budapest, VII., Rákóczi-út 54. sz.

MEGJELENTEK

Kneipp Sebestyén művei:

- KNEIPP: **Vizkúrája.** Betegségek gyógyítása és az egészség megővése ..... K 3.60
- **Hogyan éljünk.** Életrendi tanácsadó az egészség fenntartására ..... K 2.-
- **A gyermek ápolása** egészséges és beteg napokban ..... K 2.-
- **Öntések, pólyák, fürdők és mosások** K 1.-
- **Összegyűjtött előadásai** a betegségekről s azok gyógyításáról ..... K 3.20

Kaphatók az

„ATHENAEUM“ könyvkiadóhivatalában (Budapest, VII., Rákóczi-út 54. sz.), valamint minden hazai könyvkereskedésben.

Első Alföldi Cognagyár Részv.-Társ és szeszfinomító gyár Kecskeméten.

Legfinomabb különlegességei:

Radiat-elixír

48-as likör

Menyecske likör

Baraczk pálinka

Kecskeméti+ és gyomorkeserü
Alföldi fehér keresztés+ sóborszesz.
Mindenütt kapható

Elkém-t kőműves minőségű fényképező készülékek

saját és idegen szerkezeltben. Kodakok 6 kor 50 fill. feljebb; jobb objektívvel, vetítő készülékkel iskolai és házi használatra. Száraz lemezek, másoló papírok és mindenféle vegyszerek.

Allandóan friss minőségben. Figyelmeztetés! Cizgek, a kik 100% rabattot kínálnak, a gyári árhoz ezt a 100%-ot, esetleg többet is hozzá csaptak. Mi abban a helyzetben vagyunk, hogy fényképezeti készülékeket többnyire még olcsóbban és kedvező fizetési feltételek mellett szállíthatunk.

R. Lechner (Wilh. Müller) Cs. és kir. udv. fényk. eszközök gyára, fényk. műhely.
Wien, Graben 81.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda Ferencz János

kerületi gyógyszerész Kornenburg, Bécs mellett Cs. és kir. oszt. magyar, román kir. és bulgár fejedelem udvari szállító.

KWIZDA-féle szabadalmazott

szorító szárvédő-szalag | ruganyos szorító szárvédő légvánkossal ellátva

gummiból

A szorító szárvédő-szalagok szürke, fekete, barna és fehér színben, 4 nagyságban készülnek és pedig bal és jobb lábunk. A szorító 2-3-nál megemelve, 20-24 cm. átmértékű mély, az 1.50 sz. nagyság 24-27 . . . . . a 3-ik . . . . . 27-30 . . . . . a 4-ik . . . . .

Egy darab ára:

Szürke színben darabonként 1. sz. 5 K 70 f., 2. sz. 5 K 90 f., 3. sz. 6 K 40 f., 4. sz. 7 K 30 f.

Fekete, barna, vagy fehér színben: 1. sz. 5 K 50 f., 2. sz. 6 K 40 f., 3. sz. 6 K 80 f., 4. sz. 7 K 70 f.

Kapható: Du'oz A. IV., Egyetem-utca 2., Freund és fia IV., Koronaherceg-utca 3., Glass József IV., Koronaherceg-utca 9., Hejz és Süsseny VIII., Múzeum-körút 10., Huzella M. IV., Váci-utca, Keleti J. IV., Koronaherceg-utca 17., Kutschera S. VII., Kerepesi-út 32., Gb.ich L. VI., Teréz-körút 6., Wessely István IV., Váci-utca.

A KI IDEGES,

testileg vagy szellemileg elgyöngült, ok nélkül rosszkedvű és erélytelen, csúszos vagy ideges fájdalmakban szenved, emésztési zavarokkal, vese, máj vagy más szervek meggyöngülésével küzd, a kinek időelőtti jelentkeznek a gyengülés, erővesztés, gyors kifáradás tünetei, a ki érzi, hogy szervei nem képesek természetadta kötelességeiknek megfelelni, ne mulassza el igénybevenni azt az eljárást, a mely az ily állapotok gyökeres gyógyítására feltétlenül legjobbnak bizonyult. Ne bizza magát a sorsra, az idő javító kezere, ne nézze tétlenül, hogy miképp vernek mélyebb gyökeret a gyengeség és kimerülés tünetei. Ha a gyengeség és betegségi tünetek alapokat, a gyengült szervezetet, a renyhe, pegyhűt vérkeringést, a kifáradt szerveket újult erővel látjuk el, megszűnnek az előbb említett káros tünetek és a szervezet megszabadulván gyötrelmeitől, új életre kell. Ezen eljárásról felvilágosítást ad a

„Modern Villamos gyógy mód“

czimű 64 oldalas illusztrált értekezés, melyet megkaphat mindenki

díjtalanul portómentesen,

a ki személyesen meglátogat, vagy postán zárt borítékban, ha az alábbi szelvényt beküldi.

„ELEKTRO-VITALIZER“ orvosi rendelő-intézet

Budapest, IV., Károly-körút 2. szám félem. 10.

Limbek Rezső gépgyáros, Nagyszében. *Tekintetes Doktor ur! Sok ideig tünbátem azon vajjon meghozassam-e az Elektro-Vitalizer készület vagy sem, mert sok orvosságot hozattam és használtam, de minden eredmény nélkül. . . . . MÉR ÉL ÉS ÉLTA gyöttri kezemet a reumás bántalom. Utolsó kísérletképen meghozattam az Elektro-Vitalizer készületet és hála a jó istennek és Doktor urnak, hogy meghozattam, mert néhány használat után a fájdalmak megszűntek, sokkal fiatalabbnak érzem magamat és munkakedvem sokkal nagyobb, mint azelőtt volt, a készületet bárkinek tiszta lélekkel ajánlom.*

Szelvény egy ingyen könyvre.

Az „Elektro-Vitalizer“
orvosi rendelő-intézet

Budapest, Károly-körút 2., félemelet 10. sz.

Kérem küldjék meg nekem a művet a Modern villamos gyógy módrol ingyen és bérmentve, zárt borítékban.

Név .....

Cím .....

HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBE

Irta: **KNORR LAJOS**
egyet. az. t. ablat bíró, stb.

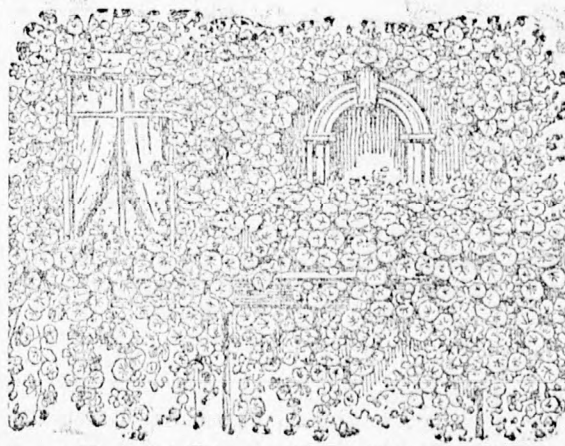
E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat úgy, hogy annak nemcsak a szakember, hanem a perlekedő házastársak is hasznát vehetik.

Ara angol vászonkötésben 2 korona.

Kapható az ATHENAEUM r. társulatnál (Epest, VII. ker., Kerepesi-út 54.) é minden hazai könyvkereskedésben.

Japán virágdíszítő

„Villámkeverék“

Ha ablakát, erkélyét, kert lakát, üres falait, stb. A felvidítő zölddel és virággal akarja felékesíteni, úgy hozzon magvakat

Schäfer József

„Villámkeverék“

Japán virágdíszítőjéből.

Minden szállításhoz mellékelünk használati utasítást. A magok 4 nap alatt kikélnek és rövid idő alatt minden csupasz falat csodálatosan színdus képpel fedik fel. A magok szobákban, cserépekben is kikélnek. Egy csomagot frt 1-10-ért, öt csomagot frt 4-50-ért, tíz csomagot frt 8-50-ért az összeg előleges beküldése ellenében szállítok. Utánvétel mellett 12 1/2 kr. a postadíj többlet.

SCHÄFER JÓZSEF, PRÁG, Tischlergasse 33.

Kincstári vadászterületek bérbeadása.

Az orsovai m. kir. erdőhivatali kerületéhez tartozó dalboscei m. kir. erdőgazdálkodásban levő „Gura Golimbuluj“ nevű 4247 kat. holdas vadászterületnek az 1907. évi február hó 1-30 napjától számítandó 10 (tíz) egymást követő évre leendő bérbeadása érdekében az orsovai m. kir. erdőhivatalnál tolvó évi június hó 10-én d. e. 10 órakor írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Kiküldési ár 300 K. évi haszonbér. Ezen árverésen részt vehet minden örendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és államtisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földmivelésügyi miniszterium erdőzeti 1/B főosztályában (Zoltán-utca 16 sz. III. e.) továbbá az orsovai erdőhivatalnál és a dalboscei erdőgazdálkodásnál szereshetők.

Budapest, 1907. évi május hónap.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték

Játékterv a XX. sorsjátékhoz.

125.000 sorsjegy, 62.500 nyeresemény.

Első osztály		Második osztály		Harmadik osztály		Hatodik osztály	
Betét 12 korona		Betét 20 korona		Betét 32 korona		Betét 24 korona	
Huzás: 1907. május 23. és 25.		Huzás: 1907. jun. 18., 19. és 20.		Huzás: 1907. jul. 16., 17. és 18.		Huzás: 1907. szeptember 25-től október 24-ig.	
Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona	Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben	
1.	60000	1.	70000	1.	80000	1.000.000	
1.	20000	1.	25000	1.	30000	Egy millió korona.	
1.	15000	1.	20000	1.	25000	1. jutal.	600000
1.	10000	1.	15000	1.	20000	1. nyer.	400000
1.	5000	1.	10000	1.	15000	1.	200000
4.	2000	4.	3000	4.	10000	1.	100000
6.	1000	6.	2000	6.	3000	1.	90000
10.	500	10.	1000	10.	2000	1.	80000
35.	300	20.	500	15.	1000	1.	70000
115.	100	130.	300	135.	500	1.	60000
3825.	40	4825.	80	5325.	130	1.	50000
4000 nyer.	K 304000	5000 nyer.	K 609000	5500 nyer.	K 1022750	1.	40000
Negyedik osztály		Ötödik osztály					
Betét 40 korona		Betét 32 korona					
Huzás: 1907. augusztus 13., 14. és 16.		Huzás: 1907. szeptember 4., 5. és 6.					
Nyeresemény	Korona	Nyeresemény	Korona				
1.	90000	1.	100000				
1.	40000	1.	40000				
1.	25000	1.	25000				
1.	20000	1.	20000				
1.	15000	1.	15000				
4.	10000	4.	10000				
6.	3000	6.	3000				
10.	2000	10.	2000				
15.	1000	15.	1000				
135.	500	135.	500				
5325.	170	4825.	200				
5500 nyer.	K 1.255,750	5000 nyer.	K 1.325,500				
						A melyik ezen 500 nyeresemény közül utolsónak huzatik ki, kapja a jutalmát.	
						1.	300000
						1.	200000
						1.	100000
						1.	90000
						1.	80000
						1.	70000
						1.	60000
						1.	50000
						1.	40000
						1.	30000
						1.	25000
						1.	20000
						1.	15000
						1.	10000
						1.	5000
						1.	2000
						1.	1000
						1.	500
						1.	200
						34850.	200
						37,500 nyer.	K 11.940,000

Szives megrendelések szerencseszámokra

KISS KÁROLY ÉS TÁRSA

Központi iroda: IV., Kossuth Lajos-utca 13. szám

Fiók-üzletek: VI., Váci-körút 5. szám és VII., Erzsébet-körút 22. szám

nazánk legnépszerűbb osztálysorsjáték
= főelárusító helyéhez intézendők. =

KISS szerencsége **NAGY!**

Hogy hívják?

Központi iroda:
**Kossuth Lajos-
utca 13. szám**

Véletlenül függ sok ember boldogsága! Mindenkinek életében voltak és vannak pillanatok, mikor szerencsését, boldogságát megalapíthatná! Talán a **neve melletti** osztálysorsjegyszám egy nagyobb nyereménnyel lesz kihúva már a legközelebbi húzásokon.

Tegyen szerencsekísérletet az itt közölt névsorban levő saját vagy családtagjának neve melletti számmal, — mely csakis

„ Kiss Károly és Társa „

bankházában, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13. sz. kapható, mert

KISS szerencsége NAGY!

Ábel	2327	Barnabás	46908	Eleazár	108012	Géza	18253	Johanna	105983	Lóránt	108015	Oktavius	39420	Szalvator	106066
Abrahám	7488	Beatrix	107685	Elemér	106193	Gida	16046	Jolán	96830	Lothárd	93378	Olga	22228	Szerafin	8195
Ádám	8219	Béla	27114	Eleonóra	8333	Gilbert	167306	Jónás	102124	Lőrinc	60094	Olivér	32084	Szeréna	39406
Adél	9812	Bence	107151	Eliás	16886	Gizella	68022	Jonathán	4959	Lucia	8323	Olympia	107167	Szidónia	22152
Adolár	13619	Benedek	39443	Ella	27993	Gottfrid	93389	Jordán	16520	Lucián	54727	Orbán	8211	Szigfried	41634
Adolf	8307	Benjamin	48145	Elvira	46914	Guidó	108007	Józsa	102255	Ludmilla	8824	Oszkár	67341	Szilárd	23135
Adorján	3374	Benő	51203	Elza	37753	Gusztáv	107157	József	68005	Ludvig	94218	Othelo	39476	Taksony	94954
Adrián	8132	Bernát	4218	Emanuel	24760	Gyárfás	53388	Judith	60104	Lujza	107694	Othmár	39491	Tamás	105996
Adriene	16609	Berta	18158	Emil	19767	György	60100	Juila	52603	Lukács	68818	Ottó	48167	Tasziló	21065
Agátha	94206	Bertalan	8332	Emília	107160	Cyörgyike	93340	Julián	93384	Lukrécia	107162	Ottó	51209	Tekla	38882
Agnes	51238	Bertold	107696	Emma	39557	Gyöző	102261	Juliska	102107	Magda	53391	Ottokár	21056	Teofil	48155
Agost	64590	Bertram	107626	Emőd	94946	Gyula	46795	Jusztina	94934	Magdolna	8265	Ödön	34077	Teodor	38885
Agoston	8142	Biri	13611	Endre	20552	Jutka	8154	Jutka	4957	Malvin	106067	Órzi	28124	Tercsi	20177
Akos	60090	Blanka	8331	Erasmus	34089	Abakuk	13255	Kajetán	96063	Manfréd	102110	Pál	20068	Teréz	102238
Aladár	13165	Bódog	27100	Erna	39769	Hajnalka	103069	Kálmán	102103	Manó	8167	Paula	107664	Terka	60115
Alajos	8196	Bogdán	19124	Ernesztin	102121	Hedvig	94996	Kamill	67651	Marcell	73321	Paulin	50635	Tibor	96066
Albán	4966	Boldizsár	22964	Ernő	60125	Heléna	102244	Karolin	93692	Margit	54779	Pepi	39587	Tihamér	48143
Albert	64587	Bónifác	39740	Ervin	93382	Henrik	13679	Károly	54425	Mária	98667	Péter	32454	Tinka	27200
Albin	94906	Borbála	94928	Erzsébet	8148	Hermann	4967	Katalin	67336	Mariska	51247	Piroska	22965	Titusz	22205
Albrecht	73334	Boriska	60092	Eszter	19119	Hermína	96077	Katarina	8217	Márk	107687	Pista	9803	Tivadar	8250
Alfonz	67318	Böske	60085	Etel	107171	Hitár	102279	Kázmér	16610	Márkus	93669	Pongrác	106031	Töbiás	102230
Alfréd	8236	Brigitta	52614	Eufrozina	94229	Hilda	94993	Kelemen	68003	Mária	68732	Ráchel	94998	Tódor	67632
Alice	73338	Camilla	94959	Eugénia	73202	Hubert	13603	Keresztély	107172	Martin	53390	Rafael	96073	Ulrik	54780
Amália	8248	Carolina	102219	Eva	67335	Hugó	106074	Klára	96828	Márton	4972	Regina	51225	Urbán	94912
Ambrus	108030	Cecilia	102289	Ezsaás	8358	Humbert	68739	Klótild	13608	Máté	107650	René	39737	Valentin	32070
Andor	102236	Cézár	107170	Fabián	53393	Ibolyka	54408	Kolozs	68013	Matild	54707	Rezső	32093	Valér	22277
András	96095	Clarissa	106189	Fáni	106199	Ida	108014	Konrad	8261	Mátyás	66908	Richárd	22293	Valéria	51210
Angelika	4203	Clementina	106186	Farkas	106063	Ignác	93337	Konstatin	105989	Maxim	68012	Róbert	21057	Vazul	67624
Anna	68734	Constantin	4953	Felicia	94995	Ika	67657	Kornél	94991	Melánia	102264	Rökus	33808	Vencel	94924
Antalka	107093	Córa	60097	Félix	8376	Ilés	51359	Kornélia	13357	Melinda	96059	Róland	24752	Vendel	107671
Anton	93331	Cornélia	68025	Ferdinand	102258	Ilma	9804	Kristóf	107588	Melitta	54742	Román	39756	Verona	8201
Antónia	107644	Cristian	102267	Ferenc	53398	Ilona	102146	Krisztián	106559	Menyhért	67344	Romeo	107163	Vidor	73329
Aranka	106174	Daniel	96061	Flóra	67334	Imre	102194	Krisztina	94954	Mici	68018	Róza	39432	Viktor	63377
Arisztid	51239	Dávid	4963	Flórián	73303	Ipoly	94930	Lajos	102270	Mihály	102222	Rozália	32071	Viktória	64249
Armand	4209	Demeter	13673	Flóris	16882	Ince	19122	László	8190	Miklós	95338	Rozina	22289	Vilma	67302
Armin	103687	Demjén	27179	Fodor	107666	Irené	102169	Laura	13366	Miksa	67320	Rózsika	32455	Vilmos	98651
Arnold	102216	Dénes	22192	Franciska	94993	Irma	96075	Lázár	107152	Milán	107173	Rudolf	106160	Vince	107670
Aron	94996	Dezső	46925	Fridrika	54402	István	8398	Lea	95344	Mór	94990	Salamon	8191	Virgil	8214
Árpád	8368	Domokos	108026	Fridrik	54402	Iván	66903	Lehel	102705	Móric	73213	Sámson	94958	Walter	27978
Arthur	95000	Donáth	48154	Frigyess	13616	Ivor	51485	Lénárd	94943	Mózses	64612	Samu	48146	Wilhelmina	39419
Arzén	106030	Dóra	32065	Fülöp	4964	Izabella	68011	Lenke	8267	Náci	22280	Sámuel	22255	Wladimir	21400
Attila	102182	Dorottya	94992	Gábor	106177	Izidor	93342	Leó	13554	Nándor	39450	Sándor	27111	Wolfram	39595
Augusta	4223	Döme	107158	Gabriel	96070	Izor	102295	Leontin	106052	Nárcisz	21070	Sári	24779	Zakariás	102100
Aurél	8166	Dömötör	93490	Gabriella	102172	Izsák	4969	Leonora	102105	Natália	34090	Sarolta	20199	Zádor	32094
Aurélia	9806	Eberhard	51249	Gáspár	19116	Izsó	96064	Leopold	94355	Náthán	46926	Sebestyén	107245	Zoltán	23112
Balázs	8204	Edith	60087	Gebhard	13170	Jakab	106162	Lidia	8290	Nelli	39746	Simon	37761	Zseni	39498
Bálint	102265	Ede	39410	Gedeon	2109	Janka	107691	Lina	52608	Nesztli	32469	Soma	20558	Zsigmond	46918
Baltazár	106172	Edvard	107630	Gellért	107164	János	13691	Lipót	68004	Netti	19764	Stefánia	39742	Zsófia	24753
Bandi	107680	Edwin	4955	Gergely	102266	Jenő	8375	Livia	161096	Nina	108019	Szabolcs	8387	Zsuzsana	20200
Barbara	106154	Elek	19551	Gertrúd	94953	Joachim	95349	Lórenc	107700	Norbort	27198	Szaniszló	106075	Xaver	106045

A szíves megrendeléseket postafordultával kérjük, hogy a kívánt szám időközben el ne adassék.

Az eddigi húzásoknál szerencsénk volt már

háromszor a jutalmat a legnagyobb és a legnagyobbról nyereményt **600.000** koronát — **1.800.000**
400.000 koronát — **400.000**

Összesen **4** sorsjegyre **2.200.000**

koronát igen tisztelt vevőinknek külföldi.

Kiss Károly és Társa

Budapest, Kossuth Lajos-utca 13.

Fióközlök: Erzsébet-körut 22 és Váci-körut 5.

Az I. osztályú sorsjegyek árai

Egy nyolcad 1 K 50 fill.
Egy negyed 3 „ „
Egy fél 6 „ „
Egy egész 12 „ „

Fióközlet:

Erzsébet-körut

■ **22. szám** ■

Tessék kiválni és címünkre beküldeni:

MEGRENDELÉS.
KISS KÁROLY és Társa bankháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Szíveskedjék nekem a XX. sorsjáték I. osztályára a sorsjegyet, hivatalos tervet és húzás után hivatalos nyereményjegyzéket küldeni.

— A sorsjegy árat: —
kor. fill.

(A mag nem felelő módot szíveskedjék áthuzni.)
Pontos } Név: .....
cím: } Lakhely, utca, házzám: .....
Utolsó posta, (megye) .....

A XX. sorsjáték első osztályának húzása már

május

23 és 25-án

lesz.

Fióközlet:

Váci-körut

■ **5. szám** ■

LIPIK Szlavóniában
Vasut-, posta- és tá-
vüldőállomás.

Elsőrangú fürdőhely.
Egyetlen jótartalmu alkalikus hévíz (64° C)
Európában. Páratlan gyógyhatásu a táposa-
torna és a vizeleti utak összes hurutos meg-
betegedési, hígysavas áttétel, köszvény
csusz és ischias, görvény, angolkór és az
összes vérbetegségek ellen.

Ivókúra. Hévízes fürdők.
Vizgyógyintézet. Inhalatórium.
A fürdőhelyen 10 kiváló orvos működik
Kiváratra prospektussal és bővebb értesítéssel szolgál
A fürdőigazgatóság.

Szliács aczélfürdő.
(Felső-Magyarországon)
az egyedül ismert szénsavdús vasforrás. Legjobb vasat
tartalmazó ivóforrás belső használatra.
Szezon május 15-től szeptember 30-ig.
Földművelésügyi és egészségügyi miniszter által felügyelt és
orvosi munkásság után. — Fürdőorvosok:
Dr. RHÖRER ALADÁR, hiv. fürdőorvos és Dr. STERN J.
tazás Bécából 9 óra, északról Óderbergen át 5 óra, délről Budapes-
ten át szintén 5 óra. Szliácsra vonatkozó falragasok minden nagyobb
vasúti állomáson vannak kifüggesztve. Kimerítő felvilágosítást és
prospektust utazás, valamint lakás-árkezelvényről (az elő- és utó-
szezonban) stb. ad a
Fürdőigazgatóság Szliácson (Zolyommegye).

Valódi brünni szövetek
az 1907. évi tavaszi és nyári időnyire.
Egy vég 3:10 méter hosszú teljes férfi-öltönyre (kabát, nad-
nár és mellény) elegendő csak

I vég	7 korona
I vég	10 korona
I vég	12 korona
I vég	15 korona
I vég	17 korona
I vég	18 korona
I vég	20 korona

Egy vég fekete szalonöltönyre 20 kor. Szingy
felöltözötöket, turista-öltöket, selyemkamm-
garnt stb. stb. szállít gyári áron a mint meg-
látható és az oldó égnak legjobban elismert
postógyári raktár

Siegel-Imhof Brünben
Minták ingyen és bérmentve.
A magánvívó állomány, ha szövetségeseitől köz-
vetlen a Győről Siegel-Imhof cégnél fedez, igen
lehetővé válik. Szabott legelőbb árak. Nagy választék.
Minták és gondos kivétel, a legkisebb
megbízhatóságnál is, teljesen friss árúban.

BUTOR
Képzőmunka vagy részletkészítésre legelőbb árú
EHRENTREU és FUCHS festőművészeknél
Budapest, VI., Teréz-körút 8F. sz.
Telefon 88-59.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Teljes közelműberendezések
valamint egyes alkotórészeik. Gyűrűkenesű, valamint Reller-
rendszerben
IPAR- és MEZEI VASUTAK
m. p. alék, kocsik, váltók, fordítók, kocsi-vasalkatrészek stb.
Motorok és lokomobilok
benzin-, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.
Malmi és téglagyári cikkek
valamint szerszámok, szerszámpékek, vas- és gépzakmabell cikkek
használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők
SCHLESINGER ALAJOS-nál
BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRUT 30. SZÁM.

TARCSA gyógyfürdő Vasme-
gyében. Glaubersó-
tartalmu szénsav-
dús vasforrások.
Természetes szénsavas (acéls) és vasas valamint vasláp
(moor fürdők). A tarcsai vasláp mely a Franzensbadhoz
hasonló. Dr. Hankó Inr. a tudományos akadémia tagjának vegy-
elemzése szerint Magyarországon a legjobb, sőt a világhírű
Marienbadit is jóval felülmúlja ugy a vastartalommal,
mint szerves alkatrészekben. Ujjonnan épült modern hideg-
vizgyógyintézet férfi és női osztálytal, könnyelműen beren-
deztet olcsó lakások, vendégházak, villamvilágítás, fürdő,
étkezés, új kávéház és tejesárnyok, villamvilágítás, fürdő,
kizárólagos, kolonias hűtős éghajlat, gyógyszerár. Allandó fürdő-
orvosok Dr. Barta Kornél v. tanársegéd és Dr. Clütk Gyula a
vizgyógyintézet vezetője. A női szervek bántalmak, sápkór,
vérszegénység, ideges bántalmak, szívbeteg, osztes (rhe-
umás) megbetegedések, továbbá a légzési, emésztési- és
vizeleti szervek bajai ellen kiváló orvosi tekintélyek ajánlják.
Évad május hó 19-től szeptember hó végéig.
Elő- és utószezonban tetemesen olcsóbb árak. Tarcsai
Károly forrás igen kedvelt boris és hurutos bántalmaknál kiváló
hatású. Lakás- és asványviz megrendelések a fürdőigazgatósághoz
intézendők. Kiváratra prospektus. Vasúti állomás posta és tá-
vüldő helyben. Budapestról és Győről „Tarcsa fürdő” föl-
iratu közvetlen I. II. osztályu kocsik közlekednek naponta
oda és vissza.

Sebesedések
egyének azok bármind természetellenek, gondosan megvédendőek minden
tisztáltság ellen, mert ezáltal a legkisebb sebzés elmulasztódik
és nehezen gyógyuló sebzet idézhet elő. 40 éve már, hogy a meg-
puhító huzókészítés, Prági ház kendős név alatt, mint egy nélkül-
özhetetlen közhatal ismert. És megvédi a sebzet, csillapítja a
gyulladást és fájdalmat, tisztán hat és elősegíti a bonyolult és
gyógyulást.
Egy egész doboz 70 fill. Egy fél doboz
50 fill. Az ország előleges befizetése után
4 doboz 8 korona 16 fillér, 19 doboz
7 koronáért Ausztria-Magyarország bár-
mely részében bérmentve szállítják. A
csomag minden részén a törvényileg be-
jegyzett védjegy van.
FÖRÁKTAR:
FRÄGNER B. cs. és kir. udva-
t. sz. szállító : : : : :
a „Fekete sas” gyógyszerárnyában
Prága, Kleinseite, Nerudagasse sarkán 203. SZ.
Raktár: Ausztria-Magyarország gyógyszerárnyában.
FÖRÁKTAR TÖRÖK JÓZSEFNEL, BUDAPESTEN

Csemagolási-sajtókat
kender, gyenge, szövetek, fémhulladékok, rongyok, fagyap, széná
szalma stb. számára.
Simitási sajtókat
Nedvtelenítési sajtókat
Hydraulikus sajtókat
gyártanak különféle nagyság és legkiválóbb
lével szerkesztésben
Mayfarth Ph. és Tsa
Bécs 21.
Gépgyár és vasöntőde.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Titkos betegségek
szakorvosa
Dr. Kajdacsy József
v. cs. és k. ezredorvos és v. kórházi főorvos.
Rendel: délelőtt 9—4-ig, este 7—8-ig.
Lakik május 1-től
Bpest Andrassy-ut 13.
I. emelet.
Level utján is biztos gyógyosiker.

Szálloda
AZ „ARANY BÁRÁNYHOZ”
BÉCS, Wieden, IV., Hauptstrasse 4
Elsőrangú szálló. — A magyarok találkozó
helye. — Szobák 2-60 koronától felfelé.
3 percznyire az Operától és Kärntnerstrassétól.
Világos szobák. Világos szobák.

Borosznó-gyógyfürdő.
Zolyom-megyében. Vasúti állomás. Posta, távüldő, telefon
a fürdőtelepen. Mór-földekre terjedő fenyesektől körülvett
szél- és portmentes **Glauber sóforrásai**
völgyben
kiváló hatásuak mindazon betegségeknek, melyeknek karls-
badi kurát kell használni, (gyomor, bél, máj, epebajok,
cukor betegség stb.) **vizgyógyintézet** Kneipp
Ujjonnan berendezett
alkalmas rét és patak. Szénsavas és fényfürdők. Fürdőorvos
dr. Wiesinger Frigyes Budapestről. Száznál több tiszta, száraz
vendég-szoba. Jó konyha házi kezelésben. Gyomor- és cukor-
betegek részére diétikus konyha. Olcsó árak. Képes prospek-
tust szívesen küld a tulajdonos.
ROSENAUER LAJOS, Besztercebányán.

6 évi jótállással 6
ÓRÁK
arany- és ezüst-láncok,
ÉKSZEREK
CSEKELY
RÉSZLET-
* * *
FIZETÉSRE.
KOCH J.
BUDAPEST,
IX., FERENCZ-KÖRUT 41. SZ.
Képes árjegyzék ingyen. Csekély részletfizetésre.

Bikszád fürdő
(Szatmármegye)
Megnyitás május hó 15-én.
Meleg ásvány-vizfürdők, szénsavas fürdők, hideg
gyógyvizintézet, inhalatio, 160 kényelmes berende-
zett szoba, vízvezeték, acetilen-világítás. Vasúti ál-
lomás, posta és távüldő helyben. Prospektust és min-
dennemű felvilágosítást kiváratra készséggel küld
a fürdő-igazgatóság.

Az egészség forrása
az alkoholmentes ita-
lok s ezek között a
**MARSNER pezsgő-
limonád-bonbonjával**
(málna, citrom, földi-
eper, cserezsnye és
waldmeister-izzel)
előállított
PEZSGO-LIMONAD
utólérhetetlen. Csak a fenti védjeggyel valódi. Évi
használat több mint 40 millió darab. Egyedüli gyáros:
Első csobors. részv.-árs. keleti cukorárny és csoko-
ládé gyártására, előbb A. Marsner, Königl. Weinberge.
Magyarországi vezérképviselő: **BALÁZS COLESTIN**
Budapest, VII., Baross-tér 13.

SZABADALMAKAT
védjegyeket és mintaoltalmat
megszerez a
Szabadalmakat Értékesítő Vállalat
PASZTOR (bej. cég)
BUDAPEST, VII. kerület, Erzsébet-körút 17. szám.
Felvilágosítás díjtalan. 2578 TELEFON 24-20.

Menyasszonyi kelengyék
— 500 koronától feljebb, a legelőbb kivételben. —
Nagy raktár női és férfi fehérneműek
és pongyolákban.
Kanitz Ferencz és Tsa
vászons és asztalnemű raktárában
IV., Kossuth Lajos-utca 11. sz.

Baldócz gyógyfürdő a magyar Karlsbad
(háziilag kezelve) a Tátra déli részén.
Lithion, vasas, glambersó. Phosphorsavas és szénsavas forrásokkal — Ujjonnan fel-
épített hidegvíz-gyógyintézet. Oertel-féle terrainkúra. Gyógyforrásal egyenrangúak
Karlsbad, Rohits, Marienbad és Franzensbadéival. Szénsavas lobogó fürdő, pezsgő
fürdő és mór-fürdő olcsón kaphatók. Szepesmegyegyében. Vasutállomás Szepesvárálja.
TELEFON 79—02.

Baldóczí Deák-forrás
gyomor-, máj-, bél- és vesebajoknál specifikum. Egyetemi tanárok és gyakorló or-
vosok, mint természetes gyógyvizet különösen ajánlják, az emésztési zavarokat meg-
szünteti. A Baldóczí Deák-forrás megrendelhető Baldóczon a gyógyfürdő igazgatósá-
gánál. Főraktára: Budapest, Régi posta-utca 10. szám. TELEFON 79—02

XXVI-ik magyar királyi játékonycélú államsorsjáték.

Ezen sorsjáték ramélhető tiszta jövedelme közhasznú és játékonycélra fog fordított. Ezen sorsjegyeknek 11969 nyereménye 365,000 kor. összesen készpénzben.

Főnyeremény **150.000** korona,

1 főnyeremény	20.000 kor.	10 nyeremény á	1.000 kor.
1 főnyeremény	10.000 kor.	150 nyeremény á	100 kor.
1 főnyeremény	5.000 kor.	300 nyeremény á	50 kor.
5 nyeremény á	2.000 kor.	1500 nyeremény á	20 kor.
		10000 nyeremény á	10 kor.

Huzás visszavonhatatlanul 1907. június 28.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vám-palota), valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatálnál, az összes vasuti állomá-sokon s a legtöbb dohánytőzsdében és váltóüzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Trencsén-Teplitz

kénesfürdő Felső-Magyarországon.

Kárpátok gyöngye.

Teplitz Trencsén-Teplitz állomástól 20 percznyi távolságra Magyarország legerősebb kénesfürdő 87-92 fok C természetes melegforrásokkal, eredeti iszap, kőszén, csusz, bűnlás, neuralgia ischtas stb. ellen. Tükörfürdők, külön hőgyógyászat és külön urak részére. Kényelmes és díszesen berendezett medenczefürdők, hidegvíz gyógyítás, magas hegyi forrásokból, masszazs és gyógyítás elektromossággal, gyógyító torna, savó és terezn-kúra és a parkban Graf d'Harcourt-féle physikai gyógyintézet. Az egészre az az ember kényelmére való tekintettel minden követelménynek megfelelő. Olcsó lakások, közük Teplitz szálló, Garni, forrás-udvar, kastély a Simaház és a Háromszívház, melyek különösen ajánlatosak. Jó és olcsó ellátás a „Teplitz”-gyógyászlatban, az „Ausztíában”, az „Elefánt”-szállodában az orthodox izraeliták számára és sok más vendéglőben. Május 1-től szeptemberig a teljes ellátás 6:50 koronáért, ellátás nélkül 3:50 korona; fürdő ruhával, szobafűtéssel. Naponta hangversenyek, színház nagy kiterjedésű erdei sétányok és más egyéb mulatságok. Szépséges hely. Pórmentes levegő, villamos világítás, Hétezerrel több vadger. Társasági és kottafogót minden vonsnál. A fürdő egész éven át nyitva. A tulajdonképeni fürdő-évad azonban május 1-től szeptember végéig tart. Tanácsos a lakást előre a fürdőigazgatóságnál megrendelni!

Képes prospektusokat ingyen küld szét a fürdőigazgatóság.

Tisztelt háziasszony!

Ne hagyja magát új cikória-csomagok feldicsérlése által megtéveszteni, hanem legyen inkább meggyőződve arról, hogy a már sok év óta az Ön háztartásában is kipróbált

valódi Franck: kávé-pótlék

a legjobb és továbbra is az fog maradni. —

Ügyeljen azonban, sürgősen kérjük, — pontosan ezen

védjegyeinkre és aláírásunkra:

Franck Henriks Sial
Kassa.
J. W. L.

Gyertyánliget

(Mórmarosmegye)

a legszebb, a legegészségesebb klimatikus erdei hegyi gyógyhely, ásványfürdő és vízgyógyintézet. Csodálatos, szép magas fókves, por- és szilimes, ózónus, onyhó levegő, kitűnő ízű és könnyen emészthető, tiszta vasforrások. Teljesen berendezett vízgyógyintézet. Legradikálisabb gyógyászati: vérszegénység, sápkór, idegesség, neurasthenia, gyomor-bélbajok és női bántalmaknál. Kényelmes, csinos lakások és igen jó ellátás. Igen melegek árak. Idény: május október. Vasuti állomás Nagy-Boockó. Előnyök: 1. olcsó árak és fejeztelen életmód. 2. Nyílt éghajlat és barátságos környezet. 3. Közel vasutalomás és jó kocsit.

A fürdőigazgatóság.

LUBLOFURDÓ

kiterjedt fenyeserdők között.

Szénsavas-, vasas- (pezsgő) és moórfürdők.

Vasas források, főlöle dusak szénarban. Ivó-fürdő- és terüle- ti gyógyintézet. Kitűnő sikert vérszegénység, az ideg- rendszer idült bajainál, szívbántalmaknál, általános gyöngé- ségnél, súlyos betegségek, testi és szellemi túleröltetés után, különösen pedig női bajoknál. Pórmentes veltet levégő (556 m.) Állandó fürdőorvos: dr. Platzer Sándor, volt tanársegéd, néhai Kozmátszky tanár egyet. klinikáján. Kényelmes lakások, kitűnő vendéglő jutányos árak mellett. Posta- és táviradalomás. — Elő- és utóvádban tetemes árkedvezmények. Bővebb felvilágosítással szolgál és képes prospektust küld az uradalmi fürdőgondnokság Lublófürdőn (Szepes megye.)

BAD GASTEIN,

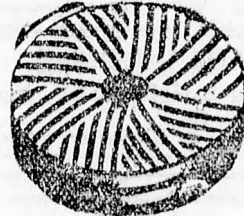
a cs. és kir. államvasutak állomása. Direkt kocsik Bécsből és Berlinből.

A legerősebb alpesi hőforrás egész Európában, 18 forrással 83 (40-40 °C) maximális hőfokkal, 1012 méternyire a tenger színe fölött, egyszerű hegyvidéken. Kitűnő hatása ideg- bántalmaknál, ugy általános, mint helyi természetűeknél (neuralgia), továbbá kőszén, csusz, vesé- és hólyagbajoknál és mindazon bántalmaknál, melyek az idegerély kimerültségén alapulnak, akár előremet betegségek, akár szellemi megterhelés, kihágások következményeké. Kényelmes tartózkodás 30 szállodában és lakóházban. Fürdők minden hazában. Idény: május 1-től október 1-ig. Május, június és szeptemberben mérsékelt szobáknak. Bármilyen felvilágosítást szívesen ad a fürdőbizottság. Program ingyen. Forrászvíz-szétküldés Mittern Henric utján Bécsből.

Nagy haszon

Blé L

A sárospataki malomkő-gyár egylet ajánlja:

Kitűnő hírnevű sárospataki kovamalom-köveit.

Megrendelések elfogadják: A sárospataki kovamalomkő-gyárban (postai- és vasuti állomás). Ugyan- onan árjegyzék ingyen és bérmentve kapható. Munkája nagyon sok más csekélyebb értékű malomkő is sárospataki néven kerül forgalomba, ezelszerűt vagy közvetlenül a gyár- ban, vagy megbízható üzleket utján tenni a megrendeléseket, különösen kiemeltve, hogy kovamalomköveink „Sárospa- takti kovamalomkőgyár”, illetve „Sárospataki malomkőgyár egylet” jelzéssel vannak ellátva.

Gánóc-gyógyfürdő

Szepesmegyében, a Kassa-Óderbergi vasuti fővonalán, Pop- rad Felkai állomástól 30 percz alatt elérhető.

Posta, vasut és telefon helyben.

Fürdőidény május 15-től szeptember 15-ig.

Rendkívüli szénsav tartalma 24 fokú természetes hőviz- zel, mely most újból lett vegyelemzeve és a fürdőtelep újonnan vízvezetékkel ellátva. Férfi és női tükör-kádfür- dők masszázsal és hideg gyógyintézet alkalmazására. Aján- latos rheuma, kőszén, ischiás, ideges szív- és gyomor hurut, emésztési bántalmaknál, vérszegénység, női baj- joknál, sőt izomhűdések, görvélyes bántalmaknál és angol kór- és felülmutatatlanság egyedül. Szobáknak nap- ta 1 K 20 f.-től feljebb. Házilag kezelet kitűnő, jó, izletes és olcsó ellátás a lá carte és table de hote.

Elő- és utóidényben tetemes árengedmény. Állandó fürdő- orvos dr. Schulhoff Zsigmond, Budapesti é. a. t.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve küld a fürdő- gondnokság Gánóc, a Budapesti Menetjegytroda, valamint Waniek Gyula fürdőtulajdonos Kassa.

Dr. Müller főorvos-féle

injekció és labdacok

a legjobb és leghatásosabb szerek új és régi húgyszó- bántal- maknál — húgyszógyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóbajok nélkül. Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellé- keltek. Egy adag ára friss bajoknál K 3.20 idült, régi bajoknál K 6.—, postán küldve csomagolással 70 fillérrel több, postó nélkül. A valódi készítmények forrástára:

TÖRÖK JOZSEF gyógyszerháza,

Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26

Eszélyeskedjék ezen hirdetést kívánul és megőrizni!

6 évi jótállással 6

ÓRÁK

arany- és ezüst-láncok, ÉKSZEREK

CSEKÉLY RÉSZLET- FIZETÉSRE.

DIAMANT S.

BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRUT 9. szám az udvarban.

Képes árjegyzék ingyen.

Csekély részletfizetésre.

Most jelent meg!

Wilde Oscar nagyszerű vígjátéka, a Vigszínház legjobb műsordarabja

BUNBURY

Ára 60 fillér.

(Magyar Könyvtár 487-488. szám.)

Megrendelhető:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE (Wodianer F. és Fial) r. t.-nál Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

KÉZ

Alapított 1883. BÉRCZI Budapesti Előnyomdafestő

gyógy

nemi b... malet nyugvó és rok, éjjeli mag- (ia), az önterítő- erő elgyengül- méh bajok, aly ruha tudomá

Dr. J.

r. cs. és kir. or... Budapesti Kezdeles napul Ilyz bajok Védőkép levelek nek, gyógyzár

SZOB

Glauber Gyomor- Fürdőidény május 15-től júni 15-ig. 80% arany- Ez a ma- mód biztos segé- soknál, makacs- nál, ophomok- dülések, hűdése- hat, csúszos és k- termékekre, eia- küszöbtelekre h- ségek, veseb- gyorsan és köd- Mint fürdő- csonatáimnak- zánatok, fekeje- hágyatadman- kacs idült hűd- vasok. A k- vár, a foividek- honnan kényel- dászterület nap- A víz ottho- 40 literrel 14 k- szállítási kedve- Megrende- igazgatóság- Posta- és távir- dr. Russay G

BA

Gyógyhe- Elsőrangú tiszta, ózon t

Szénsavas zuhanyok, ba- szegénység- bantalmat. és idegbánt- gyógyterem, sok hetenké- varalók. A l- lakások 80 s- 4 Veszprém- kőszénnyel- o vosa: Dr. Vátrólan f- 4-ventil viz l- gyógytel

S

érhető el jelenleg aránylag csekély risikóval a tőzsdén bizonyos papírokat vételenél. Az utóbbi idők jobb gazdasági viszonyai máris az értékek emelkedését hozták meg s feltehető, hogy az csak azután fog teljes mértékben kialakulni. Cégünk elfogad megbízásokat úgy az aru- mint az értéktőzsdén a legszoli- dabb alapon, mérsékelt fedezel mellett. Levelekre azonnal válaszolunk s bizonyos papírokat vételét indokoltan ajánljuk. KARDOS L. és TARSÁ BUDAPEST, VI., Hajós-utca 25. szám. I. emelet. Telefon 9-821

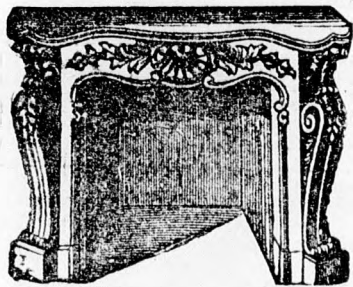

HON ADOLF
 vas- és fémüzlete.
BUDAPEST,
 V., Váci-körút 64.
 Raktártelepe:
 V., Markó-utca 16.
 TELEFON 93-15.

Nikora József és Lajos

tő-, tűz- és füstelhárító-gépezetek, Budapest, IV., Váci-utca 80. sz.
 ajánlják nagy márvány-kandallókat

kandallók fűtőkészülékkel ellátva, szobák és szalonok részére, egy órai fűtés után 15-18 fok melegezt biztosítanak, valamint légszűrőre is berendezve. Régi kandallók elváltatnak fűtőkészülékkel való berendezésre. Légfűtés, legjobb szerkezetű konyhaberendezés, mint: takaréktűzhelyek, rostsütők, nyárssütő stb. Az összes fűtések jó karbantartása uraságoknál úgy helyben, mint vidéken, átvéttetik. Füstelhárításra a kipróbált cs. és kir. szab. Nikora Lajos-féle non plus ultra tető-, szél- és napnyomás elleni találmány. 26403

Rendkívül olcsó és kényelmes kirándulási hajójáratok Bpapest—Vác és Nagymaros között a pünkösdi ünnepek alatt.

Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy kedvező időjárás esetén f. hó 19-én és 20-án, azaz pünkösdi mindkét napján rendkívül olcsó és kényelmes kirándulási hajójáratokat tart fenn napjában kétszer Budapest—Vác—Nagymaros között.

Indulás Budapest—Petőfitérről	8:00	órakor délelőtt és	2:30	órakor délután
" " —Battyhányléréről	8:05	" " " "	2:35	" " "
" " —Obudáról	8:20	" " " "	2:50	" " "
Érkezés Vácra	10:00	" " " "	4:30	" " "
" Nagymarosra	11:00	" " " "	5:30	" " "
Indulás vissza Nagymarosról	11:30	" " " "	8:00	" " " este
" " Váczról	12:15	" " " "	8:45	" " "
Erkezés Budapest Obudára	1:00	" " " "	9:20	" " "
" " Battyhánylérre	1:25	" " " "	9:55	" " "
" " Petőfitérről	1:30	" " " "	10:00	" " "

Ezen járatok rendkívül mérsékelt menetdíjjal a következők:
 Budapestről—Vácra vagy megfordítva I. hely —.40 fillér, II. hely —.30 fillér.
 Nagymarosra " " " " I. " —.1. " " " " II. " —.70 " "
 Váczról " " " " I. " —.80 " " " " II. " —.1. " "

Négy és tíz év közötti gyermekek féláron, katonatisztek és katonai hivatalnokok az I-ső osztályon féláron, katona (legénység) II. osztályon féláron; a magy. kir. állami és udvari hivatalnokok a szabályszerű igazolvány alapján az I. osztályon II. osztályú jeggyel utazhatnak. Azonkívül az utazó közönség kényelmére való tekintettel olcsó menet- és bérletjegyek adódnak ki:

És pedig: Budapestről—Nagymarosra és vissza I. hely 1.50 fill. II. hely 1.20 fill.
 Váczról— " " " " I. " —.90 " " " " II. " —.75 " "

Fenti járatok alkalmával egy nagy s minden kényelemmel ellátott; termes gőzös közlekedik, melyen a közönség eső elől is védve van. A hajón jó vendéglő van polgári árakkal s pontos kiszolgálással. Nagymaros és Visegrád között csavargózós közlekedik, melynek állomása Nagymaroson közvetlenül a hajókikötő helye felett van. Ha a járatokat bármely okból abban kellene hagyni, úgy erről a társulat idejekorán hírdetést fog közzétenni.

Budapest, 1907. május hó 15. én.

A forgalmi igazgatóság.

MEGHÓDÍTOTTUK A VILÁGOT!

GEREBEN BELA, KRISTÓF-TÉR 2

A MÜLLER J. L.-féle

MÜLLER J. L.

fejlemelhetetlen, a fogakat fehéreíti és éppen tartja. Kis tubusz 50 fillér, nagy I. koronára 1.20. Bpest, Károlyi-utca 2. Mindenütt kapható.

Az egész országban mindenütt kapható.

ABBAZIA

GRAND HOTEL BRISTOL

Ujjonnan épült, minden kényelemmel berendezett, elsőrangú fényes szálloda. Nagyszálló szobák, lift, központi fűtés, villamos világítás, telefon, melegvíz-vezeték stb. A délre és keletre nyíló összes szobák erkélyvel ellátva. Kávéházi étkező, olvasó- és zenetermek. Pompás kilátás a Quarnero egész vidékeire.

A Bristol-szálloda igazgatósága

RUDOVITS W.
tulajdonos.

vasárnap

legujabb angol és álta

RE

Ki

Dus vál

Zongora által es

Telef

Eza divat- FELÖLTŐ!

Hazai, valódi angol- és
skótszövetből
minden színben, **24 K**
60, 50, 40, 30 és

Méret után elsőrendű
elkészítéssel **10 K-val**
több.

KOCH Testvérek
Budapest
legnagyobb
férfi-, női-
és gyer-
mekruha-áruház
Károly-körút 26.
Öltözködési almana-
chunkat ingyen és bér-
mentve küldjük!

Pénzszekrények

egy darabból álló könnyen legelőnyösebben besze-
rezhetők.

BECHER ES HILDESHEIM

cég pénzszekrénygyártó és trózeóplóin ézetónek
magyarországi vezérképviseleténél:

NEY és EPSTEIN cégél, BUDAPEST, VI.,
Podmaniczki-utca 4.

Képviselek minden városban kerestetnek.

ARJEGYZÉK ÉS TERVEK DÍJMENTESEN.

Régi szerkezeteket csereképpen átvesszünk.

Bösendorfer, Steinway, Ehrbar, Ibach

legujabb modellei, a leghiresebb bécsi mesterek által másolva,
angol és bécsi mechanikával, a legolcsóbb gyári áron az
általánosan szolidnak elismert cégénél kaphatók:

Reményi Mihály

a M. Kir. Zeneakadémia szállítója

BUDAPEST, Király-utca 58.

Dus választék egész rövid Mignon szárnyzongorákban, ugy-
szintén pianinok és harmoniumokban.

Zongora-javítások és hangolások csakis a legjobb szakértők
által eszközöltetnek. — Arjegyzék (minden cikkről külön-
külön) ingyen küldetnek.

Telefon 87-84.

Telefon 87-84.

TÖRÖK szerencsése ÖRÖK!

Kendelje meg a **NEVE** mellett álló
SZERENCSESZÁMOT!

A véletlen nagy szerepet játszik az életben és éppen a
szerencsés véletlen folytán könnyen megtörténhetik,
bogy az Önt érdeklő név mellett álló számban eltalálta azt a
sorsjegyet, melyre nagy nyeresemény jut.

Adél	40463	Elek	36792	Jakab	56883	Ottó	74392
Agnes	123919	Elemér	22509	Juliska	34950	Ödön	37405
Adolf	87117	Emil	29542	János	20011	Paula	24005
Agoston	8614	Endre	43639	Jenő	24357	Pál	32445
Anna	53866	Ernő	6555	József	41786	Péter	46365
Aladár	34490	Ferencz	109531	Kálmán	4057	Piroska	8519
Albert	19196	Frigyes	12548	Klára	89219	Regina	123591
Alfréd	24249	Gizella	70885	Károly	9873	Róbert	19157
Aranka	123741	Gábor	36309	Klotild	57722	Rudolf	83326
Ákos	40740	Gáspár	23007	Kornél	35308	Rozália	38106
Ambrus	4003	Gergely	29610	Kristóf	20424	Salamon	24014
András	87147	Géza	43650	Lajos	25301	Sári	32450
Antal	9781	Gusztáv	7983	László	41792	Samu	53704
Árpád	55178	Gyula	118258	Leó	17763	Sarolta	8558
Berta	34499	György	17762	Lenke	72344	Sándor	4077
Blanka	19807	Hermína	70896	Lipót	36935	Szeréna	91447
Borbála	24268	Henrik	36933	Lőrincz	23015	Simon	10468
Boriska	40759	Herman	23008	Lujza	32402	Tamás	59217
Bella	4022	Hugó	29635	Márton	44334	Teréz	35352
Bálint	87315	Ilona	44329	Mátyás	8468	Tibor	20585
Béla	9785	Irma	8462	Mihály	121815	Tihamér	25980
Balázs	70846	Ignác	120617	Miklós	18657	Tivadar	41901
Dániel	36780	Izabella	55329	Margit	73011	Valéria	4097
Dénes	22501	Irén	34939	Miksa	36938	Viktória	92799
Dezso	28893	Imre	19816	Mária	23090	Vilmos	10469
Emma	43632	István	24299	Mór	32405	Vilmos	59508
Ernesztin	8412	Iván	40786	Matild	44339	Vincze	35394
Eva	70630	Janka	4040	Nándor	8514	Zsófia	20800
Ede	12543	Johanna	89204	Olga	122171	Zoltán	25997
Erzsébet	70859	Jolán	9798	Oszkár	18872	Zsigmond	41911

Fenti számokat szíveskedjék azonnal megrendelni, miután ezek könnyen
elkelnek és a

huzás már esztörtőzőn, május 23-án meglesz.

Egész sorsj. 12 K, fél sorsj. 6 K, negyed sorsj. 3 K, nyolcad sorsj. 1 K 50.

Török A. és Tsa

bankház R. T. Budapeston. Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet.

Központ: IV., Szervita-ter 3/n, saját palotánkban.

Fiókok: Teréz-körút 46. Váci-körút 4. Múzeum-körút 11.

Birtokeladás.

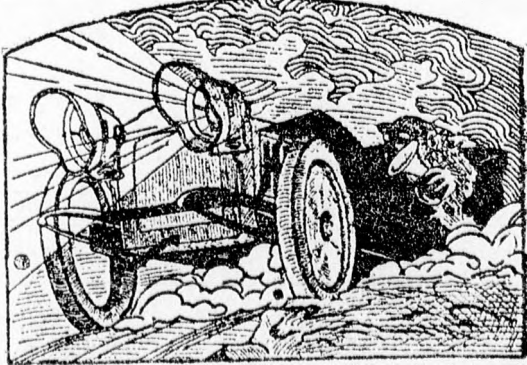
A Babádi Sándor hagyatékához tartozó, **Ócsa** község határában (Pest-
megye, vasútállomás Ócsa) az ócsai 101. és 39^a sz. betétekben felvett
ingatlanok, (a kataszter szerint szántó 338 h. 1080 négyszögöl, kert 7 h. 422
négyszögöl, rét 647 h. 884 négyszögöl, szőlő 4 h. 851 négyszögöl, legelő 762 h.
1376 négyszögöl, erdő 1084 h. 1561 négyszögöl, nádas 359 h. 1231 négyszögöl,
földadó alá nem eső terület 13 h. 1⁸⁰ négyszögöl, összterület 3246 h.
665 négyszögöl) 1907. évi június hó 26-án d. e. 10 órakor a pestvidéki kir.
törvényszék árverési termében [Budapest IV., Semmelweis-ut. 15. sz. I. em. 5.
ajtó] a végrehajtási árverés joghatályával bíró önkéntes bírói árverésen el-
adatul fogtak. A kikiáltási ár 1.100.000 korona (550.000 forint), melyen
alul a birtok eladatul nem fog. Bánatpénz 110.000 korona. A vételár három
egyenlő részletben az árverés jogerősségétől számított 30 nap, 60 és 90 nap
alatt fizetendőek le. A birtok, melyhez a községben fekvő uriak, szép kert és
egyéb belsőségek is tartoznak, 1908. április 24-ig haszonbérbe van adva,
melyet a vevő respektálni tartozik. A részletes árverési feltételek a fenti tör-
vényszék 4833 tkvi 1907. sz. árverési hirdetményben foglaltak, haszonbéri,
illatve bérszerződés-másolatok pedig ugyanazon törvényszék telekvi ható-
ságánál fekszenek.

Venni szándékozóknak részletes felvilágosítást adhat hétköznapiokon d. u.
3-4-ig.

dr. Darányi Gyula

ügyvéd, zálognok.

Budapest, VI., Rákóczi-ut 10. II. em. 3'

Automobilok

Michelin

Pneumatic

Continental

Pneumatic

alkatrészek,

Automobil

javitó-műhely

Bárdi Garage Budapest

VI. kerület, Mozsár-utca 9. szám.

Fővárosi Orfeum mellett

VEGYEN SORSJEGYET BOGDÁNYNÁL

BOGDÁNYNÁL VEGYEN SORSJEGYET

BOGDÁNYNÁL VEGYEN SORSJEGYET

Különös figyelembe!

A rendkívül kedvelt **alacsony számok**

1 számtól 300 számig

kizárólag a mi gyűjtődénkben kaphatók.

Ugyancsak a születési éveket tartalmazó számok

1801 számtól 1900 számig.

A fenti számok rendkívüli nagy keresletnek örvendenek, ennél fogva kérjük **mielőbbi** becses megrendelését.

BOGDÁNY S.

fővárosi sorsjegyiroda részvény-társaság

— a magyar kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító helye —

BUDAPEST, IV., Károly-körút 20. — Telefon 88—16.

Postai szétküldés utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.

VEGYEN SORSJEGYET BOGDÁNYNÁL

Olympia Record

Minden régi lejátszott (eltört)
bármilyen gyártmányu lemezért

ingyen kap egy új

kétoldalu Olympia-lemezt, ha leg-
alább két darabot rendel.

Kérje új felvételeink jegyzékét.

Weiss Zs. és Társa Weinfeld Ede

Budapest, IV., Semmelweis-utca 9., félemelet.

E hirdetési rov
egyszeri beikta
petit betűkből 4
betűkből szedve

10.00

RÖZS

thea, nicis bou

2 éves erös koroná

10 drb aru

Félmagas 13 drb

Alacsony 10 drb

Nagy választék

virágza- és

nyekben

20 drb átvétel

átvételnél 20% c

Árjegyzék ingyen

FR. S P

Export-Gü

Klattau, B

500 k

fizetnek annak,

tilla fogvizének

mellett — üveg

— valaha ism

kap vagy szá

(franco küldesse

fill.) Bartilla-W

Wien 19/1. Som

Főraktár Budap

Király-u. 12., A

29. sz. Dr. Eg

körút 17. sz.

minden gyógy

Csakis „Bart

kérendő. Hami

jelentése jól ju

Beraktáro

visszamaradt há

szalon-, uriszol

garçon-berende

kevésbé has

jutányos áron

raktározási v

Zöldfa-utca 12

ban. Ugyanitt

beraktározásra

herendezési cik

vánatra 8 száza

mellett előleget

Singer és Wolh

Tátraka

(1905) Utmutató

Tátraba s a

Fürdőkre. A Ma

Kárpátgyesüle

ködesével szer

Szontagh Mikl

csos. A sz

ufán átmézte

László. Térké

adás. Ára k

A Zassa-oder

személyszállító

zsebménetrend

utmutatóval

Érvényes 1907

Ára 12 fillér

K. O. V. össa

sain, ugyszint

könyvkeresked

3 szó

Egyenru

Til

Bu

DIGE

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

10.000 RÓZSA
 thea, nicis bourb. remt.,
 2 éves erős koronával, magos
 10 drb ára 12 kor.
 Felmagas 12 drb ára 8
 Alacsony 10 drb ára 5
Nagy választék porémék virágza- és dísznövényekben.
 50 drb átvételnél 10%, 100 drb átvételnél 20% engedmény.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.
FR. SPORA
 Export-Gärtnererei
 Klattau, Böhmen.

500 koronát
 fizetnek annak, ki a **Barilla** fogvizének használata mellett — ivéje 76 fillér — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök (franco küldéssel külön 95 fill.) **Barilla-Winkler Ede** Wien 19/1. Sommergasse 1. Főraktár Budapest, Török I. Király-u. 12., Andrassy-ut 29. sz. Dr. Egger Váci-körút 17. sz. — Kapható minden gyógyszerárban. Csakis „Barilla fogviz” kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik. 375

Beraktározásból
 visszamaradt háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba, továbbá garcon-berendezés, új és kevésbé használt, igen jutányos áron eladó a Beraktározási vállalatnál, Zöldfa-utca 12., az udvarban. Ugyanitt elvállalunk beraktározásra butort, lakberendezési cikkeket s kívánatra 8 százalékos kamattal adunk. 34715

Singer és Wolfner kiadása
Tátrakalanz
 (1905) Utmutató a Magas-Tátrába s a Tátravidéki Földökre. A Magyarországi Kárpátgyűlés által közreműködésével szerkesztette Dr. Szentágh Miklós kir. tanácsos. A szerző halála után átadta Dr. Jarmay László. Térképpel. 3 kiadás. Ára köve 3 kor.
 A Kassa-oderbergi vasút személyszállító vonataink zsebmenetrendje. Rövid útmutatóval a Tátrába. Érvényes 1907 május 1-től. Ára 12 fillér. Kapható a K. O. V. összes állomásain, ugyiszintén minden könyvkereskedésben.

3 szó . . .
Egyenruha
 Tiller
 Budapest.

Ajtók, Ablakok,
 vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretűek és alakban, igen olcsón kaphatók
Wiener A. utódánál
 BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
 TELEFON 62-80.

Mérnöki műszereket
 vesz, elad, cserél, lejtémé-
 rök, Planiméter, Teleskop,
 Goerz-Zeiss-Triäders. stb.
HATSCHKEK EMIL
 Andrassy-ut 13.
 Fiókja: Erzsébet-körút 38.

Gimnáziumi,
 reál, kereskedelmi, polgár
 egyetemes önkéntességi, bár-
 mely ereltései virgá lele-
 vésehozigényelttantárgyak-
 ból legjobb módszer szerint
 tanít és tanított kiténd
 philologus és matematikus
 Egyenkénti oktatás. Tanit-
 ványok csak korlátozott szá-
 mban vételnek fel. A bámu-
 latus eredményeket igazoló
 okiratok a lakásban megte-
 kinthetők. **Goitein Hein-
 rik** Budapest, VII, Damja,
 nich-utca 39. II. emelet 10

Ajtók és ablakok
 régi és új vasredőnyök
 teljes vasalással. Kapuzas-
 kerámilapok, kerkeresek-
 kerámilapok, Kohlheimi,
 ipok olcsón kaphatók
Kelemen Mór,
 épület-berendezési vállalkozó
 Budapest, Eszter-u. 78-74.
 Fiók Üzlet Sziget-ut 8.

Pénzkölcsön
 házakra, telkekre, földbir-
 kokra első, második és
 harmadik bekebelezésre is;
 személyi hitel:
 katonatisztek, hivatisinokok,
 kereskedők, iparosok, tanit-
 ók részére esetleg kezes
 nélkül is gyorsan, olcsón
 közvetít
Kreditor bankiroda
 Budapest, Luther-u. 11c.
 (Válaszbélyeg.)

Pénzkölcsönt
 budapesti és környékbeli,
 házakra, telkekre, építkezé-
 sekre, örökségekre, vidéki
 földbirtokokra. Tisztviselő-
 kölcsönöket 5-15 évi amor-
 tizációra. Személyhitel
 minden állásu egyének
 kezes nélkül, olcsó ka-
 mat mellett, meglévő drága
 kölcsönöket konvertálók
**Általános Hitelfor-
 galmi Intézet**
 Rákóczi-ut 36. Válaszbé-
 lyeg. Díjazás utólag. 25580

EGYESÜLETEK
 és testületek
 Nyolcmébe! Zászlószökeket
 a legkülönbözőbb kivitel-
 ben, a legolcsóbb árak
 mellett szállít **Fahn Sándor**
 vésnök, Budapest, VII., Ká-
 roly-körút 9. (Hadik-pa-
 lota) I. em. 32. III. lépcső.
 Telefonhívás 57-54. Min-
 tákkal díjment. szolgálók.

Gözcseplőkészlet
 4 löreji, olyan, mint az új,
 alig 4 hétig volt üzemben
 kedvező fizetési feltételek
 mellett eladó. Levélczím:
Agrária Budapest, Váci-ut
 2. szám.

Zálogcédulákat,
 brillantokat, aranyat, ezüst-
 tot, gyöngyöket és éksze-
 roket legmagasabb árban ve-
 szek. Brillantokért többet
 fizetek, mint utjonnan kerül-
 tek. **SCHILLER IZIDOR,** Sip-
 utca 8. 26316

Információk
 hitel- és házassági ügyek-
 ben a legmegbízhatóbban
 beszerezhető **Horvát Már-
 kus** magántudakozó in-
 tétzeténél, Budapest, V.,
 Váci-körút 54. — Vidéken
 kitűnően szervezett levele-
 zői kar. — Jutányos árak.
 Az összes szakmában ki-
 tűnően bevezetve. Első-
 rangú referenciák. — Szó-
 lid, coulans kiszolgálás. —
 Bejegyzett cég. Telefon
 70-57. 820

Ajtók ablakok,
 VASREDŐNYÖK,
 VASRÁCSOK,
 kapuk használ-
 tak és újak ol-
 csón kaphatók

Lefkovits Jakabnál
 Bpest, V., Csáky-utca 26.
 Korall-utca sarok. Lipót-
 körút közelében.

BUTOROK
 háló-, ebédlő-, szalonbe-
 rendezések, továbbá ur-
 szoba, iroda berendezések
 rész- és mahagoni butorok,
 szőnyegek és függönyök
 valódi angol hörgarnitúrák
 eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
 VII., Király-utca 23. szám
 I. emelet 265
 Karinzy-utca sarok.

Dió-kivonat,
 az ész hajnak festésére.
 Régióta kinyomtatott kértelen-
 sen ártalmatlan, a diónak zöld
 hójából készített **hajfestő-
 szer,** mely a korán őszült
 hajnak 15 perc alatt eredeti
 szőke, barna, fekete vagy
 gesztenyeszínűt vissza-
 adja. 1 palack dió kivonat K
 6 és 3. I skatulya 6 próba-
 palackkal 7.50, diótej hajre-
 szter K 6 és 3. diótejből készült
 diótej K 4 és 2. diótejből készült
 diótej K 6 és 4. diótejből készült
 viz K 5 és 3. diótej puder K
 5 és 3. diótej arccrem cs K 3.
 diótejszappan K 1.20. Ren-
 dehető a feltalálónál:
MACZSIK F.
 Wica, III/2 Erdbergi-ánde 2.
 Baktárak Budapestén:
 Török J. Gyógyv. K. Rály u. 12
 Vertess S. Hiltaxer. Kristóf-
 tér 8. Neuda N. drogueria
 Kosuth Lajos-utca 7. Dr.
 Egger L. és Egger J. Váci-
 körút 17.

PÉNZ kölcsön
 ügyekben forduljon biza-
 lommal
Heller és Márkus
 bankházhoz
 VI., Nagymező-utca 21/a.

Alkalmi zongoravétel
 rövid
Bösendorfer-Ehrbar
 kiváló mesterek gyárt-
 mányai olcsón eladók
 Uj zongora egész röv-
 vid 260 ft. Pianino
 180 ft.

Reményi
 hangszer-telepén
 Budapest, Király-u.
 58. szám.

The Berlitz School
 nyelviskola, Erzsébet-körút
 16. St.-Louis 1904. és Lüt-
 tich 1905. Grand Prix. Fran-
 cia, angol, olasz, orosz,
 német, magyar, szeb, hor-
 vát és román nyelvek tani-
 tása felnötteknek (urak és
 hölgyek, hölgyek külön is)
 az illető nemzetiségi taná-
 rok által. Berlitz módszere
 szerint az első leckeitől
 fogva a tanulóval csupán a
 megtanulandó nyelven be-
 szélnék és csak azt hallja.
 Más tanítókkal, vagy inté-
 zetekkel szembenemű össze-
 kötetésben nem állunk.
 Prospektusok ingyen és
 bérmentve, beírás min-
 den időben. Fordítások
 eszközöltetnek. 133

**Eladó föld-
 birtokok!**
 Dunántúl 4000, 3000, 1200,
 1000, 900 holdas birtokok
 mintaszertelen felszerelés-
 tel. Két fekete talajú birtok, a
 főváros közelében 100) és
 350 holdas birtok, holdan-
 ként 20 ft., ugyanakkor ké-
 szel a fővárosból vasút ké-
 zében, 400 és 300 holdes
 birtok, nagybirtokos ur-
 inkokkal. Nyitranban 1150 hold
 gyönyörű kastélyal 1800
 ft. contingenccsal 885.000
 ft. Nyitranbolyban 350 hold
 sük fekvésű, első osztályu
 földek, emeleles 18 szobás
 urvástélyal 115.000 ft.
 Pozsony közelében 800 hold
 mint denostól 72.000 ft. Bor-
 sodban 500 holdi szőlőben
 eladó, azonnal a vésés 180
 ezer ft. Borsban 200 hold,
 szőlő 1 bért Szántó 200 hold,
 rét 20, 18bi erdői legelő.
 Főváros közelében 500 hol-
 tas kitűnő birtok s szobás
 urvákkal mindenestül 150
 ezer ft. Barsban 1200 hold,
 nagyobbra t szántó hold-
 anként 250 ft. Veszprém-
 ban 500 hold, felszerelés-
 teléssel illő föld nyom an
 átvethető. Főváros közelében
 egy mialkáló ok egy millió
 forint. „La confidencia Inté-
 zet”. Alapítva 1870-ben VII.,
 Thököly-ut 21.

Divatos férföltöny
25
 koronáért
 mérték után
 finom szövetekből
LICHTMANN S.
 szabómester BUDAPEST.
 Népszínház-utca 22.
 Vidékre minták bérmentve
 Holynben szabásza-
 mat kívánatra hás-
 hoz küldöm.

Régi PÉNZEK
 ezüstből és aranyból jó
 árban megvétetnek
Schmideg Alfréd
 BUDAPEST,
 I., Maros-utca 7. szám.

BUTOR
 részletfizetésre
 vagy meghatározott időre-
 szőlő árak és legkedvezőbb fi-
 zési feltételek mellett.
 Fővárosi állomásnál szolgá
Liszt István
 Bpost. IV. Koronaherceg-u. 2
 (Kigyó-ter sarkán)
butorraktárban.
 Több mint 500 képpel ellátott
 árjegyzéket barkinek 60 fillér
 ellen franko elküldjük

Grammofonokat,
 fonográfok leg-
 jobbat és leg-
 újabbat kivé-
 telben
 gyári árban
 olcsón rész-
 letfizetésre
 szállít
Waldmann
 Gyula
 hangszerosztalya
 Budapest, Rakóczi-ut 45.N.
 Fonográfok 7K.-tól 150 K.-ig
 Grammofonok 40 - 300 -
Képes árjegyzék ingyen.
 Legújabb felvételű lemezek és
 hengerek nagy választékban. Javít-
 ások elfogadtatnak.

Gyorsírás!! Gépirás
 Magyar és német kereske-
 delmi levelező gyorsírás,
 parlamenti gyorsírás. Elő-
 készítő gyorsírás tanári
 államvizsgára, helyesírás,
 könyvtétel, kereskedelmi
 levelező tanfolyamok. Gép-
 írás az összes használatban
 levő írógéprendszereken.
 — A tanfolyamok vizsgá-
 latai a parlamenti gyors-
 iroda főnökének elnöklete
 alatt, parlamenti gyorsíró-
 tanárok bizottsága előtt
 tartatnak meg és közérvé-
 nyességgel bíró oklevéllel
 kapcsolatosak. Az egyesül-
 let végzett növendégeit díj-
 talanul helyezi el. Beirat-
 kozni és telefonon kérde-
 zősködni lehet az „Orszá-
 gos Női Gyorsíróegyesül-
 et elnökségénél VII., Ka-
 zinczy-utca 3. sz. I. em.
 Telefon 24-47.

BUTOR
 Fa, vas, róz és kárpitozott
 butorok, valamint légszesz
 és villanyos csillárok, leg-
 jobb minőségben, rendkívül
 olcsó áron készpénzért vagy
 részletfizetésre kaphatók
Basch Soma
 butorraktára, 733
 Budapest, VI., Kertész-u.
 50. sz. (Király-utca sarok.)

BUTOR
 új és használt modern
 háló-, ebédlő-, uriszoba
 és szalonberendezések,
 perzsaszőnyegeket ve-
 szünk és eladunk.

GROSZ SANDOR és társa
 Budapest, Liszt Ferenc-tér
 11, ezeltől Gyár-utca 2.
**Az orsz. zeneaka-
 démiával szembo.**
 TELEFON 14-09

INGYENI GUMMI-I-
 és különféle óvszer-árjegy-
 zékünket titoktartás mel-
 lett ingyen és bérmentve
 küldjük
„NABIRA” törv. védve
 férfi gummi
 különleges-
 ség, tucatja 12.— kor.
 3 tucatból 20% engedmény
Uterus-Spray
 legújabb hygienikus női
 szer 14.— kor.

GUMMI-HALHOLYAG
 2, 4, 6, 8, 10, 12 K tucatja
 Mintagyűjtemény 12 darab
 4.— korona.
PESSAR OCLUS. drbja 8 kor.-ig.
 Irrigator 8 kor, és feljebb
 «Bidea vasállvány» 8 kor.
— I — MAGYAR ORVOSI — I —
MŰSZERTÁR — I —
 Budapest, VII., Rákóczi-ut 32.
 (a Rókus-kórházzal szemben.)
 Pontos címre és a védő-
 keresztre ügyeljünk

Bőrszékikar
 bőrsajtólas és bőrkaragás.

KENDI ANTAL
 Budapest, IV., Károly-utca 2
 az evangélikus iskolaépít-
 letben. Nagy raktár valódi
 bőrszékék és karosszékék-
 ben, jóval olcsóbb árban,
 mint eddig.
 Használt székek átalakítása
 bőrszékékre olcsó árakban.
 Legolcsóbb bőrbutorok és
 állványok.

DIGESTOL GLÜCK
 (törvényileg védve)
 A legközelebbi emésztőpor, az emésztést elősegíti, a székletet szabályozza.
 Orvosi kitérésűek által kipróbálva és ajánlv. — Egy doboz ára 2 korona — Székküldési férták.
Glück Rezső gyógyszerészeti laboratoriuma
 Gyógyszertár a „FEHÉR GALAMB”-hoz — Budapest, VI., Hungária-körút 93/4.
 Ausztria részére írták: C. Brady's Apotheke, Wien.

Kapható minden
 gyógyszerárban
 és
 drogueriában

